

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษา
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ปริญญาานิพนธ์
ของ
สุริยงค์ ชวนขยัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
พฤษภาคม 2548
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

378.100218
ส 863 ป

ร.3

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษา
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

บทคัดย่อ

ของ

สุริยงค์ ขวนขยัน

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา

พฤษภาคม 2548

h 276427

สุริยงค์ ชวนขยัน. (2548). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต. ปรินญาณิพนธ์กศ.ด.(การอุดมศึกษา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล, รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ประกอบด้วยปัจจัย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคลของอาจารย์ มี 3 ตัวแปร คือ ตัวแปรภาระของอาจารย์ ประสบการณ์การสอนและการวิจัย และความมุ่งมั่นในการทำงาน 2) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน มี 4 ตัวแปรคือ ตัวแปรกิจกรรมการบริหารที่นำไปสู่ความสำเร็จของนโยบาย บรรยายภาคองค์การ การบริหารงานวิชาการ และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการสนับสนุน 3) ปัจจัยด้านการบริหาร มี 4 ตัวแปร คือ ตัวแปรความเหมาะสมของหลักสูตร คุณภาพการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน 4) ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มี 4 ตัวแปร คือ ตัวแปรกิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และกิจกรรมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ประจำของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตจำนวน 298 คน วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรล และการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์จากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และความตรงของรูปแบบพิจารณาได้จากค่าไคเควร์ (χ^2) เท่ากับ 23.05 ($p=0.587$) มีดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 1.00 และดัชนีความสอดคล้องที่ปรับค่า (AGFI) เท่ากับ 0.96
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษามี 4 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้ร้อยละ 68
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่เป็นสาเหตุโดยตรงอย่างเดี่ยวต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ได้แก่ ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลที่เป็นสาเหตุโดยตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลของอาจารย์ ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการบริหาร

4. ผลการตรวจสอบรูปแบบอิทธิพลจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วยวิธีสนทนากลุ่ม จากปัจจัยอิทธิพลทั้งสี่ด้านสรุปได้ว่า สถาบันควรพิจารณาลดภาระงานสอนของอาจารย์ลง รวมทั้งแยกภาระงานสอนกับงานวิจัยให้ชัดเจน และมีการอบรมเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหาร และวัฒนธรรมองค์กรเพิ่มขึ้น มีการปรับปรุงหลักสูตรโดยใช้งานวิจัยรองรับ และต้องมีระบบการประเมินผลการสอนของอาจารย์อย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงการจัดกิจกรรมนักศึกษาให้เน้นทางด้านการบริการวิชาการต่อสังคม รวมทั้งให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและชุมชน

AN ANALYSIS OF FACTORS INFLUENCING OF EDUCATIONAL QUALITY
OF RAJABHAT INSTITUTES : CASE STUDY
RAJABHAT INSTITUTE SUAN DUSIT

AN ABSTRACT
BY
SURIYONG CHUANKAYAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctoral of Education Degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University
May 2005

Suriyong Chuankayan. (2548). *An Analysis of Factors Influencing Educational Quality of Rajabhat Institutes : Case Study of Rajabhat Institutes Suan Dusit.*

Advisor Committee: Assoc.Prof. Dr.khompert Chatsupakul,

Assoc.Prof. Dr. Somson Wongyounoi, Assit.Prof. Dr.Suchada Sutammaruk.

The purposes of this research were to study the factors influencing educational quality of Rajabhat institutes: case study of Rajabhat Institute Suan Dusit. The factors being studied were as follows : 1) Instructor character factor (char), comprising of 3 variables, namely instructors' workload, teaching experience and research, and determination on current career. 2) Instructional and learning factor (Lea) comprising of 4 variables, namely administrative activities leading to policy achievement, organizational atmosphere, academic affair administration, and supportive resource allocation. 3) Administrative factor (adm) comprising of 4 variables, namely curriculum appropriateness, teaching quality, instructional facilities, and physical environment. 4) Student activity participation factor (act) comprising of 4 variables, namely academic activities, sport activities, art and culture activities, and natural resource and environment preservation activities. The subjects being studied in this research were 298 permanent instructors in Rajabhat Institute Suan Dusit. Data analysis process was divided into 2 stages : First, the data were collected by a questionnaire and then statistically analyzed using the Path Analysis with the LISREL program. Second, The data collected among the renowned body, using the Focus Group Interview technique, were analyzed to check patterns of relationships.

The research findings were as follows :

1. Patterns of linear construction relationships between causal factors influencing educational quality of Rajabhat Institutes: case study of Rajabhat Institute Suan Dusit, having been developed conformed to evident information, and the reliability of the patterns was decided through Chi-square test (χ^2), of 23.05 ($p=0.587$), the GFI at 1.00, and the AGFI at 0.96.

2. The 4 factors influencing educational quality could 68 % mutually define the educational quality of Rajabhat Institute Suan Dusit.

3. The only one influencing factor which directly caused educational quality of Rajabhat institutes : case study of Rajabhat Institute Suan Dusit, was the student activity participation factor. The influencing factors which both directly and indirectly caused educational quality of Rajabhat institutes : case study of Rajabhat Institute Suan Dusit, were the instructor character factor, instructional and learning factor, and administrative factor.

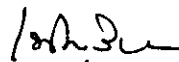
4. The results of influencing pattern checking provided by the renowned body, using the Focus Group Interview technique, could be concluded that the institute should reduce instructors' workload and categorize clear-cut workload of teaching and research, set more training programs on administrators' leadership and organization culture, carry out curriculum reformation based on research results, build an assessment system for instructors' teaching continuously, reform the student activities emphasized on social academic services, and focus on locality and community participation.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษา
สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ของ
นายสุริยงค์ ชวนขยัน

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

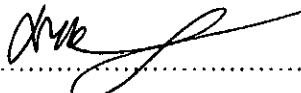

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ ๒๙ เดือน ๑๗๖๖.....พ.ศ. 2548

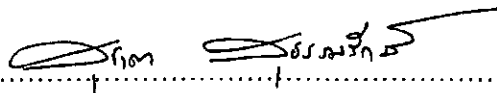
คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร นัตร์สุกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิ์สุข)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความรู้ความกรุณาอย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.คมเพชร ฉัตรศุภกุล รองศาสตราจารย์ ดร.สมสรร วงษ์อยู่น้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ในการให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้แนวคิด ที่สำคัญ ตลอดระยะเวลาของการศึกษาวิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและดร.อรรณพ โพธิสุข ที่ให้ความกรุณาอย่างยิ่งเป็นทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นกรรมการสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำในการปรับปรุงปริญญานิพนธ์นี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ์ ชุนดี และรองศาสตราจารย์ เทือน ทองแก้ว ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์สาขาการอุดมศึกษาและคณาจารย์ผู้สอนประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์อันมีคุณค่าอย่างยิ่งแก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณท่านอธิบดีกรมการฝึกหัดครู ดร.สายหยุด จำปาทอง ประธานมูลนิธิสายหยุดจำปาทองและคณะกรรมการ รวมทั้งบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่กรุณามอบทุนสำหรับการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ตามรายชื่อในภาคผนวกที่ได้กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตรวจและปรับปรุงเครื่องมือการวิจัยรวมทั้งร่วมประชุม สันทนากลุ่มที่ให้ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริโรจน์ ผลพันธิน อธิการบดี คณะผู้บริหาร คณาจารย์ และเจ้าหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณคณะผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานในมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรีทุกท่าน ที่ได้ให้กำลังใจและต้องรับภาระแทนผู้วิจัยตลอดช่วงของการลาศึกษาต่อ รวมทั้งขอบคุณเจ้าหน้าที่ในบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณพี่ เพื่อน และน้องดุษฎีบัณฑิตรวมทั้งมหาบัณฑิตสาขาการอุดมศึกษาทุกคนที่ได้มีส่วนร่วมเป็นกำลังใจช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี

และในท้ายที่สุดนี้ ขอกราบระลึกถึงคุณบิดามารดา และพี่น้องทุกคน ที่มีต่อผู้วิจัยอย่างหาที่สุดมิได้ รวมทั้งบุคคลที่ใกล้ชิด อันได้แก่ คุณอมรา ชวนขยัน คุณภาวิดา ชวนขยัน คุณหทัยา ชวนขยัน และคุณชาติชาย ชวนขยัน ที่ให้การสนับสนุนและเป็นพลังผลักดันอันสำคัญยิ่งทำให้ผู้วิจัยมีจิตใจที่เข้มแข็ง จนสามารถประสบความสำเร็จในการทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

สุริยงค์ ชวนขยัน

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมูลนิธิ ดร.สายหยุด จำปาทอง
และบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	6
ความสำคัญของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
กรอบความคิดในการวิจัย	11
สมมติฐานการวิจัย.....	14
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา	16
ความหมาย	16
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพ	19
องค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา	27
การประกันคุณภาพการศึกษา	36
แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา	37
หลักการและความจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษา	40
นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย.....	41
กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา.....	42
การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรอง มาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.....	49
มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอก ระดับอุดมศึกษา	50
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา	75
สถาบันราชภัฏกับบทบาทการจัดการศึกษา	83
การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ	87
การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)	91
การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview)	94
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	101

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	105
ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา	105
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	105
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย.....	107
ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....	114
ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์.....	115
ระยะที่ 2 การตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของ	
สถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.....	116
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	117
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	119
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	119
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	120
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม.....	133
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	135
สรุปผลการวิจัย	137
อภิปรายผล	139
ข้อเสนอแนะ	145
บรรณานุกรม	148
ภาคผนวก	155
ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	156
ภาคผนวก ข. รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือ	170
ภาคผนวก ค. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบปัจจัยอิทธิพลที่ส่งผลต่อ	
คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต	172
ภาคผนวก ง. การตรวจสอบผลวิจัยโดยวิธีสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ.....	174
ภาคผนวก จ. เอกสารประสานงานวิจัย	182
ประวัติย่อผู้วิจัย	197

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวนร้อยละในปัจจัยด้านบุคลของอาจารย์	121
2	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	123
3	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	125
4	ค่าสถิติของรูปแบบความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทาง	127
5	ค่าสถิติวัดความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์	130
6	ขนาดอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต	132

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ		หน้า
1	โมเดลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต	13
2	องค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา	43
3	ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ	90
4	โครงสร้างระบบสาเหตุ	92
5	ขั้นตอนการวิจัย	118
6	ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรในปัจจัย และรูปแบบของ ความสัมพันธ์เส้นทาง ด้วยโปรแกรมลิสเรล (LISREL)	129

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ในสังคมยุคแห่งความรู้ (Knowledge-based Society) ที่เน้นเรื่องความรู้ความสามารถของกำลังคนและภูมิปัญญาของประเทศเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของประเทศเพื่อการแข่งขันกับนานาประเทศ จึงเป็นผลทำให้หลายประเทศทั่วโลกหันมาเพิ่มพูนความสำคัญกับการศึกษาในฐานะกลไกหรือเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาศักยภาพกำลังคน สังคม และประเทศ ประเด็นสำคัญในการพัฒนาด้านการศึกษาต่างมุ่งสู่การพัฒนาด้านคุณภาพเป็นสำคัญ(สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545) แนวคิดดังกล่าว สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 81 ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า ให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้การศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณภาพ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึกที่ดีที่ถูกต้อง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 1-2) ซึ่งนำไปสู่การจัดให้มี พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่เป็นกฎหมายหลักทางด้านการศึกษาระดับแรกของประเทศไทย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีคุณประโยชน์แก่ประชาชนไทยอย่างมาก และนับเป็นครั้งแรกที่มีการบัญญัติกฎหมายทางด้านการศึกษาไว้อย่างชัดเจนหลายประเด็น ที่จะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพของคนไทย และส่งผลให้เกิดการปฏิรูปการศึกษาในทุกระดับชั้น (สภาสถาบันราชภัฏ. 2545)

จากทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ชี้ให้เห็นถึงสถานการณ์และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทยในอนาคต และการพัฒนาประเทศช่วงที่ผ่านมาได้เกิดสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคม อาทิเช่น เศรษฐกิจเจริญเติบโตแบบไม่ยั่งยืนและขาดสมดุล มีการใช้จ่ายเกินตัวและพึ่งพิงต่างประเทศสูง การพัฒนาประเทศขาดสมดุลโดยมุ่งพัฒนาด้านกายภาพมากกว่าการพัฒนาคุณภาพคน ฐานวิทยาศาสตร์ของไทยอยู่ในสภาพที่อ่อนแอและไม่สามารถแข่งขันกับต่างประเทศได้ เป็นต้น ถึงแม้ว่าในด้านศักยภาพของคนไทยและระดับคุณภาพชีวิตโดยรวมจะดีขึ้นก็ตาม เมื่อพิจารณาในเชิงปริมาณ แต่ยังมีปัญหาด้านคุณภาพของคน และความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายบริการที่ได้คุณภาพอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณภาพการศึกษาของคนไทยยังอยู่ในภาวะถดถอยส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของประเทศ เนื่องจากระดับการศึกษาของคนไทยส่วนใหญ่ร้อยละ 80 อยู่ในระดับประถมศึกษา อีกทั้งระบบการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้ยังปรับไม่ทันการเปลี่ยนแปลง คุณภาพไม่ได้มาตรฐาน ไม่ได้สร้างคนให้คิดเป็น ทำเป็น และมีคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร รวมทั้งยังขาดกำลังคนด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้ไม่สามารถพัฒนานวัตกรรม และนำเทคโนโลยีมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ขาดการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทยมาปรับใช้อย่างเหมาะสม ปัญหาดังกล่าวทำให้คนไทยไม่สามารถพัฒนาตนเองได้สอดคล้องกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปในระดับสูงได้เท่าที่ควรส่งผลกระทบต่อขีดความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ และจากการจัดอันดับของสถาบันหลายแห่งชี้ให้เห็นว่าขีดความสามารถในการแข่งขันด้านทรัพยากร

มนุษย์ของประเทศไทยยังอยู่ในระดับต่ำ ถึงแม้ว่าปัจจุบันได้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกรอบหลักในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาไทยทั้งระบบก็ตาม ประเทศไทยยังคงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพคนให้สามารถปรับตัวเท่าทันและแข่งขันในสังคมโลกได้ในระยะต่อไป (สำนักงานพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2543)

กระแสการปฏิรูปอุดมศึกษาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันนี้ เป็นผลจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี วัฒนธรรม และจากกระแสโลกาภิวัตน์ สถาบันอุดมศึกษาไทยได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ขณะเดียวกันอุดมศึกษาไทยยังต้องเผชิญกับกระแสกดดันภายในประเทศและปัญหาภายในสถาบันหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นด้านคุณภาพการจัดการศึกษา ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ ความเสมอภาคของการให้บริการและการขาดแคลนงบประมาณ เป็นต้น (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 2) ด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว จึงทำให้การอุดมศึกษาของประเทศไทยมีความจำเป็นต้องเร่งปฏิรูปอย่างเร่งด่วน ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญในการผลิตกำลังคนระดับสูง การวิจัยสร้างองค์ความรู้และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ จำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพทั้งในด้านการผลิตบัณฑิต การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาสามารถเป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพที่จะนำการพัฒนาประเทศ ผลจากการประชุมรอบอุรุกวัยทำให้องค์การการค้าโลก(World Trade Organization – WTO) ประกาศให้อุตสาหกรรมการบริการ (Service Industry) ต้องเปิดเสรีใน ปี ค.ศ. 2002 (พ.ศ. 2545) ประเทศไทยซึ่งเป็นสมาชิกขององค์การการค้าโลก จึงจำเป็นต้องเปิดเสรีอุตสาหกรรมการบริการตามประกาศดังกล่าวนั้น หมายถึงว่าประเทศไทยจะต้องเปิดเสรีทางการศึกษา เพราะการศึกษาจัดเป็นอุตสาหกรรมการบริการประเภทหนึ่ง ซึ่งคาดหมายกันว่าการแข่งขันจะมีมากยิ่งขึ้น นั้นหมายถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยอย่างเข้มแข็งขึ้นด้วย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545)

ภายหลังการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญต่อหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสถาบันอุดมศึกษาที่มีหน้าที่ในการผลิตกำลังคนในระดับสูงเพื่อการพัฒนาประเทศ (เกษม วัฒนชัย. 2544 : 3) และปัจจุบันสถาบันราชภัฏกำลังอยู่ในจุดเปลี่ยน (Turning Point) ประการสำคัญสถาบันราชภัฏซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับผลกระทบในการจัดการศึกษาโดยตรง กล่าวคือ สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่กระจายครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ จำนวนทั้งสิ้น 41 แห่ง และมีวัตถุประสงค์ชัดเจน เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นจำเป็นต้องตระหนักและให้ความสำคัญในการสร้างทรัพยากรที่มีคุณภาพดีสู่สังคม

อย่างไรก็ตาม ในการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏในระยะเวลาที่ผ่านมาประสบปัญหาวิกฤตทั้งภายในสถาบันและผลกระทบจากปัจจัยภายนอก สำหรับปัญหาวิกฤตภายในสถาบัน ราชภัฏซึ่งเป็นแรงผลักดันให้ต้องมีการปรับปรุงปฏิรูปการศึกษา คือ สภาพปัญหาการบริหารจัดการภายใน บริหารงานภายใต้กรอบของความเป็นราชการ ขาดความอิสระคล่องตัว ไม่สามารถรักษาคณาจารย์และ

บุคลากรให้คงอยู่ในระบบ ตลอดจนการใช้ทรัพยากรที่ไม่คุ้มค่า เช่น มีความซ้ำซ้อนในการดำเนินงานในสถาบัน รวมทั้งคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาไม่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้ และการสร้างองค์ความรู้ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ (พรขุสี อาชวออรุณ. 2543 : 5, 45)

นอกเหนือจากปัญหาวิกฤตภายในสถาบันราชภัฏแล้ว ยังมีปัญหาจากปัจจัยภายนอกที่เป็นแรงผลักดันให้สถาบันราชภัฏจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนนั่นคือ กระแสโลกาภิวัตน์ การประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เพิ่มขึ้น ตลอดจนความจำกัดของทรัพยากรในการลงทุน เป็นต้น (พรขุสี อาชวออรุณ. 2543 : 5, 46)

ในการพัฒนาสถาบันราชภัฏให้เป็นไปในทางที่มีคุณภาพและสามารถแข่งขันทั้งระดับในประเทศและนานาชาติได้นั้น จะต้องจัดการศึกษาให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยในหมวดที่ 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันทุกระดับประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาให้จัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ตามมาตรา 49 ซึ่งกำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในกฎหมาย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545)

สถาบันราชภัฏสวนดุสิตเป็นสถาบันอุดมศึกษาของรัฐแห่งหนึ่งซึ่งสังกัดสำนักงานสภาสถาบันราชภัฏกระทรวงศึกษาธิการ มีภารกิจหลักในการผลิตบัณฑิต การวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงเผยแพร่วัฒนธรรมที่เน้นคุณภาพในการตอบสนองความต้องการของสังคม และการแก้ปัญหาชุมชนระบบเมือง ดังนั้นผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาย่อมถือว่าเป็นผู้มีความรู้ในศาสตร์ที่สามารถประกอบอาชีพเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศได้ ความสำคัญนี้เองที่เป็นภาระและความรับผิดชอบที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้พยายามดำเนินการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพออกมาสู่สังคมให้ได้ (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. 2544 : 7) ดังนั้น จึงได้มีการปรับเปลี่ยนปรัชญาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลง คือ การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคม โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินธุรกิจวิชาการ ดังปรัชญาที่ว่า “อยู่ที่ไหนก็เรียนได้ ภายใต้มาตรฐานเดียวกัน” สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้กำหนดแบบแผนแนวความคิด (Paradigm) ของการจัดองค์กรแบบใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความเจริญทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม ตลอดจนแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบใหม่

มีการขยายโอกาสทางการศึกษาสู่ชุมชนในระบบเมืองตามความต้องการของสังคม มีการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ในการพัฒนาสถาบันฯ จากที่เดิมมองพนักงานเป็นทรัพยากร สถาบันได้มองพนักงานเป็น “คน” จากที่เดิมเคยใช้พนักงานในรูป “ปัจเจกบุคคล” ก็เปลี่ยนมาใช้พนักงานในรูปของ “ทีมงาน” แต่ก่อนการจัดองค์กรจะมีลักษณะเป็นแนวตั้ง ก็ปรับเปลี่ยนให้มีลักษณะเป็นแนวนอน แต่เดิมการทำงานมุ่งเน้นที่ “นาย” ปัจจุบันมุ่งเน้นที่ภายนอกโดยมองที่ “ลูกค้า” ปรับการจัดองค์กรตามสายงาน เป็นการจัดองค์กรตาม “กระบวนการ” จากการที่สนับสนุนการใช้ IT (Information Technology) เพื่อ “คุม” พนักงานก็ปรับเปลี่ยนเป็นใช้ IT เพื่อ “ช่วย” พนักงาน จากที่มุ่ง “ประเมิน” พนักงาน ก็ปรับเปลี่ยนเป็น “พัฒนา” พนักงาน และการปฏิบัติงานที่แต่เดิมคำนึงถึง “ประสิทธิภาพ” เป็นหลัก (Efficiency Do Things Right) เปลี่ยนเป็นคำนึงถึง “ประสิทธิผล” เป็นหลัก (Effectiveness Do the Right Things) (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. 2545 : 10) และในขณะเดียวกัน สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย การประกันคุณภาพภายใน และการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งมุ่งเน้นประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา และผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามสาขาวิชาและตลาดแรงงาน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายสูงสุด (Ultimate Goal) ของสถาบัน คือ “สถาบันราชภัฏสวนดุสิต จะพัฒนาไปเป็นมหาวิทยาลัยในระดับภูมิภาคอาเซียน” (Rajabhat Institute Suan Dosit Will Become a Leading University in ASEAN) (สถาบันราชภัฏสวนดุสิต. 2545 : 16)

จากสภาพการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ในปัจจุบันสถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้รับการยอมรับว่าเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ประสบความสำเร็จในด้านการบริหารจัดการ จนทำให้จัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ เป็นสถาบันราชภัฏที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นอันดับแรกซึ่งคณะผู้ประเมินคุณภาพภายนอก (คณะผู้ประเมินภายนอก. 2545 : 9) ได้สรุปไว้พอสังเขปดังนี้ “สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้พัฒนาศักยภาพของสถาบันจนมีระบบการบริหารจัดการที่มีสมรรถภาพสูงยิ่งถึงระดับที่เป็นสิ่งพึงปรารถนาของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาโดยทั่วไป สถาบันฯ มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาและโครงการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วเหมาะสม มีความสามารถในการสร้างโครงการพิเศษจำนวนมาก ที่นอกจากจะเป็นประโยชน์ในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้กับนักศึกษาแล้วยังเป็นแหล่งหารายได้สมทบกับงบประมาณแผ่นดิน เพื่อพัฒนาสถาบันให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการได้โดยง่าย สถาบันฯ ได้มีการพัฒนาโครงสร้างทางกายภาพและอุปกรณ์ทางการศึกษาที่ทันสมัย ทำให้เกิดความพร้อม สามารถจะดำเนินการให้เกิดความสำเร็จเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของพันธกิจด้านการศึกษาทุกประการตามที่สถาบันกำหนดขึ้น นอกจากนี้สถาบันฯ ยังมีความเด่นในด้านบุคลากรที่มีความเป็น เอกภาพในการแสดงสามัคคีพร้อมเพรียง เต็มใจอุทิศตัวให้กับงานของสถาบันอย่างเข้มแข็ง ด้วยคุณสมบัติต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจกล่าวได้ว่าการจะพัฒนาสถาบันฯ ให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม และมุ่งสู่ความสำเร็จสูงสุดตามปรัชญาของสถาบันฯ ขึ้นอยู่กับวิจรรณญาณและการตัดสินใจเริ่มของคณะผู้บริหารสถาบันฯ และสภาประจำสถาบันอย่างแท้จริง”

ในด้านความโดดเด่นของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ได้มีการผลิตบัณฑิตที่มีความถนัดในการปฏิบัติวิชาชีพที่เชี่ยวชาญโดยเฉพาะโครงการบริการอาหารและขนมอบ โครงการธุรกิจโรงแรม และกิจกรรมด้านศิลปประดิษฐ์ ซึ่งงานกลุ่มนี้นับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของสถาบันฯ ถึงแม้สถาบันจะได้กำหนดเป้าหมายสู่การเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในระดับอาเซียน สถาบันฯ ก็ยังพัฒนางานหลักส่วนนี้ไว้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้สถาบันฯ ยังให้ความสำคัญอย่างยิ่งในการอนุรักษ์อาคารประวัติศาสตร์ ซึ่งตั้งอยู่ภายในสถาบันจนเป็นตัวอย่างที่ดีในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และเมื่อพิจารณาจุดแข็งของสถาบันราชภัฏฯ พบว่าผู้บริหารเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ โดยใช้ระบบการบริหารที่เน้นความคล่องตัว มีขีดความสามารถในการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการและนวัตกรรม บุคลากรมีความรู้ และมีทักษะในการปฏิบัติงานวิชาชีพ มีหลักสูตรที่หลากหลายสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน ให้บริการทางวิชาการในด้านต่างๆ อาทิ เช่น การอบรมความรู้ด้านอาชีพ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านภาษา เป็นต้น รวมถึงการเป็นแหล่งสื่อทางวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ด้านการอนุรักษ์ ด้านคหกรรม(การเรือน) (สำนักงานแผนและพัฒนา. 2546 : 33-34))

ในส่วนของการดำเนินงานที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ มาตรา 7 ที่ระบุให้สถาบันราชภัฏมีหน้าที่สำคัญในการมีส่วนร่วมพัฒนาท้องถิ่นนั้น สถาบันราชภัฏสวนดุสิตก็สามารถดำเนินการได้อย่างเหมาะสมทั้งต่อสังคมเมืองหลวงและท้องถิ่นห่างไกล บริการวิชาการที่สถาบันราชภัฏฯ จัดนั้น มีความเป็นไปอย่างสม่ำเสมอ มีความหลากหลาย และเป็นประโยชน์ต่อชุมชนเป็นอย่างมาก และจากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา สภาสถาบันราชภัฏ (สนิท ชูณดี. 2545 : สัมภาษณ์)และรองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษสถาบันราชภัฏสวนดุสิต (พิทักษ์ จันทรเจริญ. 2545 : สัมภาษณ์) เกี่ยวกับคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏ พบว่า มีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยด้านตัวบุคคลของอาจารย์ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ปัจจัยด้านทรัพยากรสนับสนุน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้นับเป็นปัจจัยภายในสถาบันที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดดำเนินงานของสถาบันในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพของการศึกษาของการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏที่มีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน

จากการศึกษาสภาพของการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตดังกล่าวมาแล้วนั้นผู้วิจัยมีความเห็นว่าการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาให้ประสบความสำเร็จและเกิดคุณภาพนั้นจำเป็นต้องมีปัจจัยสนับสนุนเกี่ยวข้องหลาย ๆ ประการ ถ้าผู้บริหาร บุคลากรของสถาบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องทั้งหลายได้เข้าใจและรับรู้ถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนสนับสนุนและมีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ก็จะช่วยเอื้อให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการ และสนับสนุนให้สถาบันราชภัฏประสบความสำเร็จมากขึ้น เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันราชภัฏเช่นเดียวกับสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏโดยใช้สถาบันราชภัฏสวนดุสิตเป็นกรณีศึกษา เพื่อที่จะได้พิจารณานำผลการศึกษาไปช่วยส่งเสริมปรับปรุงและพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ อันจะนำไปสู่ความมีประสิทธิผล และประสิทธิภาพของการดำเนินงานการจัดการศึกษาในทุกๆ ด้านของสถาบันราชภัฏโดยรวมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทุกระดับของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ที่จะนำไปประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนางานในส่วนที่รับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษา
2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลทางวิชาการสำหรับผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการ นักการศึกษา นักวิจัย และผู้สนใจเพื่อใช้อ้างอิง ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ อาจารย์ซึ่งเป็นข้าราชการประจำของสถาบันราชภัฏ สวนดุสิต ประจำปีการศึกษา 2546 จำนวน 298 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ประกอบด้วย 4 ปัจจัย ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์ ได้แก่

2.1.1.1 ภาระงานของอาจารย์

2.1.1.2 ประสบการณ์ทางการสอน

2.1.1.3 ความมุ่งมั่นในการทำงาน

2.1.2 ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่

2.1.2.1 พฤติกรรมการบริหารงาน

2.1.2.2 บรรยากาศองค์การ

2.1.2.3 การบริหารงานวิชาการ

2.1.2.4 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน

2.1.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่

2.1.3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร

2.1.3.2 คุณภาพการสอน

2.1.3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

2.1.3.4 สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของสถาบัน

2.1.4 ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ได้แก่

- 2.1.4.1 กิจกรรมด้านวิชาการ
- 2.1.4.2 กิจกรรมด้านกีฬา
- 2.1.4.3 กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
- 2.1.4.4 กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ 8 ด้าน ประกอบด้วย
 - 2.2.1 ด้านคุณภาพบัณฑิต
 - 2.2.2 ด้านการเรียนรู้
 - 2.2.3 ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้
 - 2.2.4 ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์
 - 2.2.5 ด้านการบริการวิชาการ
 - 2.2.6 ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
 - 2.2.7 ด้านการบริหารจัดการ
 - 2.2.8 ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต หมายถึง คุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามปณิธาน ภารกิจของการจัดการศึกษาของสถาบัน สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา ประกอบด้วย 8 มาตรฐาน ในการวิจัยนี้ หมายถึง คุณภาพการจัดการศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ดังนี้

1.1 ด้านคุณภาพบัณฑิต หมายถึง บัณฑิตที่มีคุณลักษณะส่วนตัว มีคุณลักษณะทางวิชาการ มีคุณลักษณะทางคุณธรรมจริยธรรม คิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

1.2 ด้านการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ที่จัดตามความสนใจของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถและตามความถนัด การฝึกปฏิบัติ การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยมีดัชนีชี้วัดคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ความพึงพอใจต่อการเรียนการสอน และอัตราการออกกลางคัน

1.3 ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ หมายถึง การระดมทรัพยากรทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยมีดัชนีชี้วัดคือ งบประมาณ การจัดระบบสนับสนุน ความพึงพอใจ/เต็มใจในการปฏิบัติงาน

1.4 ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ หมายถึง มีผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง และงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสามารถเผยแพร่ได้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้หลากหลาย

หลาย ทันสมัย สามารถนำไปพัฒนาสังคมและประเทศได้ โดยมีดัชนีชี้วัดคือ จำนวนผลงานการวิจัย
- แรงจูงใจในการทำวิจัย คุณภาพผลงานวิจัยที่เป็นที่ยอมรับของสังคม

1.5 ด้านการบริการวิชาการ หมายถึง มีการให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และมีการเรียนรู้ตลอดชีวิตโดยมีดัชนีชี้วัดคือ จำนวนโครงการบริการวิชาการ ผลการประเมินโครงการ และความพึงพอใจในการปฏิบัติการบริการวิชาการ

1.6 ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม หมายถึง มีการดำเนินการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่มีการบูรณาการตามความเหมาะสม โดยมีดัชนีชี้วัดคือ เจตคติต่อการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และผลการดำเนินงานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

1.7 ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล ประหยัด คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีดัชนีชี้วัดคือ ประสิทธิภาพการดำเนินงาน และความพึงพอใจของบุคลากร

1.8 ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง มีระบบการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และสามารถรองรับการประกันคุณภาพภายนอกได้ โดยมีดัชนีชี้วัดคือ เจตคติต่อการประกันคุณภาพในสถาบัน และผลการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา ในงานวิจัยนี้ หมายถึง องค์ประกอบที่มีผลต่อการดำเนินการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับตัวบุคคลของอาจารย์ที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ภาระงานของอาจารย์ ประสบการณ์การสอนของอาจารย์ และความมุ่งมั่นในการทำงานของอาจารย์

2.1.1 ภาระงานของอาจารย์ หมายถึง จำนวนชั่วโมงการปฏิบัติงานของอาจารย์ต่อสัปดาห์ในด้านการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.1.2 ประสบการณ์ทางการสอน หมายถึง ระยะเวลาจริงที่อาจารย์ของสถาบันราชภัฏปฏิบัติงานในสถาบันนับตั้งแต่เริ่มทำงานถึงขณะทำการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็น น้อยกว่า 5 ปี 5 - 10 ปี และมากกว่า 10 ปีขึ้นไป

2.1.3 ความมุ่งมั่นในการทำงานของอาจารย์ หมายถึง ความตั้งใจในการที่จะปฏิบัติงานในสถาบันราชภัฏอย่างเต็มความสามารถ เสียสละ เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย และสถาบันประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับในสังคม

2.2 ปัจจัยด้านการบริหาร หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับความคิดเห็นด้านการบริหารของสถาบันราชภัฏที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร บรรยาการองค์การ การบริหารงานวิชาการและการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการทำงาน

2.2.1 พฤติกรรมการบริหารงาน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อภาวะผู้นำและพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถาบันที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ความสามารถในการวางแผน ความสามารถในการตัดสินใจ ความสามารถในการติดต่อสื่อสาร ความสามารถด้านการปฏิบัติงาน การบริหารจัดการและมีคุณธรรม

2.2.2 บรรยากาศองค์การ หมายถึง องค์ประกอบที่เป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสถาบันราชภัฏสวนดุสิต จากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้บริหารกับอาจารย์ และนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ

2.2.3 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกอย่างเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

2.2.4 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากรด้านบุคคล การจัดสรรทรัพยากรด้านงบประมาณและการจัดสรรทรัพยากรด้านอาคารสถานที่

2.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความเหมาะสมของหลักสูตร คุณภาพการสอน สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของสถาบัน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

2.3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร หมายถึง ความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความมุ่งหมายของหลักสูตร/โครงการที่เปิดดำเนินการสอนให้แก่บุคคลทั่วไปของสถาบันราชภัฏ มีการดำเนินการตามระเบียบการบริหารหลักสูตร มีคู่มือการปฏิบัติ และมีการควบคุมคุณภาพของหลักสูตร มีการปรับปรุงหลักสูตรเป็นระยะ ๆ อย่างสม่ำเสมอและเป็นหลักสูตรที่เป็นประโยชน์สำหรับบุคคลทั่วไป

2.3.2 คุณภาพการสอน หมายถึง การสอนของอาจารย์ที่มุ่งพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ ความคิด และความสามารถได้ตามศักยภาพ มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน หมายถึง ความเหมาะสมของอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้ในการสอนที่มีจำนวนเพียงพอและมีคุณภาพสำหรับการใช้งาน ได้แก่ จำนวนห้องเรียน อุปกรณ์อำนวยความสะดวกด้านการสอนทุกอย่าง อาทิ คอมพิวเตอร์ โปรเจกเตอร์ แผ่นใส และกระดานไวท์บอร์ด

2.3.4 สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของสถาบัน หมายถึง ความเหมาะสมของสภาพแวดล้อมในสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ที่จะเอื้อต่อการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพ ได้แก่ ความเหมาะสม ด้านอาคารสถานที่ภายในสถาบัน และสภาพห้องเรียน

2.4 ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวกับการเข้าร่วมปฏิบัติกิจกรรมของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏสวนดุสิตที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ การเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา การเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมและการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2.4.1 การเข้าร่วมกิจกรรมวิชาการ หมายถึง การที่นักศึกษาให้ความสำคัญและเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางด้านวิชาการของสถาบัน ตั้งแต่การร่วมวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมวิชาการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพ การศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

2.4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา หมายถึง การที่นักศึกษาให้ความสำคัญและเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางด้านกีฬาของสถาบัน ตั้งแต่การเข้าไปมีส่วนร่วมสนับสนุน ดำเนินกิจกรรมกับนักศึกษา และการที่นักศึกษาเข้าไปร่วมเป็นนักกีฬา ตลอดจนการมีส่วนร่วมประเมินผลกิจกรรมของสถาบัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

2.4.3 การเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การที่นักศึกษาให้ความสำคัญและเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรมของสถาบัน ตั้งแต่การร่วมวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

2.4.4 การเข้าร่วมกิจกรรมด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม หมายถึง การที่นักศึกษาให้ความสำคัญและเข้าไปมีส่วนร่วมกิจกรรมทางด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมของสถาบัน ตั้งแต่การร่วมวางแผนกิจกรรม การร่วมดำเนินกิจกรรม ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

3. ระบบการบริหารคุณภาพการศึกษาของสถาบัน หมายถึง ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ประกอบด้วย

3.1 การวางแผน (Plan) หมายถึง การออกแบบระบบ เป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญที่สุดในการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 ประการ

3.1.1 กระบวนการมาตรฐาน หมายถึง การกำหนดมาตรฐานในแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะต้องกำหนดตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางนำไปสู่การประเมินและติดตามผล

3.1.2 วิธีการมาตรฐาน หมายถึง การกำหนดวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนว่าจะใช้วิธีการหรือกิจกรรมใด ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่เป็นกระบวนการมาตรฐาน

3.1.3 การบันทึก หมายถึง การบันทึกขั้นตอน วิธีการหรือกิจกรรม ตลอดจนผลการดำเนินการ ซึ่งผลการบันทึกจะช่วยให้สามารถตรวจสอบได้ว่าได้ทำตามมาตรฐาน สามารถวัดได้ และเป็นไปตามที่กำหนดไว้จากตัวชี้วัดหรือไม่

3.2 การทำตามระบบ (Do) หมายถึง การดำเนินการที่ได้ออกแบบระบบไว้ทั้งกระบวนการมาตรฐาน วิธีการ และการบันทึก ซึ่งต้องเป็นไปตามสภาพจริง

3.3 การประเมินระบบ (Check) หมายถึง การตรวจสอบในเชิงคุณภาพของการทำงาน ลักษณะของการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินระบบจากบุคคลภายในและบุคคลภายนอก

3.3.1 การประเมินจากบุคคลภายใน หมายถึง การประเมินกันเองภายในสถาบัน อาจใช้การประเมินจากบุคคลในคณะอื่น เป็นการประเมินข้ามคณะหรือข้ามโปรแกรมก็ได้

3.3.2 การประเมินจากบุคคลภายนอก หมายถึง การประเมินจากบุคคลภายนอก ได้แก่ สำนักรับรองมาตรฐานการศึกษา

3.4 การแก้ไขและพัฒนา (Action) หมายถึง การนำผลที่ได้จากการประเมินทั้งระบบ มาปรับปรุงแก้ไข เมื่อพบข้อบกพร่องที่ต้องการแก้ไขและพัฒนา จะนำกลับเข้าไปสู่การตรวจและพิจารณาในการออกแบบระบบใหม่ และจะต่อเนื่อง (Continuous Improvement) จะก่อให้เกิดการพัฒนาจนบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ คุณภาพการจัดการศึกษา

4. ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในปีการศึกษา 2546 ที่ดำรงตำแหน่งอธิการบดี รองอธิการบดี คณบดี ผู้อำนวยการศูนย์/สำนัก และหัวหน้าโปรแกรมวิชา

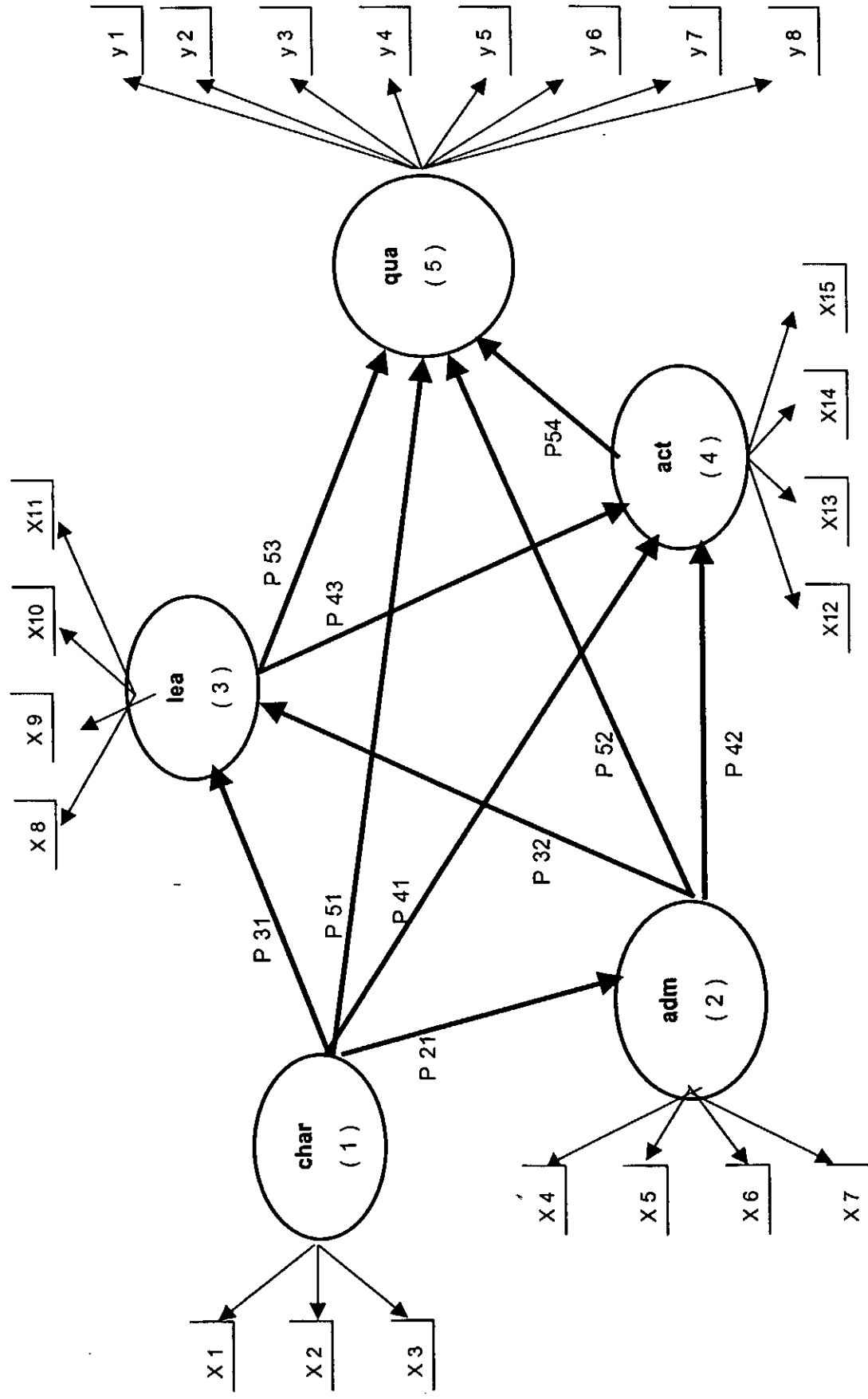
5. อาจารย์ผู้สอน หมายถึง คณาจารย์ที่เป็นข้าราชการประจำ และปฏิบัติหน้าที่ทางด้านการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในปีการศึกษา 2547 ซึ่งไม่รวมถึงอาจารย์พิเศษและอาจารย์ที่จ้างสอนทั้งรายชั่วโมง และรายเดือนตามระเบียบการจ้างของสถาบัน

6. นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่ศึกษาในสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในปีการศึกษา 2546

กรอบความคิดในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ เป็นการวิจัยโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ซึ่งไรท์ (Wright) เป็นผู้คิดขึ้น (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 305) เพื่อเป็นการยืนยันว่าตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวใดเป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนหรือความแตกต่างในตัวแปรตาม (Dependent Variable) และสาเหตุดังกล่าวนี้เป็นสาเหตุที่เกิดจากตัวแปรอิสระตัวนั้น ๆ โดยตรง หรือเป็นสาเหตุโดยทางอ้อม กล่าวคือ ไปร่วมกับตัวแปรอื่นในการทำให้เกิดความแปรปรวนในตัวแปรตาม หรือเป็นไปทั้งสองทาง ซึ่งการวิจัย ในครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ปัจจัยด้านบุคคลของผู้บริหาร และปัจจัยด้านทรัพยากรสนับสนุน ว่ามีตัวแปรอิสระใดบ้างที่เป็นสาเหตุ ส่งผล หรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา สถาบันราชภัฏ ซึ่งในวิจัยนี้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับ การประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ประกอบด้วย 8 มาตรฐาน ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545 : 35-41) 1) มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต 2) มาตรฐานด้านการเรียนรู้ 3) มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ 4) มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ 5) มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ 6) มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 7) มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ และ 8) มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษาของสถาบันราชภัฏในครั้งนี้ สามารถกำหนดกรอบความคิดในการวิจัยเป็นโมเดลการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 โมเดลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา ตลอดจนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องผู้วิจัยได้พัฒนาโมเดลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตตามสมมติฐาน เพื่ออธิบายความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ โดยพัฒนาการจากตัวแปรตาม คือคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต จากนั้นจึงพิจารณาตัวแปรที่เกี่ยวข้องที่คาดว่าจะจะเป็นสาเหตุ และได้กำหนดโมเดลตามสมมติฐานที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา ดังภาพประกอบ 1 โดยผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์แทนความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ดังนี้

<u>ตัวแปรอิสระ</u>	char	=	ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์
	adm	=	ปัจจัยด้านการบริหาร
	lea	=	ปัจจัยด้านการเรียนการสอน
	act	=	ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

ตัวแปรตาม

qua = คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

<u>ตัวแปรย่อย</u>	X ₁	=	ภาระงานของอาจารย์
	X ₂	=	ประสิทธิภาพการสอน
	X ₃	=	ความมุ่งมั่นในการทำงาน
	X ₄	=	กิจกรรมการบริหารที่นำไปสู่ความสำเร็จของนโยบาย
	X ₅	=	บรรยากาศองค์การ
	X ₆	=	การบริหารงานวิชาการ
	X ₇	=	การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน
	X ₈	=	ความเหมาะสมของหลักสูตร
	X ₉	=	คุณภาพการสอน
	X ₁₀	=	สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน
	X ₁₁	=	สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน
	X ₁₂	=	กิจกรรมด้านวิชาการ
	X ₁₃	=	กิจกรรมด้านกีฬา
	X ₁₄	=	กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
	X ₁₅	=	กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
	y ₁	=	คุณภาพด้านบัณฑิต
	y ₂	=	คุณภาพด้านการเรียนรู้
	y ₃	=	คุณภาพด้านการสนับสนุนการเรียนรู้
	y ₄	=	คุณภาพด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์
	y ₅	=	คุณภาพด้านการบริการวิชาการ
	y ₆	=	คุณภาพด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

y_7 = คุณภาพด้านบริหารจัดการ

y_8 = คุณภาพด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

→ แทน ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างปัจจัย โดยปัจจัยที่อยู่หางลูกศรเป็นสาเหตุ
ปัจจัยที่อยู่หัวลูกศรเป็นผล

→ แทน ความสัมพันธ์ของตัวแปรย่อยในแต่ละปัจจัย

ตัวเลขในวงเล็บ แทน ตัวแปรแต่ละตัว

P_{ij} แทน ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล (path coefficient) ที่คำนวณได้จากตัวแปรสาเหตุ j
มีอิทธิพลต่อตัวแปรผล i เช่น (1) เป็นสาเหตุต่อ (5) คือ P51 เป็นต้น

จากโมเดลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตใน
ภาพประกอบ 1 สามารถอธิบายระบบความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่คาดว่าเป็นสาเหตุที่มีอิทธิพล
ต่อคุณภาพการศึกษา ได้ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพ
การศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านการเรียนการสอนมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาสถาบัน
ราชภัฏสวนดุสิต และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยส่งผ่าน
ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

สมมติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการบริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ
สวนดุสิต

สมมติฐานที่ 3.1 ปัจจัยด้านการบริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้าน
การเรียนการสอน และด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

สมมติฐานที่ 3.2 ปัจจัยด้านการบริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษา
โดยส่งผ่านด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา และด้านการเรียนการสอน

สมมติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาสถาบัน
ราชภัฏสวนดุสิต

สมมติฐานที่ 4.1 ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัย
การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ด้านการบริหาร และด้านการเรียนการสอน

สมมติฐานที่ 4.2 ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพ
การศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยส่งผ่านปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ปัจจัยด้าน
การเรียนการสอน และปัจจัยด้านการบริหาร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอเป็นลำดับดังนี้

1. คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 - 1.1 ความหมาย
 - 1.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพ
 - 1.3 องค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
 - 1.4 เกณฑ์/ดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ
2. การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.2 หลักการและความจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.3 นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.4 กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.5 แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.6 การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา
4. สถาบันราชภัฏกับบทบาทการจัดการศึกษา
5. การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ
6. การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)
7. การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview)

คุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. ความหมายของคุณภาพการศึกษา

ในบริบทการศึกษาที่มีทั้งความหลากหลายทั้งในรูปองค์กร ภารกิจ ตลอดจนความต้องการของกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทำให้การมองคุณภาพในลักษณะที่เป็นมาตรฐานตายตัว ไม่ค่อยสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ส่วนใหญ่จะเป็นคุณภาพใน 3 ลักษณะ นั่นคือ การมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์และภารกิจเฉพาะขององค์กรนั้น ๆ การใช้ทรัพยากรให้น้อยที่สุดที่ได้ผลมากที่สุด (Doing More for Less) และศักยภาพในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในประเด็นหลังได้รับการเน้นหนักมาก เนื่องจากเป็นลักษณะขององค์กรในโลกสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วและต้องมีการปรับตัวสูง กล่าวอีกนัยหนึ่ง การมองคุณภาพในเชิงความสามารถในการพัฒนาตนเอง ทำ

ให้คุณภาพมิใช่เป้าหมายที่จบลง ณ จุดใดจุดหนึ่ง แต่เป็นการเดินทางที่ไม่มีวันสิ้นสุด (Quality is a Journey, Not Destination) (สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงฯ ทบวงมหาวิทยาลัย. 2539 : 13-15)

ทบวงมหาวิทยาลัย (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2539 ; อ้างอิงจาก Gurnett and Gore. 1996) ให้ความหมาย “คุณภาพ” ไว้ 4 ลักษณะคือ

1. คุณภาพ คือ การมีมาตรฐานความเป็นเลิศโดยที่กำหนดมาตรฐานนั้นไว้ตายตัว (Quality as a fixed Standards of Excellence)
2. คุณภาพ คือ ความตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (Quality as Fitness for Purpose)
3. คุณภาพ คือ ประสิทธิภาพและการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด (Quality as Efficiency)

4. คุณภาพ คือ การพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น (Quality as Enhancement/Improvement)
The American Heritage Dictionary of Education (1991 : 1118) ให้นิยามคำว่า คุณภาพ (Quality) ไว้ 4 ความหมาย คือ

1. คุณลักษณะหรือคุณสมบัติ
2. ลักษณะธรรมชาติและลักษณะที่จำเป็นของสิ่งต่าง ๆ
3. ระดับความเป็นเลิศ
4. ตำแหน่งระดับสูงทางสังคม

ทวี บุตรสุนทร (2539 : 103-104) กล่าวถึงความหมายของคำว่า คุณภาพ (Quality) ไว้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณภาพผลผลิต คุณภาพบริการ และคุณภาพของงานประจำวันทุกชนิด (Daily Work) ที่เป็นไปตามที่ลูกค้าภายในและภายนอกองค์กรต้องการหรือดีกว่าที่ลูกค้าคาดหวัง

เบอมการ์ท (Baumgart. 1987) กล่าวถึงคุณภาพ (Quality) หมายถึง แบบของความเป็นเลิศ สิ่งที่เหนือกว่าหรือดีกว่าปกติธรรมดา

อีนาซัน (Enarson. 1993) กล่าวถึงคุณภาพไว้ดังนี้

คุณภาพ (Quality) หมายถึง อยู่ในระดับที่ดีกว่าครั้งที่ผ่านมา

คุณภาพ (Quality) หมายถึง อยู่ในระดับที่ดีกว่าที่เป็นอยู่จริง ๆ ขณะนี้

คุณภาพ (Quality) หมายถึง การที่รู้ว่าคุณภาพของตนเองดีกว่าสถาบันอื่นในประเทศ

อย่างไร

คุณภาพ (Quality) หมายถึง อยู่ในระดับที่ดีกว่าค่าเฉลี่ย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2538 : 189) ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพ หมายถึง ลักษณะความดีที่เป็นลักษณะประจำบุคคลหรือสิ่งของ

Merriam Collegiate Webster's Dictionary (1995 : 995) ให้ความหมายของคุณภาพเพิ่มเติมว่า เป็นไปในลักษณะไปในทางที่ต้องการ นำปรารถนา นำพอใจ สิ่งที่ดีกว่า เหนือกว่าปกติธรรมดา มีมาตรฐานระดับสูง (Standard) หรือระดับของความเป็นเลิศ (Excellence)

เอลลิส (Ellis. 1993) กล่าวถึงคุณภาพว่า หมายถึง ลักษณะของสินค้าหรือบริการที่ให้ความพึงพอใจหรือสนองความต้องการของผู้รับบริการ มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้คือ ขั้นที่ 1 รู้ถึงความต้องการของผู้รับบริการ ขั้นที่ 2 การออกแบบผลิตผลให้สนองความต้องการ ขั้นที่ 3 มีการรับประกันผลผลิต ขั้นที่ 4 มีคำแนะนำการใช้ผลิตผลชัดเจน ขั้นที่ 5 บริการตรงเวลา ขั้นที่ 6 บริการหลังขาย และขั้นที่ 7 รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อการปรับปรุงผลิตผล

สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย (2539) ให้คำนิยามคำว่า “คุณภาพการศึกษา” ไว้ว่า คุณภาพการศึกษา หมายถึง

1. การที่บัณฑิตมีคุณสมบัติตรงกับเป้าหมายหรือมีคุณลักษณะที่สถาบันได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต
2. กระบวนการของการผลิตบัณฑิตได้มีการควบคุมอย่างเป็นระบบ มีแบบแผนที่ดี จนเชื่อมั่นว่าจะได้บัณฑิตที่มีคุณภาพตามที่มุ่งหวัง

สำหรับความหมายของคำว่า “คุณภาพการศึกษา” ตรงกับคำภาษาอังกฤษ “Educational Quality” และจากการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า มีคำอธิบายต่างๆ เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา ไว้ดังนี้

อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537) ให้ความหมายของคำว่า คุณภาพการศึกษา ไว้ว่า คุณภาพและความเป็นเลิศมักใช้แทนกันได้ และเป็นคำที่นิยมใช้กันมากในด้านการศึกษาในปัจจุบัน จากอบ แอสติน และอียาลา (Jacob, Astin and Ayala. 1987) คุณภาพ (Quality) หมายถึง ลักษณะความดีลักษณะที่เป็นไปในทางที่ต้องการ นำปรารถนา น่าพอใจ หรือระดับความเป็นเลิศ ส่วนความเป็นเลิศ (Excellence) ตามพจนานุกรม Webster หมายถึง สิ่งที่ดีที่สุด สมบูรณ์ที่สุด หรือการกระทำที่ประกอบไปด้วยคุณภาพที่สูงสุด จนเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไป

ชนิตา รัชพลเมือง (2532 : 213) กล่าวถึงความหมายของคุณภาพการศึกษา ไว้ว่า การศึกษาเป็นเงื่อนไขแห่งการพัฒนาการศึกษา นับเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษาเนื่องด้วยแท้จริงการศึกษาคือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพโดยการพัฒนาความสามารถที่ติดตัวมาของมนุษย์แต่ละคน ดังนั้นคุณภาพการศึกษา หมายถึง คุณภาพผลผลิต และคุณภาพของระบบ ซึ่งการวัดคุณภาพผลผลิตวัดคุณภาพจากระดับพัฒนาการของปัจเจกบุคคล โดยไม่คำนึงถึงจำนวนคนที่อยู่ในระบบทั้งหมด เนื่องด้วยจุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ การแสวงหาความเป็นเลิศของบุคคล ส่วนคุณภาพของระบบในความหมายนี้วัดจากความงดงามของการศึกษาที่ผู้เรียนได้รับนับตั้งแต่เริ่มเข้ามาในระบบ รวมถึงสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษานั้นเอง

คณะกรรมการด้านการศึกษา องค์การสหประชาชาติ (2541) ให้นิยามคำว่า คุณภาพการศึกษาว่า เป็นคำที่ยากต่อการอธิบายคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นแนวคิดหลายมิติ หากพิจารณาตามแนวคิดการประกันคุณภาพ ย่อมหมายถึง นโยบายระบบและกระบวนการที่จะนำไปสู่ความคงอยู่และการเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบัน ระบบการประกันคุณภาพเป็นวิถีทางที่สถาบันให้ความมั่นใจต่อตนเองและสังคมว่าผลผลิตคือผู้เรียนสามารถบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรได้กำหนด

โดยสรุป จากการนิยามคุณภาพและคุณภาพการศึกษาจากนักวิชาการหลายๆท่าน ดังกล่าวสรุปได้ว่า “คุณภาพการศึกษา” หมายถึง การจัดการศึกษาที่มีกระบวนการบริหารที่เป็นระบบ มีหลักการแบบแผนที่ดี ทำให้ได้บัณฑิตที่มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม เป็นไปตามเป้าหมายของสถาบันที่กำหนดไว้ และมีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป บุคลากรในหน่วยงานทุกคนมีความสุข และความพึงพอใจ

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

มีนักวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา โดยกล่าวถึงคุณภาพการศึกษาว่า ขึ้นกับคุณภาพการดำเนินงานในสถาบัน สรุปไว้ได้ 8 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษา

แนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาอยากที่จะอธิบายและมีการกล่าวถึงโดยไม่มีวันสิ้นสุด และมีรูปแบบที่หลากหลาย แต่คำที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับคำว่า คุณภาพการศึกษาก็คือ 1) ประสิทธิภาพ (Efficiency) 2) ประสิทธิผล (Effectiveness) และ 3) ความรับผิดชอบ (Responsiveness) และคุณภาพการศึกษานั้น จะต้องอยู่ภายใต้การจัดการด้านการศึกษาที่ดี (Educational Management) ได้แก่ การจัดการ (Management) วัฒนธรรม (Culture) การเมือง (Politics) หลักสูตร (Curriculum) และงบประมาณ (Funding) (Navaratnam. 1997) ซึ่งรูปแบบ (Model) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดดังกล่าวมี 6 ระยะ คือ (เรียกว่า Quality Journey Model)

ระยะที่ 1 การให้คุณค่าและประเมินตนเอง (Awareness and Self-Assessment)

ในระยะนี้ ประกอบด้วยขั้นตอน 1) ศึกษาความต้องการคุณภาพของผู้ใช้บริการ/ผู้เกี่ยวข้อง (Client Focus) 2) มีการพูดคุยตกลงกันในงานฝ่ายต่าง ๆ (Interim Working Party) 3) การให้ความสำคัญกับคำว่า “คุณภาพ” (Awareness Sessions) 4) การประเมินตนเอง (Self-Assessment) 5) กำหนดงานที่จะพัฒนา (Area for Improvement) และ 6) การสร้างวิสัยทัศน์และพันธกิจร่วมกัน (Interim Vision and Mission) สู่การตัดสินใจบนพื้นฐาน 1) ความต้องการของผู้ใช้บริการ (Decision on Client Focus) 2) การก้าวต่อไปสู่คุณภาพ (Decision to Continue Quality) 3) หาทางเลือกสู่การพัฒนาคุณภาพ (Find Alternative) 4) ตั้งข้อตกลงในการจัดการ (Make Management Commitment) สิ่งที่ได้ คือ 1) ความต้องการของลูกค้า (Client Needs Committees) 2) รู้จัก สถานภาพกระแสภายนอก (Current Status) 3) วิสัยทัศน์และพันธกิจ (Vision and Mission) 4) ข้อตกลงในการดำเนินการ (Management Commitment) 5) ประเด็นคุณภาพ (Quality Issues) และ 6) ข้อมูลการประเมินตนเอง (Self-Assessment Data) ใช้เวลาประมาณ 3-6 เดือน

ระยะที่ 2 การฝึกอบรม การสร้างทีม และการสื่อสาร (Training, Team-Building and Communication)

ในระยะนี้ ประกอบด้วย 1) การวางแผนให้การอบรมเรื่องคุณภาพ (Training Plan) 2) การสร้างทีมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (Team-Building) 3) การใช้เทคนิควิธีการเพื่อพัฒนาคุณภาพ (Tool and Technique) 4) กระบวนการสื่อสาร (Communication Process) 5) วิสัยทัศน์

กลยุทธ์สู่คุณภาพ (Strategic Vision for Quality) และ 6) การวางแผนเพื่อเข้าสู่ระยะต่อไป (Interim Planning) สิ่งที่ได้ คือ ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) แรงจูงใจ (Motivations) ทีมงาน (Teams) วิสัยทัศน์เพื่อคุณภาพ (Vision for Quality) การวางแผนคุณภาพ (Quality Plan) ใช้เวลา 6-12 เดือน และนโยบาย (Policy) ญุณแจสู่ความสำเร็จ (Key Process) หัวข้อวัดคุณภาพ (Theme Quality)

ระยะที่ 3 การวางแผนคุณภาพ (Quality Planning)

เมื่อผ่านระยะที่ 2 เข้าสู่ระยะนี้ 1) กำหนดข้อตกลงการดำเนินการ (Management Commitment) 2) วิเคราะห์กระบวนการ (Process Analysis) 3) การวางแผน (Planning) 4) การสื่อสารและฝึกอบรม (Communication and Training) 5) การวางแผนปฏิบัติการ (Action Planning) และ 6) การประเมินความก้าวหน้า (Progress Measurement) กระบวนการนี้สู่การตัดสินใจ 1) การวางแผน (Decide on Plan) 2) การพัฒนาคุณภาพต่อเนื่อง (Decide to Continue Quality) 3) การทบทวนความก้าวหน้า (Decide to Progress Review) 4) หาทางเลือก (Find Alternatives) และ 5) ข้อตกลงสู่การจัดการ (Make Management Commitment) สิ่งที่ได้ออกมาคือ 1) ทำความกระจ่างวิสัยทัศน์และพันธกิจ (Redefine Vision and Mission) 2) แผนงานและกลยุทธ์ (Plans and Strategies) 3) องค์ประกอบที่สู่ความสำเร็จ (Success Factors) 4) บทบาทของสมาชิก (Role of Staff) 5) ข้อตกลงในการดำเนินการ (Management Commitment) และ 6) ปัญหาและผลกำไร (Problem and Benefits) ใช้เวลา 3-6 เดือน

ระยะที่ 4 กระบวนการสู่การปฏิบัติ (Implementation Process)

เมื่อผ่านระยะที่ 3 เข้าสู่ระยะนี้ มีแนวปฏิบัติสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาคือ 1) กำหนดบทบาทและความรับผิดชอบ (Role and Responsibilities) 2) แผนการปฏิบัติระยะสั้น (Implement Short-Term Plans) 3) การประเมินและการตรวจสอบ (Assessment and Acceptability) 4) แผนการปฏิบัติระยะยาว (Implement Long – Term Plans) 5) การสื่อสารและการฝึกอบรม (Communication and Training) และ 6) การดำเนินการความก้าวหน้า (Progress Management) ในระยะนี้จะนำสู่การตัดสินใจ 1) สู่การปฏิบัติ (Decide on Implementation) 2) สู่การพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง (Decide to continue Quality) 3) การศึกษาข้อมูลย้อนกลับ (Decide Feedback Study) 4) หาทางเลือก (Find Alternatives) และ 5) ข้อตกลงในการดำเนินการ (Management Commitment) ผลที่ออกมา 1) ทีม (Team) 2) แผนและกลยุทธ์ (Plans and Strategies) 3) ประเด็นคุณภาพ (Issue) 4) แนวคิด (Idea) 5) การตรวจสอบ (Accountability) 6) จุดแข็ง (Strengths) 7) จุดอ่อน (Weakness) 8) การเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmarks) 9) ทศนคติของสมาชิก (Staff Attitudes) ใช้ระยะเวลา 12-18 เดือน

ระยะที่ 5 การประเมินผลรวบยอด (Comphrehensive Evaluation)

เมื่อผ่านระยะที่ 4 เข้าสู่ระยะนี้ มีขั้นตอนพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังนี้ 1) การเตรียมและกำหนดคุณลักษณะ (Preparation and Identification) 2) นำสู่การประเมินผล (Conduct Evaluation) 3) หาข้อสรุป (Summarize Finding) 4) การปรับปรุงกลยุทธ์ (Improvement Strategies) 5) การสื่อสารและการอบรม (Communication and Training) และ 6) ประเมินความก้าวหน้า (Progress

Measurement) ระยะนี้สู่การตัดสินใจ 1) ระดับการปฏิบัติ (Decide on Level of Implementation) 2) การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (Decide to continue Quality) 3) การยกระดับแผนคุณภาพ (Upgrade Quality Plan) 4) การตรวจสอบกระบวนการปฏิบัติ (Revisit Implementation Commitment) ผลที่ได้ (Output) ในระยะนี้คือ 1) จุดแข็ง (Strength) 2) จุดอ่อน (Weakness) 3) จุดที่ต้องการปรับปรุงและความคิด (Improvement Area and Idea) 4) ประเด็นที่จะพัฒนา (Issue) 5) กลยุทธ์ใหม่ (New Strategies) 6) การปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) 7) การเทียบเคียงสมรรถนะ (Benchmark) และ 8) ทักษะคติของสมาชิก (Staff Attitude) ใช้ระยะเวลาประมาณ 3-6 เดือน

ระยะที่ 6 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuos Improvement)

จากระยะที่ 5 เข้าสู่ระยะนี้ มีขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังนี้ 1) ทบทวนความต้องการของลูกค้า (Revisit Client Need) 2) ทบทวนข้อตกลงในการปฏิบัติ/การจัดการ (Revisit Management Commitment) 3) ปรับปรุงแผน (Improvement and Training) 4) ปรับปรุงกลยุทธ์ (Improvement Strategies) 5) การสื่อสารและการฝึกอบรม (Communication and Training) และ 6) การประเมินความก้าวหน้า (Progress Measurement) การตัดสินใจในขั้นนี้ 1) ข้อคิด/แนวทางการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Pursue Continuous Improvement) 2) การพัฒนาคุณภาพต่อไป (Decide to Continue Quality) 3) ยกระดับแผนคุณภาพ (Upgrade Quality Plan) 4) ทบทวน/ตรวจสอบกระบวนการปฏิบัติ (Revisit Implementation Process) 5) ข้อเสนอแนะคุณภาพเป็นเสมือนการเดินทาง (Pursue Quality as a Journey) และ 6) กำหนดข้อตกลงร่วมในการดำเนินการ (Make Management Commitment) ผลที่ออกมา (Output) 1) การปรับปรุงที่ยั่งยืน/ต่อเนื่อง (Sustained Improvement Profit) 2) ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของผลผลิต (Effectiveness and Efficient Productivity) 3) เพิ่มผลกำไร (Increase Profit) และ 4) ลูกค้าพึงพอใจมากขึ้น (Improved Customer Satisfaction) ระยะนี้ไม่กำหนดเวลา แต่สามารถทำได้ตลอดขณะดำเนินการ

แนวคิดนี้มีความเชื่อว่า คุณภาพการศึกษาร่วมกับคุณภาพการจัดการ คุณภาพของกลยุทธ์ในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดการสนองต่อผู้ให้บริการและสภาพการณ์ต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา แนวทางการพัฒนาไม่มีวันหยุดนิ่ง คงต้องดำเนินต่อไปเพื่อให้ได้คุณภาพสูงสุดของผลผลิตทางการศึกษา ทั้งนี้อยู่บนพื้นฐาน

1. การทำงานต้องเป็นไปทั้งกระบวนการ
2. กระบวนการทำงานที่สำคัญต้องมีรายละเอียดขององค์การ
3. ถ้ารายละเอียดผิดพลาด กระบวนการจะพลาด ผลที่ได้ก็ผิดพลาดไปด้วย
4. กระบวนการไม่สามารถปรับปรุงหรือพัฒนาได้โดยปราศจากข้อมูล
5. ปัญหาในการดำเนินการเป็นเรื่องธรรมดาที่เกิดขึ้นได้ทุกกระบวนการ สมาชิกต้อง

หาทางช่วยแก้ไข

6. ดำเนินการในแต่ละกระบวนการให้ง่าย ๆ และธรรมดา จะมีความเป็นไปได้สู่การพัฒนาคุณภาพ

7. ปัญหาคือสิ่งที่ทำให้เกิดการเริ่มต้นในการปรับปรุง
8. ขณะดำเนินการแต่ละขั้นตอนของกระบวนการต้องมองโอกาสที่จะเกิดปัญหาใหม่ ๆ

เสมอ

แนวคิดที่ 2 แนวคิดด้านความเหมาะสมของจุดมุ่งหมาย (Fitness for Purpose)

แนวคิดนี้เป็นของ ซาเยด (Sayed. 1997) กล่าวว่า การมีคุณภาพการศึกษาเป็นการกล่าวถึงทั้งในลักษณะที่แตกต่างกันและในความหมายที่แข่งขันทางการศึกษา ในที่นี้คุณภาพการศึกษามี 3 มุมมอง คือ

1. คุณภาพการศึกษาเป็นตัวกำหนดคุณลักษณะของบัณฑิต
2. คุณภาพการศึกษาเปรียบเสมือนระดับความสำเร็จของการจัดการศึกษา
3. คุณภาพการศึกษา เป็นการมองระดับของผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ที่เรียกว่า

มาตรฐานสูงสุด (Gold Standard)

ในแนวคิด Fitness for Purpose จะวัดคุณภาพการศึกษาที่ 1) กระบวนการการผลิตบัณฑิตให้เป็นไปตามคุณลักษณะที่กำหนด (Specification) ยกตัวอย่าง วัดจากคุณภาพของครูในการสอนความรู้ให้แก่ผู้เรียน หลักสูตรและมาตรฐานการทดสอบ 2) คุณภาพของผลผลิต (ผู้เรียน) เป็นที่พึงพอใจของผู้ร่วมงาน ผู้ใช้บริการ ซึ่งแนวคิดนี้ให้การยอมรับแรงขับเคลื่อนของผู้ผลิต (Producer-Driven) และให้ความสำคัญกับคุณภาพที่ผู้บริการ/ลูกค้าต้องการ (Consumer-Oriented) ซึ่งผู้เกี่ยวข้องได้แก่ สถาบันอุดมศึกษา ภาครัฐบาล ภาครัฐกิจ องค์กรแรงงาน สมาชิกวิชาการ (อาจารย์) ภาคองค์กรอิสระ ระบบวัฒนธรรมและอื่น ๆ จะเป็นแกนกลางสำคัญในการมีบทบาทจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

แนวคิดที่ 3 แนวคิดการมองคุณภาพการศึกษาที่เป้าหมายของการศึกษา (Educational Goal)

แนวคิดนี้ บุก (Bok. n.d. ; อ้างอิงจาก Husen. 1997) กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่า

1. สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถานที่สร้างคนที่มีการศึกษา เพื่อสร้างคุณภาพของงาน ของวิชาชีพในสังคม จึงมีบทบาทที่ตอบสนองสิ่งนี้ด้วย
 2. สถาบันอุดมศึกษาต้องเป็นแหล่งความรู้และปัญญาให้แก่คนทุกคน แต่ถ้าเป็นเหมือนหอคอยงาช้างในเวลาต่อมาก็จะเป็นห้องสมุดที่มีชื่อเสียงที่ไม่มีคนได้ใช้ประโยชน์
 3. สถาบันอุดมศึกษาต้องสร้างความรู้ใหม่ โดยผ่านกระบวนการ ระเบียบ วิธีการวิจัยที่มีคุณภาพ
 4. สถาบันอุดมศึกษาเป็นสถาบันสร้างคนเพื่อตอบสนองสังคมและธุรกิจและตอบสนองการเกษตรและอุตสาหกรรม
 5. สถาบันอุดมศึกษาควรมีเสรีภาพทางวิชาการทั้งในระดับบุคคลและสถาบัน
- แนวคิดที่ 4 แนวคิดคุณภาพการศึกษาเชิงเศรษฐศาสตร์

นักเศรษฐศาสตร์จะมองคุณภาพการศึกษาในเชิงความสัมพันธ์ของปัจจัยนำเข้าและผลผลิต โดยดูว่าผลผลิตที่ออกไปนั้นอยู่ในความต้องการของตลาดแรงงานมากน้อยเพียงใด คู่แข่งกับการลงทุน การผลิตหรือไม่ การที่ไม่มีคุณภาพหรือคุณภาพต่ำ จึงหมายถึง ความไม่สมดุลกันระหว่างอุปสงค์กับอุปทาน (Demand-Supply Imbalance) (Ashcrof. 1995 : 3)

แนวคิดที่ 5 แนวคิดคุณภาพเชิงสังคมศาสตร์

นักสังคมศาสตร์มองคุณภาพการศึกษาว่า อุดมศึกษาได้ตอบสนองหรือทดแทนให้กับสังคมมากน้อยเพียงใด มีผลทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างไร ทำให้ประเทศมีการพัฒนาทั้งด้านสังคมและเทคโนโลยีหรือไม่ ถ้ามองในลักษณะรูปธรรม คือ สถาบันอุดมศึกษาได้มีส่วนทำให้เกิดประโยชน์แก่สังคม ให้บริการวิชาการแก่สังคมมากน้อยเพียงใด แต่ถ้ามองในลักษณะนามธรรม คือ ชื่อเสียงของสถาบันที่ได้จากคุณภาพของผลผลิต การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม (Ashcrof. 1995 : 3)

แนวคิดที่ 6 แนวคิดคุณภาพการศึกษา คือ มาตรฐานของสถาบัน

แนวคิดนี้ ในดิงเกล และโอเนล (Nightingale and O'neil. 1994 : 30-31) ได้ให้แนวคิดการศึกษาที่มีคุณภาพ 5 ประเด็น คือ

1. ความมีมาตรฐานสูง ซึ่งมาตรฐานจะมีการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้เป็นดัชนีสำหรับชีวิตหรือตัดสินคุณภาพ (High Standards)
2. การปราศจากข้อเสียหรือข้อตำหนิจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Zero Defect) และได้รับสิ่งถูกต้องเหมาะสมเป็นอันดับแรก
3. มีการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ล่วงหน้าอย่างเหมาะสม (Stated Purpose)
4. มีความคุ้มค่า คุ่มเงิน เป็นการเน้นคุณภาพเชิงสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยตัวป้อนและผลผลิตสนองตอบต่อความต้องการของลูกค้ามากน้อยเพียงใด คู่แข่งกับการลงทุนหรือไม่ (Value for Money)
5. สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อประโยชน์แก่สังคมได้ในทางที่ดีขึ้น (Transformation)

แนวคิดที่ 7 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาในระดับสูงหรือรอบคุณภาพอุดมศึกษา คือ ความเป็นเลิศ

แนวคิดนี้ แอสติน (Astin. 1991 : 101-102) กล่าวถึงคุณภาพอุดมศึกษา (Quality in Higher Education) ไว้ 5 มุมมอง คือ

1. ชื่อเสียง (Reputational Approach) เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากรูปแบบการประเมินผลระบบผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship Model) โดยมีพื้นฐานว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิสาขาวิชานั้น ๆ ที่เป็นเอกฉันท์จะเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพได้ดีที่สุด ซึ่งแนวคิดนี้นำมาใช้จัดเรียงลำดับคุณภาพของโปรแกรมทั้งระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษา ตัวอย่างเช่น การศึกษาคุณภาพของสถาบันที่ทำการเปิดสอนสาขาวิชาชีววิทยาเคมี เศรษฐศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สังคมวิทยาและธุรกิจ ว่าสถาบันใดมีคุณภาพดีที่สุดในสาขาวิชาต่าง ๆ เหล่านี้ โดยกำหนดเกณฑ์ที่เป็นคุณลักษณะบ่งชี้คุณภาพ 6 เกณฑ์ และให้นักวิชาการที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิสาขานั้น ๆ เป็นผู้ให้คะแนน ซึ่งเกณฑ์ 6 เกณฑ์ คือ

1) คุณภาพการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรี ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่อนักศึกษาแต่ละคน ในการจัดการศึกษาในด้านห้องสมุด อาคารเรียน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น การคัดเลือกนักศึกษาเข้าสู่สถาบัน ขนาดของสถาบัน ชื่อเสียง การยอมรับ

- 2) ความสำเร็จทางด้านวิชาการของอาจารย์ โดยดูจากผลิตผลของอาจารย์ทางงานวิจัย
- 3) ความผูกพันต่อหน้าที่และการอุทิศตน (Commitment) ของอาจารย์ในการปฏิบัติการสอน
- 4) นวัตกรรมในด้านหลักสูตรและการดำเนินการศึกษา
- 5) การเตรียมนักศึกษาเพื่อศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา
- 6) การเตรียมนักศึกษาเพื่อประกอบอาชีพภายหลังจบการศึกษา

2. ทรัพยากร (Resources Measures) เป็นแนวคิดที่วัดคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยวัดจากการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ในการจัดการศึกษา โดยทั่วไปจะคำนึงถึงการวัดทรัพยากรใน 3 ด้าน ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่นำมาใช้รับรองวิทยฐานะของสถาบัน ได้แก่ ความสามารถและชื่อเสียงของอาจารย์ ความมั่นคงทางการเงินและทรัพยากรที่นำมาใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษา รวมถึงคุณภาพของนักศึกษาด้วย

ความสามารถของอาจารย์วัดได้จากสัดส่วนของอาจารย์ที่มีคุณวุฒิปริญญาเอก ชื่อเสียงของอาจารย์ดูจากผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่และอ้างอิง หรือการยอมรับยกย่องในการเป็นนักวิชาการสาขานั้น ๆ ส่วนความมั่นคงของสถาบันประเมินได้จากหลาย ๆ ทาง เช่น การลงทุน ค่าใช้จ่ายต่อหัวนักศึกษา อาคาร สิ่งก่อสร้าง ทุนวิจัย หนังสือในห้องสมุด เงินเดือน อาจารย์ อัตราระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา เป็นต้น ส่วนคุณภาพนักศึกษาดูได้จากคะแนนสอบ

แนวคิดนี้ได้รับการวิจารณ์ว่าสถาบันที่มีขนาดใหญ่ ซึ่งมีทรัพยากรต่าง ๆ มากพอ จะมีคุณภาพการศึกษาจริงหรือไม่ เพราะเป็นการดูเพียงปัจจัยนำเข้า (Input) เท่านั้น

3. ผลิตผล (Outcome Measures) การวัดคุณภาพจากแนวคิดนี้ คือ การวัดผลอันเกิดจากการลงทุนใช้ทรัพยากรต่าง ๆ โดยการวัดคุณภาพของผลิตผล คือ การดูผลอันเกิดจากการลงทุน ได้แก่ ผลิตผลของอาจารย์ (Faculty Productivity) ความสำเร็จของนักศึกษาในการเข้าศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาได้ ความพอใจของนายจ้างต่อการปฏิบัติงานของบัณฑิต ความมีชื่อเสียงก้าวหน้าทางวิชาการของศิษย์เก่า การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาท้องถิ่น เป็นต้น

วิธีการวัดคือ วัดผลงานของอาจารย์ที่ตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ การวัดผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา การวัดจำนวนผู้เรียนต่อในระดับบัณฑิตและสาขาวิชาชีพชั้นสูง การสำรวจการมีงานทำ ความคิดเห็นของนายจ้าง การวัดค่าร้อยละของผู้ได้งานทำหลังจากจบการศึกษาไปได้ไม่นาน และ การวัดรายได้ตลอดชีพของบัณฑิตมีงานทำ

อย่างไรก็ตาม มีข้อโต้แย้งว่า คุณภาพบัณฑิต (ผลิตผล) ส่วนหนึ่งอาจจะขึ้นกับคุณภาพของนักศึกษาที่เข้ามาเรียนมากกว่าจะเป็นคุณภาพของการดำเนินการของสถาบันหรือคุณภาพของโปรแกรมการศึกษา

4. มูลค่าเพิ่ม (Value-Added Measures) เป็นแนวคิดที่นักการศึกษานิยมและเชื่อว่าวิธี

การวัดคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในอุดมคติ วิธีการวัดคุณภาพตามแนวคิดนี้เป็นการวัดผลกระทบอันเกิดจากโปรแกรมการศึกษา โดยถือว่าสถาบันที่มีคุณภาพ คือ สถาบันที่มีการพัฒนานักศึกษาทั้งด้านความรู้ บุคลิกภาพ และวิชาชีพอย่างแท้จริง

การวัดตามแนวคิดนี้ คือ การทดสอบความสามารถของนักศึกษา ก่อนและหลังเข้าเรียน ความแตกต่างของผลการวัด เรียกว่า การวัดความงอกงามทางปัญญา (Talent Development) ซึ่งเป็นมูลค่าเพิ่ม การวัดความแตกต่างดังกล่าว เป็นการประเมินผลในระยะยาว (Longitudinal Assessment) โดยมุ่งไปที่การเปลี่ยนแปลงในตัวนักศึกษา มิใช่การเปลี่ยนแปลงของสถาบัน และเป็น การวัดคุณภาพของทั้งระบบในโปรแกรมการศึกษา มิใช่เพียงแต่ดูจากจำนวนนักศึกษาที่เก่งและความมั่นคงสถาบันการศึกษาเท่านั้น

ถึงแม้ว่าการวัดคุณภาพการศึกษาวิธีนี้จะดูสมเหตุสมผลมากที่สุด เพราะเป็นการวัดผลกระทบของสถาบันที่มีต่อการพัฒนาการของนักศึกษาในลักษณะมูลค่าเพิ่ม แต่มีปัญหาทางปฏิบัติ เนื่องจากต้องใช้ระยะเวลานาน และไม่แน่ใจว่าพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นของนักศึกษาเป็นผลมาจากความรู้ที่ได้รับในห้องเรียน และประสบการณ์ที่ทางสถาบันจัดให้ อาจเป็นความรู้ที่นักศึกษาศึกษาด้วยตนเอง หรือหาประสบการณ์จากภายนอกสถาบัน

5. ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Knowledge of Result) แนวความคิดนี้คำนึงถึงคุณภาพการศึกษาที่มุ่งไปที่กระบวนการเรียนการสอน และพัฒนาการทางด้านเชาวน์ปัญญาที่เพิ่มขึ้นของผู้เรียน ซึ่งพัฒนามาจากแนวคิดเกี่ยวกับมูลค่าเพิ่มนั่นเอง แอสติน (Astin) เสนอว่า คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาขึ้นอยู่กับนโยบายของสถาบันในการเพิ่มความรู้เกี่ยวกับผลลัพธ์ของความพยายามหรือความฝ่าฝืนเข้าร่วมในการศึกษา และความรู้เกี่ยวกับการจัดสรรเวลาของผู้เรียน ซึ่งผู้เรียนในที่นี้ไม่เฉพาะแต่เพียงนักศึกษา แต่รวมถึงคณาจารย์และผู้บริหารทุกคนจะต้องเป็นผู้เรียนที่มีศักยภาพ มีข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ที่ดี และมีเวลาให้กับงานมากขึ้น เพื่อเป็นการปรับปรุงทักษะการสอน อันเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญที่สุดในสถาบันอุดมศึกษา คือ พัฒนาด้านการเรียนการสอนให้กับนักศึกษา กล่าวโดยสรุป คือ สถาบันอุดมศึกษาจะมีคุณภาพได้ก็ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนในสถาบัน ทุ่มเทให้กับงานอย่างเต็มที่ คณาจารย์และผู้บริหารทุ่มเทให้กับการสอนและการพัฒนานักศึกษา นักศึกษาทุ่มเทให้กับการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อทุกคนมีความรู้อย่างเพียงพอ ถึงผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทุ่มเทให้กับการเรียนรู้ สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นจากการทุ่มเทกำลังกาย กำลังใจ และเวลาอย่างเต็มที่ในงานของตน กระบวนการสำคัญมี 3 กิจกรรม คือ 1) การให้นักศึกษาประเมินการสอนของอาจารย์ในห้องเรียน 2) การให้อาจารย์ประเมินการสอนของอาจารย์ด้วยตนเอง และ 3) การประเมินเกี่ยวกับบทบาทของอาจารย์ในการให้คำแนะนำ การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับนักศึกษา ซึ่งข้อมูลนี้ย้อนกลับมาจะมีผลทำให้คณาจารย์และผู้บริหารพัฒนาตนเอง และปรับปรุงนโยบายและวิธีการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ทำให้พัฒนาสถาบันให้มีคุณภาพต่อไปได้

วิธีการนี้จะต่างจากวิธีการอื่น ๆ คือ เป็นการพัฒนาภายในสถาบัน ไม่สามารถจัดอันดับหรือนำไปเปรียบเทียบกับสถาบันอื่น ๆ ได้ ถึงแม้สถาบันที่ได้รับการจัดอันดับเป็นสถาบันที่มีคุณภาพขึ้นได้

และถึงแม้อยู่ในสถานการณ์ที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร ไม่จำเป็นต้องหาทรัพยากรมาเพิ่มแต่อย่างใด เพราะทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ถ้ารู้จักใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ก็สามารถทำให้เกิดคุณภาพได้มากกว่าการมีทรัพยากรจำนวนมาก ๆ แต่ใช้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า

แนวคิดที่ 8 แนวคิดนักการศึกษา

ด้านการศึกษา นักการศึกษาจะมองคุณภาพของการอุดมศึกษา ในลักษณะประสิทธิผลและประสิทธิภาพของกระบวนการจัดการศึกษา ความสามารถของบัณฑิตในการคิดวิเคราะห์ วิจัย การแก้ปัญหา ดังนั้นสิ่งที่ดีที่สุดคือ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ในแนวคิดนี้มี นักการศึกษา ได้กล่าวไว้หลายมุมมอง สรุปได้ว่า (Parsons. 1994 : 9)

1. ในมุมมองของรัฐบาล จะมองคุณภาพการศึกษาจากการดูจำนวนนักศึกษาที่เรียนไม่สำเร็จ เช่น สอบตก ลาออก หรือไม่จบเมื่อครบเวลาเรียนของหลักสูตร
2. ในมุมมองของผู้จ้างงาน จะมองคุณภาพของผลผลิตตรงความรู้ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติของผู้สำเร็จการศึกษาต่อการทำงาน
3. ในมุมมองของผู้สอน จะมองคุณภาพหลาย ๆ ด้านกันอย่างสลับซับซ้อน เช่น ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน
4. ในมุมมองของผู้บริหาร การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องประกอบด้วยระบบที่ดีและมีวิธีการประเมินที่เป็นระบบที่ดี นั่นคือ

ก. คุณภาพของลูกค้า (Client's Quality) ในที่นี้หมายถึง นักศึกษา เจ้าหน้าที่ และชุมชนต้องได้รับการบริการจากสถาบันเป็นอย่างดี

ข. คุณภาพด้านวิชาชีพ (Professional Quality) ได้แก่ อาจารย์หรือผู้ที่มีอาชีพซึ่งให้บริการด้านวิชาการให้เป็นไปตามความต้องการของสังคม โดยต้องเป็นอาจารย์ที่มีคุณภาพ มีความเชี่ยวชาญ สามารถตอบสนองให้เกิดความพอใจแก่ลูกค้า

ค. คุณภาพด้านการบริหารจัดการ (Management Quality) ซึ่งหมายถึง การใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และต้องเกิดประสิทธิผล (Effectiveness) ต่อการผลิตบัณฑิต ภายใต้เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ส่วน โรเลย์ (Rowley. 1996 : 12) มองคุณภาพการศึกษาว่า คุณภาพของการศึกษาเป็นความสำเร็จที่สถาบันแต่ละแห่งได้จัดประสบการณ์ไว้ให้แก่นักศึกษา โดยจัดเป็นประสบการณ์ที่เป็นสิ่งแวดล้อมทางการศึกษา ซึ่งทำให้นักศึกษามีสัมฤทธิ์ผลต่อเป้าหมายการเรียนรู้ รวมถึง มาตรฐานทางด้านวิชาการที่เหมาะสมด้วย และได้เสนอเกณฑ์ที่เป็นรูปแบบบ่งบอกคุณภาพไว้ 5 ด้าน คือ

1. ต้องปรับปรุงกลยุทธ์ด้านคุณภาพการเรียนการสอน
2. รูปแบบของการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนต้องมีลักษณะยืดหยุ่นได้
3. ต้องควบคุมดูแลพันธกิจของอาจารย์และพัฒนาอาจารย์
4. ต้องประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานในองค์กร
5. ข้อมูลความต้องการต่าง ๆ ต้องนำมาประเมินและสามารถอธิบายความก้าวหน้าได้

บอลตัน (Bolton. 1995 : 4) มีความเห็นว่า การศึกษาเรื่องคุณภาพในทางปฏิบัติเป็นการศึกษาเปิดเผยถึงความคล้อยคลึงในด้านภารกิจที่เป็นคุณค่าและความจำเป็นของอุดมศึกษาที่เน้นคุณค่า โดยมีมนุษย์เป็นศูนย์กลาง (Human Centered Value) เน้นการทำงานเป็นทีมที่มีคุณภาพ (Quality Team) เน้นการบริการ (Service) เน้นคุณภาพการทำงาน (Performance) และเน้นการลดต้นทุนหรือใช้ต้นทุนน้อย แต่ให้ผลคุ้มค่ามากที่สุด (Reduce Cost)

3. องค์ประกอบของคุณภาพระดับอุดมศึกษา

เหตุผลสำคัญที่ทำให้การนิยาม “คุณภาพ” ทำได้ยากนั้น ส่วนหนึ่งเป็นนามธรรมเช่นเดียวกับคำอื่น ๆ อีกจำนวนมากที่มีลักษณะเดียวกัน เช่น ความเป็นธรรม ยุติธรรม ความสวย เสรีภาพ อิศรภาพ เป็นต้น การพิจารณาคุณภาพการศึกษา จะต้องพิจารณาเป็นองค์รวมของสถาบัน เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่า คุณภาพมีปัจจัยที่เป็นตัวแปรหลายประการ เช่น 1) ความต้องการที่กำหนดไว้ (Required Specification หรือ Defined Needs) 2) ความคุ้มค่าเงินลงทุนหรือเงินใช้ซื้อ (Value for Money) และ 3) ความพึงพอใจของผู้ซื้อ (Customer Satisfaction) (อดุลย์ วิริยเวชกุล. 2541 : 170-171)

องค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1. หลักสูตร (Curriculum)

เป็นสิ่งกำหนดทิศทางและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตตามที่มุ่งหวังไว้ เมื่อเปิดดำเนินการหลักสูตร

2. อาจารย์และผู้สอน (Faculties)

อาจารย์และผู้สอนใกล้ชิดกับบัณฑิตโดยถ่ายทอดความรู้ ทักษะ และแนวคิดที่ถูกต้องให้กับนักศึกษา

2.1 ภาระหน้าที่

- : การเรียนการสอน
- : การแสวงหาความรู้ใหม่
- : การบริการวิชาการแก่สังคม
- : การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

2.2 การปฏิบัติหน้าที่

- : การทำแผนการสอน (Lesson Plan)
- : การทำคู่มือสอน (Teaching Manual)
- : การทำสื่อการสอน (Teaching Media)
- : การวัดและประเมินผล (Evaluation)

3. ห้องสมุด (Libraries)

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดมี 3 ฝ่าย

3.1 อาจารย์

3.2 นักศึกษา

3.3 บรรณารักษ์ (ศึกษาวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของห้องสมุด)

4. สื่อการศึกษา (Educational Medias)

แนวโน้มการศึกษาในศตวรรษที่ 21 คือ สื่อการศึกษาและ IT จะมีบทบาทมากขึ้น ปัญหาหน่วยทัศนศึกษายังไม่ได้ทำหน้าที่คิดพิจารณาว่าจะพัฒนาสื่ออย่างไร จึงจะสอนได้สะดวก สอนได้ง่าย สอนได้เข้าใจ

5. อุปกรณ์การศึกษา (Educational Instruments)

อุปกรณ์การศึกษาไม่ได้รับการควบคุมอย่างมีระบบ ปัญหาในขณะนี้คือ

5.1 อุปกรณ์การศึกษามีจำนวนน้อย

5.2 อุปกรณ์การศึกษาขาดการบำรุงรักษา

5.3 อุปกรณ์การศึกษาขาดความทันสมัย

5.4 การบริหารไม่ดี (มีแล้วเก็บ ไม่ได้นำมาใช้ หรือไม่ประหยัด)

6. การวัดและประเมินผล (Educational Evaluation)

อาจารย์ส่วนใหญ่ยังไม่รู้เรื่องอย่างลึกซึ้งในการวัดและประเมินผลการศึกษา

โดยสรุปแล้ว ถ้านำสถาบันอุดมศึกษาสู่คุณภาพ เกิดคุณภาพการศึกษา สามารถทำได้

3 ขั้นตอน คือ

1. แต่ละคณะต้องกำหนดว่ามีองค์ประกอบอะไรบ้างที่มีผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษา
2. ระบบการควบคุมคุณภาพใช้เกณฑ์อะไรอย่างน้อยแค่ไหน
3. กำหนดมาตรฐาน ตรวจสอบ และควบคุมคุณภาพภายในขึ้น (Internal Auditor)

4. เกณฑ์/ดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ

แอสเวิร์ท และฮาร์เวย์ (Ashworth and Harvey. 1994 : 7-14) กล่าวถึงองค์ประกอบของคุณภาพการศึกษาว่า จำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบด้านปัจจัยตัวป้อน ปัจจัยด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ และปัจจัยด้านผลผลิต ประกอบด้วย 1) อาจารย์ (Faculties) 2) สิ่งอำนวยความสะดวก Facilities 3) วัสดุอุปกรณ์ (Instruments) 4) รูปแบบการสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning Style) 5) ผลสัมฤทธิ์ (Achievement) 6) การจัดการและการควบคุมคุณภาพ (Quality Management) 7) นักศึกษา (Students) โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) อาจารย์

คุณภาพอาจารย์นับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพการศึกษา ดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของอาจารย์ ได้แก่ 1) จำนวนอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพ 2) ประสบการณ์ด้านวิชาการ ด้านวิชาชีพ และด้านการสอน 3) การพัฒนาอาจารย์ 4) สัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาสำหรับการสอนภาคทฤษฎีในชั้นเรียน 5) สัดส่วนระหว่างอาจารย์ต่อนักศึกษาสำหรับการสอนภาคปฏิบัติบนคลินิก 6) ผลงานวิจัย 7) ผลงานวิชาการ 8) อาจารย์มีความรู้ที่ทันสมัย 9) อาจารย์ได้รับเสรีภาพตามสิทธิและเสรีภาพทางวิชาการ

2) สิ่งอำนวยความสะดวก

การจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ จำเป็นต้องอาศัยสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมถึงสิ่งที่เอื้ออำนวยความสะดวกที่เป็นทรัพยากรบุคคล อาคาร สถานที่ สำหรับการเรียนรู้และการสนทนากัน ดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของสิ่งที่เอื้ออำนวยความสะดวกในการจัดการศึกษา ได้แก่ 1) จำนวนและประเภทของสิ่งเอื้ออำนวยความสะดวก 2) ลักษณะห้องเรียน ที่นั่งเรียน และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 3) สภาพแวดล้อมและสถานที่เพื่อออกกำลังกายและการพักผ่อนหย่อนใจ 4) ความปลอดภัย 5) ความสะอาดและความเป็นระเบียบ 6) การบริการด้านวิชาการ 7) บรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ 8) ห้องสมุดและการบริการ จำนวนหนังสือ วารสาร ขนาดห้องสมุด และจำนวนที่นั่งเพื่อการศึกษาค้นคว้า 9) ห้องปฏิบัติการ/แหล่งฝึกงาน 10) บุคลากรสนับสนุนการทำงานของคณาจารย์ ได้แก่ เลขานุการและนักเทคนิค

3) วัสดุอุปกรณ์

การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีคุณภาพต้องอาศัยวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาที่มีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ต้องสอดคล้องเหมาะสม กับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ ดัชนีชี้วัดคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพ ได้แก่ 1) ความเหมาะสมของจำนวนและประเภทวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา 2) วัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษาอยู่ในสภาพดี ใช้การได้หรือไม่ 3) ระบบการให้บริการ การแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้ 4) ความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์ 5) ความปลอดภัยในการใช้วัสดุอุปกรณ์ 6) สัดส่วนระหว่างจำนวนนักศึกษาต่ออุปกรณ์

4) รูปแบบการสอนและการเรียนรู้ (Teaching and Learning Style)

คุณภาพของรูปแบบการสอนและการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาและคุณภาพบัณฑิต ดัชนีชี้วัดความมีคุณภาพของรูปแบบการสอนและการเรียนรู้ ได้แก่ 1) รายละเอียดของเนื้อหา 2) ความเชี่ยวชาญในวิชาที่สอน 3) การแนะนำหนังสืออ้างอิงที่ทันสมัยให้นักศึกษาอ่านเพิ่มเติม 4) เนื้อหาที่นำมาสอนมีความทันสมัยและตรวจสอบความเป็นจริงของหลักทฤษฎี 5) ทำทางอิริยาบถ บุคลิกภาพเหมาะสม กระตุ้นความสนใจ 6) อธิบายหรือนำเสนอได้เข้าใจแจ่มแจ้ง 7) กระตุ้นให้ผู้เรียนได้คิดและท้าทายการเรียนรู้ 8) การคำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน 9) มีทักษะในการใช้สื่อการสอนได้เหมาะสม 10) เตรียมการสอนอย่างดี 11) มีเอกสารประกอบการสอน 12) ผู้เรียนได้แสดงให้ทราบว่าเข้าใจบทเรียนอย่างแจ่มแจ้ง

5) ผลสัมฤทธิ์

ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักศึกษาจะเป็นตัวบ่งบอกถึงความมีคุณภาพการศึกษาจากผลสัมฤทธิ์ ได้แก่ 1) มาตรฐานของกลไกหรือกระบวนการจัดการเรียนการสอน 2) ระดับผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ 3) การจ้างงานบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษา

6) การจัดการและการควบคุมคุณภาพ

สถาบันการศึกษาจะต้องมีระบบการจัดการและระบบควบคุมคุณภาพการศึกษา เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถาบันตรงตามจุดประสงค์ของสถาบันการศึกษา มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในสังคม

วิชาชีพและสังคมทั่วไป และมีความคุ้มค่าของเงินลงทุน ดัชนีบ่งชี้ความมีคุณภาพของระบบการจัดการและการควบคุมคุณภาพ ได้แก่ 1) มีแผนการดำเนินงานระดับสถาบัน คณะ และภาควิชา 2) วางแผนโดยอาศัยมุมมองแนวความคิดทั้งจากผู้บริหารและคณาจารย์ 3) โปรแกรม/หลักสูตรการศึกษาตรงตามวัตถุประสงค์ 4) อาจารย์/ผู้ปฏิบัติงานตระหนักถึงความสำคัญของแผน 5) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์เชิงอนาคตที่ตรงกับความเป็นจริง 6) บุคลากรของสถาบันบรรลุซึ่งความต้องการ 7) ผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ 8) อาจารย์มีภาระงานที่เหมาะสม 9) อาจารย์มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน 10) อาจารย์ได้พบปะสังสรรค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเป็นระยะ ๆ 11) การติดต่อสื่อสารมีความชัดเจนและสะดวกรวดเร็ว

7) นักศึกษา

นักศึกษาจัดเป็นปัจจัยตัวป้อนที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา กล่าวคือ มีผลต่อสัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้และคุณภาพของบัณฑิต ได้แก่ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา สัมพันธภาพภายในครอบครัว สภาพทางด้านเศรษฐกิจของครอบครัว และความเป็น ผู้ใฝ่รู้ 2) ปัจจัยของโปรแกรม/หลักสูตรการศึกษา เช่น หลักสูตร เนื้อหาวิชา ตารางเวลาเรียน กิจกรรมงานที่ได้รับมอบหมาย ความยากง่าย และความท้าทายของหลักสูตร 3) ปัจจัยด้านสถาบัน ได้แก่ ประเภทของสถาบัน ตำแหน่งที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อมของอาคาร สิ่งเอื้ออำนวยความสะดวก และบริเวณเพื่อการสนทนากา

เบอมการ์ท (Baumgart. 1987) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อหาคุณภาพการศึกษาในระดับปริญญาตรีของประเทศออสเตรเลียในหลายสาขาวิชาและหลายสถาบัน โดยใช้ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการศึกษา ดังนี้

1. ปัจจัยนำเข้าของสถาบันอุดมศึกษา : Input

1.1 การจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษา มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

1.2 บุคลากร ดูว่ามีการเพิ่มบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาแต่ละปีมากน้อยเพียงใด มีตำแหน่งทางวิชาการมากน้อยเพียงใด

1.3 เงินทุนวิจัย ดูว่ามีเงินทุนสนับสนุนให้ทำวิจัยมากน้อยเพียงใด

2. การปรับปรุงการเรียนการสอน

เป็นดัชนีบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพของสถาบัน ประกอบด้วย

2.1 คุณภาพ ภาระหน้าที่หรือกิจกรรมของอาจารย์ ดูจากเกณฑ์การประเมินอาจารย์ในด้าน

- การทำวิจัย ดูจากจำนวนงานวิจัยที่ลงตีพิมพ์และถูกอ้างอิง
- การสอน ดูจากกรณีที่นักศึกษาและอาจารย์ด้วยกันประเมินการสอนของ

อาจารย์

- การบริหารวิชาการทั้งภายในสถาบัน เช่น การเป็นกรรมการต่าง ๆ งาน

บริหาร การผลิตอุปกรณ์การสอน งานธุรการ งานวารสาร งานที่ปรึกษา ฯลฯ เป็นต้น ตลอดจนงานบริการชุมชนภายนอกสถาบัน

2.2 งานพัฒนาคุณภาพอาจารย์ทั้งทางด้านการสอน การวิจัย และการบริหาร โดยดูว่ามีหน่วยพัฒนาอาจารย์หรือไม่ มีผลอะไรบ้าง มีกิจกรรมอะไรบ้างในแต่ละปี เป็นต้น

2.3 อัตราส่วนระหว่างอาจารย์ต่อนักศึกษา เป็นดัชนีตัวหนึ่งที่จะชี้ถึงคุณภาพของการเรียนการสอน ถ้าอัตราส่วนยิ่งน้อย จะยิ่งทำให้มีคุณภาพมากขึ้น

2.4 ตำแหน่งทางวิชาการของอาจารย์

2.5 งานกิจการนักศึกษา ซึ่งเป็นงานบริการและสวัสดิการด้านต่าง ๆ

2.6 ปริมาณงานของนักศึกษา โดยทำการศึกษาใช้เวลาในการเรียนแต่ละวันอย่างไร ทั้งในและนอกเวลาเรียน (Time on Task)

2.7 การประเมินผลการเรียน มีความยุติธรรม เหมาะสมหรือไม่

2.8 สิ่งช่วยเหลือสนับสนุนนักศึกษาในด้านการเรียน เช่น หนังสือในห้องสมุด การสอนเสริม การมีคอมพิวเตอร์ช่วยประกอบการเรียน เป็นต้น

3. ผลผลิต (Output)

ดัชนีที่บ่งชี้ผลผลิตของการศึกษาระดับปริญญาตรีว่ามีคุณภาพหรือไม่ สามารถพิจารณาได้จากปริมาณนักศึกษาที่สามารถเรียนต่อในระดับปริญญาโทหรือบัณฑิตศึกษา

ฮูเซน (Husen. 1997 : 34-35) ได้กล่าวถึงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศสวีเดน โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

กลุ่มที่ 1 เกณฑ์ที่วัดคุณภาพอุดมศึกษาโดยตรง (Direct Criteria) ประกอบด้วย 1) ระดับศักยภาพ/ความสามารถของนักศึกษาเมื่อสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรี ส่วนระดับบัณฑิตศึกษา วัดจากงานวิจัยที่ได้หลังจากสำเร็จการศึกษา การวัดความรู้จากแบบทดสอบมาตรฐานของแต่ละสาขาในระดับอุดมศึกษา การทดสอบพัฒนาการทางด้านสติปัญญาและจิตวิทยา ซึ่งการทดสอบเรียกว่า Performance-Oriented และ Authentic เกณฑ์ที่ใช้วัดเป็นสิ่งที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อวัดคุณภาพ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน

กลุ่มที่ 2 เกณฑ์ที่วัดคุณภาพอุดมศึกษาโดยอ้อม (Indirect Criteria) เป็นผลจากกระบวนการศึกษาและสภาพการณ์ในการจัดการศึกษา ตัวชี้วัด ได้แก่

1) ศักยภาพของอาจารย์ ได้แก่ เทคนิคการสอนและการถ่ายทอดความรู้เพื่อให้เกิดปัญญา ผลงานการวิจัยของอาจารย์

2) อัตราการออกกลางคัน

3) การตัดสินใจของลูกค้/ผู้ใช้ผลิตผล/ผู้ว่าจ้างทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ที่ประเมินศักยภาพด้านความรู้และทักษะในวิชาชีพ

4) ศักยภาพพื้นฐานของผู้จบการศึกษาระดับอุดมศึกษา ได้แก่ การคิด การแก้ปัญหา การเป็นผู้ใฝ่รู้

โดยสรุปแล้ว คุณภาพของการศึกษาของสวีเดน ขึ้นอยู่กับ

1. คุณภาพของปัจจัยนำเข้า ที่เรียกว่า "Raw Material" (วัตถุดิบ) ได้แก่ ศักยภาพของผู้เรียน ความเฉลียวฉลาดและแรงจูงใจที่ทำให้นักเรียนเข้ามาศึกษา

2. คุณภาพของกระบวนการการจัดการศึกษา ได้แก่ การจัดระบบการศึกษา เนื้อหาหลักสูตรและศักยภาพความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของอาจารย์

3. คุณภาพของศักยภาพของผู้สำเร็จการศึกษา

ทั้ง 3 คุณภาพ เป้าหมายของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีคุณภาพ นั่นคือ เป็นความสัมพันธ์ระหว่างศักยภาพเบื้องต้นกับศักยภาพที่ได้รับการพัฒนาเมื่อสำเร็จการศึกษา เป็นระดับของศักยภาพขั้นสุดท้ายที่ติดตัวผู้เรียนไปตลอด ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพนั้น ขึ้นกับ 1) แหล่งทรัพยากรด้านเศรษฐกิจ (Economic Resources) 2) แหล่งทรัพยากรอาจารย์ (Teacher Resources) อันได้แก่ ศักยภาพของคนในความหมาย คือ วุฒิการศึกษา 3) เวลา (The Time) เป็นเวลาที่กระบวนการการจัดการศึกษาดำเนินไป ได้แก่ เวลาการเรียนรู้

Research Study on Republic of Korea by Korean Council for University (1998 : 39) ได้ทำการศึกษาวิจัยคุณภาพการศึกษาในประเทศเกาหลี พบว่า คุณภาพการศึกษา ประกอบด้วยดังต่อไปนี้

1. คุณภาพของปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่

1.1 คุณภาพของแหล่งทรัพยากรบุคคล (อาจารย์) และการธำรงรักษา ได้แก่ เป้าหมายการทำงานของอาจารย์ คุณภาพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา อาจหมายถึง คุณวุฒิ ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ผู้สอนเต็มเวลา (Full-Time Instructor) และอาจารย์ผู้ช่วยสอน (Teacher Assistant) ประสบการณ์ในการสอนและการทำวิจัย (คิดเป็นชั่วโมง) ผลงานทางวิชาการ ผลงานการวิจัย การคัดเลือกคนเข้าสู่ตำแหน่งอาจารย์ การพัฒนาคุณภาพอาจารย์

ซึ่งมีความเชื่อว่า คุณภาพของอาจารย์จะมีผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนใน 2 ประเด็น คือ 1) บทบาท/มุมมองของการวางแผน การจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการบรรยายถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ 2) คุณลักษณะของครูจะถ่ายทอดสู่นักศึกษาได้ (Student-Teacher Interactivity) จะมีผลต่อคุณลักษณะ (Characteristic) ของนักศึกษา ทำให้นักศึกษาสนใจหรือเอาเป็นแบบอย่าง หรือนักศึกษาไม่อยากเรียนในบทเรียนก็เป็นได้

1.2 สิ่งแวดล้อมทางการศึกษา (Educational Environments) ได้แก่ อัตราส่วนระหว่างอาจารย์ต่อนักศึกษา ชั่วโมงที่อาจารย์ที่ปรึกษาที่จัดให้นักศึกษาไปพบอาจารย์ได้เป็นส่วนตัว จำนวนนักศึกษาในแต่ละห้องเรียน ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

1.3 สิ่งอำนวยความสะดวก (Facilities) เป็นสิ่งก่อสร้าง ได้แก่ ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องทำงานอาจารย์ สำนักงานบริหาร ห้องสมุด ห้องโสตทัศนูปกรณ์ โรงยิมส์ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านสวัสดิการ (โรงอาหาร ห้องพักผ่อน) และสิ่งอื่น ๆ ที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ นักศึกษา ห้องอ่านหนังสือ สนามกีฬา เป็นต้น ในการอำนวยความสะดวกนั้น รวมถึงชั่วโมงและรูปแบบการให้บริการ

1.4 นอกจากนั้น เป็นอุปกรณ์ทางการศึกษา (Equipment) ได้แก่ จำนวนอุปกรณ์ต่อนักศึกษา สถาบันการณืใช้งานของอุปกรณ์ทางการศึกษา ความทันสมัย รวมถึงการให้บริการ

1.5 สภาพแวดล้อมทางการวิจัย (Research Environment) การปฏิบัติภารกิจของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา ตั้งแต่การสอน การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม กิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพงานก็คือ การวิจัยซึ่งเป็นการสร้างงานขึ้นเพื่อพัฒนาให้ทันความรู้และเทคโนโลยีที่ทันสมัย และมีการพัฒนาอย่างไม่มีวันจบสิ้น ดังนั้นดัชนีชี้วัดคุณภาพการศึกษาด้านงานวิจัย ได้แก่ จำนวนอาจารย์ต่องานวิจัย เงินอุดหนุนการทำวิจัยของอาจารย์ เงินอุดหนุนงานวิจัยที่ได้รับจากภายนอกสถาบัน เงินอุดหนุนการทำโครงการต่าง ๆ นอกสถาบัน

2. คุณภาพของกระบวนการดำเนินการศึกษา (Instructional Process) ได้แก่

2.1 การจัดการด้านหลักสูตร (Management of Curriculum) การจัดหลักสูตรถึงเป็นงานสำคัญของการจัดการด้านวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา ดัชนีชี้วัดคุณภาพหลักสูตร ได้แก่ อัตราส่วนระหว่างวิชาพื้นฐาน (Liberal Arts) กับวิชาบังคับ อัตราส่วนระหว่างการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ วิธีการได้มาของหลักสูตร เนื้อหาวิชา หลักสูตรผลิตบัณฑิตตรงตามความต้องการของสังคม/ผู้เกี่ยวข้องหรือไม่ จำนวนหน่วยกิต จำนวนชั่วโมง จำนวนที่มอบหมาย การปิดภาคเรียน

2.2 การจัดการเตรียมการสอน (Class Preparation) ได้แก่ การวางแผน การเตรียมแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ การเตรียมรายละเอียดของแต่ละรายวิชาเพื่อการสอน (Syllabus)

2.3 วิธีการจัดการเรียนการสอน (Instructional Method) การจัดวิธีการเรียนการสอนได้หลากหลายรูปแบบและวิธีการได้อย่างเหมาะสมกับเนื้อหา และสร้างให้ผู้เรียนเกิดความคิด สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา คิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ การบรรยาย การสัมมนา การปฏิบัติ การบรรยายควบคู่กับการสัมมนา การบรรยายควบคู่กับการปฏิบัติ การสัมมนาควบคู่กับการปฏิบัติ และการบรรยายการสัมมนากับการปฏิบัติ เป็นต้น

2.4 วิธีการประเมินผลการเรียนการสอน (Method of Study Evaluation) การประเมินการเรียนการสอนต้องเหมาะสม สอดคล้องกับเนื้อหาและผู้เรียน ตลอดจนตารางวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งมีการประเมินได้หลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การทดสอบย่อย (Quizzes) งานที่มอบหมาย (Home Assignment) การนำเสนอ (Presentation) การประเมินกลางภาค (Mid-Term Evaluation) การสอบปลายภาค (Final-Examination) การประเมินความพยายาม ความสนใจ และพัฒนาการ เป็นต้น

3. คุณภาพของผลิตผล (Output)

3.1 การได้งาน (Employment) ได้แก่ ปริมาณของผู้สำเร็จการศึกษาที่มีงานทำด้วยความเชื่อว่า การมีงานทำของบัณฑิตนั้นเป็นตัวบ่งบอกถึงผลผลิตว่าเป็นที่ต้องการของสังคม เศรษฐกิจ แสดงว่าผลิตผลเป็นที่พึงพอใจของนายจ้าง

3.2 ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Student Achievement) ได้แก่ จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา

3.3 การวิจัย (Research) ได้แก่ จำนวนผลงานวิชาการ งานวิจัยต่อจำนวนอาจารย์ใน

ช่วงระยะเวลา 5 ปี จำนวนตำราในระยะเวลา 5 ปี จำนวนงานวิจัยร่วมกับต่างประเทศในช่วงระยะเวลา 5 ปี การนำเสนองานวิจัยในช่วงเวลา 1 ปี

3.4 การให้บริการสังคม (Community Services) ได้แก่ การให้อาจารย์มีส่วนร่วมในการบริการสังคม การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริการสังคม การวางแผนด้านงบประมาณ ด้านการดำเนินงาน

พรีดี้ และคนอื่น ๆ (Preedy and others. 1997 : 16-17) กล่าวถึงตัวชี้วัดคุณภาพการศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ

1. ตอบสนองต่อการปฏิรูปการศึกษา
2. นโยบายสู่การปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดของการพัฒนาการศึกษา
3. อธิบายสาเหตุสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลง
4. มีรูปแบบการตัดสินใจและการจัดการ
5. กระตุ้นและชี้จุดให้เกิดความพยายาม
6. ยึดมั่นในการตรวจสอบ
7. ทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้กับเป้าหมายของการจัดการศึกษา
8. การกระทำที่เป็นมาตรฐานและแนวโน้มสู่อนาคต
9. ทำนายอนาคตการเปลี่ยนแปลง

แอสปินวอลล์ และคนอื่น ๆ (Aspinwall and others. 1997) กล่าวถึงการที่จะไปสู่เกณฑ์ชี้วัดคุณภาพให้ประสบความสำเร็จนั้น จะต้องคำนึงถึงคำว่า 1) การตรวจสอบ (Formal Accountability) 2) ให้ความสำคัญกับผลผลิต (Product-Centered) และ 3) การเตรียมสู่งานอาชีพในเชิงปริมาณ (Preoccupation with Quantifiable Findings) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่การศึกษาที่มีคุณภาพจำเป็นต้องนำเข้าสู่กระบวนการในการดำเนินงานในสถาบันอุดมศึกษา และมีคำถามที่จะนำสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังนี้คือ (To Efficiency and Effectiveness) 1) What are we doing? 2) How are we doing? ซึ่งวิธีการที่จะนำสู่คุณภาพการศึกษาก็ต้องตอบ

คำถามที่ 1) อะไรที่คือความพยายามที่จะไปสู่ความสำเร็จ (What is it Trying to Achieve?)

- 1.1 ความก้าวหน้าทางวิชาการ (Academic Progress)
- 1.2 ความพึงพอใจของนักศึกษา (Pupil Satisfaction)
- 1.3 สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา (Pupil-Teacher Relationship)
- 1.4 อัตราส่วนระหว่างอาจารย์ต่อนักศึกษา (อาจารย์และนักศึกษาที่เต็มเวลา)
- 1.5 ค่าใช้จ่ายต่อหัวของนักศึกษาเต็มเวลาในแต่ละหลักสูตร
- 1.6 อัตราความสำเร็จของนักศึกษาในแต่ละหลักสูตร
- 1.7 อัตราการมีงานทำของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา
- 1.8 อัตราการวัดคุณภาพโดยเกณฑ์มาตรฐานกลางของแต่ละหลักสูตร

คำถามที่ 2) ตัวบ่งชี้อะไรที่มีความเหมาะสมที่จะนำสู่ความสำเร็จ (What would be Appropriate Indicators of Success)

2.1 มีความสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษา (Relevance)

2.2 ความรับผิดชอบต่องาน (Responsiveness)

2.3 มีความเหมาะสมในรูปแบบการเรียนการสอน (Appropriateness of Learning and Teaching)

2.4 มีการเข้าสู่มาตรฐานในทุกกระบวนการ (Access)

2.5 มีมาตรฐาน (Standards)

คำถามที่ 3) จะนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพอย่างไร (How Should Data be Gathered and Processed)

3.1 ผู้ใช้ผลผลิต (User)

3.2 นักศึกษา (Student)

3.3 บุคลากร (Staff)

3.4 ผลการวิเคราะห์การดำเนิน (Programme Analysis ; Module Analysis, of Teaching and Learning etc.)

(Scottish Education Department . 1992 : 20)

คำถามที่ 4) การเปรียบเทียบผลที่มีความเชื่อมั่น (With What can the Results Validly be Compared?)

4.1 การเปรียบเทียบกับที่อื่น (Comparative)

4.2 ความก้าวหน้า (Progress)

4.3 ผลที่ได้ (Target)

คำถามที่ 5) ข้อมูลอะไรที่มีความจำเป็นในการนำไปใช้ในบริบท (What Other Information to put the Results into Context?)

5.1 ข้อมูลทางสถิติ (Statistical Techniques)

5.2 ค้นหาแหล่งที่จะทำการเปรียบเทียบ (Seek other Comparators)

5.3 ค้นหาแหล่งข้อมูลที่กว้างและหลากหลาย (Seek a Wider Variety of Information)

คำถามที่ 6) ข้อสรุปอะไรที่สามารถกำหนดเป็นภาพให้ชัดเจนได้ (What Conclusions can Legitimately be Drawn?)

6.1 ขอบเขตของการปฏิบัติ (Identification of Performance Areas)

6.2 จำนวนเกณฑ์ที่จะวัด (Identification of a Number of Success Criteria)

6.3 ชนิดของข้อมูล (Determination of the Kinds of Data)

6.4 ระดับการปฏิบัติเพื่อที่จะทำการเปรียบเทียบ (Level of Performance is to be Judge, the Basis for Comparison)

6.5 พิจารณาถึงสิ่งที่เกี่ยวข้อง (Consideration of any Particular Circumstances)

ข้อสรุปต้อง 1) สอดคล้อง (Relevance) 2) ปกติ/รับได้ (Adequate) 3) มีความตรง (Valid) 4) มีความเชื่อมั่น (Reliable)

คำถามที่ 7) จะใช้กิจกรรมอะไรในการปฏิบัติ (What Action Follows)

7.1 เป็นแบบอย่าง (Symbolically)

7.2 บัตรคะแนน (Score-card)

7.3 การรับรู้โดยตรง (Attention-Directing)

7.4 การแก้ปัญหา (Problem-Solving)

การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา หมายถึง การมีระบบและกลไกในการควบคุม ตรวจสอบ และประเมินการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพตามดัชนีชี้วัดที่กำหนด เพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนจะได้มั่นใจว่าสถาบันนั้น ๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ (ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2544ก)

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาในระดับสูงที่มุ่งพัฒนาคนเข้าสู่วิชาชีพต่าง ๆ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศ รวมทั้งมุ่งเน้นการที่จะพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ให้เกิดขึ้น เพื่อเป็นฐานสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถทางวิชาการ ตลอดจนการพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยีระดับสูงให้กับประเทศต่อไป (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2543 : 64) ในระยะที่ผ่านมา สถาบันอุดมศึกษาทั้งรัฐและเอกชนได้มีบทบาทกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างมาก (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2541 : 1) ภารกิจที่มีต่อการพัฒนาประเทศและสังคม จึงเป็นผลให้ทบวงมหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาภายใต้กำกับดูแลทุกแห่ง มีแนวทางการจัดดำเนินการในทุกรูปแบบที่จะทำให้การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ สามารถตอบสนองความต้องการของประเทศได้อย่างเต็มที่

การประกันคุณภาพการศึกษาในที่นี้ จะใช้คำว่า QA (มาจาก Quality Assurance) คือ การประกันคุณภาพ ซึ่งเป็นกระบวนการที่สถาบันอุดมศึกษาโดยผู้บริหารในทุกระดับ รวมทั้งคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา จะต้องให้ความสำคัญและพยายามที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามแนวนโยบายของระบบการประกันคุณภาพของสถาบันนั้น ๆ เพื่อมุ่งหวังให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับรู้ รับทราบถึงกิจกรรมเหล่านั้นซึ่งจะมีผลต่อทุกคนในองค์กร ซึ่งการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือกันรับผิดชอบและการประกันคุณภาพเป็นกระบวนการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้และการตรวจสอบตนเองในการทำงาน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และเชื่อถือได้ และตามมาตรา 47, 48, 49, 50, 51 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2542) ได้กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาใน ทุกระดับ ประกอบด้วยระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก ให้สถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา

เนื่องจากกระบวนการประกันคุณภาพมีพื้นฐานความคิดมาจากการผลิตหรือการบริหารให้เกิดคุณภาพและความหมายของคุณภาพได้เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยนับจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ดังนั้นเพื่อให้มีความเข้าใจในแนวความคิด ในที่นี้จะได้สรุปคำอธิบายเกี่ยวกับคุณภาพที่นักวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้ เช่น แซลลิส (Sallis. 1993 : 24) อธิบายความหมายของคุณภาพ สรุปได้ว่า คุณภาพที่เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และคุณภาพตามการรับรู้ (Quality in Perception) เป็นคุณภาพที่เป็นไปตามความต้องการ และความพอใจสูงสุดของผู้บริโภค ซึ่ง โกสท์ และเดวิส (Goetsch and Davis. 1994 : 4) ได้กล่าวว่า คุณภาพเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ขึ้นอยู่กับการผลิต การบริการ บุคคล กระบวนการ และสิ่งแวดล้อมที่คาดว่าจะดีและเหมาะสมกว่าเดิม

คำว่า คุณภาพ เป็นคำที่มาจากกระบวนการผลิตในอุตสาหกรรม มิลเลอร์ (Miller. 1993 : 25) กรีน (Green. 1992 : 170) และอุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537 : 19-20) ได้กล่าวสอดคล้องกันว่า คุณภาพ หมายถึง ความเป็นเลิศหรือระดับความเป็นเลิศ เป็นลักษณะพิเศษสูง เป็นที่ยอมรับในเชิงสากล มีลักษณะความดีเป็นที่ต้องการ นำปรารถนา นำพอใจ

เบอร์เน็ต และกอร์ (Bernet and Gor. 1996) ได้ให้ความหมายว่า คุณภาพ คือ ประสิทธิภาพ และการใช้ทรัพยากรให้คุ้มค่าที่สุด และ วัตสัน (Watson. 1995 : 26) ให้ความหมายว่า คุณภาพ คือ การเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะ (Transformation) เป็นนิยามที่บอกถึงแนวทางของการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง คุณภาพตามแนวคิดเชิงการเปรียบเทียบ การบ่งชี้คุณลักษณะ หรือระดับความเป็นเลิศย่อมมีความแตกต่างกัน ไม่มีความคิดสอดคล้องเป็นหนึ่งเดียวได้ โดยทั่วไปการบ่งชี้คุณลักษณะมักจะพิจารณาในเชิงระบบ คือ บ่งชี้ที่ตัวป้อน กระบวนการและผลิตผล ซึ่งมีทั้งลักษณะในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (ประเสริฐ จริยานุกุล. 2535 : 46)

จึงสรุปได้ว่า คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะหรือคุณสมบัติที่แสดงถึงระดับความเป็นเลิศ มีความเป็นธรรม มีมาตรฐานสมบูรณ์แบบ อันเป็นผลิตผลที่สามารถตอบสนองความต้องการตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ หรือคุณภาพที่เป็นการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงคุณลักษณะ ซึ่งเมื่อทำการพิจารณาในเชิงระบบแล้ว จะเป็นตัวบ่งชี้คุณลักษณะของตัวป้อน กระบวนการ และผลิตผลได้เป็นอย่างดี

ประเสริฐ จริยานุกุล (2535 : 39) ได้ให้ความหมายของคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาว่า หมายถึง การบ่งชี้คุณลักษณะหรือระดับความเป็นเลิศในการผลิตบัณฑิต (การสอน) การวิจัย การบริการสังคม และการทำนุบำรุงวัฒนธรรม ตลอดจนการบ่งชี้คุณลักษณะหรือความเป็นเลิศขององค์ประกอบและกระบวนการในการทำหน้าที่ดังกล่าวด้วย คุณภาพการศึกษาและคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก โดยเฉพาะคุณภาพทางวิชาการน่าจะหมายถึง การกำหนดกิจกรรมและกระบวนการทั้งหลายให้เป็นไปเพื่อบรรลุถึงการสร้างปัญญาและการมีคุณธรรม (Code of Ethics) ของบัณฑิต

คุณภาพการศึกษามีลักษณะเฉพาะ ซึ่งหมายถึง การบ่งชี้คุณลักษณะที่มีความเป็นเลิศทางด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการบริหารและด้านวิชาการ โดยผ่านกระบวนการผลิตเชิงระบบ ประกอบด้วย

ปัจจัยนำเข้า กระบวนการและผลผลิตตามกรรมวิธีการวัดด้วยเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคม ทั้งนี้สิ่งที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในความหมายของคุณภาพการศึกษา ก็คือ ความสำคัญของคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศและคุณภาพของคน เพราะคุณภาพการศึกษาย่อมมีผลหรืออิทธิพลต่อความรู้ ความสามารถ และศักยภาพ อันได้แก่ สติปัญญาและความเป็นเลิศของมนุษย์ คุณภาพการศึกษาจึงมีความสำคัญต่อสิ่งต่าง ๆ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพการศึกษา มีความสำคัญต่อการสร้างและพัฒนาคน การศึกษาในอนาคตจะเป็นคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาคน พัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ให้คนมีความรับผิดชอบ ให้ความร่วมมือสามัคคี ผนึกกำลังกัน การศึกษาที่มีคุณภาพ จึงต้องสอดคล้องกับคุณลักษณะของคนที่สร้างขึ้น การศึกษาจะพัฒนาคนให้สามารถมีสติปัญญาคิดเอง มีสติปัญญา สามารถปรับตัวได้ (ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. 2528 : 18)

2. คุณภาพการศึกษา มีความสำคัญต่อการแข่งขันการสร้างคุณภาพและมาตรฐาน รุ่ง แก้วแดง (2540 : 21) ได้กล่าวว่า ระบบการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา มุ่งที่จะให้มีการนำผลการประเมินไปพัฒนาการศึกษา (Improvement Through Evaluation) ซึ่งจะทำให้สถานศึกษาตื่นตัวในการแข่งขันกันสร้างคุณภาพและมาตรฐานการศึกษามากกว่าที่จะประเมินเพื่อให้รางวัล

3. คุณภาพการศึกษา มีความสำคัญต่อความเชื่อมั่นของประชาชน เพราะการศึกษาที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน จะทำให้ประชาชนทุกคนเชื่อมั่นได้ว่าลูกหลานที่ได้รับการศึกษาใน สถานศึกษาที่มีมาตรฐานสูง จะมีคุณภาพ มีความสามารถ มีศักยภาพเพียงพอในการทำงานและประกอบอาชีพ (รุ่ง แก้วแดง. 2540 : 21)

4. คุณภาพการศึกษา มีความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณ เพราะสถาบันการศึกษาที่มีมาตรฐาน รัฐบาลก็จะสามารถจัดสรรงบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีสิทธิขอรับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางตามวิธีการของสหรัฐอเมริกา (สุรศักดิ์ หลาบมาลา. 2539 : 6) สถาบันการศึกษาใดมีมาตรฐานสูง จำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก รัฐก็ต้องสนับสนุนหรือสถาบันการศึกษาใด มีปัญหาที่ต้องเข้าไปช่วยเหลือ เพื่อว่าเด็กจะได้ไม่ต้องรับการศึกษาที่มีมาตรฐานต่ำตลอดชีวิต จนกลายเป็นพลเมืองชั้นสองหรือชั้นสามอย่างที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (รุ่ง แก้วแดง. 2540 : 21) และอาจจะใช้การจัดสรรงบประมาณเป็นตัวกระตุ้น เป็นผลประโยชน์และสร้างความมีชื่อเสียงแก่สถาบันอุดมศึกษาและใช้เป็นเครื่องมือที่ทำให้สถาบันอุดมศึกษาต้องพยายามปรับปรุงคุณภาพของตนเองด้วย แต่ปัจจุบันการจัดสรรงบประมาณมีข้อจำกัด จึงมีการเรียกร้องให้ปรับปรุงวิธีการจัดสรรงบประมาณสำหรับสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นรูปแบบเงินอุดหนุน แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จ ทำให้ขาดความคล่องตัวในการดำเนินงาน อันมีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของระบบอุดมศึกษา (ชูตินันท์ แสงหิรัญ และสุทธศรี วงษ์สมาน. 2537 : 27)

5. คุณภาพการศึกษา มีความสำคัญต่อการสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการ และสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ คุณภาพการศึกษาเป็นหัวใจของความเป็นเลิศ โดยเฉพาะเรื่องการทำให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณธรรม (วิจิตร ศรีสะอ้าน. 2537 : 28) คุณภาพทางวิชาการในปัจจุบันประกอบ

ด้วยการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การวิจัย หลักสูตร การผลิตบัณฑิต และคุณภาพของอาจารย์เป็นสิ่งที่สำคัญ (ปริดา วิบูลสวัสดิ์. 2537 : 32-34) นอกจากนั้นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการในเรื่องการจัดระบบการแสดงความคิดเห็นที่จะมีส่วนในการสร้างสติปัญญา จัดระบบสารสนเทศที่ดี มีการแสดงความรู้ความสามารถสูง สร้างความรับผิดชอบ และประสิทธิภาพ อีกทั้งมีเครื่องอำนวยความสะดวกในการทำงานด้วย (อดุลย์ วิริยเวชกุล. 2538 : 10-16)

ในเรื่องความสำคัญของคุณภาพการศึกษาที่มีต่อการสร้างและการพัฒนาคน การแข่งขันการสร้างคุณภาพ ความเชื่อมั่นของประชาชนและการจัดสรรงบประมาณของรัฐแล้ว คุณภาพการศึกษายังมีความสำคัญต่อความเป็นนานาชาติหรือความเป็นสากล อันจะนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษาหรือการรับรองวิทยฐานะที่มีการดำเนินการในหลาย ๆ ประเทศ

การประกันคุณภาพเกี่ยวข้องกับโปรแกรม สถาบัน หรือระบบอุดมศึกษาโดยส่วนรวมในแต่ละกรณี การประกันคุณภาพจะหมายถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวกับเจตคติ เครื่องมือ กิจกรรมและวิธีการปฏิบัติซึ่งดำรงอยู่และนำมาใช้และหมายรวมถึงกิจกรรมควบคุมคุณภาพซึ่งประกันได้ว่า จะคงไว้ซึ่งมาตรฐานทางวิชาการที่เหมาะสมและการพัฒนาระดับมาตรฐานของโปรแกรมหรือสถาบัน จะทำให้กระบวนการเหล่านี้รับรู้กันในชุมชนวิชาการและสังคมโดยส่วนรวม

วันชัย ศิริชนะ (2537 : 10) ได้ให้คำอธิบายศัพท์ไว้ว่า การประกันคุณภาพ หมายถึงกระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่เมื่อได้ดำเนินการไปแล้วจะทำให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง อันเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของผู้เรียน ผู้ปกครอง นายจ้าง ตลอดจนสังคมโดยส่วนรวม ทั้งนี้รวมถึงกระบวนการหรือกลไกใด ๆ ที่เริ่มขึ้นภายในสถาบันอุดมศึกษาเองหรือหน่วยงานภายนอกก็ได้

การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เป็นกระบวนการหรือกลไกที่เกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา ในอันที่จะทำให้ดำรงไว้ซึ่งคุณภาพ มีมาตรฐาน ทั้งด้านวิชาการ คุณภาพบัณฑิต เป็นการรับรองว่าผู้ที่เรียนจบตามหลักสูตรของสถาบันอุดมศึกษาจะมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสังคมโดยส่วนรวม และสิ่งที่มาเกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพ คือ การกำกับ ดูแล (Regulation of Quality) การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) และการรับรองคุณภาพ (Accreditation) ตามความหมายการประกันคุณภาพในหนังสือ A New Framework ซึ่งกล่าวได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาในอุดมศึกษา น่าจะหมายถึง องค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ คือ

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) การจัดระบบ กลไก การบริหารภายในสถาบัน เพื่อดำรงไว้หรือเสริมสร้างคุณภาพที่ได้ดำเนินการไป
2. การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) เป็นการพิจารณาจากภายนอกตามคำเรียกร้องให้ดำเนินการ ซึ่งสถาบันมีการควบคุมคุณภาพที่ได้ดำเนินการไป
3. การได้รับอนุญาต (Validation) เป็นการได้รับอนุญาตโดยคณะบุคคลที่สำคัญเพื่อตัดสินใจให้ปริญญา รวมทั้งความสามารถอื่น ๆ
4. การรับรองคุณภาพ (Accreditation) เป็นงานที่เกิดจากคณะผู้แทนสถาบันจากภายใน

นอกสถาบันและสภาพอื่น ให้การอนุมัติรับรองคุณภาพ

5. การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) เป็นการประเมินจากภายนอก และตัดสินใจในเรื่องคุณภาพการสอน และการเรียนในสถาบัน

อมรวิรัช นาคทรรพ (2543 : 35-42) ได้ให้นิยามและนัยของระบบคุณภาพ ในรายงานวิจัยเอกสารเกี่ยวกับคุณภาพและการประกันคุณภาพในวิถีทรรศน์การปฏิรูปอุดมศึกษาไทยไว้และสรุปได้ดังนี้

1. คุณภาพ หมายถึง ความสามารถทางวิชาการ ทั้งในด้านการสร้างความรู้ และการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งจะเรียกอีกนัยหนึ่งว่า ความเป็นเลิศทางวิชาการ นั่นคือได้ปฏิบัติการกิจทางด้านการสอนและการวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพ
2. คุณภาพ หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษา ได้ตราตามภารกิจที่ได้กำหนดไว้ในปณิธานของสถาบันอุดมศึกษาในแต่ละแห่งอย่างเหมาะสมและเพียงพอ
3. คุณภาพ หมายถึง การใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และมีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา
4. คุณภาพ หมายถึง การมีระดับความสามารถในการเรียนรู้และพิจารณาดตนเอง ซึ่งสถาบันอุดมศึกษา จำเป็นต้องจัดการศึกษาเพื่อให้บัณฑิต นักศึกษามีความสามารถ หรือศักยภาพ ในการตรวจสอบข้อผิดพลาดของตนเองแล้วแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุป ตามแนวคิดที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพ รวมถึงความหมายและนัยของคุณภาพ หมายถึงผลการดำเนินการตามกระบวนการที่เป็นไปตามขั้นตอน เพื่อให้ได้ผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ และนับตามความหมายของคุณภาพตามแนวทางของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความซับซ้อน ต้องก่อให้เกิดความพึงพอใจแก่ลูกค้า และสร้างระบบตรวจสอบข้อผิดพลาดของตนเองได้รวมถึงความสามารถในการจัดระบบต่าง ๆ ให้เกิดคุณภาพในทุกกระบวนการของสถาบันอุดมศึกษา

2. หลักการและความจำเป็นในการประกันคุณภาพการศึกษา

ภารกิจหลักที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องปฏิบัติมี 4 ประการ คือ การจัดการเรียนการสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม การดำเนินการตามภารกิจทั้ง 4 ประการดังกล่าว มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศทั้งระยะสั้นและระยะยาว แต่ในระยะที่ผ่านมา ยังไม่มีการประเมินภารกิจดังกล่าวอย่างเป็นระบบ ประกอบกับปัจจุบันมีปัจจัยทั้ง ภายในและภายนอกหลายประการที่ทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นสิ่งที่ จำเป็นที่จะต้องเร่งดำเนินการ ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2544 : 1)

1. คุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและบัณฑิต มีแนวโน้มที่จะมีความแตกต่างกันมากขึ้น ซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียแก่ประเทศไทยโดยรวมในระยะยาว
2. มีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพของการจัดการศึกษาและคุณภาพของบัณฑิตในวงการอุดมศึกษา ทั้งภายในและภายนอกประเทศมากขึ้น
3. สถาบันอุดมศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้เป็นสากล เพื่อให้

ได้รับการยอมรับจากนานาชาติมากขึ้น

4. สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นที่จะต้องสร้างความมั่นใจให้แก่สังคมว่าสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

5. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องให้ข้อมูลสาธารณะ (Public Information) ที่เป็นประโยชน์ต่อนักศึกษา ผู้จ้างงาน ผู้ปกครอง รัฐบาล และประชาชนทั่วไป

6. สังคมต้องการระบบอุดมศึกษาที่มีความโปร่งใส (Transparency) และความรับผิดชอบซึ่งตรวจสอบได้ (Accountability)

7. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา

การพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัยจะยึดหลักการให้เสรีภาพทางวิชาการ (Academic Freedom) และมีความมีอิสระในการดำเนินการของสถาบัน (Institutional Autonomy) เพื่อความมีคุณภาพภายในสถาบันอย่างเต็มที่ (วันชัย ศิริชนะ. 2543)

3. นโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย

เพื่อตอบสนองความต้องการกำลังคนระดับสูงของประเทศที่กำลังพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว รวมทั้งตอบสนองนโยบายของรัฐบาลตามแนวทางการพัฒนาประเทศที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ดังนั้นทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้ประกาศนโยบายและแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 เพื่อให้การดำเนินการด้านคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีระบบ และมีกลไกที่เหมาะสมกับนโยบายการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย ดังต่อไปนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2544 : 2-6)

1. ทบวงมหาวิทยาลัย จะพัฒนาให้มีระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมือในการรักษามาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา โดยเน้นหลักการของการให้สถาบันอุดมศึกษามีระบบการควบคุมคุณภาพทางวิชาการ และปรับปรุงการปฏิบัติการทุก ๆ ด้านอย่างต่อเนื่อง บนพื้นฐานของความมีเสรีภาพทางวิชาการและอิสรภาพในการดำเนินงานที่สังคมหรือหน่วยงานภายนอกยังคงเข้าไปตรวจสอบได้ อันจะนำมาซึ่งความมีมาตรฐานของการศึกษาที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลและสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้ ทั้งนี้โดยจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาระดับอุดมศึกษาขึ้น เพื่อกำกับดูแลและบริหารงานด้าน มาตรฐานการศึกษาตลอดจนการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษา

2. ทบวงมหาวิทยาลัย จะส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นภายในสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีการสร้างกลไกการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) ขององค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาที่เป็นรูปธรรมขึ้น ทั้งนี้แต่ละสถาบันอาจจัดให้มีระบบการตรวจสอบและประเมินผล การดำเนินการขึ้นเป็นการภายในได้ตามความเหมาะสม

3. ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดหลักการและแนวทางปฏิบัติในการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อเป็นแนวทางเบื้องต้นในการดำเนินการ โดยแต่ละสถาบันอาจนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับสภาพการของแต่ละสถาบันได้ตามความจำเป็น

4. เพื่อให้การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของแต่ละสถาบันได้รับการยอมรับจากหน่วยงานภายนอกโดยกว้างขวางและเป็นการแสดงถึงคุณภาพของการจัดการศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยจะจัดให้มีกลไกของการตรวจสอบและประเมินผลระบบการประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Audit) ที่แต่ละสถาบันได้จัดให้มีขึ้นทั้งในระดับสถาบันและคณะวิชา แล้วให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาต่อไป

5. ทบวงมหาวิทยาลัยสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานหรือสถาบันต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน รวมทั้งสมาคมวิชาการหรือสมาคมวิชาชีพได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

6. ทบวงมหาวิทยาลัย จะส่งเสริมให้มีการนำข้อมูลข่าวสารและผลจากกิจกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ มาเผยแพร่ต่อสังคมภายนอกให้ได้รับทราบถึงมาตรฐาน การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ เป็นข้อมูลสำหรับการพิจารณาให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ และทรัพยากรต่างๆ แก่สถาบันอุดมศึกษาเพื่อกระตุ้นให้สถาบันอุดมศึกษา มีความตื่นตัวและพัฒนาคุณภาพโดยสม่ำเสมอ

4. กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นการกำหนดให้มีระบบและกลไกในการควบคุม (Control) ตรวจสอบ (Audit) และประเมิน (Assess) การดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบคุณภาพ (Quality Factor) ตามดัชนีบ่งชี้ (Index) ที่กำหนดเพื่อเป็นหลักประกันแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และสาธารณชนให้มั่นใจว่าคณะวิชา/สถาบันนั้น ๆ สามารถให้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพ และพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพและรับรองมาตรฐานจากภายนอก สำหรับแนวทางในการดำเนินการ กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย มีดังนี้ (2544 : 5-12)

4.1 การควบคุมคุณภาพการศึกษา

การควบคุมคุณภาพการศึกษาเป็นการจัดให้มีระบบและกลไกในแต่ละองค์ประกอบของ คุณภาพ เพื่อกำกับการดำเนินของสถาบันให้ได้ตามดัชนีชี้วัดคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 การสร้างระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพ

คณะวิชา/สถาบันอุดมศึกษา ดำเนินการจัดระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพภายในขึ้น โดยยึดปรัชญาและ/หรือปณิธานของสถาบัน องค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีชี้วัดคุณภาพที่ทบวงมหาวิทยาลัยกำหนด เป็นแนวทางในการจัดทำระบบและกลไก

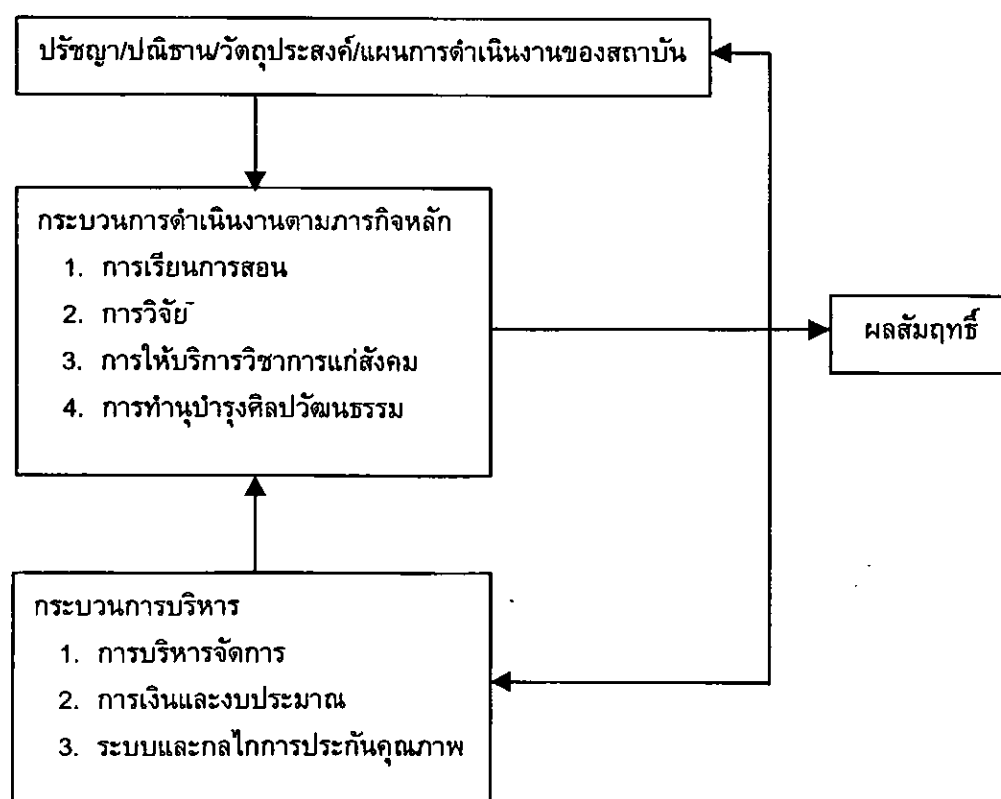
กลไกการควบคุมคุณภาพที่สำคัญคือ หน่วยงานและ/คณะกรรมการที่รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา ซึ่งอาจจะจัดตั้งในระดับสถาบันและระดับคณะวิชา โดยให้มีบทบาท หน้าที่และความสัมพันธ์กับองค์กรอื่นภายในสถาบันตามระบบ

1.2 การพัฒนาระบบคุณภาพ

การเลือกระบบคุณภาพ สถาบันอุดมศึกษาอาจพัฒนาระบบคุณภาพที่เหมาะสมกับลักษณะของสถาบันของตนและเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบและอ้างอิงได้ หรือพิจารณาเลือกระบบคุณภาพที่เป็นสากล แต่ไม่ว่าจะเป็นระบบที่พัฒนาขึ้นเองหรือเป็นระบบสากล จะต้องเป็นกระบวนการบริหารจัดการคุณภาพที่มีการวางแผน มีการดำเนินการควบคุม ตรวจสอบ ประเมินและปรับปรุงตามองค์ประกอบของคุณภาพที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง

1.3 องค์ประกอบและดัชนีชี้วัดคุณภาพ

องค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีชี้วัดคุณภาพ ไม่ว่าสถาบันอุดมศึกษาจะเลือกระบบ คุณภาพใด จะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา ดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แสดงองค์ประกอบหลักในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

ดังนั้นการควบคุมคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษาจะต้องจัดระบบและกลไกการควบคุมคุณภาพการศึกษา โดยอาศัยองค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีบ่งชี้คุณภาพที่สอดคล้องกับองค์ประกอบ ข้อสรุปเมื่อวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ. 2543 ทบวงมหาวิทยาลัยมีมติเห็นชอบกับองค์ประกอบของคุณภาพและดัชนีบ่งชี้คุณภาพ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 : ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของสถาบันให้สอดคล้องกับภารกิจหลักของสถาบันและแผนดำเนินการที่ชัดเจน เพื่อให้บรรลุปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

1.1 ปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์

สถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของสถาบันไว้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของสถาบัน

1.2 แผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการวางแผนการศึกษาให้สอดคล้องกับปรัชญา ปณิธาน และวัตถุประสงค์ของสถาบัน มีการดำเนินงานตามแผน เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนด

1.3 การประเมินแผนงานและโครงการ

สถาบันอุดมศึกษาพึงประเมินแผนงานและโครงการเป็นระยะ ๆ มีการปรับปรุงแผนงานและโครงการให้สอดคล้องและทันต่อความเปลี่ยนแปลง

องค์ประกอบที่ 2 : การเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีความพร้อมเกี่ยวกับหลักสูตร อาจารย์ กระบวนการเรียนการสอน นักศึกษา และปัจจัยสนับสนุนการเรียนการสอน

2.1 หลักสูตร

สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาหลักสูตรที่เปิดสอนทุกหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการทางด้านวิชาการและวิชาชีพ มีการประเมินหลักสูตรอย่างสม่ำเสมอ มีการบริหารหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการปรับปรุงหลักสูตรให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลง

2.2 อาจารย์

สถาบันอุดมศึกษามีระบบการสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาไว้ซึ่งอาจารย์ที่มีคุณวุฒิ ความรู้ความสามารถ ประสพการณ์ คุณธรรมและจริยธรรม มีการกำหนดภารกิจของอาจารย์ไว้ชัดเจน และมีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน

2.3 กระบวนการเรียนการสอน

สถาบันอุดมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มีการทำแผนการสอน การเตรียมการสอน การทำรายละเอียดชุดวิชา การใช้นวัตกรรมในการสอน การประเมินผล การเรียน และการประเมินการสอนของอาจารย์

2.4 นักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา มีการจัดระบบการคัดเลือกนักศึกษาและระบบติดตามผลการศึกษาของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีการประเมินผลคุณภาพของบัณฑิตทั้งที่ศึกษาต่อและที่เข้าทำงาน

2.5 การวัดและประเมินผล

สถาบันอุดมศึกษา มีการวัดและประเมินผลการเรียนอย่างเป็นระบบ และได้มาตรฐานตามหลักการวัดและประเมินผล

2.6 ปัจจัยเกื้อหนุน

สถาบันอุดมศึกษา พึงจัดปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ มีอาคารสถานที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลายรูปแบบ เช่น แบบกลุ่มใหญ่ กลุ่มเล็ก และแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสาร ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ มีเครื่องคอมพิวเตอร์สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้น และเสาะแสวงหาความรู้จากทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีอาณาบริเวณและบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์และการใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนิสิตนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 3 : กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา พึงกำหนดแผนงานและโครงการในการพัฒนานิสิตนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างความเจริญงอกงามในด้านต่าง ๆ นอกเหนือจากการเรียนรู้ในห้องเรียน

3.1 กิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนิสิตนักศึกษา

สถาบันอุดมศึกษา พึงจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษาให้มีความเจริญงอกงามในด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ และสังคม มีกิจกรรมปลูกฝังนักศึกษาให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย รักประชาธิปไตย รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความรับผิดชอบต่องาน ครอบครัว ชุมชน และสังคม

3.2 ระบบอาจารย์ที่ปรึกษา

สถาบันอุดมศึกษา พึงพัฒนาระบบอาจารย์ที่ปรึกษาให้มีประสิทธิภาพ เพื่อใช้กลไกนี้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนานิสิตนักศึกษาในด้านต่าง ๆ

3.3 การให้บริการแนะนำเกี่ยวกับอาชีพ

สถาบันอุดมศึกษา พึงจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาในด้านการประกอบอาชีพ ตลอดถึงการให้บริการช่วยเหลือในการจัดหางานทำแก่นิสิตนักศึกษา

องค์ประกอบที่ 4 : การวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดโดยนโยบายและแผนงานในการสนับสนุนและส่งเสริมงานวิจัย เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอนและการพัฒนาประเทศ

3.1 นโยบาย แผนงานการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีนโยบาย แผนงาน และระบบการสนับสนุนงานวิจัย เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ การพัฒนาการเรียนการสอน และการนำไปใช้เพื่อการพัฒนาประเทศ

3.2 ทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดหาทรัพยากรให้เพียงพอต่อการส่งเสริมการวิจัยตามนโยบายและแผนการวิจัยของสถาบัน มีการเสาะแสวงหาทรัพยากรจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

3.3 ผลงานการวิจัย

สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาฐานข้อมูลการวิจัยที่สามารถเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้สู่สังคม มีการเผยแพร่ผลงานการวิจัยในวารสารวิชาการ ซึ่งเป็นที่ยอมรับทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีระบบการถ่ายทอดความรู้ใหม่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

องค์ประกอบที่ 5 : การบริการทางวิชาการแก่สังคม

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์ แผนงาน และการดำเนินงานเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

5.1 วัตถุประสงค์และแผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์และแผนงานและโครงการเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สังคม

5.2 การดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษามีการดำเนินงานบริการทางวิชาการแก่สังคมให้สอดคล้องกับพันธกิจของสถาบัน มีการประเมินผลการดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 6 : การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

สถาบันอุดมศึกษาพึงกำหนดวัตถุประสงค์และแผนงานการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและมีการดำเนินการตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้

4.1 วัตถุประสงค์และแผนงาน

สถาบันอุดมศึกษามีวัตถุประสงค์ แผนงานและโครงการเพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

4.2 การดำเนินงาน

สถาบันอุดมศึกษา มีการดำเนินงานทางด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดไว้ มีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 7 : การบริหารและการจัดการ

สถาบันอุดมศึกษาพึงจัดวางระบบการบริหารที่มีความคล่องตัว มีความสามารถในการปรับเปลี่ยนระบบ มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ในการบริหารมาใช้ มีโครงสร้างและระบบที่สนับสนุนภารกิจหลัก ซึ่งได้แก่ การสอน การวิจัย การบริการทางวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุง ศิลปวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพและคุณภาพ

7.1 โครงสร้างและระบบการบริหาร

สถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดโครงสร้างและระบบการบริหารที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และพันธกิจของสถาบัน มีระบบการสรรหา พัฒนา และประเมินผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหาร ของสถาบันอุดมศึกษามีภาวะผู้นำ วิสัยทัศน์ ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และคุณธรรม จริยธรรม

7.2 อำนาจหน้าที่ของบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษามีการกำหนดอำนาจหน้าที่และขอบข่ายงาน (Job Description) ของ บุคลากรแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน

7.3 ระบบการคัดเลือกบุคลากร

สถาบันอุดมศึกษามีระบบการสรรหา พัฒนา และธำรงรักษาไว้ซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ มีการประเมินบุคลากรและพิจารณาความดีความชอบอย่างยุติธรรมและเปิดเผย

7.4 ระบบข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

สถาบันอุดมศึกษามีการจัดวางระบบข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อการดำเนินงานการวางแผน และการตัดสินใจ

7.5 การมีส่วนร่วมในการบริหาร

สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการบริหาร มีการจัดระบบเพื่อให้ บุคลากรมีส่วนร่วมในการวางแผนและการตัดสินใจในภารกิจที่สำคัญของสถาบัน

องค์ประกอบที่ 8 : การเงินและงบประมาณ

สถาบันอุดมศึกษาพึงระดมทรัพยากรการเงินจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน ของสถาบัน มีการจัดสรรงบประมาณ ประเมินผลการใช้งบประมาณ และตรวจสอบการเงินและ งบประมาณอย่างเป็นระบบ

8.1 แหล่งเงินงบประมาณ

สถาบันอุดมศึกษามีการแสวงหาทรัพยากรการเงินจากแหล่งต่าง ๆ นอกเหนือจากงบประมาณ แผ่นดิน

8.2 การจัดสรรและการตรวจสอบ

สถาบันอุดมศึกษามีระบบการจัดสรร การวิเคราะห์ค่าใช้จ่าย และการตรวจสอบการเงินและ งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 9 : ระบบและกลไกการประกันคุณภาพ

สถาบันอุดมศึกษาพึงพัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถาบัน

9.1 การประกันคุณภาพภายใน

สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาระบบและกลไกในการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งประกอบด้วยระบบการควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ และการประเมินคุณภาพ

9.2 การประกันคุณภาพภายนอก

สถาบันอุดมศึกษาจัดระบบประกันคุณภาพที่เอื้ออำนวยต่อการตรวจสอบและการประเมินคุณภาพโดยหน่วยงานภายนอก

2. การตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

การตรวจสอบคุณภาพภายในเป็นกระบวนการหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินการประกันคุณภาพ และเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการหาทางปรับปรุงแก้ไข การตรวจสอบคุณภาพการศึกษามีแนวทางดังนี้ คณะวิชา/สถาบัน/ทบวงมหาวิทยาลัย แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบคุณภาพเพื่อทำหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ว่า คณะวิชา/สถาบัน มีระบบและกลไกกำกับกับการควบคุมคุณภาพ ตลอดจนได้นำระบบและกลไกดังกล่าวไปดำเนินการเป็นที่ประจักษ์ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงคุณภาพให้ดียิ่งขึ้น

ทั้งนี้การศึกษาวิเคราะห์จะใช้รายงานการศึกษาตนเอง (Self-Study Report) ของสถาบัน พร้อมทั้งหลักฐานเอกสารต่างๆ ตลอดจนการตรวจเยี่ยมหน่วยงานภายในคณะวิชา/สถาบันประกอบเข้าด้วยกัน

3. การประเมินคุณภาพการศึกษา

การประเมินคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากการตรวจสอบคุณภาพ แต่ทั้งนี้จะเน้นการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการดำเนินงานของคณะวิชา/สถาบันกับดัชนีบ่งชี้คุณภาพในทุกองค์ประกอบของคุณภาพว่า การดำเนินงานเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานการศึกษา ที่กำหนดมากน้อยเพียงไร โดยจัดเป็นระดับของการบรรลุเป้าหมาย

4. แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษา

ประเสริฐ จิริยานุกูล (2539 : 80-81) ได้เสนอแนวทางไว้ 2 ทาง คือ

1. การประกันว่า โปรแกรมหรือสถาบัน ได้ดำเนินงานมีผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก่อนเป็น การล่วงหน้า

การดำเนินงานโดยผ่านองค์กรวิชาชีพหรือองค์กรร่วมมีระหว่างสถาบันโดยทั่วไปจะใช้ “วัตถุประสงค์” ในการจัดคุณภาพ การเลือกเกณฑ์หรือมาตรฐานจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก ซึ่งจะมีความแตกต่างกันไปแต่ละประเทศและแต่ละประเภทของสถาบัน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นที่จะมีเกณฑ์มาตรฐานระหว่างชาติในบางสาขาวิชาและบางสถาบันใช้เกณฑ์ที่ยอมรับกว้างขวางในต่างประเทศมาใช้ประเมินสถาบัน

2. การประกันว่า สถาบันได้ดำเนินงานบรรลุตามพันธกิจ (Mission) และเป็นไปตามความคาดหวังของกลุ่มผลประโยชน์ร่วม (นักศึกษา ผู้สนับสนุนทางการเงิน หรือสังคมโดยรวม)

การวินิจฉัยจะต้องพิจารณาทั้งความเหมาะสมของพันธกิจ และความสามารถดำเนินงานได้สำเร็จครบสมบูรณ์ จุดเน้นจะอยู่ที่ “ผลิตผลทางการศึกษา” ซึ่งวัดได้จากความรู้ความสามารถของบัณฑิต ความสามารถในการหางานทำ และความสามารถทางสังคม ให้ความสนใจกับกระบวนการสอนน้อย แต่สนใจมากกับ “ผลที่เกิดจากการเรียนรู้” ซึ่งได้มีความพยายามจะวัด “คุณค่าส่วนเพิ่ม” (Added Value) มุ่งประเมิน “ผลตามพันธกิจ” ของสถาบันและตัวบัณฑิตหรือนักศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการสร้างสรรคปรับปรุงคุณภาพของอุดมศึกษา

สำหรับแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของทบวงมหาวิทยาลัย มีหลักการและแนวทางว่า การจัดให้มีการประกันคุณภาพจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความยินยอมพร้อมใจและความต้องการที่จะให้มีคุณภาพ โดยจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพและเป็น มาตรฐานเดียวกัน มีศูนย์กลางของการให้การรับรองมาตรฐานการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

5. การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา โดยในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วยระบบประกันคุณภาพภายในและระบบการประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรับรองการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการศึกษา เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยคำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ รวมทั้งแนวทางการจัดการศึกษาตามที่กำหนดในกฎหมาย (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545 : 1)

ปี พ.ศ. 2543 จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2543 เรียกโดยย่อว่า “สมศ.” มาตรา 8 แห่งพระราชกฤษฎีกานี้กำหนดให้สำนักงานมีอำนาจหน้าที่หลักในการพัฒนาระบบประเมินคุณภาพ ภายนอกที่มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษา และหน่วยงานต้นสังกัด พัฒนามาตรฐานและ

เกณฑ์สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกให้การรับรองผู้ประเมินภายนอก กำกับดูแลและกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอกพัฒนาและฝึกอบรม ผู้ประเมินภายนอก จัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมและเสนอรายงานการประเมินคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาประจำปีต่อคณะรัฐมนตรี และสำนักงบประมาณ เพื่อประกอบการพิจารณาในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณ ทั้งนี้ในมาตรา 24 ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ทำหน้าที่ในส่วนที่ เกี่ยวข้องกับอุดมศึกษา

ที่สำคัญคือ กฎหมายการศึกษาดังกล่าวกำหนดให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของ สถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปี นับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผล การประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน และในมาตรา 72 กำหนดว่าภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติมีผลใช้บังคับให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษาทุกแห่ง ในรอบแรกให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 19 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545 : 3-4)

มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา

ในการดำเนินการประเมินคุณภาพภายนอก สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษาได้มีการศึกษาและกำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินขึ้น เพื่อใช้มาตรฐาน และตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นเครื่องสะท้อนให้สาธารณชนได้เห็นถึง “ผลการจัดการศึกษา” และในขณะ เดียวกันก็เพื่อให้กระบวนการประเมินคุณภาพภายนอกที่อาศัยมาตรฐานและตัวบ่งชี้เป็นเครื่อง ผลักดันให้เกิด “การพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง” ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน คุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

1. หลักการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษา

หลักการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษา

มีหลักการ 6 ประการดังนี้

1. พัฒนามาตรฐานอุดมศึกษาสู่ระดับสากล
2. พัฒนาคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาให้ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานที่กำหนด
3. ดำเนินการโดยคำนึงถึงความมุ่งหมาย หลักการ และแนวทางการจัดการศึกษาตามที่

กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

4. คำนึงถึงความเป็นอิสระ เสรีภาพทางวิชาการ เอกสิทธิ์ ปรชญา ปณิธาน พันธกิจ และเป้าหมายของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้กำหนดขึ้นไว้ โดยให้ความสำคัญกับการประเมินคุณภาพของทุกภารกิจอย่างครบถ้วน เพื่อสะท้อนความเป็นจริงที่สามารถนำไปใช้ปรับปรุงคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาได้อย่างชัดเจน

5. ส่งเสริม สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนา และใช้ระบบประกันคุณภาพภายในที่สอดคล้องกับระบบประเมินคุณภาพภายนอก

6. ดำเนินการประเมินคุณภาพแบบกัลยาณมิตรอย่างเที่ยงตรง โปร่งใส ตรวจสอบได้และเน้นการมีส่วนร่วม

รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน

การประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษาใช้รูปแบบกัลยาณมิตรประเมิน (Amicable Assessment Model) ดังนี้

1. ผู้ประเมินภายนอกเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นที่ยอมรับ
2. ผู้ประเมินภายนอกมีความเข้าใจสถาบันที่ขอรับการประเมินอย่างลึกซึ้ง และมีเจตคติที่ดีต่อสถาบัน
3. กำหนดประเด็นและออกแบบประเมินให้สอดคล้องกับพันธกิจ ทิศทาง และเอกลักษณ์ของสถาบัน
4. ดำเนินการประเมินได้เข้าถึงความจริงจากสภาพที่เป็นจริง ด้วยวิธีการทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ
5. รายงานการประเมินตามสภาพความจริง พร้อมทั้งเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาเพื่อให้สถาบันเข้าถึงความจริงและเกิดพลังในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

มิติในการประเมิน

ส่วนมิติในการประเมินจะคำนึงถึง 3A จะประเมินแต่ละมิติทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพเพื่อสะท้อนภาพความเป็นจริงของแต่ละมาตรฐาน

1. ความตระหนักถึงความสำคัญ (Awareness) ของการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐาน ความเข้าใจในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น และมีจิตใจที่อยากพัฒนาให้ดีขึ้น
2. ความพยายาม (Attempt) ที่จะทำให้ความตระหนักนั้นเป็นความจริง โดยมีร่องรอยความพยายามในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาคุณภาพการดำเนินงานของสถาบันให้ดีขึ้น
3. การบรรลุผลสัมฤทธิ์ (Achievement) จากความพยายามที่ได้ดำเนินการมาและเกิดผลตามสภาพจริงในแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้

กระบวนการเก็บข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลของผู้ประเมินภายนอกต้องเน้นการตรวจสอบหรือหาร่องรอยหลักฐาน 3 ประเภท ได้แก่ 1) ร่องรอยเกี่ยวกับความตระหนักในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา 2) ร่องรอยการพัฒนาหรือการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา และ 3) ร่องรอยเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของสถาบันอุดมศึกษา

1. การประเมินความตระหนักถึงความสำคัญ (Awareness)

1.1 ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบ ศึกษา เก็บข้อมูล ร่องรอย หลักฐาน เกี่ยวกับความตระหนักของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาเกี่ยวกับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพหรือสภาพปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและต้องการการพัฒนา

1.2 ผู้ประเมินภายนอกยืนยันข้อมูลเกี่ยวกับความตระหนักถึงความสำคัญของบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาจากข้อมูล ร่องรอย หลักฐานซึ่งรวบรวมได้จากข้อ 1.1

2. การประเมินความพยายามในการพัฒนาคุณภาพให้ได้มาตรฐาน (Attempt)

2.1 ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบ ศึกษา เก็บข้อมูล ร่องรอย หลักฐาน เกี่ยวกับกิจกรรม/กระบวนการ/โครงการต่าง ๆ ที่สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน บุคลากร สถาบันอุดมศึกษา ฯลฯ

2.2 ผู้ประเมินภายนอกยืนยันความพยายามของสถาบันอุดมศึกษาจากข้อมูล ร่องรอย หลักฐานที่ได้จากข้อ 2.1

3. การประเมินสัมฤทธิ์ผลของการดำเนินงานตามมาตรฐาน (Achievement)

3.1 ผู้ประเมินภายนอกตรวจสอบข้อมูล ร่องรอย หลักฐาน วิธีการที่สถาบันอุดมศึกษาใช้ในการประเมินคุณภาพ เพื่อยืนยันความน่าเชื่อถือของวิธีการประเมินของสถาบันอุดมศึกษา และยืนยันผลการประเมินของสถาบันอุดมศึกษา

3.2 ผู้ประเมินภายนอกเก็บข้อมูล ร่องรอย หลักฐาน เกี่ยวกับคุณภาพของมาตรฐานด้านต่างๆ ด้วยวิธีการของผู้ประเมินภายนอก เช่น การสังเกต การสัมภาษณ์ การเก็บข้อมูลทางอ้อม เป็นต้น

3.3 ยืนยันผลการประเมินจากข้อมูล ร่องรอย หลักฐาน จากข้อ 3.1 และ 3.2

2. มาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา หลักการกำหนดตัวบ่งชี้ในการประเมิน

1. ตัวบ่งชี้ที่ใช้พึงชี้ชัดถึงผลสัมฤทธิ์ของการจัดการศึกษาตามหลักการ วัตถุประสงค์และแนวการจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสะท้อนให้เห็นถึงความพยายามปฏิรูปการจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว

2. ตัวบ่งชี้ที่ใช้พึงชี้ชัดถึงการใช้ปัจจัย กระบวนการ และผลของการจัดการศึกษาที่สอดคล้อง

กับความมุ่งหมายและหลักการตามมาตรฐานอุดมศึกษา ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ ได้กำหนดขึ้น

3. ตัวบ่งชี้ที่ใช้พึงมีจำนวนไม่มาก แต่ต้องมีความสำคัญ ชัดเจน เป็นที่ยอมรับร่วมกันในหมู่อสถาบันอุดมศึกษาว่าเป็นตัวบ่งชี้ที่ดี สามารถใช้เป็นตัวบ่งชี้หลักในการประเมินผลงานตามพันธกิจของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละด้านได้

4. ตัวบ่งชี้และเกณฑ์ที่ใช้พึงคำนึงถึงรูปแบบ ความหลากหลายของสถาบันอุดมศึกษาทั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการสอนและการวิจัย สถาบันอุดมศึกษาที่เน้นการสอนและการพัฒนาท้องถิ่น และสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง และระบบต่าง ๆ ตามที่ได้แสดงแนวทางไว้ในปรัชญา พันธกิจ ของแต่ละสถาบัน รวมทั้งการประเมินตามความหลากหลายของกลุ่มสาขาวิชาเฉพาะทางทั้งในการกำหนดตัวบ่งชี้เพิ่มเติมเฉพาะกลุ่มสาขาและการปรับใช้เกณฑ์ในระดับต่าง ๆ โดยขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประเมินแต่ละครั้งตามความเหมาะสม

5. ตัวบ่งชี้ที่ใช้พึงคำนึงถึงความสอดคล้องต่อเนื่องกับกระบวนการประกันคุณภาพ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษา โดยประสานเชื่อมโยงข้อมูลกับกลไกการประเมินคุณภาพภายใน รวมทั้งการวิเคราะห์ สังเคราะห์รายงานประจำปีของสถาบันที่มีลักษณะเป็นรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ที่สถาบันต้องจัดส่งให้หน่วยงานต้นสังกัดเป็นประจำทุกปี องค์ประกอบของรายงานประจำปีนี้จะต้องประกอบด้วยข้อมูลที่สามารถใช้รองรับการประกันคุณภาพภายนอกและสามารถนำไปใช้เทียบเคียงได้ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

6. ตัวบ่งชี้ที่ใช้พึงกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง

7. ตัวบ่งชี้ที่ใช้พึงมีความเป็นสากลเพื่อยกระดับมาตรฐานอุดมศึกษาให้เป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ อันจะเป็นผลดีต่อผู้เรียนและคณาจารย์ ตลอดจนสถาบันอุดมศึกษาเองในการแสวงหาความร่วมมือจากต่างประเทศในระยะยาว

จากหลักการประเมินคุณภาพภายนอกสรุปได้ว่า การประเมินคุณภาพภายนอกมีกระบวนการประเมินในหลายมิติด้วยกัน กล่าวคือ ใช้หลักของคุณภาพที่เป็นมาตรฐานสากล มีมาตรฐานที่กำหนดอย่างชัดเจน ให้ความสำคัญอิสระทางวิชาการแก่สถาบันอุดมศึกษา โดยคำนึงถึงความสอดคล้องต้องกันระหว่างการควบคุมคุณภาพภายในสถาบันและระบบการประเมินคุณภาพภายนอกที่มีความเชื่อมโยงอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบกับมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและเข้าใจในระบบอุดมศึกษาเป็นอย่างดี มีความสามารถและคุณธรรม จริยธรรม ตรวจสอบข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพโดยอาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ และสามารถเก็บรวบรวมได้ รวมทั้งมีการเสนอแนะแนวทางแก้ไขปรับปรุงระบบการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาอย่างมีกลยุธยมิตร เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ร่วมกัน

สำหรับมาตรฐานและตัวบ่งชี้ของการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษานั้น ประกอบด้วย 8 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้ ตามเกณฑ์มาตรฐานด้านคุณภาพของการประเมินภายนอก สถาบันอุดมศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2543) มีดังนี้

มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

บัณฑิตมีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัว เกี่ยวข้องกับ 1)การประกอบอาชีพอิสระและการศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา 2)ระดับความพึงพอใจของผู้ประกอบการ 3)บทความจากวิทยานิพนธ์ และ4)บทความของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่ตีพิมพ์เผยแพร่

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ที่จัดตามความสนใจของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถและตามความถนัด การฝึกปฏิบัติการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัว เกี่ยวข้องกับ 1)การกฏีรูปที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 2)ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ตามความเห็นของนักศึกษา 3)จำนวนกิจกรรมนักศึกษาต่อจำนวนนักศึกษาทั้งหมด และ4)มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้

การระดมทรัพยากร ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความร่วมมือจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในการสนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 5 ตัว ซึ่งเกี่ยวข้องกับ 1) อาจารย์ประจำทุกระดับต่อจำนวนนักศึกษาเทียบเท่า 2)งบประมาณดำเนินการจริงต่อนักศึกษาเทียบเท่า 3)ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า 4)จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า และ5)ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์

ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง และงานสร้างสรรค์ที่มี คุณภาพ สามารถเผยแพร่ได้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้หลากหลาย ทันสมัย สามารถนำไปพัฒนาสังคมและประเทศได้ ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 4 ตัว เกี่ยวข้องกับ 1)จำนวนบทความวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่และงานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ 2)จำนวนงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยอื่นหรือในการเรียนการสอนหรือในวงธุรกิจอุตสาหกรรมหรือการพัฒนาประเทศต่ออาจารย์ประจำ 3)จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายนอกต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ และ4)จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยภายในสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ

มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ

การให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว เกี่ยวข้องกับ 1)จำนวน

กิจกรรม/โครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน 2) จำนวนการเป็นกรรมการวิชาการ/วิชาชีพ/กรรมการวิทยานิพนธ์ภายนอกสถาบันต่ออาจารย์ประจำทั้งหมด

มาตรฐานที่ 6 มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่มีการบูรณาการตามความเหมาะสม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว เกี่ยวข้องกับ 1) จำนวนกิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม 2) มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม

มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของความรักดีชอบต่อสังคม ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว เกี่ยวข้องกับ

1) ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรทุกประเภทต้องบดำเนินการทั้งหมด(ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ 2) ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการต้องบดำเนินการทั้งหมดหรือจำนวนบุคลากรในการบริหารจัดการ(Non-Academic) ต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการ) 3) ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของส่วนกลางต้องบดำเนินการทั้งหมด (ไม่รวมเงินในการบริหารจัดการหอพักโรงพยาบาล ฯลฯ) 4) ค่าเสื่อมราคาต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า และ 5) ร้อยละของเงินเหลือจ่ายสุทธิต้องบดำเนินการ

มาตรฐานที่ 8 มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และสามารถรองรับการประกันคุณภาพภายนอกได้

8.1 ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัว เกี่ยวข้องกับ 1) มีระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) ประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพภายใน

จากมาตรฐานคุณภาพในแต่ละด้านดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า การประกันคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษาเน้นที่การผลิตตามเกณฑ์คุณภาพบัณฑิตเป็นลำดับแรก โดยให้ความสำคัญกับตัวบ่งชี้ อาทิเช่น การประกอบอาชีพ และความสามารถในการพัฒนาตนเอง รวมถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และในด้านมาตรฐานลำดับต่อมา ยังคงให้ความสำคัญกับตัวคุณภาพของผู้เรียนซึ่งมาตรฐานได้กำหนดให้มีการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน รวมทั้งพัฒนาผู้เรียนในกิจกรรมนักศึกษาในด้านต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสามารถกล่าวโดยสรุปได้ว่าตัวบ่งชี้ดังกล่าว ที่เป็นแนวทางของระบบการประเมินคุณภาพภายนอกนั้น ได้มุ่งเน้นในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ โดยใช้ทรัพยากรทั้งหมดมาประกอบการพัฒนา และมีการประเมินตรวจสอบตามขั้นตอนที่กำหนด เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้ได้อย่างมีคุณภาพ

สำหรับมาตรฐานและตัวบ่งชี้อย่างกล่าวสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพภายนอกได้ให้คำอธิบายเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพภายนอกไว้ดังนี้ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2545)

3. คำอธิบายมาตรฐานและตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา

มาตรฐานและตัวบ่งชี้

จากการศึกษาการใช้ตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาของนานาประเทศ และจากประสบการณ์การทดลองใช้ตัวบ่งชี้ประเมินคุณภาพกับหน่วยงานในประเทศได้ข้อสรุปเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะตัวบ่งชี้ที่พึงใช้ในการประเมินภายนอก ตัวบ่งชี้ที่ดีต้องมีความชัดเจน เป็นรูปธรรม มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณที่สามารถวัด ตรวจสอบและให้ความหมาย เกี่ยวกับคุณภาพหรือประสิทธิภาพของการจัดการศึกษาได้ หรือเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่เป็นไปตามหลักวิชา และเป็นที่ยอมรับสากล สำหรับการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันอุดมศึกษา สมศ. จะประเมินคุณภาพสถาบันอุดมศึกษาโดยอาศัยตัวบ่งชี้ตามที่ได้กำหนดไว้หรือมีคณะผู้ประเมิน เห็นว่าเหมาะสมที่จะเพิ่มหรือลดตัวบ่งชี้ใดๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพันธกิจหรือลักษณะการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ รวมทั้งเพื่อให้การประเมินตามมาตรฐานเป็นไปอย่างถูกต้อง สำหรับตัวบ่งชี้ที่เป็นข้อมูลเชิงปริมาณจะพิจารณาคุณภาพควบคู่ไปด้วย วิธีการประเมินจะอาศัย รายงานประจำปีของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งควบคู่ไปกับการสังเกต การสัมภาษณ์ โดยอาจขอข้อมูลเพิ่มเติมตามความจำเป็น และในการประเมินต้องคำนึงถึงปรัชญา พันธกิจ และลักษณะการเรียนการสอนของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่ง โดยมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาของ สมศ. ที่ได้กล่าวมาข้างต้นจำนวน 8 มาตรฐาน 28 ตัวบ่งชี้สามารถอธิบายได้ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิต

บัณฑิตมีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ตัวบ่งชี้ 1.1 ร้อยละของการได้งานภายใน 1 ปี รวมทั้งการประกอบอาชีพอิสระและร้อยละของการเรียนต่อระดับบัณฑิตศึกษา

ความหมาย หมายถึง ร้อยละของบัณฑิตที่เรียนในหลักสูตรภาคปกติและภาคพิเศษหรือภาคนอกเวลาในสาขานั้น ๆ ที่ได้งานทำแล้ว หรือมีกิจการของตนเองที่มีรายได้ประจำ รวมทั้งบัณฑิตที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษา ภายใน 1 ปี นับจากวันที่สถาบันการศึกษารับรองการจบการศึกษา ทั้งนี้ในส่วนการได้งานไม่นับผู้ที่มิงานทำอยู่แล้วที่ลงทะเบียนเรียนในภาคพิเศษหรือภาคนอกเวลา

ตัวบ่งชี้นี้เป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานในการประเมินผลลัพธ์ (Outcome) ของการจัดการศึกษาที่สำคัญ การได้งานทำชี้ให้เห็นว่าบัณฑิตในสาขานั้นเป็นที่ต้องการของตลาดแรงงาน

ในส่วนของการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา หากสัดส่วนการศึกษาต่อเพิ่มมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการด้านการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพของกำลังคนที่ผลิตออกไปเพื่อรองรับในสาขาวิชาที่ต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถมากขึ้น รวมทั้งเป็นเครื่องบ่งบอกความสามารถในการแข่งขันในการศึกษาต่อว่าบัณฑิตจากสถาบันนั้น ๆ ประสบความสำเร็จในการสอบแข่งขันเข้าศึกษาต่อในสถาบันต่าง ๆ เพียงใด

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลได้จากการสำรวจภาวะการมีงานทำของบัณฑิตทั้งในระดับสถาบันและระดับคณะที่มีการสำรวจและรวบรวมไว้ ซึ่งอาจเป็นแบบสำรวจที่ทบวงมหาวิทยาลัยหรือสถาบันจัดเก็บข้อมูลในวันซ้อมรับพระราชทานปริญญาบัตร หรือวันรับพระราชทานปริญญาบัตร

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนบัณฑิตที่ได้งานทำแล้ว จำนวนบัณฑิตที่ประกอบอาชีพอิสระ รายได้เฉลี่ยของผู้ประกอบอาชีพอิสระ และจำนวนบัณฑิตที่ศึกษาต่อระดับบัณฑิตศึกษาภายใน 1 ปี นับจากวันที่แจ้งจบการศึกษา โดยคำนวณเป็นค่าร้อยละของนักศึกษาที่สำเร็จการศึกษาและเสนอข้อมูลในขั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 1.2 ระดับความพึงพอใจของนายจ้าง/ผู้ประกอบการ/ผู้ใช้บัณฑิต

ความหมาย หมายถึง ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชา หรือนายจ้าง หรือผู้ประกอบการ หรือผู้ใช้บัณฑิต โดยประเมินบัณฑิตใหม่ที่ทำงานในสถานประกอบการนั้น ๆ มาแล้ว ประมาณ 2-3 ปี โดยพิจารณาคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

แบบสำรวจความพึงพอใจ ควรครอบคลุมคุณสมบัติหลัก 3 ด้านของบัณฑิตที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ 1) ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการตามลักษณะงานในสาขานั้นๆ โดยอาจสอบถามเกี่ยวกับความสามารถทางวิชาการตามสาขาที่เรียนความสามารถในการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น ความมุ่งมั่นที่จะทำให้งานสำเร็จ มีความสามารถในการจัดระบบงานและควบคุมงาน ความสามารถในการบริหารคน และการสร้างสรรค์งานใหม่ 2) ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐานที่ส่งผลต่อการทำงาน โดยอาจสอบถามเกี่ยวกับความเป็นผู้นำการมีทักษะในการสื่อสาร (การพูด การเขียน การแสดงออกต่อผู้ร่วมงาน) มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา มีทักษะในการทำงานเป็นทีม การปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง มีทักษะทางภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ จีน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส สเปน ฯลฯ มีทักษะทางคอมพิวเตอร์ มีความใฝ่รู้ และ 3) ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณในวิชาชีพ โดยอาจดูจากความซื่อสัตย์ การตรงต่อเวลา และเป็นผู้มีวินัย เป็นต้น

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ในส่วนนี้ ได้จากแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อขอความคิดเห็นนายจ้าง หรือผู้ประกอบการ หรือผู้ใช้บัณฑิตที่บัณฑิตทำงานด้วย โดยจะใช้ข้อมูลที่สำรวจมาแล้วไม่เกิน 3 ปี ในช่วงที่มีการประเมินภายนอก

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจ จำแนกตามข้อคำถามต่าง ๆ และเสนอข้อมูลในขั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 1.3 จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาเอกที่ตีพิมพ์ในวารสารต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกทั้งหมด

ความหมาย หมายถึง จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาเอกที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติที่มีการตรวจคัดคุณภาพเป็นที่ยอมรับทั้งวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล วารสารที่ไม่อยู่ในฐานข้อมูลสากลและวารสารระดับชาติที่มีผู้ประเมินอิสระและเทียบเท่าวารสาร เช่น สิทธิบัตร รวมถึงการเสนอผลงานของนักศึกษาบางสาขาที่มีลักษณะของการนำเสนอเทียบเท่ากับการตีพิมพ์ (การเทียบเท่าการตีพิมพ์ในระดับนานาชาติ หรือระดับชาติ และการให้คำนำหน้าวารสาร ให้ใช้เกณฑ์ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สกว.) ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกทั้งหมดในปีการศึกษานั้น ๆ

จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการตีพิมพ์นั้น ให้นับตามปี พ.ศ. ที่ได้รับการตีพิมพ์ ส่วนจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกทั้งหมดให้นับตามปีการศึกษา ตัวอย่างเช่น ในรายงานประจำปี 2544 การรายงานจะต้องนับจำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการตีพิมพ์แล้วใน ปี พ.ศ. 2544 ส่วนจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกทั้งหมดให้นับของปีการศึกษา 2543

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความของผู้ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนั้น ๆ และไม่ได้สอนในสถาบันของผู้ส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

วารสารระดับนานาชาติที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล ได้แก่ วารสารที่ปรากฏในฐานข้อมูลวารสารที่เป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติ เช่น ฐานข้อมูล Science Citation Index (SCI) ฐานข้อมูล EiCompendex ฐานข้อมูล INSPEC ฐานข้อมูล Science Direct ฐานข้อมูล PUBMED ฐานข้อมูล AGRICOLA (AGRICultural Online Access) ฐานข้อมูล ERIC (Education Database) หรือฐานข้อมูล PUBSCIENCE เป็นต้น

วารสารระดับนานาชาติที่ไม่อยู่ในฐานข้อมูลสากล ได้แก่ วารสารที่คณะกรรมการต้องเป็นชาวต่างประเทศ อย่างน้อย 1 คน และวารสารต้องมีบทความวิจัยจากต่างประเทศลงตีพิมพ์ด้วย

วารสารระดับชาติ ได้แก่ วารสารที่ตีพิมพ์บทความจากนักวิชาการกลุ่มต่าง ๆ จากสถาบันต่าง ๆ และคณะกรรมการจะต้องเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับวารสารและบรรณาธิการส่วนใหญ่จะต้องมาจากสถาบันอื่น ๆ

ตัวบ่งชี้นี้เป็นตัวบ่งชี้มาตรฐานที่หลายประเทศใช้วัดคุณภาพของบัณฑิตระดับปริญญาเอกในด้านของผลงานวิจัยและการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาเอก ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ หรือวารสารระดับชาติ รวมทั้งการได้รับการจัดสิทธิบัตร (นับตามจำนวนปี พ.ศ. ที่ได้รับการตีพิมพ์) แล้วนำเสนอในรูปของร้อยละของจำนวน

วิทยานิพนธ์ปริญญาเอกทั้งหมดในปีการศึกษานั้นๆ โดยจำแนกตามประเภทผลงานที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารระดับต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้ 1.4 จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโทที่ตีพิมพ์

เผยแพร่ต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาโททั้งหมด

ความหมาย หมายถึง จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโทที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ทั้งวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล และวารสารที่ไม่อยู่ในฐานข้อมูลสากล และวารสารระดับชาติที่มีผู้ประเมินอิสระ รวมทั้งจำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการนำเสนอในการประชุม/สัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ หรือระดับชาติต่อจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาโททั้งหมดในปีการศึกษานั้นๆ

บทความจากวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการนำเสนอในการประชุม/สัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ หรือระดับชาติ โดยจะต้องเป็นบทความ (Proceeding) ไม่ใช่บทคัดย่อสำหรับบทความที่ได้รับการคัดเลือกให้ตีพิมพ์รวมเล่มร่วมกับบทความอื่น ๆ โดยมีคณะกรรมการพิจารณาให้ถือเป็นหนังสือหรือวารสารระดับนานาชาติ หากหนังสือนั้นอยู่ในฐานข้อมูลระดับนานาชาติ จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ที่ได้รับการตีพิมพ์/นำเสนอนั้นให้นับตามปี พ.ศ. ที่ได้รับการตีพิมพ์/นำเสนอ ส่วนจำนวนวิทยานิพนธ์/บทความของนักศึกษาปริญญาโททั้งหมดให้นับตามปีการศึกษา ตัวอย่างเช่น ในรายงานประจำปี 2544 การรายงานจะต้องนับจำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ที่ ได้รับการตีพิมพ์/นำเสนอ ในปี พ.ศ. 2544 ส่วนจำนวนวิทยานิพนธ์/บทความทั้งหมดให้นับของปีการศึกษา 2543

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนบทความจากวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโทและได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ระดับชาติ รวมทั้งบทความที่ได้รับการนำเสนอในการประชุม/สัมมนาวิชาการระดับนานาชาติ หรือระดับชาติ แล้วนำมาคำนวณโดยหารค่าร้อยละของจำนวนวิทยานิพนธ์ปริญญาโททั้งหมด โดยจำแนกตามประเภทที่ได้รับการตีพิมพ์ และเสนอ ข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านการเรียนรู้

กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเรียนรู้ที่จัดตามความสนใจของผู้เรียน การพัฒนาผู้เรียนตามความสามารถและตามความถนัด การฝึกปฏิบัติการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ 2.1 มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและส่งเสริม

การสร้างประสบการณ์จริง

ความหมาย หมายถึง มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างเฉพาะตัวของนิสิตนักศึกษา และการจัดให้นิสิตนักศึกษามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุด เช่น การเปิด

โอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าวิจัยโดยอิสระในรูปโครงการวิจัยส่วนบุคคล การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเลือกเรียนได้หลากหลายวิชาทั้งในและนอกคณะ การเปิดรายวิชาเลือกเสรีที่ครอบคลุมองค์ความรู้ต่าง ๆ เสริมสร้างจำนวนหน่วยกิตหรือจำนวนชั่วโมงเรียนในภาคปฏิบัติในห้องปฏิบัติการ รวมทั้งมีการฝึกประสบการณ์ภาคสนามอย่างพอเพียง มีการจัดสัมมนา จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ จัดทำโครงการ มีการเรียนการสอนทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet) และมีห้องสมุดและระบบสืบค้นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่เพียงพอที่จะศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง

ตัวบ่งชี้นี้จะมีลักษณะเป็นตัวบ่งชี้เชิงคุณภาพที่ต้องอาศัยความละเอียดในการพิจารณาและมีลักษณะแตกต่างจากตัวบ่งชี้อื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว อย่างไรก็ตามตัวบ่งชี้นี้มีความสำคัญเนื่องจากเป็นตัวบ่งชี้ที่จะบอกให้ทราบว่าสถาบันอุดมศึกษาได้จัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ตามมาตรา 22 หรือไม่ ซึ่งมาตรา 22 กำหนดไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด”

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ ข้อมูลที่แสดงให้เห็นหลักฐานของการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ เช่น จำนวนหน่วยกิตหรือจำนวนชั่วโมงเรียนในภาคปฏิบัติ จำนวนชั่วโมงในภาคสนาม จำนวนโปรแกรม/รายวิชาที่เป็นวิชาเลือกเสรี จำนวนหน่วยกิตวิชาการศึกษาทั่วไป จำนวนรายวิชาบังคับ จำนวนรายวิชาที่เปิดสอนทั้งหมด จำนวนรายวิชาที่มีการเรียนการสอนทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (Internet) จำนวนชั่วโมงที่เปิดให้บริการให้นิสิตนักศึกษาใช้ห้องสมุดและห้องคอมพิวเตอร์ต่อวัน เป็นต้น โดยคำนวณเป็นค่าร้อยละของแต่ละหน่วยข้อมูล (Item) และนำเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline) รวมถึงการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนการจัดการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 2.2 ความเห็นของนักศึกษาต่อประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์

ความหมาย หมายถึง ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในแต่ละรายวิชา ซึ่งประกอบด้วย ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดความรู้ การเตรียมเนื้อหา การบูรณาการ และความรู้ความสามารถของอาจารย์ผู้สอน

ในปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งมีแบบฟอร์มสำหรับประเมินการสอนของคณาจารย์ตามรูปแบบของทบวงมหาวิทยาลัย โดยนิสิตนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนจะเป็นผู้ประเมินการสอนของอาจารย์ ทั้งในระหว่างเรียนและเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

ตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการสอนของคณาจารย์ ซึ่งมีความสำคัญต่อคุณภาพของนิสิตนักศึกษา ถือเป็นตัววัดในด้านทรัพยากร (Input) เนื่องจากเชื่อว่าคุณภาพครูที่ดีจะมีผลทำให้คุณภาพของนิสิตนักศึกษาดีด้วย ทั้งนี้ในการประเมินจะต้องคำนึงถึงปรัชญา พันธกิจ และลักษณะการเรียนการสอนของแต่ละสถาบันการศึกษาด้วย

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล จากข้อมูลที่ฝ่ายวิชาการหรือฝ่ายบริหารได้รวบรวมไว้จากการส่งแบบสำรวจให้นิสิตนักศึกษาตามนโยบายของทบวงมหาวิทยาลัยที่ให้มีการประเมินอาจารย์โดยผู้เรียน โดยให้คำนวณความพึงพอใจของนิสิตนักศึกษาเป็นค่าเฉลี่ยสำหรับอาจารย์แต่ละท่าน จำแนกตามคณะ/สาขาวิชา

ตัวบ่งชี้ 2.3 จำนวนกิจกรรม/โครงการของงานกิจการนักศึกษาต่อจำนวนนักศึกษาทั้งหมด

ความหมาย หมายถึง จำนวนกิจกรรม โครงการ ของงานกิจการนิสิตนักศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ในการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ นิสิต นักศึกษา โดยให้เข้าไปมีส่วนร่วมในชมรมวิชาการต่าง ๆ ชมรมกีฬา และชมรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น ต่อนักศึกษาทั้งหมด

กิจกรรมที่จะนำมานับจะต้องเป็นกิจกรรมที่ตระหนักถึงการสร้างความรับผิดชอบทางสังคม และขัดเกลาให้นิสิตนักศึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมมีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม มีความมุ่งมั่นที่จะให้สังคมดีขึ้น โดยกิจกรรมจะต้องมีนิสิตนักศึกษาเข้าร่วมจำนวนหนึ่ง

นอกจากนั้นอาจจะดูถึงงบประมาณของแต่ละกิจกรรมด้วย ทั้งงบประมาณที่ได้รับจากภายในสถาบันและงบประมาณที่ได้รับจากภายนอกสถาบัน รวมทั้งกิจกรรม/โครงการที่ได้ดำเนินการ ควรจะมีการประเมินผลจากการดำเนินกิจกรรม/โครงการนั้น ๆ ด้วย

ตัวบ่งชี้นี้เป็นตัวบ่งชี้ผลลัพธ์จากการดำเนินกิจการนิสิตนักศึกษาเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริงเพื่อส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่น ส่งเสริมภาวะความเป็นผู้นำ และเรียนรู้สภาพของชุมชน สังคม เป็นต้น ทั้งนี้ในการประเมินจะต้องคำนึงถึงปรัชญา พันธกิจ และลักษณะการเรียนการสอนของแต่ละสถาบันการศึกษาด้วย

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องการรายงาน ได้แก่ จำนวนนิสิตนักศึกษาทั้งหมดจำแนกตามคณะ จำนวนกิจกรรม / โครงการในชมรมวิชาการต่าง ๆ ชมรมกีฬา และชมรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น ชมรมค่ายอาสาพัฒนา (หากมีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการดังกล่าวให้เสนอผลการประเมินด้วย) การแสดงผลจะแสดงในรูปอัตราส่วนระหว่างจำนวนกิจกรรมต่อจำนวนนักศึกษาทั้งหมด และเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 2.4 มีการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 30 กำหนดให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา ทั้งในด้านพัฒนาหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนการสอน พัฒนาอุปกรณ์สื่อการสอน พัฒนารูปแบบการฝึกปฏิบัติงานและสร้างประสบการณ์จริง

เป็นต้น ให้ทันสมัย มีความหลากหลาย สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของนักศึกษา ชุมชน สังคม และประเทศ

ความหมาย หมายถึง จำนวนงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ตัวอย่าง เช่น งานวิจัยพัฒนาหลักสูตร งานวิจัยพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนการสอน งานวิจัยพัฒนาอุปกรณ์ สื่อการสอน งานวิจัยพัฒนารูปแบบการฝึกปฏิบัติงานและสร้างประสบการณ์จริงในแต่ละปีการศึกษา

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ในแต่ละปีการศึกษา ส่วนการนำเสนอข้อมูลให้แสดงค่าความถี่ (จำนวน) ในภาพรวม และจำแนกตามคณะหรือกลุ่มสาขาวิชา

มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการสนับสนุนการเรียนรู้

การระดมทรัพยากร ทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งความร่วมมือจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบันอุดมศึกษาในการ สนับสนุนการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

ตัวบ่งชี้ 3.1 อาจารย์ประจำทุกระดับต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

ความหมาย หมายถึง จำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (FTES) ทั้งภาคปกติและภาคพิเศษ/ภาคนอกเวลา อาจารย์ประจำในที่นี้รวมถึงอาจารย์พิเศษที่มี สัญญาการจ้างทั้งปีการศึกษา (ไม่ต่ำกว่า 9 เดือน)

ตัวบ่งชี้นี้เป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานที่สะท้อนถึงคุณภาพและประสิทธิภาพของคณะและสถาบันอุดมศึกษา ในศักยภาพที่จะผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ ทั้งนี้ในการประเมินจะต้องคำนึงถึงปรัชญา พันธกิจ และ ลักษณะการเรียนการสอนของแต่ละสถาบันอุดมศึกษาหรือแต่ละสาขาวิชาด้วย เพราะสถาบันอุดมศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยเปิด อัตราส่วนระหว่างอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าจะแตกต่าง จากมหาวิทยาลัยปิด

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า และจำนวนอาจารย์ประจำ ทุกระดับ จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ปริญญาตรี/โท/เอก) คำนวณในรูปของอัตราส่วน อาจมี คำอธิบายเพิ่มเติมสนับสนุนว่าสัดส่วนดังกล่าวเหมาะสมหรือไม่ และมีประสิทธิภาพเพียงใด โดยเสนอ ข้อมูลในตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 3.2 งบประมาณดำเนินการจริงต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

ความหมาย หมายถึง งบดำเนินการทั้งหมดรวมค่าเสื่อมราคาต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลา เทียบเท่า (FTES) ทั้งหมด คิดเป็นหน่วยบาทต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

งบดำเนินการ ได้แก่ งบหมวดค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุน โดยไม่รวมงบลงทุน (งบครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง) งบดำเนินการให้คิดจากทั้งสอง

แหล่ง คือ จากงบประมาณแผ่นดินและงบเงินรายได้ (เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน) ส่วนการคำนวณค่าเสื่อมราคา ใช้เกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ตัวบ่งชี้มีความสำคัญในการดูประสิทธิภาพการผลิตบัณฑิต ตลอดจนความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร และนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณของรัฐให้แก่สถาบันอุดมศึกษาได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การประเมินจะต้องคำนึงถึงปรัชญา พันธกิจ และลักษณะการเรียนการสอนของแต่ละสถาบันอุดมศึกษา หรือแต่ละสาขาวิชาด้วย และงบประมาณจะมีความแตกต่างกันตามลักษณะและคุณสมบัติเฉพาะของบัณฑิตของสถาบันนั้น ๆ

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ งบดำเนินการทั้งหมดรวมค่าเสื่อมราคา และจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าทั้งหมด โดยงบดำเนินการให้ใช้งบของปีงบประมาณที่ตรงกับปีการศึกษา เช่น จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าของปีการศึกษา 2544 ฉะนั้นงบดำเนินการที่ใช้เป็นงบดำเนินการของปีงบประมาณ 2544 ด้วย แล้วนำมาคำนวณในรูปของอัตราส่วน และเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 3.3 ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีวุฒิปริญญาเอกหรือเทียบเท่า

ความหมาย หมายถึง ร้อยละของอาจารย์ประจำที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกหรือคุณวุฒิสองชั้นในสาขาวิชาชีพ หรือในสาขาวิชาเฉพาะ หรือได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้มีความสามารถทางวิชาชีพจนเป็นที่ยอมรับ

ตัวบ่งชี้นี้ เป็นตัวบ่งชี้พื้นฐานที่บ่งบอกคุณภาพและศักยภาพของตัวป้อน (Input) คือ ผู้สอนซึ่งถือเป็นปัจจัยที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ รวมทั้งสร้างองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนอาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาเอก หรือเทียบเท่า หรือสูงสุดในสาขานั้น ๆ เช่น ทางด้านศิลปกรรม MFA (Master of Fine Arts) ซึ่งเป็นวุฒิสองชั้นของวิชาชีพ ด้านนี้เป็นต้น โดยจะต้องได้รับวุฒิจากสถาบันการศึกษาที่สำนักงานข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) รับรองคำนวณเป็นค่าร้อยละของอาจารย์ประจำทั้งหมด และเสนอข้อมูลในขั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 3.4 จำนวนคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

ความหมาย หมายถึง จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล (Personal Computer) ที่ใช้ในการเรียนการสอนทั้งหมดต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (FTES)

ตัวบ่งชี้นี้บ่งบอกถึงสภาพความพร้อมของเครื่องมือในการสนับสนุนการเรียนการสอน การเรียนรู้ด้วยตนเองว่าเหมาะสมพอเพียงหรือไม่ อย่างไร ซึ่งย่อมส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของผลผลิตโดยตรง

นอกจากนี้อาจพิจารณาใช้ข้อมูลเกี่ยวกับงบดำเนินการและงบลงทุนที่ใช้ในการจัดซื้อระบบ อุปกรณ์โปรแกรมและครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์อื่นๆ ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบและเครือข่ายคอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอนและการค้นคว้าของนักศึกษา ค่าจ้างบุคลากรต่อนักศึกษาเต็มเวลา เทียบเท่า

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอนทั้งหมด โดยเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการเรียนการสอน ต้องมีอายุการใช้งานไม่เกิน 5 ปี (ย้อนหลังปีที่จัดทำรายงานประจำปีนั้น ๆ) และจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า คำนวณในรูปของอัตราส่วนต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า และเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 3.5 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

ความหมาย หมายถึง งบลงทุนและงบดำเนินการที่ใช้ในการจัดซื้อหนังสือ วารสาร สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย ตลอดจนค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระบบสารสนเทศ ซอฟต์แวร์และฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นและการศึกษาของนิสิตนักศึกษา รวมทั้งวัสดุ อุปกรณ์เครื่องคอมพิวเตอร์ที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (FTES) คิดเป็นหน่วยบาทต่อนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

โดยงบลงทุนและงบดำเนินการจากทั้งสองแหล่ง ได้แก่ งบประมาณแผ่นดินและงบเงินรายได้ (เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน)

ตัวบ่งชี้ดังกล่าวเป็นเครื่องบ่งบอกถึงความเหมาะสมในการลงทุนด้านห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศที่ถือเป็นทรัพยากรการเรียนรู้หลักของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ว่าพอเพียงหรือไม่ อย่างไร ซึ่งย่อมส่งผลต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนและคุณภาพของบัณฑิตโดยตรงเช่นกัน

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายทั้งหมด ทั้งงบลงทุนและงบดำเนินการที่ใช้ในระบบห้องสมุดและศูนย์สารสนเทศ จำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าทั้งหมด แสดงในรูปของอัตราส่วน และเสนอข้อมูลในตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์

ผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวางและงานสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพสามารถเผยแพร่ได้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้หลากหลาย ทันสมัย สามารถนำไปพัฒนาสังคมและประเทศได้

ตัวบ่งชี้ 4.1 จำนวนบทความวิจัยที่พิมพ์เผยแพร่และงานสร้างสรรค์ต่อจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ

ความหมาย หมายถึง จำนวนบทความวิจัยหรืองานสร้างสรรค์ของอาจารย์ประจำทุกระดับที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในแต่ละปี (ปี พ.ศ.) ต่อจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับทั้งหมดในปีการศึกษานั้นๆ โดยตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติทั้งวารสารที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล วารสารที่ไม่อยู่ในฐานข้อมูลสากล และวารสารระดับชาติที่มีผู้ประเมินอิสระ หรือได้รับการนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติและระดับชาติ

จำนวนบทความวิจัยรวมทั้งงานสร้างสรรค์ที่ได้รับการตีพิมพ์นั้นให้นับตามปี พ.ศ. ที่ได้รับการตีพิมพ์ ส่วนจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับให้นับตามปีการศึกษา ตัวอย่างเช่น ในรายงานประจำปี 2544 การรายงานจะต้องนับจำนวนบทความวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์แล้วในปี พ.ศ. 2544 ส่วนจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับให้นับของปีการศึกษา 2543

ในการประเมิน อาจจะต้องนำค่า Impact Factor ของวารสารที่บทความนั้นๆ ได้รับการตีพิมพ์มาประกอบการประเมินด้วย ซึ่ง Impact Factor เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการประกันคุณภาพเปรียบเทียบและจัดอันดับวารสาร นอกจากนั้นยังสามารถใช้ประเมินคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาเนื่องจากค่า Impact Factor สามารถใช้ในการบ่งบอกถึงคุณภาพของบทความวิจัยที่ตีพิมพ์โดยคณาจารย์ภายในสถาบันนั้นๆ ได้เป็นอย่างดี

Impact Factor หมายถึง การวัดค่าความถี่ของการอ้างอิงบทความวารสารในแต่ละปี หรือความถี่ที่บทความในวารสารนั้นจะได้รับการอ้างอิงหรือถูกนำไปใช้

Impact Factor ที่ สมศ. นำมาพิจารณาจะใช้ Impact Factor ตามมาตรฐานนานาชาติจริงในแต่ละปี และใช้ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำหรับวารสารในประเทศ

ผู้ประเมินอิสระ (Peer Review) หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิที่ประเมินบทความของผู้ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารนั้นๆ และไม่ได้สอนในสถาบันของผู้ส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์

งานสร้างสรรค์ หมายถึง ผลงานทางวิชาการที่ได้มีการศึกษาค้นคว้าตามกระบวนการระเบียบวิธีวิจัยที่เหมาะสมกับสาขาวิชา หรือการแสดงออกทางศิลปะอันเป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติหรือระดับชาติ หรืองานที่ได้รับสิทธิบัตร เป็นการแสดงความก้าวหน้าทางวิชาการ เสริมสร้างองค์ความรู้หรือวิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อสาขาวิชา หรือแสดงความเป็นต้นแบบ ต้นความคิดของผลงาน หรือแสดงความสามารถในการบุกเบิกงานในสาขานั้น รวมทั้งงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปกรรม และจิตรกรรม ผลงานที่ดำเนินการแล้วเสร็จเหล่านี้จะต้องได้รับการเผยแพร่ในวงการวิชาการอย่างกว้างขวางเป็นที่ยอมรับของผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้นทั้งในระดับชาติ ระดับนานาชาติหรือมีการประเมินโดยผู้ประเมินอิสระที่เป็นที่ยอมรับ

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนบทความวิจัย หรืองานสร้างสรรค์ หรืองานที่ได้รับสิทธิบัตรของอาจารย์ประจำทุกระดับที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ระดับชาติ หรือได้รับการนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับนานาชาติ หรือการประชุมวิชาการระดับชาติของแต่ละปี (ปี พ.ศ.) จำแนกตามประเภทของการได้รับการเผยแพร่ (วารสารระดับนานาชาติ ที่อยู่ในฐานข้อมูลสากล วารสารระดับนานาชาติที่ไม่อยู่ในฐานข้อมูล วารสารระดับชาติ การนำเสนอในการประชุมวิชาการ

ระดับนานาชาติ ระดับชาติ) แล้วนำมาคำนวณโดยหาค่าร้อยละของจำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับทั้งหมดในแต่ละคณะ และเสนอข้อมูลในชั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 4.2 จำนวนงานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยอื่นหรือในการเรียนการสอน หรือในวงธุรกิจอุตสาหกรรม หรือการพัฒนาประเทศต่ออาจารย์ประจำ

ความหมาย หมายถึง จำนวนงานวิจัยของอาจารย์ประจำที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาประเทศ หรือเสริมสร้างองค์ความรู้หลัก หรือใช้ในการเรียนการสอน หรือในวงธุรกิจอุตสาหกรรม รวมทั้งงานวิจัยที่นำไปใช้ในงานวิจัยอื่น (ได้รับการอ้างอิง) ต่ออาจารย์ประจำทั้งหมด

งานวิจัยที่นำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยอื่น รวมถึงงานวิจัยที่ถูกอ้างอิงในวารสารในฐานข้อมูลวารสารสากล อาทิ ฐานข้อมูล Science Citation Index (SCI) ฐานข้อมูล PUBMED หรือฐานข้อมูล ERIC (Education Database) เป็นต้น

งานวิจัยที่นำไปใช้ในการเรียนการสอน รวมถึงงานวิจัยที่ถูกอ้างอิงในหนังสือที่ใช้สำหรับการเรียนการสอน

งานวิจัยที่นำไปใช้ในวงธุรกิจอุตสาหกรรมหรืองานวิจัยที่นำไปพัฒนาประเทศ รวมถึงงานวิจัยที่ได้รับการจดสิทธิบัตร

ตัวบ่งชี้นี้สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินการกิจด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนให้อาจารย์ได้ทำงานวิจัยนอกเหนือจากภารกิจด้านการสอน เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ รวมทั้งสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องการรายงาน แบ่งเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มแรก ได้แก่ จำนวนงานวิจัยที่ผู้วิจัยอื่นอ้างอิงถึงกลุ่มที่ 2 ได้แก่ จำนวนงานวิจัยที่ถูกนำไปใช้ในการเรียนการสอน กลุ่มที่ 3 งานวิจัยที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในภาคเอกชน ได้แก่ จำนวนงานวิจัยที่ถูกนำไปใช้ในธุรกิจอุตสาหกรรม กลุ่มที่ 4 งานวิจัยที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในภาครัฐ ได้แก่ จำนวนงานวิจัยที่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศหรือการพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านเพื่อใช้ผลิตสินค้าให้สามารถแข่งขันในเวทีโลกได้ นอกจากนั้นหากงานวิจัยที่ได้รับรางวัลให้แสดงไว้ด้วย โดยแสดงความถี่ (จำนวน) ของงานวิจัยทั้งหมดที่นำไปใช้ประโยชน์ในงานวิจัยอื่น หรือในการเรียนการสอน หรือในวงธุรกิจอุตสาหกรรม หรือการพัฒนาประเทศ โดยเสนอเป็นสัดส่วนของงานวิจัยทั้งหมดและสัดส่วนของอาจารย์ทั้งหมด และเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 4.3 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายนอกต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ

ความหมาย หมายถึง จำนวนเงินสนับสนุนในการทำวิจัยที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ ภายนอกที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับสถาบันอุดมศึกษาต่อจำนวนอาจารย์ประจำในทุกระดับ

จำนวนเงินสนับสนุนในการทำวิจัย รวมถึงวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอกสำหรับการวิจัย โดยให้คำนวณเป็นจำนวนเงินตามราคาของวัสดุ อุปกรณ์หรือเครื่องมือนั้นๆ

ตัวบ่งชี้นี้แสดงให้เห็นศักยภาพของอาจารย์ที่ผลิตงานวิจัยในแต่ละสาขาวิชา และความสามารถของอาจารย์ในการนำการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนการสอน

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายนอก จำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ และเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 4.4 จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยภายในสถาบันต่ออาจารย์ประจำทุกระดับ

ความหมาย หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจัดสรรจากงบรายได้ของคณะและสถาบันอุดมศึกษา หรือจากงบประมาณของรัฐในการสนับสนุนการทำวิจัย สำหรับอาจารย์ประจำทุกระดับ

ตัวบ่งชี้นี้สะท้อนให้เห็นถึงการสนับสนุนอาจารย์ในด้านการวิจัยของสถาบันอุดมศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนให้อาจารย์ได้ทำงานวิจัยนอกเหนือจากภารกิจด้านการสอน

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนเงินสนับสนุนงานวิจัยจากภายในของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ (หน่วยบาท) จำนวนอาจารย์ประจำทุกระดับ นำมาคำนวณในรูปของอัตราส่วน และเสนอข้อมูลในชั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

มาตรฐานที่ 5 มาตรฐานด้านการบริการวิชาการ

การให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชน สังคม เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ตัวบ่งชี้ 5.1 จำนวนกิจกรรม/โครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน

ความหมาย หมายถึง จำนวนกิจกรรมหรือโครงการที่สถาบันอุดมศึกษาได้จัดทำขึ้นเพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน โดยเป็นกิจกรรมหรือโครงการที่ช่วยพัฒนาหรือช่วยเหลือสังคมและชุมชน

ตัวบ่งชี้นี้แสดงให้เห็นความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน สังคมในรูปแบบของงานบริการวิชาการ รวมทั้งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษา นิสิต นักศึกษา ชุมชน และสังคม ในรูปแบบของกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการให้บริการทันตกรรม โครงการตรวจรักษาโรค โครงการสัมมนา/ประชุมทางวิชาการ โครงการอบรมให้ความรู้แก่ท้องถิ่น เป็นต้น

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนกิจกรรมหรือโครงการที่ให้บริการวิชาการแก่สังคมและชุมชน เช่น โครงการสัมมนา/ประชุมทางวิชาการ โครงการอบรมให้ความรู้แก่ท้องถิ่น เป็นต้น รวมทั้งหากมีการประเมินผลโครงการแต่ละโครงการให้นำเสนอข้อมูลประกอบด้วย และการนำเสนอให้จำแนกตามกิจกรรมหรือโครงการ และเสนอข้อมูลในชั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 5.2 จำนวนการเป็นกรรมการวิชาการ/วิชาชีพ/กรรมการวิทยานิพนธ์ ภายนอกสถาบันต่ออาจารย์ประจำทั้งหมด

ความหมาย หมายถึง จำนวนเรื่องที่อาจารย์ประจำของสถาบันอุดมศึกษาที่ไปเป็นกรรมการทางด้านวิชาการ/วิชาชีพ หรือกรรมการวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษาให้กับหน่วยงานภายนอกสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ องค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ต่อจำนวนอาจารย์ประจำ ทั้งหมดของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ในแต่ละปีการศึกษา

ตัวบ่งชี้ดังกล่าว นับว่ามีความสำคัญในฐานะที่บ่งบอกถึงการให้ความช่วยเหลือและให้ความร่วมมือในการเสริมสร้างความรู้ในสาขาของตนเองให้กับสังคมและหน่วยงานอื่น และยังเป็นเครื่องชี้ว่าผู้ได้รับเชิญเป็นผู้ที่มีความรอบรู้เป็นที่ยอมรับในวงวิชาชีพนั้น ๆ ซึ่งถือเป็นการกิจประการหนึ่งของสถาบันอุดมศึกษา

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนเรื่องของการเป็นกรรมการวิชาการ/วิชาชีพ/กรรมการวิทยานิพนธ์ภายนอกสถาบันการศึกษานั้น ๆ จำแนกตามการเป็นกรรมการ (วิชาการ/วิชาชีพ/กรรมการวิทยานิพนธ์) และจำนวนอาจารย์ประจำทั้งหมด โดยนำมาคำนวณในรูปของอัตราส่วน ต่ออาจารย์ประจำทั้งหมด และเสนอข้อมูลในชั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline) ทั้งนี้ต้องรายงานข้อมูลดังกล่าวย้อนหลัง 1 ปี

มาตรฐานที่ 6 มาตรฐานด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาที่มีการบูรณาการตามความเหมาะสม

ตัวบ่งชี้ 6.1 จำนวนกิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ความหมาย หมายถึง จำนวนกิจกรรมที่มหาวิทยาลัย สถาบัน หรือคณะให้การสนับสนุนช่วยเหลือ หรือจัดโรงศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามที่สถาบันการศึกษานั้น ๆ ได้จัดขึ้นในแต่ละปี

กิจกรรมในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม อาทิเช่น กิจกรรมการทำนุบำรุงและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามภูมิภาคต่าง ๆ

ตัวบ่งชี้นี้แสดงให้เห็นถึงภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับชุมชน สังคมในการจรรโลงศิลปวัฒนธรรม รวมถึงภูมิปัญญาไทย

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนกิจกรรม จำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม และรายงานการประเมินผลของกิจกรรมที่เกิดขึ้น ในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมที่สถาบันการศึกษานั้น ๆ ได้ดำเนินการในแต่ละปี จำแนกตามกิจกรรม และเสนอข้อมูลตามจำนวนที่จัดในระดับมหาวิทยาลัย สถาบัน หรือคณะ

ตัวบ่งชี้ 6.2 มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม

ความหมาย หมายถึง การที่สถาบันอุดมศึกษา พัฒนาและสร้างมาตรฐานศิลปวัฒนธรรม โดยสร้างเป็นมาตรฐานแสดงรากเหง้าของศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งรวบรวมและรักษารูปแบบที่ถูกต้องของภูมิปัญญาไทยในแขนงต่าง ๆ ให้คงอยู่ ให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ และพัฒนาในเชิงสร้างสรรค์ และประยุกต์ภูมิปัญญาไทยให้มีการบูรณาการตามความเหมาะสม โดยมีการค้นคว้าหาข้อมูลความเป็นมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ลักษณะสำคัญ วิธีการขั้นตอนการจัดทำ วัสดุอุปกรณ์ เทคนิคต่าง ๆ เป็นต้น

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนกิจกรรมและรายงานผลการประเมินกิจกรรมที่มีการพัฒนาและสร้างมาตรฐานที่แสดงรากเหง้าของศิลปวัฒนธรรมในการอนุรักษ์พัฒนาและจรรโลงศิลปวัฒนธรรมในสิ่งที่ตั้งตาม จำแนกตามกิจกรรมและเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

มาตรฐานที่ 7 มาตรฐานด้านการบริหารจัดการ

ระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ประหยัด คล่องตัว โปร่งใส และตรวจสอบได้ เพื่อเสริมสร้างจิตสำนึกของความรับผิดชอบต่อสังคม

ตัวบ่งชี้ 7.1 ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรทุกประเภทต้องบดำเนินการทั้งหมด

(ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)

ความหมาย หมายถึง ร้อยละของอัตราส่วนงบประมาณหมวดเงินเดือนและค่าตอบแทนทั้งหมดต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ เงินเดือนของบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล เป็นต้น) ค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะรวมงบดำเนินการและค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์ ค่าเสื่อมราคาสั่งก่อสร้างด้วย

งบดำเนินการ ได้แก่ งบหมวดเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุนโดยไม่รวมงบลงทุน (งบครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง) งบดำเนินการ คัดจากทั้งสองแหล่ง คือ จากงบประมาณแผ่นดินและงบเงินรายได้ (เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน) ส่วนการคำนวณค่าเสื่อมราคาใช้เกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ตัวบ่งชี้นี้ เป็นเครื่องบ่งบอกประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในด้านการใช้ทรัพยากรบุคคลและยังเป็นข้อมูลสำคัญในเชิงบริหารที่หน่วยงานงบประมาณจำเป็นต้องใช้เป็นฐานในการคิดคำนวณและจัดสรรงบประมาณในรูปเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่สถาบันอุดมศึกษาต่อไป

อนึ่ง ในการประเมินจะต้องคำนึงถึงประเภทของบุคลากร (สายอาจารย์ สายช่วยวิชาการสายการจัดการและธุรการ) ด้วยเพราะในการจ้างบุคลากรในหลายสถาบัน เงินเดือนจะขึ้นอยู่กับ คุณวุฒิและความสามารถ

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ เงินเดือนบุคลากรทุกประเภท ยกเว้นเงินเดือนของบุคลากรที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน (เช่น เงินเดือนของบุคลากรในการบริหารจัดการหอพักและโรงพยาบาล เป็นต้น) จำแนกตามประเภทของบุคลากร (สายอาจารย์ สายช่วยวิชาการ สายการจัดการและธุรการ) ของแต่ละปีการศึกษานำมาคำนวณในรูปร้อยละของงบดำเนินการทั้งหมด และเสนอข้อมูลในชั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 7.2 ร้อยละของเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการต้องบดำเนินการทั้งหมดหรือจำนวนบุคลากรในการบริหารจัดการ (Non-Academic) ต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (ไม่รวมเงินเดือนบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)

ความหมาย หมายถึง ร้อยละของอัตราส่วนของงบประมาณหมวดเงินเดือน และค่าตอบแทนของบุคลากรสายสนับสนุน (Non-Academic) ต่อค่าใช้จ่ายทั้งหมด (ไม่รวมเงินเดือนของบุคลากรที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน ได้แก่ เงินเดือนของบุคลากรในการบริหารจัดการหอพัก และโรงพยาบาล เป็นต้น) ค่าใช้จ่ายทั้งหมดจะรวมงบดำเนินการและค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์ ค่าเสื่อมราคาสังก่อสร้างด้วย หรืออาจใช้ตัวบ่งชี้จำนวนบุคลากรสายสนับสนุน (Non-Academic) ต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

งบดำเนินการ ได้แก่ งบหมวดเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุนโดยไม่รวมงบลงทุน (งบครุภัณฑ์ ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง) งบดำเนินการคิดจากทั้งสองแหล่ง คือ จากงบประมาณแผ่นดินและงบเงินรายได้ (เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน) ส่วนการคำนวณค่าเสื่อมราคาใช้เกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ตัวบ่งชี้นี้เป็นเครื่องบ่งบอกว่าสถาบันอุดมศึกษา มีการใช้ทรัพยากรบุคคลอย่างเหมาะสมหรือพอเพียงหรือไม่เพียงไรในการสนับสนุนการเรียนการสอน ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นข้อมูลสำคัญในเชิงบริหารอีกเช่นกัน ที่หน่วยงานงบประมาณจำเป็นต้องใช้เป็นฐานในการคิดคำนวณและจัดสรรงบประมาณในรูปเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่สถาบันอุดมศึกษาต่อไป

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ เงินเดือนและค่าตอบแทนทั้งหมดของบุคลากรสายสนับสนุน (Non-Academic) หรือบุคลากรสายช่วยวิชาการ สายการจัดการและธุรการ โดยแสดงในรูปร้อยละของงบดำเนินการทั้งหมด และเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

หรือหากใช้ตัวบ่งชี้จำนวนบุคลากรในการบริหารจัดการ (Non-Academic) ต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ จำนวนบุคลากรในการบริหารจัดการ (Non-Academic) ทั้งหมด และจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า นำมาคำนวณในรูปอัตราส่วนและเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline)

ตัวบ่งชี้ 7.3 ร้อยละของค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการของส่วนกลางต้องดำเนินการทั้งหมด (ไม่รวมเงินในการบริหารจัดการหอพัก โรงพยาบาล ฯลฯ)

ความหมาย หมายถึง ร้อยละของอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในหมวดแผนงานบริหารการศึกษาในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักอธิการบดี หรือของคณะ หรือของภาควิชา ต้องดำเนินการทั้งหมด (ไม่รวมงบประมาณที่ไม่เกี่ยวกับการเรียนการสอน เช่น งบประมาณในการบริหาร หอพัก โรงพยาบาล เป็นต้น)

งบดำเนินการ ได้แก่ งบหมวดเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุน โดยไม่รวมงบลงทุน (งบครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) งบดำเนินการคิดจากทั้งสองแหล่ง คือ จากงบประมาณแผ่นดินและงบเงินรายได้ (เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน)

ตัวบ่งชี้นี้จะบ่งบอกประสิทธิภาพการใช้งบประมาณเป็นอย่างดีว่างบประมาณที่จัดสรรให้แก่หน่วยงานแต่ละแห่งหรือที่สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งตั้งไว้ในแต่ละปีจะลงไปถึงหน่วยปฏิบัติ คือ คณะหรือภาควิชาเพียงไร

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ ค่าใช้จ่ายในหมวดแผนงานบริหารการศึกษาทั้งหมด ในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบของสำนักอธิการบดี หรือในระดับคณะ หรือภาควิชา โดยแสดงในสัดส่วนของงบดำเนินการทั้งหมด (ไม่รวมงบประมาณในการบริหารหอพัก โรงพยาบาล) นำมาคิดเป็น ค่าร้อยละ และเสนอข้อมูลในขั้นแรกตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline) ทั้งนี้ต้องรายงานข้อมูลดังกล่าวย้อนหลัง 1 ปี

ตัวบ่งชี้ 7.4 ค่าเสื่อมราคาต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า

ความหมาย หมายถึง ค่าเสื่อมราคาทั้งหมดต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า (FTES) ทั้งหมด (คิดเป็นหน่วยบาทต่อจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่า)

ค่าเสื่อมราคาเป็นค่าใช้จ่ายแฝงจากการลงทุนในสิ่งปลูกสร้างและครุภัณฑ์ที่มีอายุการใช้งานจำกัดที่จะต้องนำมาคิดรวมเป็นส่วนหนึ่งในงบดำเนินการในแต่ละปี โดยยึดแนวทางการคำนวณค่าเสื่อมราคาตามหลักเกณฑ์ของกรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง

ตัวบ่งชี้นี้มีความสำคัญมาก เพราะเมื่อรวมกับค่าใช้จ่ายดำเนินการแล้ว จะสามารถบ่งบอกต้นทุนที่แท้จริงของการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาและสาขาวิชาได้

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ ค่าเสื่อมราคา และจำนวนนักศึกษาเต็มเวลาเทียบเท่าทั้งหมดนำมาคิดเป็นอัตราส่วน และเสนอข้อมูลตามคณะหรือกลุ่มวิชา (Discipline) ทั้งนี้ต้องรายงานข้อมูลดังกล่าวย้อนหลัง 1 ปี

ตัวบ่งชี้ 7.5 ร้อยละของเงินเหลือจ่ายสุทธิต้องบดำเนินการ

ความหมาย หมายถึง รายได้ทั้งหมดของสถาบันภายหลังที่หักค่าใช้จ่ายดำเนินการทั้งหมดออกแล้ว โดยแสดงในรูปของร้อยละของงบดำเนินการ

งบดำเนินการ ได้แก่ งบหมวดเงินเดือน ค่าตอบแทน ค่าใช้สอย ค่าวัสดุ ค่าสาธารณูปโภค เงินอุดหนุน โดยไม่รวมงบลงทุน (งบครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง) งบดำเนินการคิดจากทั้งสองแหล่งคือ จากงบประมาณแผ่นดินและงบเงินรายได้ (เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน)

ตัวบ่งชี้นี้เป็นตัวบ่งชี้สำคัญที่ใช้บ่งบอกเสถียรภาพทางการเงินและศักยภาพด้านทรัพยากรการเงินของสถาบันในระยะยาว

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องรายงาน ได้แก่ เงินเหลือจ่ายสุทธิและงบดำเนินการทั้งหมด นำมาคิดเป็นร้อยละ และเสนอข้อมูลตามสถาบัน คณะ หรือกลุ่มวิชา (Discipline)

มาตรฐานที่ 8 มาตรฐานด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน

ระบบการประกันคุณภาพภายใน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และสามารถรองรับการประกันคุณภาพภายนอกได้

ตัวบ่งชี้ 8.1 มีระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

ความหมาย หมายถึง การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในการกำหนดระเบียบ วิธีการ ขั้นตอน บุคลากร งบประมาณ และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาตามที่ต้นสังกัดได้กำหนดไว้

ตัวบ่งชี้นี้แสดงให้เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาได้ตระหนักถึงคุณภาพการศึกษา โดยมีระบบและกลไกต่าง ๆ ที่สนับสนุนให้เกิดการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพตามที่ได้กำหนดไว้

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

หลักฐานที่แสดงว่าได้มีระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ข้อมูลที่จัดเก็บ ได้แก่ กระบวนการ/การจัดการ และกิจกรรมดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน การตรวจติดตามการประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งงบประมาณสำหรับการดำเนินการประเมินคุณภาพภายใน เป็นต้น

ตัวบ่งชี้ 8.2 ประสิทธิภาพของการประกันคุณภาพภายใน

ความหมาย หมายถึง ผลที่ได้จากการดำเนินงานของการประกันคุณภาพภายในของสถานอุดมศึกษาที่ได้นำมาใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายหรือแผนที่กำหนดไว้

ตัวบ่งชี้นี้ แสดงให้เห็นว่าระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษามีผลต่อการบริหาร และผลต่อการพัฒนาสถาบันอย่างไร

ข้อมูลที่ต้องการและวิธีรายงาน

ข้อมูลที่ต้องการรายงาน ได้แก่ ข้อมูลหรือหลักฐานที่แสดงว่าได้เกิดผลลัพธ์ หรือผลผลิตจากการที่ได้มีระบบและกลไกในการประกันคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เช่น จำนวนหน่วยงานภายในของสถานศึกษานั้น ๆ ได้มีการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน มีการนำผลการประเมินตนเองมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันหรือไม่ อย่างไร ตลอดจนมูลค่าเพิ่มจากการประกัน คุณภาพภายใน เป็นต้น

2. หลักการประเมินคุณภาพ

เนื่องจากการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานของอุดมศึกษาเป็นเรื่องที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งทั้งเพื่อความอยู่รอด เพื่อการพัฒนาและความสามารถในการแข่งขันทั้งในระยะสั้นและระยะยาวของประเทศ เครื่องมือสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาดังกล่าวข้างต้นอย่างต่อเนื่องก็คือ การประเมินคุณภาพการศึกษาซึ่งต้องครอบคลุมทั้งการประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งต้องครอบคลุมทั้งการประเมินคุณภาพภายนอกสถาบันอุดมศึกษา และการประกันคุณภาพภายในของสถาบันอุดมศึกษา รูปแบบและวิธีการดำเนินการในเรื่องนี้จะเป็นไปตามกำหนดในระเบียบของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

การประเมินคุณภาพภายนอก มีหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คะแนน ให้โทษ
2. ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง (Evidence-Base) และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ (Accountability)
3. มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการกำกับ ควบคุม
4. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
5. มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการศึกษาระดับชาติตามที่ได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยให้ออกภาพเชิงนโยบาย

แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถาบันสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มศักยภาพของสถาบันและผู้เรียน

3. วัตถุประสงค์ของการประเมินคุณภาพ

วัตถุประสงค์ทั่วไป

1. เพื่อให้ทราบระดับคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาในการดำเนินการกิจด้านต่าง ๆ
2. กระตุ้นเตือนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการบริหารจัดการอย่างต่อเนื่อง

3. เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา
4. รายงานสถานภาพและพัฒนาการในด้านคุณภาพและมาตรฐานสถาบันอุดมศึกษาต่อสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. เพื่อตรวจสอบ ยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกรอบแนวทางและวิธีการที่สำนักงานกำหนด และสอดคล้องกับระบบการประกันคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
2. เพื่อให้ได้ข้อมูลซึ่งช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น-จุดด้อยของสถาบันอุดมศึกษา เจาะลึกของความสำเร็จและสาเหตุของปัญหา
3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. เพื่อส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษามีการพัฒนาคุณภาพและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดการพัฒนาคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่องเข้าสู่ระดับมาตรฐานสากล
2. การใช้ทรัพยากรในการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อันจะทำให้เกิดการผลิตบัณฑิตทุกระดับ การสร้างผลงานวิจัย และการให้บริการวิชาการ เกิดประโยชน์สูงสุด และตรงกับความต้องการของสังคมและประเทศ
4. นักศึกษา ผู้ปกครอง ผู้ว่าจ้าง และสาธารณชน มีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจที่ถูกต้องและเป็นระบบ

5. สถาบันอุดมศึกษา หน่วยงานบริหารการศึกษา และรัฐบาลมีข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นระบบในการกำหนดนโยบาย วางแผน และบริหารจัดการการศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา

กระแสการปฏิรูปอุดมศึกษาที่เกิดขึ้นในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก นอกจากเป็นผลจากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรมจากกระแสโลกาภิวัตน์แล้ว ปัจจัยสำคัญที่เป็นแรงผลักดันยังมีอีกมากมาย (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 30) สำหรับอุดมศึกษาไทย นอกจากได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์

บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาในที่นี้ หมายถึง อาจารย์ เนื่องจากอาจารย์เป็นบุคลากรที่เป็นกลไกสำคัญในการประกันคุณภาพการศึกษา แม้จะมีระบบกระบวนการและเทคนิคที่ดีเพียงใด แต่ถ้าขาดคนที่มีคุณภาพก็ยากที่จะประสบผลสำเร็จ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544 : 25) ด้วยเหตุผลที่คนหรือบุคลากรทุกคนในสถาบันอุดมศึกษาร่วมกันกำหนดนโยบาย ฉะนั้นผู้บริหารที่ดีต้องตระหนักและให้ความสำคัญต่อบุคลากรสร้างจิตสำนึกแห่งคุณภาพ และสร้างความเชื่อมั่นว่าการประกันคุณภาพทำให้สถาบันดีขึ้น ควรให้บุคลากรในสถาบันมีค่านิยมร่วม ให้บุคลากรทุกคนคิดในทางเดียวกัน (กล้า ทองขาว. 2544 : 27) ซึ่งเทคนิคการรวมพลังของบุคลากรที่น่าจะนำมาประยุกต์ ในการประกันคุณภาพการศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา คือ การรวมพลังเพื่อสร้างสรรค์ (AIC Technique) (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2544 : 25)

1. Appreciation (A) ทุกคนมีจินตนาการ มีฝัน มีความคิดที่ดี จินตนาการออกมาให้เป็นรูปธรรม

2. Influence (I) นำความฝันทั้งหมดมาบูรณาการประสานเป็นหนึ่งเดียว

3. Control (C) ทำอย่างไรจะให้ฝันเป็นจริงต้องร่วมคิดร่วมหาหนทางเพื่อไปสู่เป้าหมาย

นอกจากนี้ ผู้บริหารอาจนำเอาเทคนิคการบริหารอื่นๆ มาใช้เป็นเครื่องมือในการประกันคุณภาพได้ อาทิ SWOT Analysis/Workshop Group Dynamic/Empowerment และ Learning Organization ซึ่งทั้งหมดนี้จะใช้คนเป็นหัวใจของการประกันคุณภาพ

จะเห็นได้ว่า ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์จึงเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในการประกันคุณภาพการศึกษา นอกเหนือจากการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การมีส่วนร่วมสร้างแนวปฏิบัติ การมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว ปัจจัยด้านบุคลากรจึงเป็นตัวแปรที่น่าจะส่งผลต่อการเรียนรู้ และตอบรับการเปลี่ยนแปลงในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน ตัวแปรที่เข้ามาเป็นปัจจัยด้านบุคลากร ซึ่ง สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2545) กล่าวไว้ ได้แก่

1. ระดับการศึกษาของอาจารย์
2. ประสบการณ์การปฏิบัติงานของอาจารย์
3. ระดับการรับรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา
4. ความพร้อมและความมุ่งมั่นที่จะตอบรับการเปลี่ยนแปลงของบุคลากรด้านคุณภาพคือ อายุ การยอมรับ จิตใจมุ่งมั่นที่จะพัฒนางานด้านการศึกษา หรือมีอุดมการณ์เพื่อพัฒนางานด้านการเรียนรู้
5. การได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและผู้ร่วมงานหรือความมีอิสระในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา
6. การมีส่วนร่วม

โดยสรุป ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา คือ ระดับการศึกษาของบุคลากร ระดับการรับรู้ของบุคลากร เกี่ยวกับเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา อายุเฉลี่ยของบุคลากร การยอมรับ ความมีอุดมการณ์ในการพัฒนา การได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและผู้ร่วมงาน และระดับการมีส่วนร่วม

2. ปัจจัยด้านการบริหาร

การบริหารสถาบันอุดมศึกษาให้ประสบความสำเร็จหรือบรรลุเป้าหมายได้นั้น สถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดระบบการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาสามารถดำเนินการ ได้โดยอิสระ และสามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเอง มีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับของสภาสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ ดังนั้นปัจจัยด้านการบริหารเพื่อให้เกิดคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ประกอบด้วย

2.1 พฤติกรรมการบริหารงาน

ในที่นี้ด้านบุคคลของผู้บริหาร ขอล่าวถึง พฤติกรรมผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับ “ภาวะผู้นำ” เนื่องจาก “ภาวะผู้นำ” เป็นพฤติกรรมที่สำคัญยิ่งของการบริหารงานที่ส่งผลสำเร็จทางการบริหารของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา การศึกษาที่ผ่านมาจะแสดงให้เห็นว่า ยังไม่มีทฤษฎีใดที่กล่าวถึงภาวะผู้นำหรือเป็นวิธีการนำที่ดีที่สุดสำหรับผู้หน้าที่ประสบความสำเร็จ ดังนั้นผู้บริหารควรมีภาวะผู้นำหรือความสามารถดังต่อไปนี้ (มัลลิกา ดันสอน. 2545 : 67 – 68)

1. มีความสามารถติดต่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีความสามารถในการทำงาน
3. ตัดสินใจอย่างเด็ดขาด
4. รู้จักแบ่งงานและมอบหมายงานให้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์

5. มีการติดตาม ดูแล ประเมิน แนะนำ และแก้ไขในการทำงานให้ผู้ได้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ

6. ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

7. มีจริยธรรมและคุณธรรมในการปกครองคน

จากการวิจัยของ เกสรา สุขสว่าง (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะ พฤติกรรมการบริหารของคณบดีกับความผูกพันต่อองค์กรของอาจารย์ในอาจารย์มหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า พฤติกรรมการบริหารของคณบดีด้านภาวะผู้นำ ในด้านการตัดสินใจ ด้านการสื่อสาร และด้านทักษะการบริหาร มีความสัมพันธ์กันอย่างไม่เป็นนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ โคิตส์ (Coates. 1993 : 3416) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารในสถานการณต่าง ๆ : ศึกษากรณีการเป็นผู้นำของคณบดีในวิทยาลัยศิลปศาสตร์ พบว่า คณบดีที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของการเป็นผู้นำในการสนับสนุนส่งเสริมผู้นำตามสถานการณ์มากกว่าการเป็นผู้นำแบบสั่งการ และผู้บริหารทุกคนควรมีวิสัยทัศน์ในระดับนี้ เพราะเป็นการมองภาพอนาคตขององค์กร โรงเรียน วิทยาลัย มหาวิทยาลัย ไว้ล่วงหน้า แล้วพยายามก้าวไปให้ถึงในสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตให้จงได้ นอกจากนี้การที่ผู้บริหารสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ไว้เพื่อเป็นเป้าหมายในการทำงานก็ยิ่งจะทำให้บุคลากร ครู อาจารย์ บุคลากรทุกคนในสถาบันมีขวัญและแรงจูงใจในการทำงานให้ประสบความสำเร็จ เพราะนอกจากวิสัยทัศน์จะบ่งบอกภาพอนาคตที่สถานศึกษาต้องการจะเป็นไปแล้วให้ ไปถึงอนาคตแล้ว วิสัยทัศน์ยังแสดงให้เห็นขอบข่ายของงานที่จะต้องทำโดยต้องมีการสร้างความเข้าใจร่วมกัน นอกจากนั้นผู้บริหารรวมทั้งบุคลากรทุกคนจะต้องตั้งปณิธานแน่วแน่ที่จะต้องก้าวไปให้ถึงความพยายามนั้นให้จงได้ (สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. 2539 : 49)

ดังนั้นการกำหนดวิสัยทัศน์จึงเป็นวิธีหนึ่งในการตั้งเป้าหมายการทำงานในยุคของการ แข่งขันกันทุกรูปแบบของสังคมสมัยใหม่ และเพื่อการอยู่รอดท่ามกลางสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาในยุคโลกาภิวัตน์ สรุปได้ว่า การสร้างวิสัยทัศน์ระดับนี้ เป็นการมองภาพอนาคตที่สถานศึกษาต้องการจะเป็นให้ถึงอนาคต วิสัยทัศน์นั้นจะชี้ให้เห็นถึงขอบข่ายของงานที่ต้องทำ เสริมสร้างความเข้าใจและผู้บริหารต้องทำทุกวิถีทางต่อไปให้ถึงความพยายามนั้น และยิ่งกว่านั้นวิสัยทัศน์ยัง จะช่วยให้อาจารย์ บุคลากรทุกคนได้รับรู้ในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้ (วีรวัดณ์ ปันนิตามัย. 2538 : 51)

1. ทิศทางเป้าหมายในการทำงาน (Goals)
2. แผนงาน (Plans)
3. การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อช่วยอำนวยความสะดวก (Resource Allocation)
4. การตัดสินใจสั่งการ (Decision)
5. ลำดับก่อน-หลังในการทำงาน (Priorities)

2.2 บรรยากาศองค์การ (Organizational Climate)

คำว่า “บรรยากาศองค์การ” ได้มีการกำหนดที่ใช้เรียกแตกต่างกันออกไปในความหมายเดียวกัน อาทิเช่น “บรรยากาศทางจิตวิทยา” (Psychological Climate) “บุคลิกภาพขององค์การ” (Organization Personality) และ “วัฒนธรรมขององค์การ” (Company Culture) คำที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน คือ คำว่า “บรรยากาศองค์การ” (Organizational Climate) และได้มีการกล่าวถึงความหมาย ความสำคัญ และแสดงทัศนะเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

กิบสัน และคนอื่น ๆ (Gibson and others. 1973 : 314) กล่าวว่า บรรยากาศองค์การ คือ กลุ่มของคุณลักษณะของสภาพแวดล้อมของงานที่พนักงานผู้ทำงานภายในสภาพแวดล้อมดังกล่าวนี้รับรู้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม บรรยากาศจะเป็นแรงกดดันที่สำคัญที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของพนักงานในการทำงาน

ดิสเลอร์ (สมยศ นาวิการ. 2540 : 596; อ้างอิงจาก Dessler.) บรรยากาศองค์การ หมายถึง การรับรู้หรือการเข้าใจของบุคลากรในหน่วยงานที่เขาได้ทำงานอยู่และความรู้สึกที่มีต่อองค์การจะอยู่ในรูปของมิติต่างๆ เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง การเปิดโอกาส โครงสร้าง การให้ผลตอบแทน ความเอาใจใส่ ความอบอุ่น และการให้ความสนับสนุน

ฮาลปิน (Halpin. 1966 : 150-180) กล่าวว่า “บรรยากาศองค์การในโรงเรียน คือ บรรยากาศในการปฏิบัติงานซึ่งเกิดจากการที่มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับคณะครูในโรงเรียน”

ส่วนนักวิชาการทางด้านบริหารของไทย ก็ได้กล่าวถึงบรรยากาศองค์การไว้ดังนี้

สมยศ นาวิการ และผุสดี รุมาคม (2540 : 297) กล่าวว่า บรรยากาศองค์การจะมีลักษณะเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงที่มองเห็นได้ เช่น โครงสร้าง กฎเกณฑ์ และแบบของความเป็นผู้นำ บรรยากาศจะเป็นการรับรู้หรือความรู้สึกต่อลักษณะที่มองเห็นได้ขององค์การที่เกิดขึ้นกับพนักงาน ส่วนอีกด้าน หนึ่งคือ ขวัญหรือกำลังใจและพฤติกรรมของพนักงานซึ่งมิได้เป็นสิ่งที่ขึ้นอยู่กับแบบของความเป็นผู้นำหรือโครงสร้างขององค์การอย่างแท้จริง แต่ขึ้นอยู่กับแต่ละคนซึ่งจะมองดูโลกโดยผ่านหน้าต่างที่แต้มด้วยค่านิยม ความต้องการและบุคลิกภาพของเขาเอง ความเข้าใจและการรับรู้เหล่านี้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเขา

อรุณ รักธรรม (2543 : 31) ก็กล่าวว่า “บรรยากาศองค์การ” หมายถึง จุดของค่านิยม ทัศนคติ และชนบประเพณี ซึ่งมีผลกระทบต่อวิถีทางที่คนมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ในการ ปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จในองค์การ บางครั้งมีผู้เรียกบรรยากาศขององค์การว่าเป็นสภาพ แวดล้อมภายในของสังคม (Internal Social Environment) หรือเรียกว่า สภาพแวดล้อมที่จุใจ

ในขณะเดียวกัน สเตียร์ (Steer. 1977 : 101 – 102) ได้มองบรรยากาศองค์การในแง่ของบุคลิกภาพของมนุษย์ในองค์การที่มองเห็นได้โดยสมาชิกขององค์การ และได้ตั้งข้อสังเกตไว้ดังนี้คือ

1. บรรยากาศองค์การที่แท้จริงย่อมขึ้นอยู่กับความเชื่อของสมาชิกในองค์การที่มีความเชื่อว่า “ควรจะเป็น” มากกว่า “ที่เป็นอยู่” ถ้าหากว่าสมาชิกในองค์การที่มีความเชื่อว่าบรรยากาศควรจะเป็น

เผด็จการ เขาจะต้องคาดหวังต่อไปได้ว่า เขาจะต้องปฏิบัติตนอย่างเผด็จการ แม้ว่าฝ่ายผู้บังคับบัญชา ระดับสูงจะพยายามทำตัวเป็นประชาธิปไตยก็ตาม

2. ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะต่างๆ ขององค์การ การกระทำและผลที่เกิดขึ้นในด้านบรรยากาศ และยังเชื่อว่าบรรยากาศขององค์การนั้นย่อมมีลักษณะเฉพาะไม่ซ้ำแบบในแต่ละองค์การที่แตกต่างกันออกไป

3. บรรยากาศซึ่งแสดงออกมาให้เห็นภายในองค์การนั้น ย่อมเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมสำคัญของคนที่ทำงานในองค์การนั้น

จากที่ได้เสนอแนวคิดและทัศนะเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การของนักวิชาการตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจจะสรุปเป็นสาระสำคัญเกี่ยวกับบรรยากาศองค์การได้ดังนี้

1. บรรยากาศองค์การ คือ สภาพแวดล้อมของงานที่บุคคลในองค์การรับรู้หรือมีความรู้สึกทั้งโดยทางตรงหรือทางอ้อม และจะเป็นแรงกดดันที่สำคัญที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลในการทำงาน

2. บรรยากาศองค์การ จะมีลักษณะที่เชื่อมโยงสองด้าน คือ ด้านที่มองเห็นได้ เช่น โครงสร้างกฎเกณฑ์ แบบของความเป็นผู้นำ ฯลฯ และอีกด้านหนึ่งคือ ด้านที่เกี่ยวกับขวัญและกำลังใจหรือพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งมีได้ขึ้นอยู่กับด้านที่มองเห็นได้อย่างแท้จริง แต่ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ความต้องการและบุคลิกภาพของบุคคล

3. แต่ละองค์การย่อมมีบรรยากาศเป็นเอกลักษณ์เฉพาะองค์การ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ได้นำแนวคิดบรรยากาศของ บิล (Beal, 1984 : 83-85) ที่กล่าวถึงบรรยากาศและความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกลุ่มว่าพฤติกรรมของกลุ่มเป็นเครื่องตัดสินบรรยากาศกลุ่ม กลุ่มที่มีบรรยากาศอบอุ่น อิสระ ประชาธิปไตย ดูเหมือนจะมีผลงานดีกว่าและน่าพึงพอใจ มากกว่า เพราะจะลดความไม่พึงพอใจ ความคับข้องใจ ความก้าวร้าวลงจะมีแต่ความเป็นมิตร ความจริงใจ ความร่วมมือและความรู้สึก “พวกเรา” มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในงานขององค์การที่มีบรรยากาศประชาธิปไตยช่วยเอื้อให้มีการพัฒนาการเพิ่มผลผลิตและขวัญแบบบรรยากาศของบิล (Beal) มีดังนี้

1. บรรยากาศแบบกลัว สงสัย กลัวจะไม่ใช่ที่ยอมรับ ต่างสงสัยไม่ไว้วางใจกันและกัน บรรยากาศจะก้าวร้าว ซึมเซา เฉื่อยชา ไม่มีชีวิตชีวา แต่ละคนจะคอยให้ผู้อื่นเป็นฝ่ายพูด ออกความเห็นก่อน

2. บรรยากาศเป็นมิตร อบอุ่น อิสระ ทุกคนรู้สึกสบายที่จะแสดงความคิดเห็น พูดจากันอย่างตรงไปตรงมา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและความรู้สึกของตน

3. บรรยากาศแบบเผด็จการ ผู้บังคับบัญชาจะเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดว่ากลุ่มควรจะทำอะไรตามที่ตนตั้งใจ ไม่มีใครมีส่วนร่วมหรือริเริ่มกระทำการ ยกเว้นที่ได้รับคำสั่ง

4. บรรยากาศแบบประชาธิปไตย ทุกคนจะได้รับการกระตุ้นให้มีบทบาทเป็นผู้นำเพื่อที่จะร่วมกันทำงานไปสู่จุดมุ่งหมายที่วางไว้

5. บรรยากาศที่เชื่อในคุณค่าของผู้อื่น ยอมรับความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้อื่น ผู้บังคับบัญชามีสายตากว้าง ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน

และจากผลการวิจัยของ ศจี อนันตนพคุณ (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของบรรยากาศองค์การของวิทยาลัยพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่พบว่าบรรยากาศองค์การที่เป็นบรรยากาศประชาธิปไตย และมีส่วนร่วมทำให้บุคลากรมีความพึงพอใจ และจะมีส่วนช่วยเหลือให้การปฏิบัติงานของบุคลากรมีคุณภาพ และประสบความสำเร็จได้อย่างมีนัยสำคัญ

จะเห็นได้ว่า ภาวะผู้นำในด้านบรรยากาศองค์การ จะมีผลต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษา ด้วยเหตุผลว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นเรื่องของบุคลากรทุกคนในสถาบันอุดมศึกษาที่ต้องร่วมแรงร่วมใจกัน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนสถาบันอุดมศึกษาให้มุ่งสู่คุณภาพ

2.3 การบริหารงานวิชาการ

ในการบริหารคุณภาพการบริหารงานวิชาการมีเป้าหมายสูงสุดคือ ต้องการให้บัณฑิตมีคุณภาพเป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์มีความเป็นเลิศทางวิชาการ ซึ่งในที่นี้ขอกล่าวถึงการบริหารคุณภาพงานวิชาการ โดยการประยุกต์วงล้อเดมมิง (Deming) ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอนคือ

1. การวางแผน (P : Planning)

1.1 การวางแผน (Plan) หมายถึง การออกแบบระบบ เป็นองค์ประกอบแรกที่มีความสำคัญที่สุดในการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 ประการ

1.1.1 กระบวนการมาตรฐาน หมายถึง การกำหนดมาตรฐานในแต่ละขั้นตอน ซึ่งจะต้องกำหนดตัวชี้วัด เพื่อเป็นแนวทางดำเนินการไปสู่การประเมินและติดตามผล

1.1.2 วิธีการมาตรฐาน หมายถึง การกำหนดวิธีการดำเนินการตามขั้นตอนว่าจะใช้วิธีการหรือกิจกรรมใด ๆ ให้เป็นไปตามขั้นตอนที่เป็นกระบวนการมาตรฐาน

1.1.3 การบันทึก หมายถึง การบันทึกขั้นตอน วิธีการหรือกิจกรรม ตลอดจนผลการดำเนินการ ซึ่งผลการบันทึกจะช่วยให้สามารถตรวจสอบได้ว่าได้ทำตามมาตรฐาน สามารถวัดได้ และเป็นไปตามที่กำหนดไว้จากตัวชี้วัดหรือไม่

2. การปฏิบัติงาน (D : Doing)

2.1 การทำตามระบบ (Do) หมายถึง การดำเนินการที่ได้ออกแบบระบบไว้ ทั้งกระบวนการมาตรฐาน วิธีการ และการบันทึก ซึ่งต้องเป็นไปตามสภาพจริง

3. การตรวจสอบ (C : Checking)

3.1 การประเมินระบบ (Check) หมายถึง การตรวจสอบในเชิงคุณภาพของการทำงาน ลักษณะของการประเมินแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินระบบจากบุคคลภายในและบุคคลภายนอก

3.1.1 การประเมินจากบุคคลภายใน หมายถึง การประเมินกันเองภายในสถาบัน อาจใช้การประเมินจากบุคคลในคณะอื่น เป็นการประเมินข้ามคณะหรือข้ามโปรแกรมก็ได้

3.1.2 การประเมินจากบุคคลภายนอก หมายถึง การประเมินจากบุคคลภายนอก ได้แก่ สำนักรับรองมาตรฐานการศึกษา

4. การดำเนินการ (A : Acting)

การแก้ไขและพัฒนา (Action) หมายถึง การนำผลที่ได้จากการประเมินทั้งระบบมาปรับปรุงแก้ไข เมื่อพบข้อบกพร่องที่ต้องการแก้ไขและพัฒนาจะนำกลับเข้าไปสู่การตรวจและพิจารณาในการออกแบบระบบใหม่ และจะต่อเนื่อง (Continuous Improvement) จะก่อให้เกิดการพัฒนาจนบรรลุเป้าหมายการจัดการศึกษา คือ คุณภาพการจัดการศึกษา

3. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนนับเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานด้านคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในการจัดการเรียนการสอนตามแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษา เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นตัวผู้เรียน พัฒนาให้ผู้เรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนประสบความสำเร็จเกิดมีประสิทธิภาพ ได้แก่ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2545 : 43 ; ไพฑูรย์ สินลารัตน์. 2544 : 20)

3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร หลักสูตรเป็นมวลประสบการณ์ที่สถาบันอุดมศึกษาจัดให้แก่นักศึกษาได้เรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลต่อความสำเร็จของการเรียนการสอน ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ หลักสูตรควรมีความสอดคล้องกับสภาพของ สังคมปัจจุบัน มีความหลากหลาย ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบ และเปิดโอกาสให้ทุกคนได้เรียนรู้

3.2 คุณภาพการสอน คุณภาพการสอนของอาจารย์ เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพ

3.3 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน นับเป็นปัจจัยการจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษามีสิ่งที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพทั่วๆ ไป อาคารสถานที่

3.4 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน การเรียนการสอนจะประสบความสำเร็จได้นั้น สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเป็นสิ่งสำคัญ เป็นสื่อที่ทันสมัย เพราะเป็นสิ่งที่ช่วยสื่อให้

นักศึกษาเกิดความเข้าใจมากขึ้น กระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความอยากเรียนรู้ อยากติดตาม สนุกเพลิดเพลิน และมีความสุขกับการเรียนรู้

โดยสรุป ปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ความเหมาะสมของหลักสูตร คุณภาพการสอนของอาจารย์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน และสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน ปัจจัยดังกล่าวจะเป็นสิ่งที่บ่งชี้ถึงคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นไปตามแนวทางการปฏิรูปอุดมศึกษาที่เป็นอยู่ในขณะนี้

4. ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

การมีส่วนร่วมของอาจารย์ในการปฏิบัติกิจกรรมนักศึกษา เป็นบทบาทสำคัญของอาจารย์ที่จำเป็นต้องกระทำ อาจารย์และนักศึกษาจะสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกันจากงานกิจกรรมนักศึกษา เพราะอาจารย์จะได้เรียนรู้ศึกษาสภาพนักศึกษาเพื่อให้เข้าใจความต้องการในการศึกษา อิทธิพลที่มีต่อการเรียนรู้ ความคาดหวัง และธรรมชาติของผู้เรียน ซึ่งอาจารย์จะได้ข้อมูลในการจัดการศึกษาได้ ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ช่วยลดช่องว่างระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และช่วยแก้ปัญหาของนักศึกษาทั้งด้านการเรียน เศรษฐกิจ ครอบครัว และปัญหาส่วนตัว เพราะอาจารย์เป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างมากในการพัฒนานิสัย บุคลิกภาพ และทัศนคติของนักศึกษา ปัจจัยด้านนี้จำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กอบกุล รังสิยาโรจน์ (2527 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบรรยากาศทางวิชาการกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ ศศิธร จ่างภากร (2533 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมกับอาจารย์นอกชั้นเรียน มีความพอใจกับบรรยากาศและสามารถนำความรู้ไปใช้ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในวิชาการสูงขึ้น ซึ่งทำให้การจัดการเรียนการสอนมีคุณภาพตามเป้าหมายของสถาบัน และ พรชูลี อาชวอำรุง (2525 : 203 – 221) ได้กล่าวถึงขอบเขตของกิจกรรมนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ไว้ดังนี้

1. ด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมที่จัดควรมีขอบเขต ดังนี้

1.1 เพื่อส่งเสริมเผยแพร่และรักษาไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรม

1.2 เพื่อสนับสนุนนิสิตนักศึกษาให้ความสนใจและมีโอกาสได้ศึกษาเพื่อ

เกิดความชำนาญและมีสุนทรียภาพในศิลปด้านต่าง ๆ อันไม่ขัดต่อวัฒนธรรมอันดี

2. ด้านกีฬา

2.1 ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาเล่นกีฬาเพื่อสุขภาพ พลานามัย และการพัฒนาตนเอง

2.2 เพื่อยกมาตรฐานการกีฬาให้สูงขึ้น

2.3 จัดให้มีการแข่งขันกีฬาระดับต่างๆ เพื่อเพิ่มทักษะในด้านกีฬา

3. ด้านวิชาการ กิจกรรมที่จัดขึ้นในด้านนี้ เพื่อแสวงหาความรู้ในด้านวิชาการอันควรได้รับการส่งเสริมให้มีอิสระทางความคิด และต้องอยู่ในขอบเขต โดยให้มีความสมดุลย์ในด้านความคิดในแง่ต่าง ๆ ซึ่งอาจารย์ต้องเข้าไปดูแลให้คำปรึกษา เพื่อให้กิจกรรมดังกล่าวมีความสมบูรณ์และเหมาะสม

4. ด้านบำเพ็ญประโยชน์ การจัดกิจกรรมในด้านนี้ อยู่ในขอบเขต ดังนี้

4.1 ให้นิสิตใช้เวลาว่างในการพัฒนาดตนเองให้พร้อมเพื่อทำประโยชน์ต่อสังคม

4.2 ให้นิสิตมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

4.3 ปลุกฝังให้นิสิตได้ตระหนักในภาระหน้าที่และความรับผิดชอบที่จะต้องมีต่อสังคม อันจะเกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติ

4.4 ส่งเสริมให้มีการบำเพ็ญประโยชน์ต่อหมู่คณะและประเทศชาติ

กล่าวโดยสรุปการจัดกิจกรรมนักเรียนนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ คือ นักศึกษา อาจารย์ และสถาบันการศึกษา ซึ่งกิจกรรมในแต่ละประเภทจะได้รับความนิยมมากน้อยเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับความสนใจของนักศึกษา อาจารย์ และสถาบันอุดมศึกษาในฐานะผู้ให้การสนับสนุนด้วย อย่างไรก็ตามกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นนั้นก็เพื่อส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาให้ได้รับประสบการณ์เพิ่มเติมนอกเหนือจากหลักสูตรที่เรียนหรืออาจเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรจากรายวิชาที่เรียน รวมทั้งเป็นการพัฒนาบุคลิกภาพ ค่านิยม ทำให้นักศึกษามีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้สังคม รวมทั้งทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคม ซึ่งกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นประโยชน์เหล่านี้สถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้มีการจัดดำเนินการอยู่ในปัจจุบันเป็นจำนวนมาก และอย่างหลากหลาย

สถาบันราชภัฏกับบทบาทการจัดการศึกษา

เมื่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงขึ้นครองราชย์ ได้ทรงประกาศตั้งโรงเรียนตามระบบใหม่ขึ้นในพระบรมมหาราชวัง เมื่อปี พ.ศ. 2414 ซึ่งนับเป็นโรงเรียนหลวงแห่งแรก ที่ได้รับการจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย และต่อมาก็มีการจัดตั้งโรงเรียนต่างๆ ขึ้นตามมามากมาย ซึ่งเป็นเหตุผลความจำเป็นในการใช้คนเพื่อสนองความต้องการและสอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ

วันที่ 1 เมษายน 2435 ได้มีการยกฐานะกรมธรรมการขึ้นเป็นกระทรวงธรรมการ เพื่อดูแลจัดการศึกษา ซึ่งมีโรงเรียนต่างๆ ทั้งโรงเรียนในพระบรมมหาราชวัง โรงเรียนวัดและโรงเรียนเชลยศักดิ์ (โรงเรียนราษฎร-เอกชน) เมื่อมีโรงเรียนเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก สิ่งซึ่งมีความจำเป็นอย่างยิ่งคือ ครูผู้สอนที่

สามารถสอนอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นจึงได้จัดตั้งโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ขึ้นเมื่อวันที่ 12 ตุลาคม พ.ศ. 2436 นับเป็นครั้งแรกซึ่งเป็นโรงเรียนหลวงประเภทไป-กลับ

พ.ศ. 2446 ตั้งโรงเรียนฝึกหัดครูเพิ่มอีกแห่งหนึ่ง ที่โรงเรียนราชวิทยาลัยเก่า (บ้านสมเด็จเจ้าพระยา ปัจจุบันคือโรงเรียนนารี) เรียกว่า โรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตก รับนักเรียนต่างจังหวัดเป็นนักเรียนกินนอนเพื่อผลิตครูมูลศึกษา

พ.ศ. 2449 โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ย้ายมารวมกับโรงเรียนฝึกหัดครูฝั่งตะวันตกให้นักเรียนทุกคนอยู่ประจำ เรียกเป็น โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ นับเป็นโรงเรียนระดับอุดมศึกษาแห่งแรก

เมื่อเป็นโรงเรียนฝึกหัดครูแล้ว ได้จัดระบบแบ่งนักเรียนออกเป็น 6 ประเภท คือ นักเรียนสอนประถม นักเรียนสอนภาษาต่างประเทศ นักเรียนชั้นครูมูล นักเรียนชั้นครูประถม นักเรียนชั้นครูมัธยม นักเรียนครูต่างประเทศ

ระยะแรกของการฝึกหัดครู ตั้งแต่ พ.ศ. 2435-2445 มีนักเรียนฝึกหัดครูไม่มากนัก อาจเป็นเพราะการคัดเลือกผู้มาเป็นครูอย่างพิถีพิถัน จึงไม่ค่อยมีใครสนใจ จนกระทั่งเมื่อมีผู้สำเร็จการศึกษาได้รับตำแหน่งสูงขึ้น จึงมีผู้นิยมเรียนครูเพิ่มตามลำดับ

กรมการฝึกหัดครูได้รับก่อตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2497 เมื่อวันที่ 16 กันยายน และให้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2497

ระยะที่ 2 ของการฝึกหัดครู จาก พ.ศ. 2497-2517 การฝึกหัดครูในช่วงนี้ได้พัฒนาขึ้นมาก มีการตั้งโรงเรียนการฝึกหัดครูชั้นสูงที่ถนนประสานมิตร ต่อมาเมื่อมีพระราชบัญญัติวิทยาลัยวิชาการศึกษาในฐานะโรงเรียนฝึกหัดครูชั้นสูงเป็นวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร สังกัดกระทรวง ศึกษาธิการ มีการทำสัญญากับมหาวิทยาลัยอินเดียแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อช่วยเหลือการผลิตครูระดับปริญญาตรี โดยเฉพาะ

อย่างไรก็ตาม ยังมีโรงเรียนฝึกหัดครูที่สังกัดกรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ อีกเป็นจำนวนมากที่ต้องผลิตครูในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและอบรมครูที่ยังขาดวิทยฐานะทางครูให้ มีวุฒิต่างครรรวมทั้งให้ผู้ที่มีวุฒิต่างครรรวมแล้วให้ได้รับวุฒิต่างครรรวมขึ้น นอกจากนั้นยังจัดให้มีการอบรมในแขนงวิชาต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่การเรียนการสอนนักเรียนทั่วไปอีกด้วย

โรงเรียนการฝึกหัดครูได้รับการยกฐานะขึ้นเป็นวิทยาลัยครูและขยายการรับสมัครผู้เข้าเรียนจำนวนมากขึ้นทุกปี จนถึงปี พ.ศ. 2513 ได้มีการขยายการรับสมัครผู้เข้าเรียนระดับ ป.กศ. ในภาคค่ำ ซึ่งเรียกว่า เป็นการศึกษาสำหรับบุคคลภายนอก

ระยะที่ 3 ของการฝึกหัดครู เริ่มเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติวิทยาลัยครู พ.ศ. 2518 เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2518 กำหนดหน้าที่ของวิทยาลัยครูไว้ 5 ประการ คือ

1. ทำการผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี
2. ทำการค้นคว้าศึกษาวิจัย

3. ฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาประจำการ
4. ทำนุ บำรุง ส่งเสริม และพัฒนาวัฒนธรรมของชาติ
5. ให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน

ดังนั้นนับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519 เป็นต้นมา วิทยาลัยครูทั่วประเทศทั้ง 36 แห่ง ได้เปิดสอนถึงระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาเอกต่าง ๆ ตามหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู พ.ศ. 2519 ที่ปรับปรุงขึ้นใหม่ การเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครูในสาขาวิชาการศึกษา ทำให้ทุกวิทยาลัยได้รับความกดดันจากสังคมภายนอก ทั้งจากประชาชนทั่วไปและนักเรียนที่ต้องการได้รับการศึกษา ในระดับปริญญาตรีจำนวนมากขึ้น

ขณะที่วิทยาลัยครูทุกแห่งได้ขยายการรับนักศึกษาจากภาคปกติไปเป็นภาคการศึกษาเพื่ออบรมบุคลากรทางการศึกษาประจำการ (อคป.) เพื่อเปิดโอกาสบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนหรือสถาบันทางการศึกษาต่างๆ ได้มีโอกาสเพิ่มวุฒิของตนเองในระดับปริญญาตรีหรือครุศาสตรบัณฑิต

ระยะที่ 4 ของการฝึกหัดครู ในปี พ.ศ. 2527 รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติวิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2527 กำหนดให้วิทยาลัยครูเป็นสถาบันการศึกษาและวิจัย มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาวិชาการในสาขาต่างๆ สามารถผลิตบัณฑิตเพิ่มขึ้นจากสายศึกษาศาสตร์ (ค.บ.) อีก 2 สาย คือ สายวิทยาศาสตร์ (วท.บ.) และสายศิลปศาสตร์ (ศศ.บ.) รวม 3 สาย ตามความต้องการของท้องถิ่นและผลิตครูถึงระดับปริญญาตรี ทำการวิจัยส่งเสริมวิทยฐานะครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และให้บริการวิชาการแก่สังคม

การเปิดสอนถึงระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยครูในสาขาวิชาการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ทำให้ความต้องการเข้าเรียนของนักเรียนที่จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จึงมีจำนวนมากขึ้น เนื่องจากไม่สามารถสอบคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ซึ่งรับจำนวนจำกัดแต่ยังมีผู้ที่สนใจและต้องการโอกาสเพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาอีกเป็นจำนวนมากมาย ซึ่งมีทั้งนักเรียนที่สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน นักเรียนอาชีวศึกษา รวมทั้งผู้ที่ทำงานรับราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และพนักงานเอกชน จึงทำให้วิทยาลัยครูแต่ละแห่งต้องมีการขยายการรับนักศึกษาภาคปกติไปสู่ภาคการศึกษาเพื่อบุคลากรประจำการ (กศ.บป.) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ต้องการเพิ่มวุฒิของตนเองในระดับปริญญาตรี หลังจากสำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6, ปวช. หรือ ปวส. แล้ว

ขณะเดียวกัน เพื่อเป็นการบริหารจัดการในการจัดการศึกษาให้ตอบสนองความต้องการของสังคมและท้องถิ่นให้ทั่วถึงครอบคลุมทั่วประเทศ และประสานงานสัมพันธ์กันเป็นเครือข่ายวิทยาลัยครูจึงจัดแบ่งเขตของวิทยาลัยครูในเขตเดียวกันเป็น “สหวิทยาลัย” โดยแบ่งออกเป็น 8 สหวิทยาลัยแต่ละสหวิทยาลัยมีวิทยาลัยครูจำนวน 4 – 6 แห่ง คือ

1. สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ มีวิทยาลัยครูในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 แห่ง คือ วิทยาลัยครูสวนสุนันทา วิทยาลัยครูสวนดุสิต วิทยาลัยครูพระนคร วิทยาลัยครูจันทระเกษม วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และวิทยาลัยครูธนบุรี

2. สหวิทยาลัยศรีอยุธยา มีวิทยาลัยครูจำนวน 5 แห่งคือ วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูฉะเชิงเทรา วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา วิทยาลัยครูเทพสตรี และวิทยาลัยครูรำไพพรรณี

3. สหวิทยาลัยทวารวดี มีวิทยาลัยครูจำนวน 4 แห่ง คือ วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูกาญจนบุรี วิทยาลัยครูนครปฐม และวิทยาลัยครูหมู่บ้านจอมบึง

4. สหวิทยาลัยพุทธชินราช มีวิทยาลัยครูจำนวน 4 แห่ง คือ วิทยาลัยครูพิบูลสงคราม วิทยาลัยครูกำแพงเพชร วิทยาลัยครูเพชรบูรณ์ และวิทยาลัยครูนครสวรรค์

5. สหวิทยาลัยอีสานเหนือ มีวิทยาลัยครูจำนวน 4 แห่ง คือ วิทยาลัยครูมหาสารคาม วิทยาลัยครูเลย วิทยาลัยครูอุดรธานี และวิทยาลัยครูสกลนคร

6. สหวิทยาลัยอีสานใต้ มีวิทยาลัยครูจำนวน 4 แห่ง คือ วิทยาลัยครูนครราชสีมา วิทยาลัยครูบุรีรัมย์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ และวิทยาลัยครูอุบลราชธานี

7. สหวิทยาลัยล้านนา มีวิทยาลัยครูจำนวน 4 แห่ง คือ วิทยาลัยครูเชียงใหม่ วิทยาลัยครูเชียงราย วิทยาลัยครูลำปาง และวิทยาลัยครูอุตรดิตถ์

8. สหวิทยาลัยทักษิณ มีวิทยาลัยครูจำนวน 5 แห่ง คือ วิทยาลัยครูสงขลา วิทยาลัยครูนครศรีธรรมราช วิทยาลัยครูสุราษฎร์ธานี วิทยาลัยครูภูเก็ต และวิทยาลัยครูยะลา

ขณะเดียวกันเมื่อวิทยาลัยครูเปิดหลักสูตรต่าง ๆ เพิ่มขึ้น จากหลักสูตรครุศาสตร์ ทำให้ชื่อของวิทยาลัยครูดูเหมือนถูกจำกัด และทำให้เกิดความไม่เข้าใจจากบุคคลภายนอก ทั้งผู้ปกครองและหน่วยงานที่รับสมัครบุคคลเข้าทำงาน ซึ่งยังเห็นว่าวิทยาลัยครูแม้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรจากการจัดการศึกษาเป็นระดับปริญญาตรีแล้ว ก็ยังคงเป็นการเรียนฝึกหัดครูอยู่เหมือนเดิม จึงทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาสายอื่น ขาดโอกาสในการหางานทำ ดังนั้นจึงเกิดกระแสความคิดในการปรับเปลี่ยนชื่อสถาบันการฝึกหัดครู เพื่อให้สอดคล้องกับบทบาทและภารกิจในการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ระยะที่ 5 สถาบันการฝึกหัดครูสู่นามพระราชทาน “สถาบันราชภัฏ” พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานนาม “สถาบันราชภัฏ” ใช้แทนชื่อ “วิทยาลัยครู” ทั่วประเทศ เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2535

วันที่ 25 มกราคม 2538 ประกาศใช้ “พระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏ พ.ศ. 2538” วิทยาลัยครูทั่วประเทศจึงปรับเปลี่ยนเป็นสถาบันราชภัฏ รวมทั้งได้รับพระราชทาน “ตราพระราชลัญจกร” ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้เป็นตราสัญลักษณ์ของสถาบันราชภัฏทั้งสามสิบหกสถาบัน รวมทั้งกำหนดภาระหน้าที่ของสถาบันราชภัฏในการจัดการศึกษา ซึ่งได้ระบุไว้ชัดเจน ในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติสถาบันราชภัฏว่า “ให้สถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์

ประสงค์เพื่อให้การศึกษาวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครูและส่งเสริมวิทยฐานะครู”

โดยภารกิจของสถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่นมุ่งเป็นมหาวิทยาลัยใน ภูมิภาค การจัดการศึกษาและกิจกรรมทั้งปวงที่มีกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. สถาบันราชภัฏ ให้สถาบันราชภัฏ ต้องผูกพันกับท้องถิ่นอย่างเหนียวแน่น ต้องรู้ข้อมูลปัญหาของท้องถิ่นอย่างดีพอที่จะโยงเอาเป็นสาระของ วิชา สาระของโปรแกรมวิชาและสาระของกิจกรรมทั้งปวง และสามารถนำไปบูรณาการกับข้อมูล ปัญหาของท้องถิ่นและสามารถช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อให้ท้องถิ่นสามารถใช้ภูมิ ปัญญาของท้องถิ่นผสมผสานกับภูมิปัญญาสากลจากภายนอกให้เกิดปัญญาที่เหมาะสมยิ่งขึ้น นำไปสู่การ แก้ปัญหาของกลุ่มคน และท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สภาสถาบันราชภัฏ. 2542)

ด้วยสภาพที่ตั้งของสถาบันราชภัฏกระจายครอบคลุมไปทั่วประเทศ และโดยปรัชญา พื้นฐานตั้งแต่เริ่มก่อตั้งสถาบันผลิตครู ก็มุ่งเพื่อให้โอกาสแก่คนส่วนใหญ่ของท้องถิ่น ให้โอกาส คนที่ ด้อยโอกาสอยู่แล้ว ให้ได้มีโอกาสที่จะศึกษาสูงขึ้น ให้โอกาสที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ท้องถิ่น สังคม และชาติบ้านเมืองยิ่งขึ้น และให้โอกาสที่จะเป็นคนที่มีความหมายยิ่งขึ้นในสังคม ให้สมกับคำว่า สถาบันราชภัฏจะเป็น “ประทีปธรรมของท้องถิ่น ประทีปค่าประชาชน”

การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ

สถาบันราชภัฏเป็นอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มีวัตถุประสงค์ให้การศึกษา วิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการวิจัยให้บริการวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอด และพัฒนา เทคโนโลยี ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ผลิตครู และส่งเสริมวิทยฐานะครู ซึ่งภารกิจทั้ง 6 ประการ ที่กล่าวมามีความสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏ. 2543 : 1-3) การที่สถาบันราชภัฏจะปฏิบัติภารกิจให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมี ประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพและเป็นไปตามมาตรฐาน

คณะกรรมการสถาบันราชภัฏ มีบทบาทหน้าที่ในการกำกับดูแลมาตรฐานการศึกษาของสถาบัน ราชภัฏ ได้ประกาศนโยบายและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ เมื่อวันที่ 23 กันยายน พ.ศ. 2539 โดยมีเจตนารมณ์ที่จะส่งเสริมให้การจัดการศึกษาของสถาบันราชภัฏเป็นไปอย่างมี คุณภาพเป็นที่ไว้วางใจแก่สังคมวิชาการ พัฒนาองค์ความรู้เพื่อนำผลไปสู่การพัฒนาท้องถิ่นและประเทศ ชาติ ให้บริการเพื่อพัฒนากำลังคนอย่างต่อเนื่อง สอดรับกับอุปสงค์และความเปลี่ยนแปลงของสังคมโดย เฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจของชาติในปัจจุบันยิ่งจะทำให้การประกันคุณภาพการศึกษามี ความจำเป็นมากขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ดังกล่าว สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏจึงได้ร่วมกับ สถาบันราชภัฏทั้ง 36 แห่ง จัดดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาขึ้น โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมให้ สถาบันราชภัฏและบุคลากรตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการประกันคุณภาพการศึกษาเร่งรัดให้มีการ พัฒนาระบบและกลไกการประกันคุณภาพภายในสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพบัณฑิต

การบริหารและการจัดการสามารถปฏิบัติได้ทั้งในระดับสถาบัน ระดับคณะ ระดับโปรแกรมวิชา และเตรียมความพร้อมเพื่อรับการตรวจสอบจากองค์กรภายนอกหรือการออกนอกกรอบต่อไป

นโยบายและแนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ ประกอบด้วย

1. เร่งรัดให้มีการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย มาตรฐานการส่งเสริม ควบคุม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพการบริหารจัดการ
2. เร่งรัดให้กลไกการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ
3. เร่งดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบัน โดยระยะเริ่มแรกให้มุ่งเน้นคุณภาพบัณฑิตการบริหารและการจัดการ
4. เร่งรัดให้มีการพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถาบันกับบุคคล องค์กรและหน่วยงานภายนอกสถาบันในกิจกรรมประกันคุณภาพการศึกษา
5. ส่งเสริมให้มีการนำข้อมูล ข่าวสาร และผลจากกิจกรรมประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันมาเผยแพร่ต่อสังคมภายนอก

และเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2542 รัฐบาลได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งในพระราชบัญญัตินี้ได้มีบทบัญญัติไว้อย่างชัดเจนว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา โดยให้มีการวางระเบียบการกำหนดรูปแบบและวิธีการประเมินผลภายในไว้ให้ชัดเจน จัดทำรายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัดทุกปี และเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อรองรับการประกันคุณภาพจากภายนอก

แนวทางดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ

ในการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ ได้ยึดหลักของความเป็นอิสระทางด้านการบริหารและเสรีภาพทางวิชาการตามปรัชญาของสถาบันอุดมศึกษาสากล

สถาบันราชภัฏในฐานะเป็นสถาบันหลักในการตอบสนองความต้องการในท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดแนวทางดำเนินงานร่วมกันไว้ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์การดำเนินงานประกันคุณภาพ
 - 1.1 เพื่อการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของสถาบันราชภัฏ และ
 - 1.2 เพื่อการพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการ
2. จัดทำคู่มือการประกันคุณภาพและเอกสารต่างๆ สำหรับเป็นแนวทางให้สถาบันนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม
3. กำหนดแผนงานปฏิบัติการในงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏระยะที่ 1 (พ.ศ. 2540-2544)

การดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการบริหารและการจัดการของสถาบันราชภัฏ ได้กำหนดแนวทางดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดนโยบายและกรอบการพัฒนาคุณภาพการบริหาร
 2. มีการใช้ระบบการประกันคุณภาพเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารและการจัดการ
 3. ปรับโครงสร้างการบริหารคณะเป็นแบบโปรแกรมวิชา
 4. บริหารงานโดยใช้หลักการของทฤษฎีระบบ
 5. จัดทำมาตรฐานโปรแกรมต่าง ๆ ตามหลักสูตรของสถาบันราชภัฏ
- สำหรับแนวทางการดำเนินการเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตนั้น สำนักงานมาตรฐาน

การศึกษา ได้กำหนดดังนี้

1. ให้สถาบันราชภัฏกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตของสถาบันของคณะและของโปรแกรม
2. สถาบันราชภัฏต้องมีแผนพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาและของบัณฑิต
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักศึกษา
4. ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษา

ค้นคว้าด้วยตนเอง

5. สำนักงานมาตรฐานการศึกษาร่วมกับสถาบันราชภัฏจัดทำมาตรฐานความรู้และทักษะด้านภาษาอังกฤษและด้านคอมพิวเตอร์

6. สนับสนุนให้สถาบันราชภัฏได้นำเกณฑ์มาตรฐานความรู้และทักษะไปใช้ เพื่อพัฒนาบัณฑิตให้มีคุณลักษณะครบถ้วนตามที่กำหนด

ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา ประกอบด้วย องค์การหรือคณะกรรมการหลายคณะที่มีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานประกันคุณภาพ เช่น

1. คณะกรรมการสภาสถาบันราชภัฏ (คสส.)
2. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาสภาสถาบันราชภัฏ (คปส.)
3. คณะกรรมการสภาประจำสถาบัน (สปส.)
4. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาประจำสถาบัน
5. คณะกรรมการดำเนินการกลาง
6. คณะอนุกรรมการดำเนินงานประจำสถาบัน คณะ โปรแกรมวิชา
7. คณะกรรมการการประเมินคุณภาพการศึกษากายใน
8. คณะอนุกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาสภาสถาบันราชภัฏ
9. คณะอนุกรรมการตรวจเยี่ยมประจำโปรแกรมวิชา

การวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

การวิเคราะห์สาเหตุหรือการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) เป็นเทคนิคที่ ไรท์ (Sewall Wright) เป็นผู้คิดขึ้น (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 305) เทคนิคการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พหุคูณ (Multiple Correlation) การวิเคราะห์ตัวแปรร่วม (Commonality Analysis) หรือการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล (Canonical Correlation) ล้วนแต่ชี้ถึงการมีความสัมพันธ์แบบธรรมชาติระหว่างตัวแปรหรือกลุ่มตัวแปร ไม่ได้ยืนยันหรือสนับสนุนถึงความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุและผล ก็คือ การยืนยันหรือสนับสนุนความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุและผลก็คือ การยืนยันว่า ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ตัวใด เป็นสาเหตุให้เกิดความแปรปรวนหรือความแตกต่างในตัวแปรตาม (Dependent Variable) และสาเหตุดังกล่าวนั้นเป็นสาเหตุที่เกิดจากตัวแปรอิสระตัวนั้น ๆ โดยตรง หรือเป็นสาเหตุโดยทางอ้อม กล่าวคือ ไปร่วมกับตัวแปรอื่นในการทำให้เกิดความแปรปรวนในตัวแปรตาม หรือเป็นไปทั้งสองทาง ความรู้ดังกล่าวนี้นับว่าเป็นความรู้ที่ลึกลงไปและช่วยให้เกิดความกระจ่างชัดได้มากขึ้น เพื่อที่จะทราบความรู้ในลักษณะดังกล่าว ไรท์ จึงคิดเทคนิคของการวิเคราะห์สาเหตุที่เรียกว่า Path Analysis ขึ้น

ลักษณะของการวิเคราะห์

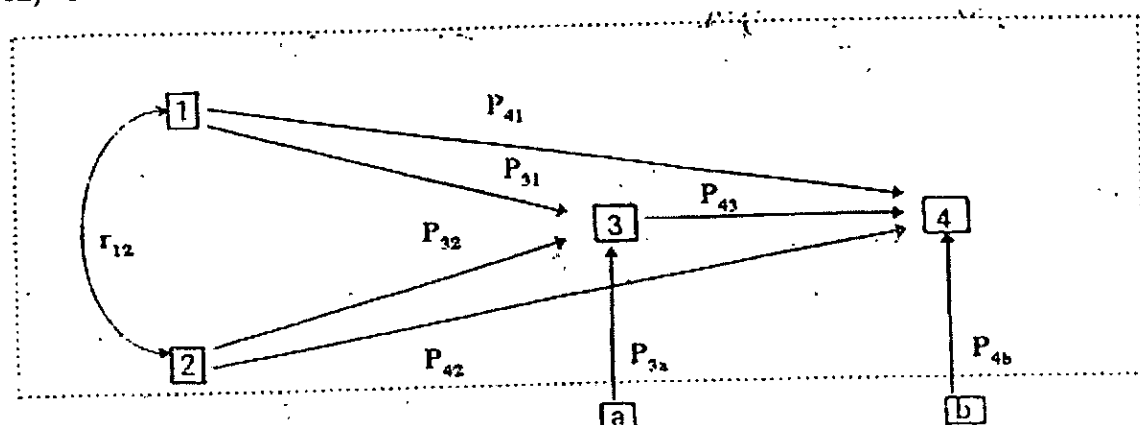
ในการวิเคราะห์ด้วย Path Analysis นั้น จะต้องมีโครงสร้างหรือรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในรูปที่เป็นสาเหตุและผลเสียก่อน โครงสร้างหรือรูปแบบดังกล่าวนี้เป็นโครงสร้างหรือรูปแบบตามสมมติฐาน ซึ่งจะต้องสร้างจากทฤษฎี แนวความคิด และผลการวิจัย มีเหตุผลน่าเชื่อถือว่าตัวแปรอิสระนั้น ๆ เป็นสาเหตุต่อตัวแปรตาม ตามโครงสร้างหรือรูปแบบนั้นจริง จากนั้นก็นำค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมาวิเคราะห์ตามโครงสร้างหรือรูปแบบด้วยเทคนิคของ Path Analysis ผลจากการวิเคราะห์จะเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของโครงสร้างหรือรูปแบบตามสมมติฐานนั้น และยังช่วยปรับปรุงโครงสร้างหรือรูปแบบอีกด้วย นั่นคือ บอกได้ว่าจากหลักฐานตามข้อมูลที่ไปสังเกตหรือวัดมานี้สามารถสนับสนุนการอ้างสาเหตุตามโครงสร้างหรือรูปแบบนั้น ๆ ได้หรือไม่ กรณีที่มีการปรับปรุงโครงสร้างหรือรูปแบบแล้วจะสามารถสนับสนุนการอ้างสาเหตุตามโครงสร้างหรือรูปแบบที่ปรับปรุงแล้วนั้นได้หรือไม่

สรุปลักษณะของการวิเคราะห์สาเหตุได้ดังนี้

1. ไม่ใช่วิธีค้นหาสาเหตุ แต่เป็นเทคนิคที่ใช้อธิบายความเป็นสาเหตุในเชิงปริมาณ
2. เป็นเทคนิคในการตรวจสอบทฤษฎีหรือรูปแบบตามสมมติฐาน
3. ก่อนวิเคราะห์สาเหตุ จะต้องมีการสร้างหรือรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม ในรูปของสาเหตุและผล ซึ่งสร้างจากความรู้ ทฤษฎี ผลการวิจัย และแบบแผนของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ
4. ผลจากการวิเคราะห์สาเหตุ เป็นการยืนยันหรือสนับสนุนว่า โครงสร้างหรือรูปแบบความสัมพันธ์ในรูปของสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรเหล่านั้น (ตามข้อ 3) มีความเป็นไปได้หรือไม่จากข้อมูลที่สังเกตหรือวัดมาครั้งนั้น

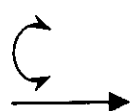
แผนภาพแสดงโครงสร้างระบบสาเหตุ

ดังได้กล่าวแล้วว่า ในการวิเคราะห์สาเหตุ จะต้องมีการสร้างหรือรูปแบบ ความสัมพันธ์ในรูปของสาเหตุและผลระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตาม เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับ โครงสร้างดังกล่าว จึงยกตัวอย่างแผนภาพแสดงโครงสร้างสาเหตุของเคอร์ลิงเจอร์ (Kerlinger) และเพดฮาเซอร์ (Pedhazur) ดังภาพประกอบ 4 (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 308 ; อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด. 2532) ซึ่งเป็นแผนภาพที่ได้ดัดแปลง เล็กน้อยเพื่อให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างระบบสาเหตุ (Kerlinger and Pedhazur. 1973 : 308)

ตามแผนผังแสดงโครงสร้างระบบสาเหตุ มีสัญลักษณ์ดังนี้

แทน ความสัมพันธ์แบบธรรมดา (ใช้เส้นโค้งและมีหัวลูกศรที่ปลายทั้งสองข้าง)

แทน ความสัมพันธ์ในรูปที่เป็นสาเหตุและผล ตัวแปรที่อยู่ต้นลูกศรเป็นสาเหตุ ตัวแปรที่อยู่หัวลูกศรเป็นผล

P แทน Path Coefficient เป็นตัวเลขที่บอกขนาดของอิทธิพลของตัวแปรที่เป็นสาเหตุต่อตัวแปรที่เป็นผล ซึ่งก็คือค่า β ในสมการพยากรณ์นั่นเอง

การเขียนตัวเลขแทนตัวแปรจะต้องเขียนตัวเลขแทนตัวแปรที่เป็นผล ตามด้วยตัวแปรที่เป็นสาเหตุดังตัวอย่าง

P_{41} หมายความว่า ตัวแปรที่ 1 มีอิทธิพลต่อตัวแปร 4 อยู่เท่ากับ P

P_{31} หมายความว่า ตัวแปรที่ 1 มีอิทธิพลต่อตัวแปร 3 อยู่เท่ากับ P

ในกรอบสี่เหลี่ยมที่แสดงด้วยเส้นประ จะเป็นโครงสร้างหรือรูปแบบของระบบสาเหตุ ตัวแปรที่อยู่ภายนอก ได้แก่ a และ b นั้น เป็นเพียงแสดงให้เห็นว่ามีตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากในรูปแบบที่มีอิทธิพลต่อตัวแปรในระบบ

ตัวแปร 1, 2 และ 3 เป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปร 4 เป็นตัวแปรตาม ตามแผนภาพอธิบายความหมายได้ดังนี้

ตัวแปร 1 และ 2 มีผลโดยตรงต่อตัวแปร 3 แล้วตัวแปร 3 มีผลโดยตรงต่อตัวแปร 4 ในขณะเดียวกัน ตัวแปร 1 และ 2 ต่างก็มีผลโดยตรงต่อตัวแปร 4

ในรูปแบบของระบบสาเหตุจะมีตัวแปรประเภท Exogenous Variable, Endogenous Variable

Exogenous Variable เป็นตัวแปรที่เราสันนิษฐานว่า ได้รับอิทธิพลในรูปแบบที่เป็นสาเหตุจากตัวแปรภายนอกรูปแบบ จึงไม่วิเคราะห์ว่ามาจากสาเหตุอะไร ในตัวอย่างนี้ได้แก่ ตัวแปร 1 และ 2

Endogenous Variable เป็นตัวแปรที่เราอธิบายว่า ได้รับอิทธิพลจากตัวแปร Exogenous Variable หรือตัวแปร Endogenous Variable ในตัวอย่างนี้ได้แก่ ตัวแปร 3 และ 4 ตัวแปร Endogenous Variable อาจเป็นได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังในตัวอย่างนี้ ตัวแปร 3 เป็นตัวแปรตามของตัวแปร 1 และ 2 และเป็นตัวแปรอิสระของตัวแปร 4 ถ้าพิจารณาทั้งระบบตัวแปรตามคือ ตัวแปร 4 ตัวเดียว ตัวแปร 1 และ 2 มีอิทธิพลในรูปแบบที่เป็นสาเหตุทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อตัวแปร 4 อิทธิพลทางอ้อมจะผ่านมาทางตัวแปร 3

เนื่องจากว่าความแปรปรวนในตัวแปรต่าง ๆ อาจมีสาเหตุมาจากหลายแหล่ง เฉพาะตัวแปรในรูปแบบนั้นไม่สามารถอธิบายได้หมด จึงอาจเขียนตัวแปรอื่นนอกเหนือจากตัวแปรในรูปแบบเพื่อ ชี้ให้เห็นว่ามีอิทธิพลของตัวแปรดังกล่าวที่อยู่นอกรูปแบบนั้น เรียกตัวแปรประเภทนี้ว่า Residual Variable ในตัวอย่างนี้ได้แก่ ตัวแปร a และ b ตัวแปร Residual Variable นี้ จะสันนิษฐานว่าไม่สัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ในรูปแบบที่ได้กล่าวแล้ว และไม่สัมพันธ์กับตัวแปร 1 และ 2 และไม่สัมพันธ์กับตัวแปร b

เพื่อให้เห็นแผนภาพแสดงระบบสาเหตุได้ง่ายเข้า จึงมักไม่เขียนตัวแปรประเภท Residual Variable ไว้ในแผนภาพ แต่ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่า ได้ทั้งตัวแปรดังกล่าวนี้ รวมทั้งข้อสันนิษฐานหรือข้อตกลงเบื้องต้นเกี่ยวกับตัวแปรประเภทนี้

ข้อตกลงเบื้องต้นในการวิเคราะห์ด้วย Path Analysis

ในการวิเคราะห์ด้วย Path Analysis มีข้อตกลงเบื้องต้นดังนี้

1. มีนิยามของระบบสาเหตุที่ชัดเจน
2. การวัดค่าตัวแปรจะต้องมีความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงสูง
3. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในแผนภาพ เป็นความสัมพันธ์แบบสมการและเป็นสาเหตุทางเดียว ไม่ใช่ต่างก็เป็นสาเหตุและผลซึ่งกันและกัน
4. ระดับของการวัดตัวแปรต่าง ๆ อยู่ในระดับมาตราอันตรภาค (Interval Scale)
5. ความคลาดเคลื่อนของการวัดของตัวแปรต่าง ๆ ไม่สัมพันธ์กัน
6. ตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรที่กำหนดขึ้น (Fixed) ไม่ได้เกิดจากการสุ่ม

จะเห็นได้ว่า ข้อตกลงเบื้องต้นของ Path Analysis นอกจากจะมีมากกว่าการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแล้ว ในส่วนที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณยังมีความเข้มงวดกว่า เช่น ข้อตกลงเบื้องต้นข้อ 4 ที่ว่าระดับของการวัดตัวแปรต่าง ๆ อยู่ในระดับอันตรภาคนั้น ในการ

วิจัยทางจิตวิทยา เมื่อจะใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์หาคูณหาค่าฝาด้านข้อตกลงเบื้องต้นนี้ แต่ในการวิเคราะห์ด้วยเทคนิค Path Analysis ถือว่าข้อตกลงเบื้องต้นนี้เป็นเรื่องสำคัญมาก

ขั้นตอนของเทคนิคการวิเคราะห์ด้วย Path Analysis

ในการวิเคราะห์ด้วย Path Analysis จะกระทำหลังจากที่มีแผนภาพรูปแบบระบบสาเหตุระหว่างตัวแปรต่าง ๆ และหลังจากที่คำนวณค่าสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ แล้วขั้นตอนของเทคนิคการวิเคราะห์ด้วย Path Analysis มี 5 ขั้นตอน คือ

1. เขียนสมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน โดยเขียนจากความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรต่าง ๆ ในรูปแบบ
2. คำนวณค่า Path Coefficient (ค่าP) โดยอาศัยสมการแสดงองค์ประกอบของความสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ แทนค่า r ในสมการแล้วแก้สมการออกมา ก็จะได้ Path Coefficient ต่างๆ
3. พิจารณาค่า Path Coefficient แต่ละค่า ถ้าค่าใดมีค่าต่ำมาก คือ ไม่มีในสำคัญ ก็ตัดค่านั้นออกแล้วคำนวณค่า Path Coefficient ใหม่ ค่า Path Coefficient ชุดใหม่ ถ้ามีค่ามากขึ้นโดยไม่มีค่าใดต่ำมาก ๆ ก็ควรใช้ค่า Path Coefficient ชุดใหม่นั้น แต่ถ้ายังพบว่ามีค่า Path Coefficient บางตัวที่มีค่าต่ำมาก ๆ ก็ต้องตัดค่านั้นออก แล้วคำนวณค่า Path Coefficient ใหม่อีกที ดำเนินการในลักษณะ เช่นนี้ต่อไป
4. คำนวณหา r แต่ละตัวโดยใช้ค่า Path Coefficient ที่ได้ในขั้นที่ 3 แทนค่าลงในสมการต่างๆ ก็จะได้ r ออกมาทุกค่า
5. นำค่า r ที่ได้จากการคำนวณในขั้นที่ 4 ไปเปรียบเทียบกับ r เดิม ถ้าพบว่า 2 ค่านั้น เท่ากันหรือใกล้เคียงกันมาก ก็แสดงว่าค่า P ที่คำนวณได้มีความถูกต้อง

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

การสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview) แปลจากคำภาษาอังกฤษ ซึ่งมีการใช้คำที่แตกต่างกันได้แก่ Focus Group Interview, Focus Group Discussion, Group Indepth Interview ส่วนคำภาษาไทยที่นิยมใช้กัน ได้แก่ การสัมภาษณ์กลุ่มและการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม ได้เริ่มนำมาใช้ในปี ค.ศ. 1941 โดย Robert Merton ซึ่งได้เชิญผู้ฟังรายการวิทยุมาร่วมวงสนทนาเพื่อประเมินการจัดรายการ ต่อมาได้มีการนำเทคนิคการสนทนากลุ่มไปใช้ในการวิจัยทางการตลาด เพื่อรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจและมูลเหตุจูงใจของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้า ต่อจากนั้นเทคนิคการสนทนากลุ่มได้ถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยของสาขาต่าง ๆ เช่น สาขาสังคมศาสตร์ สาขาการศึกษา และสาขาวิทยาศาสตร์สุขภาพ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้นำมาใช้ในการศึกษาวิจัยแบบสนทนากลุ่ม (Focus Group Research) ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่

กำลังได้รับความสนใจในการวิจัยสาขาพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. 2545:242)

ความหมายของการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม เป็นเทคนิคการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากกลุ่มบุคคลที่มีภูมิหลังและคุณสมบัติที่คล้ายคลึงกัน ทั้งในด้านภูมิหลังทางสังคม ความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกัน ประเด็นที่นำมาสนทนากลุ่ม โดยกลุ่มบุคคลเหล่านั้นจะมาร่วมวงสนทนาแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ที่เรียกว่า “จับเข้าคุยกัน” กล่าวคือ เป็นการสนทนาอย่างอิสระและแสดงความคิดเห็นตามมุมมองที่แท้จริงของผู้ร่วมสนทนา ขณะสนทนาจะมีผู้บันทึกการสนทนา (Note Taker) ทำการบันทึกการสนทนาอย่างละเอียด บันทึกบรรยายการสนทนา และการบันทึกพฤติกรรม รวมทั้งสีหน้าท่าทางของผู้ร่วมสนทนา นอกจากนี้มีผู้คอยให้บริการ (Providers) สำหรับบริการความสะดวกแก่ผู้ร่วมสนทนาและจัดเตรียมสิ่งเอื้ออำนวยสำหรับการสนทนากลุ่ม (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. 2545:242 – 243)

ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

การสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนการสนทนากลุ่ม 3 ขั้นตอน ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. 2545:243 – 250)

1. ขั้นตอนเตรียมการสนทนากลุ่ม

1.1 กำหนดประเด็นหรือหัวข้อเรื่องสนทนากลุ่ม

ประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่จะสนทนากลุ่ม ควรเป็นประเด็นที่มีลักษณะเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในประเด็นเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่มีความชัดเจน แต่ถ้าประเด็นหรือหัวข้อเรื่องกว้างมาก หรือเป็นการรวบรวมความคิดเห็นในประเด็นทั่วไป ก็ไม่ควรใช้วิธีรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม

1.2 กำหนดคำถาม

เมื่อกำหนดประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่จะสนทนากลุ่มแล้ว ผู้วิจัยควรได้กำหนดประเด็นย่อย ๆ ในหัวข้อเรื่องที่ต้องการศึกษา เพื่อนำมากำหนดคำถามสำหรับผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ตั้งประเด็นคำถามสำหรับการสนทนากลุ่ม ซึ่งคำถามควรมีลักษณะกว้างๆ และไม่ควรเป็นคำถามที่เป็นการชี้แนะคำตอบหรือคำถามนำ

เพื่อให้คำถามที่กำหนดขึ้น เป็นคำถามที่สอดคล้องกับประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษาก่อน กำหนดคำถาม ผู้วิจัยควรได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง มิฉะนั้นแล้วคำถามที่กำหนดขึ้นอาจเป็นคำถามที่ไม่อยู่ในขอบข่ายที่ผู้วิจัยต้องการคำตอบ และ คำตอบที่ได้ไม่ตรงกับประเด็นการสนทนากลุ่ม

1.3 จัดระบบหมวดหมู่และลำดับคำถาม

เนื่องจากคำถามที่กำหนดในขั้นตอน 1 และ 2 เป็นคำถามที่กำหนดโดยยังไม่ได้จัดหมวดหมู่และเรียงลำดับคำถาม ผู้วิจัยควรต้องนำคำถามที่กำหนดทั้งหมดมาพิจารณาจัดให้เป็นหมวดหมู่และเรียงลำดับคำถามสำหรับการสนทนากลุ่มอย่างเหมาะสม โดยในช่วงต้นของการเริ่มสนทนาควรเป็น คำถามทั่ว ๆ ไป ง่ายต่อการแสดงความคิดเห็น รวมทั้งเป็นคำถามที่สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้ร่วมสนทนา ในช่วงกลางของการสนทนาซึ่งโดยทั่วไปแล้วผู้ร่วมสนทนาจะมีความคุ้นเคยและมีความเป็นกันเองเพิ่มขึ้น กล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มที่ตามมุมมองของตนเอง คำถามช่วงนี้จึงควรเป็น คำถามหลักๆ และเป็นคำถามที่ต้องการใช้ความคิดในการแสดงความคิดเห็น ส่วนในช่วงท้ายของการสนทนากลุ่มควรเป็นคำถามที่ไม่ต้องใช้ความคิดมากนักในการแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับบรรยากาศการสนทนาให้กลับคืนสู่บรรยากาศที่ผ่อนคลาย

1.4 กำหนดผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

ในการกำหนดผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยควรได้พิจารณาจากเกณฑ์คุณสมบัติบุคคลที่จะเข้าร่วมสนทนากลุ่ม ประเด็นที่ควรคำนึงในการกำหนดเกณฑ์คุณสมบัติผู้ร่วมสนทนากลุ่ม คือ ความคล้ายคลึงในด้านภูมิหลัง ความรู้ และประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่สนทนา

จุดประสงค์ในการกำหนดเกณฑ์ผู้ร่วมสนทนาแต่ละกลุ่มให้มีความคล้ายคลึงกัน (Homogeneous) ไม่ใช่เพื่อจุดประสงค์ให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกๆ เรื่องที่นำมาสนทนาในลักษณะที่คล้ายคลึงหรือลักษณะการมองต่างมุมกับผู้ร่วมสนทนา เพราะหากผู้ร่วมสนทนามีภูมิหลังและคุณสมบัติที่แตกต่างกันมาก เช่น มีภูมิหลังในด้านวุฒิการศึกษาที่แตกต่างกันมาก จะทำให้ผู้ร่วมสนทนาที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าอาจรู้สึกด้อยหรือประหม่า ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเพราะเกรงจะไม่ได้รับการยอมรับจากผู้ร่วมสนทนาที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าตนมาก หรืออาจจำเป็นต้องแสดงความคิดเห็น เนื่องจากผู้ดำเนินการสนทนากระตุ้นให้แสดง ความคิดเห็นก็มักจะแสดงความคิดเห็นในลักษณะให้การสนับสนุนหรือคล้ายคลึงกับผู้ร่วมสนทนาที่มีระดับวุฒิการศึกษาสูงกว่า

จำนวนกลุ่มสนทนานั้น จะกำหนดจำนวนก็กลุ่มขึ้นอยู่กับลักษณะของประเด็น หรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษา หากประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษามีแนวโน้มว่า การรวบรวมความคิดเห็นจากกลุ่มผู้ร่วมสนทนา ซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านความรู้และประสบการณ์ ความคิดเห็นที่รวบรวมได้จะแตกต่างกัน ในกรณีนี้ผู้วิจัยก็ควรต้องกำหนดจำนวนกลุ่มสนทนามากกว่า 1 กลุ่ม โดยอาจกำหนดจำนวน 2-3 กลุ่ม และจัดบุคคลที่มีความคล้ายคลึงในด้านภูมิหลัง ความรู้และประสบการณ์ให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน แต่หากประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษานั้น เป็นประเด็นที่แม้ว่าจะรวบรวมความคิดเห็นจากบุคคลที่มีความรู้และประสบการณ์ที่แตกต่างกัน แต่ความคิดเห็นที่ได้ก็น่าจะเป็นความคิดเห็นที่แตกต่างกันมากนัก ในกรณีนี้กลุ่มสนทนาอาจมีเพียงกลุ่มเดียวก็ได้

สำหรับความเหมาะสมของจำนวนผู้ร่วมสนทนาแต่ละกลุ่ม โดยทั่วไป คือ จำนวน 6 - 12 คน เพราะหากจำนวนผู้ร่วมสนทนาน้อยกว่า 6 คน อาจทำให้การโต้ตอบแสดงความคิดเห็นค่อนข้างน้อย แต่หากจำนวนผู้ร่วมสนทนามากกว่า 12 คน จะทำให้การดำเนินการสนทนากลุ่มไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เนื่องจากผู้ร่วมสนทนาอาจมีการจับกลุ่มย่อยคุยกันหรือผู้ร่วมสนทนาไม่มี

โอกาสได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง จากประสบการณ์ของนักวิชาการที่ได้นำเทคนิคการสนทนากลุ่มที่ให้ข้อคิดเห็นไว้ว่าจำนวนผู้ร่วมสนทนาที่เหมาะสมที่สุด คือ จำนวน 8 – 10 คน

1.5 เตรียมความพร้อมของทีมงาน

บุคคลในทีมงานการสนทนากลุ่มที่ควรได้รับการเตรียมความพร้อมการกระทำบทบาทเพื่อให้การสนทนากลุ่มดำเนินไปได้อย่างราบรื่น มีดังนี้

1.5.1 ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator)

ผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากในการดำเนินการสนทนากลุ่ม ซึ่งเป็นผู้ตั้งประเด็นคำถาม ตามที่กำหนดไว้แล้ว เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ผู้ดำเนินการสนทนาไม่ใช่เป็นประธานในการสนทนา จึงไม่ควรกระทำบทบาทในการสรุปความคิดเห็นที่ได้จากผู้ร่วมสนทนา และไม่แสดงพฤติกรรม หรือกล่าวคำพูดที่แสดงถึงความคิดเห็นที่ตนเองสนับสนุนหรือความคิดเห็นที่ตนเองโต้แย้ง ควรปล่อยให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระโดยปราศจากการครอบงำความคิด

ผู้ดำเนินการสนทนา ควรมีคุณสมบัติดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตยัณรากร. 2545 : 246 ;

อ้างอิงจาก Popham. 1993)

1.5.1.1 มีความเป็นผู้นำ สามารถนำการประชุมหรือนำการสนทนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5.1.2 มีความไวต่อพฤติกรรมและคำพูดของบุคคลและเป็นคนช่างสังเกต

1.5.1.3 มีทักษะในการตั้งประเด็นคำถาม และใช้คำพูดที่ทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่าย

1.5.1.4 มีทักษะในการกระตุ้นให้ผู้ร่วมสนทนาได้แสดงความคิดเห็นอย่างทั่วถึง รวมทั้งสามารถควบคุมไม่ให้เกิดการผูกขาดการพูดของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือ กลุ่มบุคคลจำนวนหนึ่ง

1.5.1.5 มีทักษะในการควบคุมการสนทนาไม่ให้ออกนอกประเด็น หรือออกนอกขอบข่ายที่ต้องการศึกษา

1.5.1.6 มีทักษะในการควบคุมอารมณ์ มีชีวิตชีวา ในการสร้างบรรยากาศการสนทนาให้มีความเป็นกันเอง ผู้ร่วมสนทนารู้สึกสนุกและไม่เครียด

1.5.1.7 มีทักษะในการแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์เฉพาะหน้าได้อย่างราบรื่น

1.5.1.8 มีทักษะการสื่อสารครอบคลุมทั้งด้านการพูดและการฟัง

1.5.1.9 มีทักษะในการบริหารเวลา โดยควบคุมเวลาการสนทนาภายในเวลาที่กำหนด สำหรับเวลาสนทนากลุ่มที่เหมาะสมนั้นไม่ควรเกิน 2 ชั่วโมง แต่หากมีประเด็นที่จำเป็นต้องนำมาสนทนาหลายประเด็น ก็ไม่ควรใช้เวลาสนทนาเกิน 3 ชั่วโมง

1.5.2 ผู้บันทึกการสนทนา (Note Taker)

ผู้บันทึกการสนทนา คือ ผู้ที่บันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่ม เนื่องจากการบันทึกข้อมูลการสนทนากลุ่มจำเป็นต้องบันทึกข้อมูลโดยตลอดระยะเวลาของการสนทนากลุ่ม จึงจำเป็นต้องอาศัย ผู้บันทึกสนทนากลุ่มจำนวน 2 – 3 คน และควรใช้เครื่องบันทึกเสียงอย่างน้อย 2 เครื่อง สำหรับวิธีที่จะช่วยให้ผู้บันทึกการสนทนายบันทึกการสนทนาได้รวดเร็วขึ้น คือ ก่อนเริ่มการสนทนา เมื่อผู้ร่วมสนทนาได้นั่งวงสนทนาโดยพร้อมหน้าแล้ว ผู้บันทึกการสนทนาควรวาดแผนผังของ ผู้ร่วมสนทนา พร้อมทั้งเขียนชื่อและกำหนดรหัสหมายเลขแทนชื่อผู้ร่วมสนทนา ซึ่งการเขียนรหัสหมายเลขจะใช้เวลาน้อยกว่าการเขียนชื่อผู้ร่วมสนทนา

บทบาทของผู้บันทึกการสนทนา คือ การบันทึกข้อมูลตลอดการสนทนา สำหรับข้อมูลที่จำเป็นต้องบันทึก ได้แก่

1.5.2.1 คำพูดและความคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนา ซึ่งต้องบันทึกอย่างละเอียดและครอบคลุมสาระสำคัญ

1.5.2.2 พฤติกรรมการแสดงออกทั้งโดยสีหน้า ท่าทาง และคำพูดของผู้ร่วมสนทนา

1.5.2.3 บรรยากาศการสนทนา รวมทั้งบันทึกเสียงหัวเราะและคำโต้ตอบของผู้ร่วมสนทนา

1.5.3 ผู้อำนวยการความสะดวก (Facilitator)

ผู้อำนวยการความสะดวก เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้การสนทนากลุ่มดำเนินไปได้อย่างราบรื่น บทบาทของผู้อำนวยการความสะดวก ได้แก่

1.5.3.1 เตรียมสถานที่สนทนากลุ่ม ซึ่งควรต้องเป็นสถานที่ที่มีความเป็นส่วนตัว ปราศจากสิ่งรบกวนการสนทนา เช่น เสียง กลิ่น แสงแดด และแมลง เป็นต้น นอกจากนี้ที่นั้งประชุมควรต้องเป็นที่นั่งที่มีความสบาย การจัดที่นั่งประชุมควรได้จัดในลักษณะวงกลมหรือสี่เหลี่ยม หรือเป็นรูปตัวยู ซึ่งจะช่วยให้ผู้ร่วมสนทนาสามารถเห็นหน้าได้อย่างทั่วถึง

1.5.3.2 เตรียมน้ำดื่มและอาหารว่างสำหรับบริการสำหรับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ซึ่งจะช่วยให้การสนทนากลุ่มมีบรรยากาศที่ผ่อนคลาย

น้ำดื่มและอาหารว่างที่เตรียมสำหรับบริการผู้ร่วมสนทนาดื่มและรับประทานขณะสนทนาควรได้พิจารณาจัดเตรียมอย่างเหมาะสมกับผู้ร่วมสนทนา ควรงดการเสิร์ฟเครื่องดื่มประเภทน้ำหวานและน้ำอัดลม รวมทั้งอาหารว่างที่ต้องขบเคี้ยวนานหรือชิ้นโตเต็มปาก เนื่องจากการดื่มน้ำหวานและ น้ำอัดลมมีผลทำให้ผู้ร่วมสนทนาต้องลุกจากวงสนทนาเพื่อไปปัสสาวะบ่อยครั้ง และขณะขบเคี้ยวอาหารทำให้ผู้ร่วมสนทนาไม่พร้อมจะพูดหรือแสดงความคิดเห็นเพราะการพูดขณะมีอาหารในปากหรือขณะขบเคี้ยวอาหารเป็นการไม่สุภาพ

1.5.3.3 จัดเตรียมอุปกรณ์สำหรับบันทึกการสนทนาได้แก่ เครื่องบันทึกเสียงและดัลบ์เทป

ในการบันทึกเสียงนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วนตลอดช่วงสนทนากลุ่ม จำเป็นต้องใช้เครื่องบันทึกเสียงอย่างน้อย 2 เครื่อง โดยบันทึกเหลื่อมเวลากันประมาณ 5 นาที เพราะมี

ฉะนั้นแล้วข้อมูลที่บันทึกได้จะขาดหายไปในช่วงที่ทำการเปลี่ยนดรัมเทปม้วนใหม่ นอกจากนี้การใช้เครื่องบันทึกเสียงมากกว่า 1 เครื่องยังช่วยป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นจากเครื่องบันทึกเสียงขัดข้อง รวมทั้งหากเกิดกรณีสูญหายหรือเสื่อมสภาพของดรัมเทป ก็ยังมีเทปสำรองสำหรับนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับการจัดวางเครื่องบันทึกเสียง ควรพิจารณาจัดวางในตำแหน่งที่เหมาะสม สามารถลดเสียงของผู้ร่วมสนทนาและเสียงต่าง ๆ ในวงสนทนาได้อย่างชัดเจน

1.5.3.4 เตรียมอุปกรณ์สำหรับถ่ายภาพ ได้แก่ กล้องถ่ายรูปและฟิล์ม

1.5.3.5 นัดหมายการสนทนาและเชิญเข้าร่วมสนทนา ในกรณีที่ผู้ร่วมสนทนาปฏิบัติงานในหน่วยงาน ซึ่งต้องขออนุมัติผู้บังคับบัญชาก่อนเข้าร่วมสนทนาตามคำเชิญ ผู้เอื้ออำนวยความสะดวกจะต้องส่งหนังสือขออนุมัติไปยังผู้บังคับบัญชาของผู้ร่วมสนทนาด้วย

1.5.3.6 คอยจัดสิ่งรบกวนขณะสนทนา เช่น คอยกันผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง เข้ามารบกวนสมาธิของผู้ร่วมสนทนา ควบคุมปรับระดับอุณหภูมิห้องสนทนา เป็นต้น

2. ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม

2.1 กล่าวต้อนรับผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

เมื่อผู้ร่วมสนทนามาถึงสถานที่สนทนาครบถ้วนแล้ว ผู้วิจัยควรได้กล่าวต้อนรับผู้ร่วมสนทนาด้วยน้ำเสียงและสีหน้าที่เป็นมิตรและบรรยากาศที่อบอุ่น

2.2 กล่าวแนะนำคณะผู้วิจัย ทีมงาน และชี้แจงจุดประสงค์ของการสนทนากลุ่ม หัวหน้าคณะผู้วิจัยร่วมสนทนากลุ่มควรได้กล่าวแนะนำคณะผู้วิจัยและทีมงานทุกคนแนะนำผู้ร่วมสนทนาให้รู้จักและคุ้นเคยซึ่งกันและกัน อาจจัดกิจกรรมกลุ่มสร้างความคุ้นเคย ชี้แจงประเด็นและวัตถุประสงค์ของการสนทนาในประเด็นหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษา เพื่อให้ผู้ร่วมสนทนายรู้สึกเป็นเกียรติที่ตนได้รับการคัดเลือกและเชิญมาร่วมสนทนาในประเด็นที่ศึกษา นอกจากนี้ควรได้ขออนุมัติบันทึกการสนทนาทั้งการบันทึกโดยผู้บันทึกการสนทนาและการบันทึกโดยใช้เครื่องบันทึกเสียง รวมทั้งขออนุมัติการถ่ายภาพ

2.3 ดำเนินการสนทนากลุ่ม

ขณะการสนทนากลุ่ม ผู้ดำเนินการสนทนาควรต้องกระทำบทบาทของตนในฐานะเป็นผู้นำการสนทนากลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้วในหัวข้อ 1.5.1

3. ขั้นสิ้นสุดการสนทนากลุ่ม

3.1 กล่าวขอบคุณผู้ร่วมสนทนา

เมื่อสิ้นสุดการสนทนา ผู้ดำเนินการสนทนาควรได้กล่าวขอบคุณผู้ร่วมสนทนา และหากมีงบประมาณเพียงพอ ควรได้มอบของที่ระลึกแก่ผู้ร่วมสนทนาเพื่อเป็นการแสดงความขอบคุณต่อผู้ร่วมสนทนาที่ได้ให้ความคิดเห็นที่มีประโยชน์ต่อประเด็นที่สนทนา

3.2 จัดเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์

เป็นขั้นการถอดเทปจากดรัมเทปที่ได้บันทึกเสียงสนทนาไว้ ในการถอดเทปสนทนา ผู้บันทึกการสนทนาควรเป็นผู้ถอดเทปการสนทนาด้วยตนเอง โดยควรนำบันทึกที่ตนเองได้บันทึกไว้

มาใช้ประกอบการถอดเทป เพื่อให้สาระที่สรุปได้มีความถูกต้องตามข้อเท็จจริงที่ได้จากการสนทนา และมีรายละเอียดครอบคลุมตลอดช่วงการสนทนา

การถอดเทป จะต้องเป็นการถอดเทปคำสนทนาคำต่อคำทุกคำพูด รวมทั้งบันทึก รายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ร่วมสนทนา และบรรยากาศการสนทนา เพราะจะทำให้ ผู้วิจัยอื่นที่ไม่ได้อยู่ในวงสนทนากลุ่มเมื่อได้อ่านรายละเอียดที่ได้จากการถอดเทปแล้ว สามารถจินตนาการภาพและบรรยากาศการสนทนากลุ่มได้ถูกต้องเหมือนจริง

อย่างไรก็ตาม การสนทนากลุ่มในบางประเด็น อาจไม่จำเป็นต้องถอดเทปการสนทนาใน ลักษณะของคำต่อคำทุกคำพูด และไม่จำเป็นต้องบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ ร่วมสนทนา โดยอาจถอดเทปและบันทึกเฉพาะสาระการสนทนาและข้อคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนาที่ เป็นสาระสำคัญของประเด็นการสนทนา

3.3 วิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลมีวิธีการดังนี้

3.3.1 การจัดหมวดหมู่ข้อมูลการสนทนา และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยมือเป็นวิธี การนำข้อมูลการสนทนามาจัดหมวดหมู่โดยการกำหนดรหัส (Code) และการลงรหัส (Code Mapping) ซึ่งอาจใช้เทคนิคการตัดปะ (Cut and Paste Technique) คือ การตัดรายละเอียดของ สาระที่อยู่ในหัวข้อเดียวกันมาปะรวมกันอย่างเป็นหมวดหมู่จากนั้นทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3.3.2 การจัดหมวดหมู่ข้อมูลการสนทนาและการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป ชื่อ “The Ethnograph” ซึ่งเป็นโปรแกรมที่ใช้ในการลงรหัสข้อมูลจัดหมวดหมู่ข้อมูล และ วิเคราะห์ข้อมูล

ปัญหาของการสนทนากลุ่ม

ปัญหาที่พบบ่อยในการสนทนากลุ่ม มีดังนี้

1. สมาชิกผู้ร่วมสนทนากลุ่มไม่ครบตามจำนวนที่กำหนด ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จาก หลากหลายสาเหตุ เช่น ผู้ร่วมสนทนามีภาระงานสำคัญเร่งด่วน ลืมวันเวลาที่นัดหมาย หรือไม่ได้ รับใบเชิญประชุม เป็นต้น
2. สมาชิกในกลุ่มผู้ร่วมสนทนา ไม่สามารถร่วมสนทนาตั้งแต่เริ่มสนทนาจนสิ้นสุดการ สนทนา
3. สมาชิกในกลุ่มผู้ร่วมสนทนาบางคนแสดงความคิดเห็นน้อย และบางคนผูกขาดการ แสดงความคิดเห็น
4. เสียงสนทนาที่บันทึกได้ไม่ชัดเจน มีเสียงรบกวนและข้อความขาดหายเป็นช่วง ๆ

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview)

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก เป็นการสัมภาษณ์บุคคลซึ่งเป็นผู้รอบรู้และมีประสบการณ์ใน ประเด็นที่สัมภาษณ์ หรือเป็นบุคคลที่รู้รายละเอียดในประเด็นที่สัมภาษณ์ สามารถให้รายละเอียดของ

ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง คือ Key Informants เพื่อรวบรวมข้อเท็จจริงให้ได้อย่างลึกซึ้ง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก อาจใช้การสัมภาษณ์จากแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) หรือจากแบบสัมภาษณ์ที่ไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) ก็ได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าจะทำการสัมภาษณ์โดยไม่มีโครงสร้าง ผู้สัมภาษณ์ก็ควรต้องเตรียมแนวคำถามไว้บ้าง เพื่อให้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อยู่ในขอบข่ายของประเด็นที่ศึกษา

การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำแนกเป็นการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคล (Individual Indepth Interview) และการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นกลุ่ม (Group Indepth Interview)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ (2536) ได้ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนที่ผู้บริหารดำรงตำแหน่งทางการบริหารแตกต่างกัน มีประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน แต่ประสิทธิผลของโรงเรียนจะแปรปรวนไปตามวุฒิทางการศึกษาของครูใหญ่ และประสิทธิผลของโรงเรียนแตกต่างกันตามขนาดประเทศที่ตั้ง ทฤษฎีภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพของเบส สามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนได้ และสามารถทำนายโรงเรียนที่มีครูมีความสามัคคีสูงได้มากกว่าโรงเรียนที่ครูมีความสามัคคีต่ำ ปัจจัยด้านโรงเรียนด้านชีวิตสังคมของผู้บริหาร ด้านพฤติกรรมกรรมการบริหาร ด้านครู มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ปัจจัยด้านพฤติกรรมกรรมการบริหารด้านครูและด้านโรงเรียนสามารถทำนายประสิทธิผลของโรงเรียนเอกชนได้

วันชัย ศิริชนะ (2537) ได้ศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่พึงประสงค์ สำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสำนักทบวงมหาวิทยาลัย รูปแบบดังกล่าวมีองค์ประกอบเป็นโครงสร้าง 4 ประเภท คือ หลักการ โครงสร้าง วิธีดำเนินการและเกณฑ์

1. หลักการ ที่กำหนดไว้ให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระในการดำเนินการควบคู่ไปกับการตรวจสอบภายนอก กำกับดูแลตนเอง มีหน่วยงานกลางรับผิดชอบประสานงาน ใช้ได้ทั้งสถาบันของรัฐและเอกชน มีการประเมินคุณภาพ มีการกำกับ ตรวจสอบการดำเนินงานควบคุมดูแลคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา

2. โครงสร้าง ควรมีหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทบวงมหาวิทยาลัย ที่ประชุมอธิการบดี สมาคมวิชาชีพ สำนักงบประมาณ หน่วยวิจัยสถาบันของแต่ละสถาบัน

3. วิธีดำเนินการ มีขั้นตอนการจัดตั้งสถาบัน ควบคุมคุณภาพ ติดตามผล ส่งเสริมด้านการจัดงบประมาณ

กลไกการติดตามผล เป็นระบบเสริมระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาโดยกำหนดเป็นกิจกรรม

4. หลักเกณฑ์การดำเนินการ หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการติดตามผล โดยมีตัวบ่งชี้สมรรถภาพดำเนินงานของสถาบัน 3 ด้าน คือ ด้านการดำเนินงานทั่วไป ด้านการเงิน และด้านสัมฤทธิ์ผล

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจัดสรรงบประมาณ มีหลักเกณฑ์พิจารณา 3 ส่วน คือ การรับรองวิทยฐานะ ผ่านการตรวจสอบ ใช้ดัชนีชี้สมรรถภาพ

อาภรณ์ เจียมไชยศรี (2537 : 178-425) ได้สรุปผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการประเมินประสิทธิภาพผลองค์การสำหรับวิทยาลัยครูว่า ระบบการประเมินประสิทธิภาพผลองค์การสำหรับวิทยาลัยครู ประกอบด้วย องค์ประกอบ 6 ประการ คือ แนวคิดในการประเมินตนเอง การจัดโครงสร้างองค์การเพื่อดำเนินการประเมินตนเอง เกณฑ์ประเมิน การดำเนินการประเมิน การรายงานผลการประเมิน และการนำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงงาน

เกณฑ์การประเมินอันเป็นองค์สำคัญทั้งหมด 203 ข้อ เป็นรายการเกณฑ์ประเมินที่ผู้เชี่ยวชาญในกระบวนการเทคนิคเดลฟายมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเหมาะสมระดับมาก

รายการประเมินที่ผู้บริหารระดับสูงของวิทยาลัยครู มีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติ และมีประโยชน์ในระดับมากขึ้นไป มีจำนวน 115 ข้อ และ 187 ข้อ ตามลำดับ

อุไรพรรณ เจนวาณิชยานนท์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน ผลการวิจัยพบว่า เกณฑ์หรือกรอบมีโนทัศน์ความเป็นเลิศ หรือคุณภาพของสถาบันอุดมศึกษาที่มีการอ้างถึงมีทั้งหมด 23 เกณฑ์ ซึ่งครอบคลุมปัจจัยเบื้องต้นที่จำเป็น กระบวนการและผลิตผลของสถาบัน เมื่อนำกรอบมีโนทัศน์ที่ได้ไปพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน โดยกระบวนการ EDJR จะได้คุณลักษณะของความเป็นเลิศจำนวน 20 คุณลักษณะ โดยมีดัชนีบ่งชี้ทั้งสิ้น 121 ดัชนี เมื่อนำคุณลักษณะและดัชนีบ่งชี้ที่ได้วิเคราะห์ห้วงล้อมอนาคต และตารางปฏิสัมพันธ์จะได้แนวทางพัฒนาสู่ความเป็นเลิศตามดัชนี เมื่อนำมาสร้างภาพ (Scenario) ของดัชนีบ่งชี้ความเป็นเลิศทางวิชาการ จะได้ภาพทั้งหมด 19 ภาพ ซึ่งบรรยายถึงคุณลักษณะของความเป็นเลิศทางวิชาการ ระดับของความเป็นเลิศ และแนวทางสู่ความเป็นเลิศตามคุณลักษณะนั้น ๆ ซึ่งพบว่า ดัชนีที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ เหมาะสมและเป็นประโยชน์ ซึ่งคุณลักษณะของความเป็นเลิศทางวิชาการ ประกอบด้วย คุณลักษณะของปัจจัยเบื้องต้นด้านปรัชญา ปรัชญาเป้าหมายของสถาบันคุณลักษณะของนักศึกษาใหม่ คุณลักษณะอาจารย์ประจำ คุณลักษณะผู้บริหารสถานภาพการเงินงบประมาณ ทรัพยากรสนับสนุน คุณลักษณะของแหล่งฝึกภาคปฏิบัติ คุณลักษณะของหลักสูตร การเรียนการสอนการประเมินผลสัมฤทธิ์ การบริหาร การพัฒนาคณาจารย์ การจัดการดำเนินการให้ผลิตผลงานวิชาการ กิจกรรมนักศึกษา และการประเมินตนเองของสถาบัน สมรรถนะและเจตคติต่อวิชาชีพของบัณฑิต พัฒนาการด้านบุคลิกภาพ ทักษะทางสังคมของบัณฑิต และผลิตผลด้านวิชาการของสถาบัน

จำเริญรัตน์ เจือจันทร์ (2543) ได้ศึกษาการพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพวิชาการที่พึงประสงค์อยู่ในระดับต่าง ๆ จำนวน 194 ดัชนีดังนี้ 1) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านปัจจัยนำเข้า : ด้านนักศึกษา มีดัชนีบ่งชี้อยู่ในระดับดี จำนวน 19 ดัชนี และอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ดัชนี ด้านอาจารย์มีดัชนีบ่ง

ซึ่งคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 1 ดัชนี และอยู่ในระดับดี จำนวน 26 ดัชนี ด้านหลักสูตร มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 8 ดัชนี และอยู่ในระดับ ดี จำนวน 20 ดัชนี ด้านทรัพยากรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสนับสนุนการเรียนการสอน มีดัชนีคุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 9 ดัชนี 2) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านกระบวนการผลิต : ด้านการเรียนการสอน มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 9 ดัชนี ด้านการรักษามาตรฐาน มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 21 ดัชนี ด้านการบริหารจัดการและการควบคุมคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 2 ดัชนี และอยู่ในระดับดี จำนวน 11 ดัชนี 3) ดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านผลผลิต ; ด้านพุทธิพิสัย มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดี จำนวน 5 ดัชนี ด้านจิตพิสัย มีดัชนีบ่งชี้คุณภาพอยู่ในระดับดีจำนวน 3 ดัชนี

สมกุล ถาวรกิจ (2543) ได้ศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของ ครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ การบริหารและการจัดการเรียนการสอน อาจารย์และบุคลากร นักศึกษาและบัณฑิตมีองค์ประกอบย่อย 38 องค์ประกอบ ผู้บริหารและอาจารย์มีความเหมาะสมในระดับมาก และตัวบ่งชี้คุณภาพ 112 ตัวบ่งชี้ มีความเหมาะสมระดับ ปานกลางและมาก 2) รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ประกอบด้วย หลักการประกันคุณภาพ ระบบและกลไกการบริหารการประกันคุณภาพ และวิธี ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาที่กำหนดไว้ คือ การศึกษาตนเองและประเมินตนเองการทดสอบ องค์ประกอบและตัวบ่งชี้คุณภาพ

บราเธอร์ส (Brothers.1984) ศึกษาเรื่องการพัฒนาแบบการประเมินความเป็นเลิศของ โครงการร่วมในมหาวิทยาลัย โดยใช้วิธีเดลฟาย จากมติเอกฉันท์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ในโครงการร่วมในมหาวิทยาลัย จำนวน 12 โครงการ ผลจากการศึกษาจะได้เกณฑ์ในการประเมิน ตนเอง (Self-Evaluation) ของโครงการร่วมที่แสดงถึงความเป็นเลิศ จำนวน 155 เกณฑ์ จากนั้น ทดสอบเกณฑ์ที่ได้โดยให้ผู้บริหาร คณาจารย์ ผู้ดำเนินโครงการ และนักศึกษา จำนวน 730 คน ประเมินโครงการร่วมใน 14 มหาวิทยาลัย ผลจากการศึกษาพบว่า รูปแบบการประเมินความเป็น เลิศที่ได้สามารถไปดัดแปลงใช้กับโครงการร่วมอื่น ๆ ได้

ฮอฟแมน (Hoffman. 1986) ศึกษาความหมายของคุณภาพของการศึกษาระดับบัณฑิต ศึกษาในเวเนซุเอลา โดยการพัฒนาแบบวัดคุณภาพเกณฑ์ต่าง ๆ ที่แสดงถึงคุณลักษณะที่สำคัญของ การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามาจากมติเอกฉันท์ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้บริหาร ของมหาวิทยาลัยในเวเนซุเอลา จากนั้นใช้แบบสอบถามรอบที่สองเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยอมรับ โดย กำหนดว่า 73 % ของความคิดเห็น ยอมรับว่าเป็นเกณฑ์ซึ่งแสดงคุณลักษณะที่สำคัญที่จะนำไปใช้ สร้างเครื่องมือวัดคุณภาพการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาต่อไป

บลูมิน (Blumin. 1988) ศึกษามิติเกณฑ์และตัวบ่งชี้ในการประเมินคุณภาพของวิทยาลัย ชุมชน โดยการศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ เริ่มแรกศึกษาเอกสารเพื่อกำหนดมิติในการ ประเมินคุณภาพ คือ ผลิตผลมูลค่าเพิ่ม (Value-Added) เนื้อหา โดยศึกษาจากการวิเคราะห์ เอกสาร (Content Analysis) จากเอกสารของวิทยาลัย และรายงานการประเมินตนเองของสถาบัน

และจากการสัมภาษณ์อธิการของวิทยาลัยและคณะผู้บริหาร ขั้นตอนที่สาม เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และค่าสหสัมพันธ์ พบว่า 1) การประเมินคุณภาพของสถาบันต้องใช้ เกณฑ์หลายมิติ 2) ในการประเมินคุณภาพของวิทยาลัยชุมชน 3) เกณฑ์ที่ผู้บริหารนำไปใช้ช่วยในการตัดสินใจมากที่สุด คือ เกณฑ์ผลิตผลน้อยที่สุดคือ มูลค่าเพิ่ม 4) ตัวบ่งชี้ในมิติด้านผลิตผล เนื้อหา และทรัพยากรถูกนำมาใช้มากที่สุด 5) เกณฑ์ในการชี้คุณภาพของสถาบันจะแตกต่างกันในแต่ละบริบท 6) ผู้บริหารจะมองคุณภาพในแต่ละด้านแตกต่างกัน ส่วนใหญ่แล้วจะมองคุณภาพในลักษณะของการดำเนินการมากที่สุด 7) เมื่อพูดถึงคุณภาพของสถาบัน ส่วนใหญ่มักจะนึกถึงคุณภาพของผลิตผล และชื่อเสียงมากที่สุด

สรุปผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากการศึกษาวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทำให้ทราบว่า มีวิธีการและการดำเนินการหลายอย่างที่ต้องการหาคุณภาพการศึกษา อันจะนำไปสู่การประกันคุณภาพ ตัวอย่างเช่น การหารูปแบบการประกันคุณภาพ การพัฒนาระบบ การประเมิน ประสิทธิภาพองค์กร การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ การหาดัชนีวัดคุณภาพของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา และการพัฒนารูปแบบการประเมินความเป็นเลิศของโครงการ จะเห็นได้ว่าการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา ไม่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาโดยตรง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษำวิจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ผู้วิจัยดำเนินการในลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ:กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา มี 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เป็นการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนำมาใช้ในการกำหนดกรอบตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ รวมทั้งการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดกระทำข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ระยะที่ 2 การตรวจสอบผลการศึกษำปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ระยะที่ 1 ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุดมุ่งหมาย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. สังเคราะห์สรุปเป็นกรอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ
3. กำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัย

4. กำหนดตัวแปรที่จะศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ได้แก่ อาจารย์ประจำสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในปีการศึกษา 2547 จำนวน 298 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

ตัวแปรอิสระมี 4 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์
 - 1.1 ภาระงานของอาจารย์
 - 1.2 ประสบการณ์การสอน
 - 1.3 ความมุ่งมั่นในการทำงาน
2. ปัจจัยด้านการบริหาร
 - 2.1 พฤติกรรมการบริหารงาน
 - 2.2 บรรยากาศองค์การ
 - 2.3 การบริหารวิชาการ
 - 2.4 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน
3. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน
 - 3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร
 - 3.2 คุณภาพการสอน
 - 3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน
 - 3.4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน
4. ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
 - 4.1 กิจกรรมด้านวิชาการ
 - 4.2 กิจกรรมด้านกีฬา
 - 4.3 กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
 - 4.4 กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต 8 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านคุณภาพบัณฑิต
2. ด้านการเรียนรู้
3. ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้
4. ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์
5. ด้านการบริการวิชาการ
6. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
7. ด้านการบริหารจัดการ

8. ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย

จุดมุ่งหมาย

เพื่อสร้างเครื่องมือสำหรับใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาวิธีการออกแบบเครื่องมือเพื่อการวิจัยจากเอกสาร ตำรา บทความทั้งของไทยและต่างประเทศ ตลอดจนบุคคลผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือ
2. ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามอาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
3. ทำการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้ เป็นแบบสอบถามจำนวน 2 ฉบับ
ฉบับที่ 1 แบบสอบถาม สำหรับสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์ เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ ประกอบด้วย

- 1.1 ภาระงานของอาจารย์
- 1.2 ประสบการณ์การสอน
- 1.3 ความมุ่งมั่นในการทำงาน

ดังตัวอย่างของแบบสอบถาม

(0) จำนวนชั่วโมงสอนของอาจารย์.....ชั่วโมง/สัปดาห์

(0) ประสบการณ์การสอน

() ต่ำกว่า 5 ปี

() 5 – 10 ปี

() มากกว่า 10 ปีขึ้นไป

(0) ความมุ่งมั่นในการทำงาน

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ ที่ท่านคิดว่าเป็นลักษณะการปฏิบัติงานที่ท่าน
ปฏิบัติมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	การมาปฏิบัติงานตรงเวลา					
0	การตั้งใจที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย					

การให้คะแนน

คะแนน 5 หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง

คะแนน 4 หมายถึง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง

คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยครั้ง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย

การแปลค่าระดับความมุ่งมั่นในการทำงานนี้ พิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยโดยกำหนดเกณฑ์

ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อยครั้ง แทบไม่ได้ปฏิบัติเลย

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหาร เป็นลักษณะแบบสอบถาม
ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับ

2.1 พฤติกรรมการบริหาร

2.2 บรรยากาศองค์การ

2.3 การบริหารงานวิชาการ

2.4 การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน

ดังตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับการบริหารของสถาบันของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	การจัดสรรทรัพยากรด้านบุคคล					
	การกำหนดโครงสร้างการบริหารบุคคลมีความชัดเจน					
	การกำหนดหน้าที่เหมาะสมกับตำแหน่ง					
	การจัดสรรอัตราอาจารย์ให้เพียงพอและเหมาะสมกับภาระงาน					
	การสำรวจอัตรากำลัง ภาระงานของอาจารย์เป็นระยะ ๆ					

การให้คะแนน

คะแนน 5 หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง

คะแนน 4 หมายถึง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

คะแนน 3 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง

คะแนน 2 หมายถึง ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

คะแนน 1 หมายถึง ปฏิบัติน้อยครั้ง แทบจะไม่ได้ปฏิบัติเลย

การแปลค่าระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถามนี้ พิจารณาจาก

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อยครั้ง แทบไม่ได้ปฏิบัติเลย

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ปฏิบัติบ้างไม่ปฏิบัติบ้าง

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ปฏิบัติบางครั้ง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ปฏิบัติทุกครั้ง

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนการสอน เป็นลักษณะของแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับ

3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร

3.2 คุณภาพการสอน

3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

3.4 สภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของสถาบัน

ดังตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ว่าตรงกับสภาพการเรียนการสอนของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	1. ความเหมาะสมของหลักสูตร					
0	หลักสูตรมีความทันสมัยสอดคล้องกับความต้องการของสังคม					
0	มีการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรทุก 2-5 ปี					
	2. คุณภาพการสอน					
0	อาจารย์มีการเตรียม/วางแผนการสอนทุกครั้ง					
0	นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการสอนของอาจารย์					

การให้คะแนน

คะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มาก

คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง น้อย

คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถามนี้ พิจารณาจาก

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีระดับความเป็นจริงน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีระดับความเป็นจริงน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีระดับความเป็นจริงปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีระดับความเป็นจริงมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีระดับความเป็นจริงมากที่สุด

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับ

4.1 การเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ

4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา

4.3 การเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม

4.4 การเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

ดังตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	การเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ					
0	การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนกิจกรรมนักศึกษาด้านวิชาการ					
0	การจูงใจให้อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาทางวิชาการ					
	การเข้าร่วมกิจกรรมด้านกีฬา					
0	อาจารย์มีความเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬา					
	การสนับสนุนให้อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาด้านกีฬา					
	การเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม					
0	การสร้างจิตสำนึกให้อาจารย์ตระหนักถึงความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม					
0	การสนับสนุนให้อาจารย์เข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรม					

การให้คะแนน

คะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มาก

คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง น้อย

คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลค่าระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาพิจารณาจาก

น้อยที่สุด	คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา
น้อย	คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา
ปานกลาง	คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา
มาก	คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา
มากที่สุด	คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติเกี่ยวกับเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ดังตัวอย่างแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความคิดเห็นที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันของท่านมากที่สุด

ปัจจัย	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. ด้านบุคลของอาจารย์	
2. ด้านการเรียนการสอน	
3. ด้านบริหาร	
4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา	

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่ถามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตทั้ง 8 ด้าน เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	1. ด้านคุณภาพบัณฑิต					
0	มีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตของโปรแกรมวิชา หรือ สถาบัน					
0	มีการพัฒนาหลักสูตรให้ตรงกับคุณลักษณะบัณฑิตของโปรแกรมวิชาหรือสถาบัน					
0	มีแผนการติดตามและประเมินคุณภาพบัณฑิต					
0	มีการติดตามคุณภาพบัณฑิตและประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้บัณฑิต					
0	มีการนำผลการประเมินและติดตามบัณฑิตมาใช้ปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอน					
	2. ด้านการเรียนรู้					
0	มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับปรัชญาของสถาบันและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
0	มีการพัฒนาเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น					
0	มีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและได้รับประสบการณ์จริง					
0	มีการจัดอาจารย์เข้าสอนตรงตามคุณวุฒิ ความรู้ ประสบการณ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น					
0	มีการจัดอาจารย์เข้าประชุมอบรม สัมมนาวิชาการ วิชาชีพต่อและการเพิ่มตำแหน่งวิชาการ					
	3. ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้					
	อาจารย์มีความรู้ความสามารถเฉพาะแต่ละสาขาวิชาชีพ					
	งบประมาณได้รับจัดสรรในการสนับสนุนการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม					
0	มีระบบอินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์สำหรับบริการนักศึกษา					
0	มีหนังสือและวารสารทางวิชาการสำหรับการสืบค้นสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว					
0	มีอุปกรณ์/เครื่องมือและสื่อการสอนสำหรับอาจารย์อย่างเพียงพอ					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	4. ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์					
0	มีนโยบายและแผนงานการวิจัยของคณะและสถาบัน					
0	มีแผนพัฒนาบุคลากรด้านวิจัยและแผนพัฒนางานวิจัย					
0	มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยอย่างเพียงพอ					
0	มีผลงานวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของสถาบันและท้องถิ่น					
0	มีผลงานวิจัยเผยแพร่และนำผลการวิจัยไปพัฒนาสถาบันและท้องถิ่น					
	5. ด้านการบริการวิชาการ					
0	มีนโยบายและแผนงานการบริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่นและสังคม					
0	มีการดำเนินกิจกรรมและโครงการตามแผนงาน					
0	มีการประเมินผล ความพึงพอใจในการให้บริการวิชาการของผู้ใช้บริการ					
0	มีการประชาสัมพันธ์ รายงานผลการดำเนินงาน					
0	มีการนำผลการประเมินมาพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินการ					
	6. ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
0	มีนโยบายแผนงานและแผนกลยุทธ์เกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม					
0	มีการดำเนินกิจกรรมและโครงการตามแผนงาน					
0	มีการประสานงานให้เกิดกิจกรรมโดยท้องถิ่นมีส่วนร่วม					
0	มีการติดตามและประเมินผลกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ					
0	มีการรายงานผลและนำผลการประเมินมาพัฒนา					
	7. ด้านการบริหารจัดการ					
0	มีนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการในการบริหารสถาบัน					
0	มีบุคลากรภายในหรือภายนอกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหาร					
0	มีการบริหาร โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในสถาบัน					
0	มีระบบการคัดเลือกบุคลากรที่ชัดเจน โปร่งใสและเป็นธรรม					
0	มีการประชาสัมพันธ์ผลการประเมินผลการบริหารจัดการประเมินตนเองและให้บุคลากรขององค์กรทราบ					
	8. ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
0	มีนโยบาย แผนกลยุทธ์ แผนปฏิบัติการในการประกันคุณภาพภายในของสถาบัน					
0	บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการประกันคุณภาพของหน่วยงาน					
0	บุคลากรของหน่วยงานมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน					
0	มีคณะกรรมการและหน่วยงานรับผิดชอบการประกันคุณภาพภายใน					
0	มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและประชาสัมพันธ์การประกันคุณภาพภายใน					

การให้คะแนน

คะแนน 5 หมายถึง มากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง มาก

คะแนน 3 หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง น้อย

คะแนน 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลระดับความคิดเห็นจากแบบสอบถามนี้ พิจารณาจาก

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการปฏิบัติมาก

คะแนนเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติมากที่สุด

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

จุดมุ่งหมาย

เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือเพื่อการวิจัย

วิธีดำเนินการ

1. นำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งกำหนดคุณสมบัติให้เป็นบุคคลที่มีความรู้

และประสบการณ์ด้านการสร้างเครื่องมือวิจัย จำนวน 2 คน และเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการดูแลคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา 3 คน ตรวจสอบคุณภาพความสมบูรณ์ของเครื่องมือ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ ชุนดี รองศาสตราจารย์เทียน ทองแก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกศักดิ์ บุตรลัภ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ จันทร์เจริญ และอาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข

2. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ผลโดยใช้เทคนิคการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Concurrence) โดยการรวมคะแนน ค่าดัชนีความสอดคล้อง ไม่น้อยกว่า 0.5 ถือได้ว่าใช้ได้โดยไม่ต้องปรับปรุง ถ้าค่าดัชนีความสอดคล้องน้อยกว่า 0.5 จะต้องปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3. ทำการปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

4. นำเครื่องมือที่ผ่านการปรับปรุงไปทำการทดลองใช้(Try-out) ก่อนนำไปใช้จริงกับอาจารย์ของสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี จำนวน 50 คน

ขั้นตอนที่ 4 การเก็บรวบรวม จัดกระทำข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลการวิจัยในระยะที่ 1

จุดมุ่งหมาย

เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จัดกระทำข้อมูล นำสู่การวิเคราะห์และสรุปปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วิธีดำเนินการ

1. ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
2. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จัดเก็บทุกฉบับที่ได้รับคืนมา ดังนี้ แบบสอบถามที่จัดเก็บจำนวนทั้งสิ้น 298 ฉบับ ได้รับคืนมา จำนวน 230 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.18
3. คัดเลือก และตรวจสอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์เพื่อนำมาวิเคราะห์
4. วิเคราะห์ผล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้ และตรวจให้คะแนนแล้วไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS for Windows + (Statistical Package for the Social Sciences) Version 11.5

4.1 สถิติสำหรับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือประกอบด้วย

4.1.1 IOC (Index of Consistency) ใช้ในการสรุปคุณภาพของเครื่องมือตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

4.1.2 Cronbach Reliability Coefficient (α) เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .97

4.2 สถิติพื้นฐานสำหรับวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย

4.2.1 ค่าความถี่ (Frequency)

4.2.2 ค่าร้อยละ (Percentage)

4.2.3 ค่าเฉลี่ย (Mean)

4.2.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

4.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ใช้การคำนวณค่าสัมประสิทธิ์เส้นทาง(Path Analysis) โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง ด้วยโปรแกรมลิสเรล (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542 : 171-214)

ระยะที่ 2 การตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ :

กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

จุดมุ่งหมาย

เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ :

กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

วิธีดำเนินการ

1. นำผลการวิจัยมาดำเนินการตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในลักษณะความสัมพันธ์ แต่ละปัจจัยทั้ง 4 ปัจจัย คือ

1.1 ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ ได้แก่

1.1.1 ภาระงานของอาจารย์

1.1.2 ประสบการณ์การสอนและการวิจัย

1.1.3 ความมุ่งมั่นในการทำงาน

1.2 ปัจจัยด้านการบริหาร ได้แก่

1.3.1 พฤติกรรมการบริหารงาน

1.3.2 บรรยากาศองค์การ

1.3.3 การบริหารงานวิชาการ

1.3.4 การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุน

1.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่

1.3.1 ความเหมาะสมของหลักสูตร

1.3.2 คุณภาพการสอน

1.3.3 สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน

1.3.4 สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน

1.4 ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ได้แก่

1.4.1 การเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านวิชาการ

1.4.2 การเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านกีฬา

1.4.3 การเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านศิลปวัฒนธรรม

1.4.4 การเข้าร่วมกิจกรรมทางด้านอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

2. สันทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยกำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสังกัดสภาสถาบันราชภัฏ จำนวน 7 คน ได้แก่ ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ ชุนดี รองศาสตราจารย์เทียน ทองแก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ จันทระเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมิต คุณานุวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล และนางสาวสุติมา รังสิยานนท์ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเป็นประชากรตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

3. เสนอปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถาบันราชภัฏสวนดุสิต สามารถนำไปใช้ได้จริง

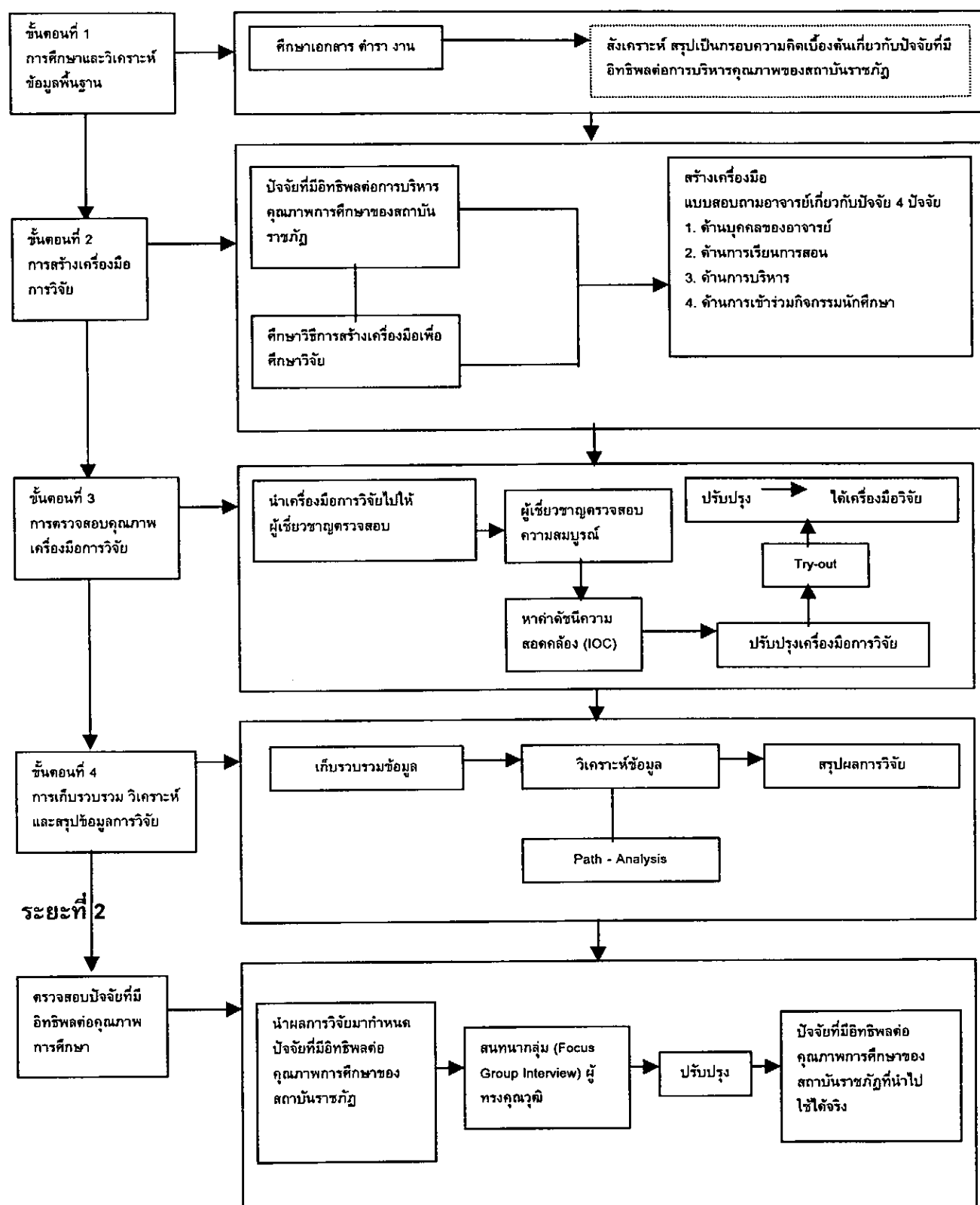
การวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นการตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต วิเคราะห์ผลโดยใช้เทคนิคขั้นตอนวิธีของผู้ทรงคุณวุฒิ

การดำเนินการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ดังภาพประกอบที่ 5

ระยะที่ 1 ขั้นตอน

วิธีดำเนินการ

ภาพประกอบ 5 ขั้นตอนการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. สัญญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

สัญญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X_1	แทน	ภาระงานของอาจารย์
X_2	แทน	ประสบการณ์การสอน
X_3	แทน	ความมุ่งมั่นในการทำงาน
X_4	แทน	กิจกรรมการบริหารที่นำไปสู่ความสำเร็จของนโยบาย
X_5	แทน	บรรยากาศองค์กร
X_6	แทน	การบริหารงานวิชาการ
X_7	แทน	การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน
X_8	แทน	ความเหมาะสมของหลักสูตร
X_9	แทน	คุณภาพการสอน
X_{10}	แทน	สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน
X_{11}	แทน	สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน
X_{12}	แทน	กิจกรรมด้านวิชาการ
X_{13}	แทน	กิจกรรมด้านกีฬา
X_{14}	แทน	กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม
X_{15}	แทน	กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
Y	แทน	คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
y_1	แทน	คุณภาพด้านบัณฑิต

y_2	แทน	คุณภาพด้านการเรียนรู้
y_3	แทน	คุณภาพด้านการสนับสนุนการเรียนรู้
y_4	แทน	คุณภาพด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์
y_5	แทน	คุณภาพด้านการบริการวิชาการ
y_6	แทน	คุณภาพด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
y_7	แทน	คุณภาพด้านบริหารจัดการ
y_8	แทน	คุณภาพด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน
char	แทน	ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์
lea	แทน	ปัจจัยด้านการเรียนการสอน
adm	แทน	ปัจจัยด้านการบริหาร
act	แทน	ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา
qua	แทน	คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
P_{ji}	แทน	สัมประสิทธิ์เส้นทางที่มีทิศทางความสัมพันธ์จากตัวแปร j ไปยังตัวแปร i
χ^2	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรม ลิสเรล
GFI	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรล
AGFI	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความสอดคล้องที่ปรับแก้ของรูปแบบความสัมพันธ์เชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสเรล
R^2	แทน	อำนาจในการทำนาย หมายถึง ความแปรปรวนของตัวแปรตาม ที่อธิบายด้วยตัวแปรอิสระร่วมกัน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป คำนวณค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบสอบถามกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยอิทธิพลที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการ

ศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel Model) ทั้งโมเดลความสัมพันธ์ก่อนปรับแก้ และโมเดลความสัมพันธ์ที่ปรับแก้แล้ว

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Interview)

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานจำนวนร้อยละของอาจารย์โดยจำแนกตามปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนชั่วโมงสอน และประสบการณ์การสอน ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลพื้นฐานแสดงจำนวนร้อยละในปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์

ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	72	31.30
หญิง	158	68.70
อายุ		
ต่ำกว่า 35 ปี	51	22.20
35 – 45 ปี	66	28.70
มากกว่า 45 ปีขึ้นไป	113	49.10
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	9	3.90
ปริญญาโท	189	82.20
ปริญญาเอก	32	13.90
จำนวนชั่วโมงสอนของอาจารย์/สัปดาห์		
น้อยกว่า 5 ชั่วโมง	21	11.66
5-10 ชั่วโมง	45	25.00
11 ชั่วโมงขึ้นไป	114	63.33

ตาราง 1 (ต่อ)

ตัวแปร	ความถี่	ร้อยละ
ประสบการณ์การสอน		
ต่ำกว่า 5 ปี	50	17.85
5- 10 ปี	66	23.57
มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	164	58.57
รวมทั้งสิ้น	230	100.00

จากตาราง 1 พบว่า จำนวนกลุ่มประชากรด้านบุคลากรเป็นเพศชายจำนวน 72 คนคิดเป็นร้อยละ 31.30 และเป็นเพศหญิงจำนวน 158 คน คิดเป็นร้อยละ 68.70 อายุต่ำกว่า 35 ปีจำนวน 51 คนคิดเป็นร้อยละ 22.20 อายุระหว่าง 35-45 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 28.70 และอายุมากกว่า 45 ปีขึ้นไปจำนวน 113 คนคิดเป็นร้อยละ 49.10 ในด้านระดับการศึกษาพบว่า ระดับปริญญาตรีมีจำนวน 9 คนคิดเป็นร้อยละ 3.90 ระดับปริญญาโทจำนวน 189 คนคิดเป็นร้อยละ 82.20 และระดับปริญญาเอกจำนวน 32 คนคิดเป็นร้อยละ 13.90 ส่วนจำนวนชั่วโมงสอนของอาจารย์ต่อสัปดาห์พบว่า อาจารย์ที่สอนน้อยกว่า 5 ชั่วโมงมีจำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 9.10 อาจารย์ที่สอนระหว่าง 6-10 ชั่วโมงมีจำนวน 45 คนคิดเป็นร้อยละ 28.70 และอาจารย์ที่สอนมากกว่า 10 ชั่วโมงขึ้นไปมีจำนวน 114 คนคิดเป็นร้อยละ 49.60 ในด้านประสบการณ์ทางการสอนของอาจารย์พบว่า อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนต่ำกว่า 5 ปีจำนวน 50 คนระหว่าง 5-10 ปีจำนวน 66 คนคิดเป็นร้อยละ 19.60 และอาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 10 ปีขึ้นไปมีจำนวน 164 คนคิดเป็นร้อยละ 71.30

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตในปัจจัยที่ศึกษาสี่ด้าน ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านบุคลากร 2) ปัจจัยด้านการบริหาร 3) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และ 4) ปัจจัยการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของตัวแปรที่ศึกษา

	ตัวแปรที่ศึกษา	$\bar{X}$	SD	ความหมาย
	ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์(char)			
X ₁	ภาระงานของอาจารย์	11.62	3.08	ระดับมาก
X ₂	ประสบการณ์การสอน	2.20	.87	ระดับมาก
X ₃	ความมุ่งมั่นในการทำงาน	4.53	.36	ปฏิบัติทุกครั้ง
	ปัจจัยด้านการบริหาร(adm)			
X ₄	พฤติกรรมการบริหารงาน	3.95	.79	ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง
X ₅	บรรยากาศองค์การ	3.63	.99	ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง
X ₆	การบริหารงานวิชาการ	3.74	.86	ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง
X ₇	การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน	3.56	.79	ปฏิบัติเกือบทุกครั้ง
	ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea)			
X ₈	ความเหมาะสมของหลักสูตร	3.63	.72	เป็นจริงมาก
X ₉	คุณภาพการสอน	3.98	.76	เป็นจริงมาก
X ₁₀	สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน	3.95	.84	เป็นจริงมาก
X ₁₁	สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน	3.40	.88	เป็นจริงปานกลาง
	ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act)			
X ₁₂	กิจกรรมด้านวิชาการ	3.55	.80	เข้าร่วมมาก
X ₁₃	กิจกรรมด้านกีฬา	3.03	.88	เข้าร่วมปานกลาง
X ₁₄	กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม	3.19	.81	เข้าร่วมปานกลาง
X ₁₅	กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม	3.15	.97	เข้าร่วมปานกลาง

จากตาราง 2 ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์(char) พบว่า อาจารย์มีภาระงานสอน(X₁) และประสบการณ์การสอนมาก(X₂)อยู่ในระดับมาก และอาจารย์มีความมุ่งมั่นในการทำงาน(X₃)โดยเข้าร่วมปฏิบัติงานทุกครั้ง ปัจจัยด้านการบริหาร(adm) ในตัวแปรเกี่ยวกับพฤติกรรมการบริหารงาน(X₄) บรรยากาศองค์การ(X₅) การบริหารงานวิชาการ(X₆) และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการสนับสนุน(X₇) พบว่ามีการปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการในสถาบันเกือบทุกครั้งหรือปฏิบัติมาก ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ได้แก่

ความเหมาะสมของหลักสูตร(X_8) คุณภาพการสอน(X_9) สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน(X_{10}) และสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน(X_{11}) พบว่ามีการดำเนินงานในปัจจัยด้านการเรียนการสอนอยู่ในเกณฑ์สูงทุกตัวแปรหรือมีการปฏิบัติในระดับมาก ส่วนปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา พบว่ากิจกรรมด้านวิชาการ(X_{12}) อาจารย์เข้าร่วมมาก ส่วนกิจกรรมด้านกีฬา(X_{13}) กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม(X_{14}) และกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม(X_{15}) อาจารย์เข้าร่วมในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยอิทธิพลที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) จากการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน และระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรเกณฑ์ แสดงไว้ในตาราง 3

ตาราง 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	X ₈	X ₉	X ₁₀	X ₁₁	X ₁₂	X ₁₃	X ₁₄	X ₁₅
X ₁	1.00														
X ₂	.074	1.00													
X ₃	.201**	.275**	1.00												
X ₄	-.004	-.002	.065	1.00											
X ₅	.091	.012	-.080	.582**	1.00										
X ₆	.089	.027	.011	.648**	.649**	1.00									
X ₇	-.018	.097	-.078	.630**	.607**	.683**	1.00								
X ₈	.034	.064	.015	.533**	.575**	.639**	.630**	1.00							
X ₉	.028	-.088	.069	.273**	.304**	.369**	.312**	.471**	1.00						
X ₁₀	-.004	.114	.053	.533**	.479**	.469**	.501**	.539**	.706**	1.00					
X ₁₁	.128	.209**	.123	.430**	.385**	.397**	.482**	.422**	.374**	.599**	1.00				
X ₁₂	.021	.030	.003	.550**	.594**	.650**	.596**	.594**	.505**	.594**	.510**	1.00			
X ₁₃	-.149	.098	-.242**	.374**	.419**	.437**	.568**	.474**	.279**	.429**	.587**	.633**	1.00		
X ₁₄	.012	.077	-.204**	.442**	.515**	.561**	.675**	.612**	.411**	.465**	.446**	.684**	.692**	1.00	
X ₁₅	-.049	.105	-.125	.538**	.550**	.580**	.681**	.625**	.459**	.559**	.568**	.661**	.687**	.839**	1.00
Y	.044	.090	-.069	.587**	.527**	.635**	.659**	.666**	.524**	.651**	.547**	.697**	.538**	.772**	.777**
y ₁	.115	.003	.096	.456**	.318**	.502**	.439**	.540**	.533**	.570**	.461**	.573**	.296**	.577**	.567**
y ₂	-.012	.008	-.139*	.514**	.440**	.566**	.523**	.624**	.466**	.541**	.436**	.665**	.540**	.669**	.658**
y ₃	.100	.080	.061	.459**	.319**	.351**	.378**	.394**	.473**	.614**	.513**	.459**	.261**	.340**	.449**
y ₄	.146*	.096	.134*	.414**	.356**	.475**	.459**	.438**	.327**	.466**	.404**	.474**	.304**	.377**	.484**
y ₅	-.013	.109	-.143*	.428**	.422**	.525**	.635**	.562**	.378**	.461**	.395**	.540**	.516**	.634**	.693**
y ₆	-.027	.095	-.206**	.459**	.427**	.546**	.626**	.528**	.353**	.470**	.353**	.569**	.530**	.768**	.757**
y ₇	-.019	.082	-.130*	.545**	.589**	.545**	.603**	.620**	.371**	.534**	.540**	.587**	.591**	.695**	.767**
y ₈	.026	.086	-.060	.508**	.483**	.578**	.545**	.584**	.520**	.569**	.435**	.640**	.383**	.546**	.585**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรอิสระในปัจจุบันที่เป็นตัวพยากรณ์มีด้วยกัน 15 ตัวแปร รวมทั้งหมด 105 ค่า พบว่ามีค่าเป็นบวก 93 ค่า อยู่ระหว่าง .003 ถึง .839 และมีค่าเป็นลบ 12 ค่า อยู่ระหว่าง -.004 ถึง -.242 เป็นค่าที่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำนวน 71 ค่า

และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 34 ค่า และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกันที่มีค่าสูงสุด คือกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม(X_{14}) กับกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(X_{15})

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระในปัจจัยพยากรณ์ทั้ง 15 ตัว กับตัวแปรตามซึ่งเป็นตัวแปรเกณฑ์ พบว่า มีค่าตั้งแต่ .044 ถึง .777 มีนัยสำคัญทางสถิติ 12 ค่า และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3 ค่า ตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม(Y)มากที่สุด คือ กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(X_{15}) รองลงมา ได้แก่ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม(X_{14}) กิจกรรมด้านวิชาการ(X_{12}) ความเหมาะสมของหลักสูตร(X_8) การจัดสรรทรัพยากรเพื่อการสนับสนุน(X_7) สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน(X_{10}) การบริหารงานวิชาการ(X_6) พฤติกรรมการบริหารงาน(X_4) กิจกรรมด้านกีฬา(X_{13}) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน(X_{11}) บรรยากาศองค์การ (X_5) คุณภาพการสอน(X_9) ตามลำดับ และตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม(Y) ในระดับน้อยที่สุด คือ ภาระงานของอาจารย์(X_1)

ส่วนค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามที่เป็นตัวแปรย่อย พบว่า

1. ภาระงานของอาจารย์(X_1) มีความสัมพันธ์กับกิจกรรมการบริหารที่นำไปสู่ความสำเร็จ(y_4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ประสบการณ์การสอน(X_2) ไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม

3. ความมุ่งมั่นในการทำงาน(X_3) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพด้านการเรียนรู้ (y_2) คุณภาพด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์(y_4) คุณภาพด้านการบริการวิชาการ(y_5) และคุณภาพด้านบริหารจัดการ (y_7) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสัมพันธ์กับคุณภาพด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม(y_6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. พฤติกรรมการบริหารงาน(X_4) บรรยากาศองค์การ (X_5) การบริหารงานวิชาการ(X_6) และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการสนับสนุน(X_7) ความเหมาะสมของหลักสูตร(X_8) คุณภาพการสอน(X_9) สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน(X_{10})สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน(X_{11}) กิจกรรมด้านวิชาการ (X_{12}) กิจกรรมด้านกีฬา(X_{13}) กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม(X_{14}) และกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(X_{15}) มีความสัมพันธ์กับคุณภาพด้านบัณฑิต(y_1) คุณภาพด้านการเรียนรู้(y_2) คุณภาพด้านการสนับสนุนการเรียนรู้(y_3) คุณภาพด้านงานวิจัยและงานสร้างสรรค์(y_4) คุณภาพด้านการบริการวิชาการ(y_5) คุณภาพด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม(y_6) คุณภาพด้านบริหารจัดการ(y_7) และคุณภาพด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน(y_8) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีค่าความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม(X_{14}) กับคุณภาพด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม(y_6) รองลงมาคือ กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม(X_{15}) กับคุณภาพด้านบริหารจัดการ(y_7) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรที่มีค่าความสัมพันธ์กันต่ำสุด ได้แก่ ภาระงานของอาจารย์(X_1) กับคุณภาพด้านการเรียนรู้(y_2)

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel Model) ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติจากรูปแบบความสัมพันธ์ ปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติของรูปแบบความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทาง

ตัวแปรผล	ตัวแปรสาเหตุ	P_{ji}	t
ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรม นักศึกษา(act)	ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea)	0.46	8.81**
	ปัจจัยด้านบุคลิก(char)	-0.19	-4.97**
	ปัจจัยด้านการบริหาร(adm)	0.41	7.86**
ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea)	ปัจจัยด้านบุคลิก(char)	0.11	2.13**
	ปัจจัยด้านการบริหาร(adm)	0.67	13.63**
ปัจจัยด้านการบริหาร(adm)	ปัจจัยด้านบุคลิก(char)	-0.03	-0.42
คุณภาพการศึกษา(qua)	ปัจจัยด้านบุคลิก(char)	0.03	-0.76
	ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea)	0.34	5.87**
	ปัจจัยด้านการบริหาร(adm)	0.49	3.64**
	ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรม	0.38	5.98**
	นักศึกษา(act)		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .01

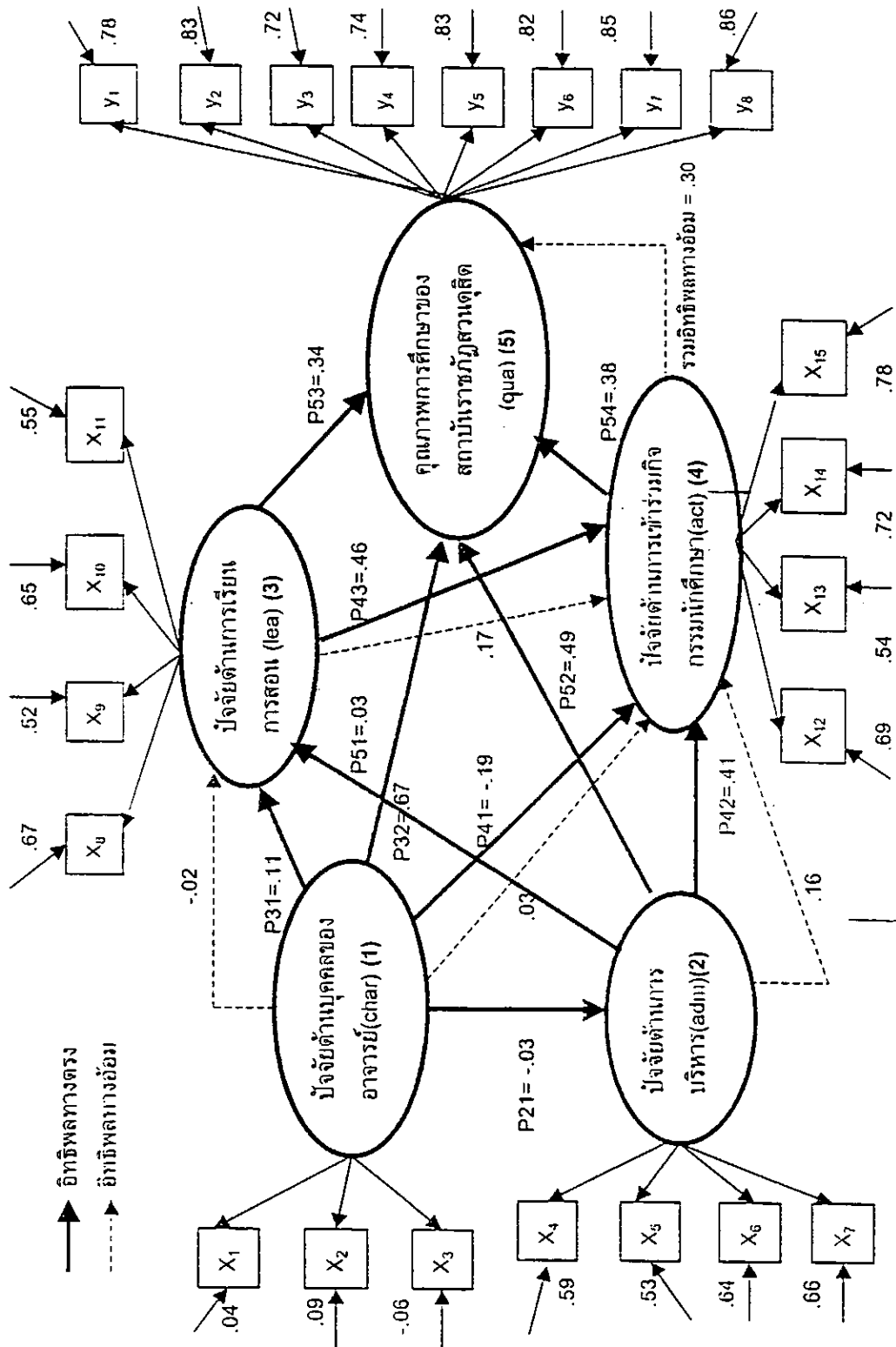
ค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้องของรูปแบบ

$\chi^2 = 23.05$ $p = 0.58$ $df = 6$ $GFI = 1.00$ $AGFI = 0.96$

จากตาราง 4 ค่าการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ทางสถิติ สามารถอธิบายได้ดังนี้

1. เมื่อใช้ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act) เป็นตัวแปรผล พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยการเรียนการสอน(lea) ปัจจัยบุคคลของอาจารย์(char) และปัจจัยด้านการบริหาร
2. เมื่อใช้ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) เป็นตัวแปรผล พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์(char) กับปัจจัยด้านการบริหาร(adm)
3. เมื่อใช้ปัจจัยด้านการบริหาร(adm) เป็นตัวแปรผล พบว่า มีอิทธิพลอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์(char)
4. เมื่อใช้ปัจจัยด้านคุณภาพการศึกษา(qua) เป็นตัวแปรผล พบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) ปัจจัยด้านการบริหาร(adm) และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act) ส่วนปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ไม่พบว่ามีอิทธิพลกับคุณภาพการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์รูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน เมื่อนำค่าสัมประสิทธิ์เส้นทางจากตาราง 5 มาเขียนกำกับแต่ละเส้นทางของรูปแบบความสัมพันธ์ เพื่อแสดงขนาดของความสัมพันธ์ของตัวแปรในแต่ละคู่ ปรากฏผลดังแสดงในภาพประกอบ 6

ภาพประกอบที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรไปปัจจัย และรูปแบบความสัมพันธ์ที่สังเกตด้วยโปรแกรมลิสรล

จากรูปแบบความสัมพันธ์เส้นทางในภาพประกอบที่ 6 อธิบายได้ว่า

ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์(char) มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา(qua)ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ต่อปัจจัยด้านการบริหาร(adm) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act) รวมทั้งมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยผ่านมาทางปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act)

ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา(qua)ของราชภัฏสวนดุสิต และมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาโดยผ่านทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act)

ปัจจัยด้านการบริหาร(adm) มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา(qua)ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต และมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาโดยผ่านทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act)

ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act) มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา(qua)ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต และไม่มีอิทธิพลทางอ้อม

เมื่อพิจารณาค่าสถิติวัดระดับความสอดคล้องของรูปแบบพบว่า ค่าสถิติ $\chi^2 = 23.05$ ($p = 0.587$) ค่าสถิติ GFI มีค่าเท่ากับ 1.00 และค่าสถิติ AGFI มีค่าเท่ากับ 0.96 แสดงว่ารูปแบบความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ เนื่องจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่าค่า χ^2 มีค่าต่ำและ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้ ค่าสถิติ GFI มีค่าสมบูรณ์ตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์โมเดลลิสเรล กล่าวคือ ค่าสถิติ GFI ต้องมีค่าเข้าใกล้ 1.00 และค่าสถิติ AGFI มีค่าเข้าใกล้ 1.00 ซึ่งสรุปผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน ดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสถิติวัดความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์

รูปแบบ	χ^2	GFI	AGFI	สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์
ความสัมพันธ์ตามสมมติฐาน	23.05 ($p=0.58$)	1.00	0.96	สอดคล้องตามสมมติฐาน

จากตาราง 5 พบว่า ค่าสถิติวัดความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์มีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด

ตอนที่ 4 วิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อ
คุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 ขนาดอิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ตัวแปรผล ตัวแปรสาเหตุ	gur			lea			act			adm		
	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE
char	-.07 (0.06)	.11 (0.04)	.03 (0.05)	.09 (0.06)	.11 (0.04)	-.02 (0.04)	-.16 (.06)	-.19 (.03)	.03 (0.05)	-.03 (0.06)	--	--
lea	.51 (0.05)	.34 (0.05)	.17 (0.03)	--	--	--	.46 (0.05)	.46 (0.05)	.17 (0.03)	--	--	--
adm	.70 (0.05)	.49 (0.05)	.16 (0.04)	.67 (0.04)	.67 (0.04)	--	.71 (0.04)	.41 (0.05)	.16 (0.04)	--	--	--
act	.38 (0.06)	.38 (0.06)	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

ค่าสถิติ

 $\chi^2 = 23.05$ $P = 0.58$ $DF = 6$ $GFI = 1.00$ $AGFI = 0.96$

สมการโครงสร้างตัวแปร Qua Act Lea

R - SQUARE .68 .65 .45

หมายเหตุ ตัวเลขในวงเล็บคือ ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน TE = อิทธิพลรวม DE = อิทธิพลทางตรง IE = อิทธิพลทางอ้อม

จากตาราง 6 พบว่า

1. ตัวแปรปัจจัยทั้ง 4 ตัว มีขนาดอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา(qua) ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์(char) มีอิทธิพลรวม -.07 โดยเป็นอิทธิพลทางตรง .11 และมีอิทธิพลทางอ้อม .03

1.2 ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) มีอิทธิพลรวม .51 โดยเป็นอิทธิพลทางตรง .34 และเป็นอิทธิพลทางอ้อม .17

1.3 ปัจจัยด้านการบริหาร(adm) มีอิทธิพลรวม .70 โดยเป็นอิทธิพลทางตรง .49 และอิทธิพลทางอ้อม .16

1.4 ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act) มีอิทธิพลรวม .38 โดยเป็นอิทธิพลทางตรง และไม่มีอิทธิพลทางอ้อม

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต สามารถอธิบายได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน(lea) มี 2 ปัจจัย สามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยด้านการเรียนการสอน ในสถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้ร้อยละ 45

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act) มี 3 ปัจจัย และสามารถร่วมกันอธิบายปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้ร้อยละ 65

2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา(qua) มี 4 ปัจจัย และสามารถร่วมกันอธิบายคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้ร้อยละ 68

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

จากการสนทนากลุ่มโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิมาทำการประชุม ณ ห้องประชุมสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในวันที่ 21 มีนาคม พ.ศ.2548 เวลา 9.00 – 11.00 น. จำนวน 7 คน ได้แก่ ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ ชุนดี รองศาสตราจารย์เทือน ทองแก้ว ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ จันทระเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมิต คุณานุวัฒน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล และนางสาวสุศิมา รังสิยานนท์ ผลการประชุม และเสนอปัจจัยเพื่อเป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารสถาบันราชภัฏสวนดุสิต สรุปผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต แต่มีบางส่วนที่มีความเห็นเพิ่มเติมคือ ให้ลดภาระงานสอนให้น้อยลงเพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาในภาพรวมของสถาบัน รวมทั้ง แยกภาระงานสอนกับงานวิจัย

2. ปัจจัยด้านการบริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน มีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต และนอกจากนั้นยังมีความเห็นเพิ่มเติมอีกว่า ในปัจจัยด้านการบริหารควรเพิ่มปัจจัยย่อย คือ ภาวะผู้นำ และวัฒนธรรมองค์การ

3. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคนมีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต นอกจากนั้นยังมีความเห็นเพิ่มเติมว่า หลักสูตรควรเป็นหลักสูตรที่ปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอและมีการวิจัยรองรับ รวมทั้งต้องมีการประเมินผลการสอนของคณาจารย์ด้วย

4. ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิทุกคน มีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในขณะที่เดียวกันก็มีความเห็นเพิ่มเติมว่า กิจกรรมของนักศึกษาควรเป็น การบริการวิชาการต่อสังคม ที่ให้ความสำคัญต่อกิจกรรมที่มีส่วนร่วมกับท้องถิ่นหรือชุมชน เพราะสถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

สมมติฐานในการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
2. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต และมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยส่งผ่านทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา
3. ปัจจัยด้านการบริหาร มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
 - 3.1 ปัจจัยด้านการบริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา
 - 3.2 ปัจจัยด้านการบริหารมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาโดยส่งผ่านทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา และปัจจัยด้านการเรียนการสอน
4. ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
 - 4.1 ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการบริหาร
 - 4.2 ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีอิทธิพลโดยทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตส่งผ่านทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ปัจจัยด้านการเรียนการสอนและปัจจัยด้านการบริหาร

ความสำคัญของการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารทุกระดับของสถาบันราชภัฏ โดยเฉพาะสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ที่จะนำไปใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนางานในส่วนที่รับผิดชอบให้ประสบความสำเร็จตามมาตรฐานการศึกษา

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลทางวิชาการสำหรับผู้บริหาร นักวิชาการ นักการศึกษา นักวิจัย และผู้สนใจเพื่อใช้อ้างอิง ตลอดจนเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยอิทธิพลในด้านต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความสำเร็จ หรือมีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์ ประกอบด้วยสถานภาพของผู้ตอบ และความมุ่งมั่นในการทำงานของอาจารย์ แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.84

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหาร ประกอบด้วย พฤติกรรมการบริหาร บรรยากาศองค์การ การบริหารงานวิชาการ และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการสนับสนุน แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.97

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนการสอน ประกอบด้วย ความเหมาะสมของหลักสูตร คุณภาพการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของสถาบัน แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.95

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ประกอบด้วย การเข้าร่วมกิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม และด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.97

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ประกอบด้วยองค์ประกอบด้านคุณภาพบัณฑิต ด้านการเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ ด้านการบริการวิชาการ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ด้านการบริหารจัดการ และด้านระบบการประกันคุณภาพ แบบสอบถามฉบับนี้มีค่าความเชื่อมั่น 0.97 และเมื่อนำแบบสอบถามทั้งหมดมาวิเคราะห์รวมกันได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ส่งถึงอธิการบดีสถาบันราชภัฏสวนดุสิตเพื่อขออนุญาต และขอเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย

2. ผู้วิจัยประสานงานขอความร่วมมือกับอาจารย์ พร้อมหนังสือแนะนำตัวเพื่อขอเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมดด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเก็บข้อมูลจากคณาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิตจำนวนทั้งสิ้น 298 ฉบับ ได้รับกลับคืนมาและมีความสมบูรณ์จำนวน 230 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 77.18

4. ตรวจสอบข้อมูลที่สมบูรณ์แล้วนำไปวิเคราะห์ทางสถิติ

5. เมื่อวิเคราะห์ทางสถิติแล้ว นำผลที่ได้ไปตรวจสอบกับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้บริหารของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) รายนามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้บริหารของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตแสดงไว้ในภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปคิดค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของแบบสอบถามกับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนชั่วโมงสอนของอาจารย์ต่อสัปดาห์ และประสบการณ์การสอนและการวิจัย รวมทั้งวิเคราะห์ระดับของตัวแปรปัจจัยในแต่ละด้าน และรวมทุกด้าน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยอิทธิพลที่มีต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา กับคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel Model)

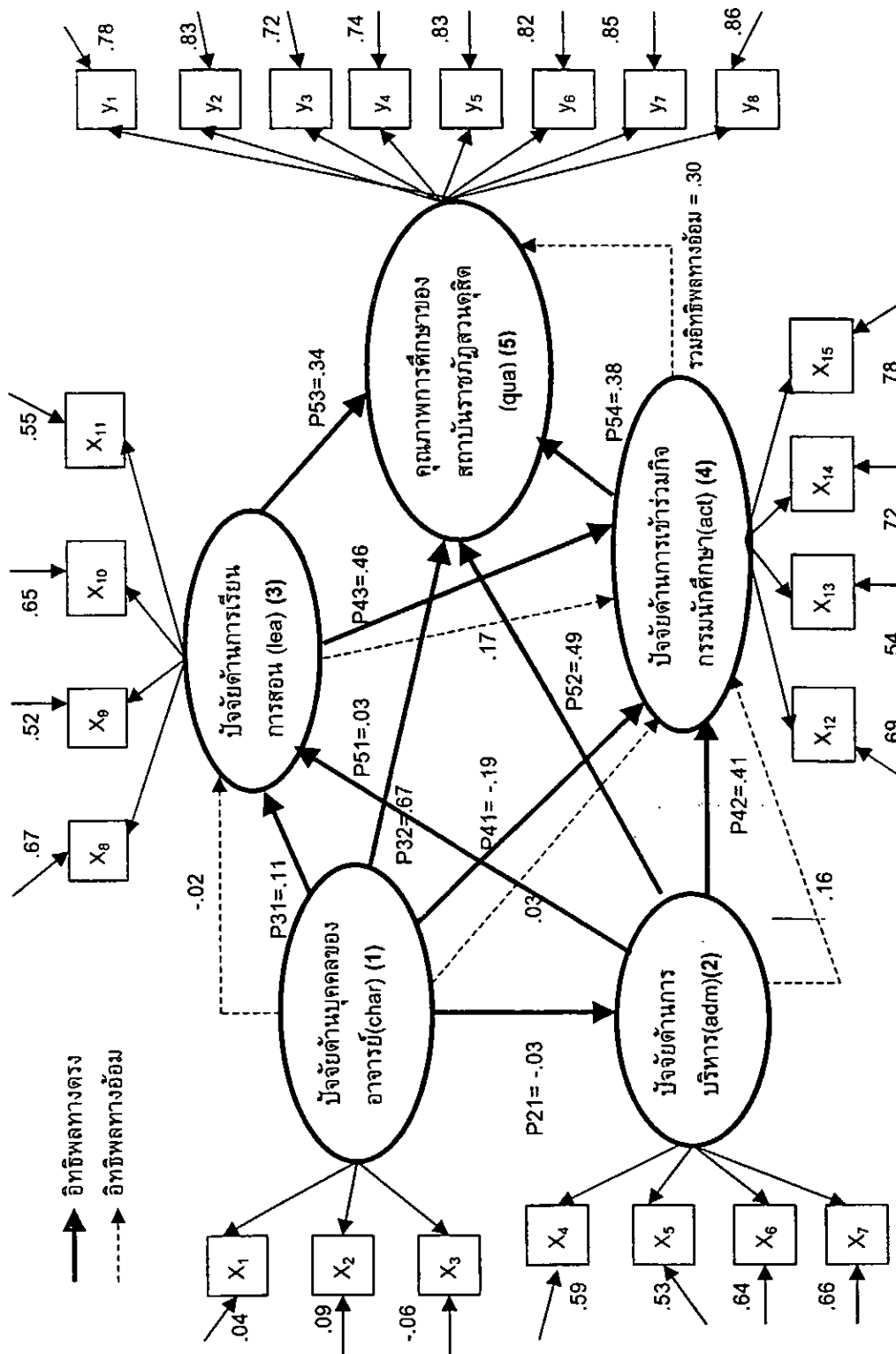
ตอนที่ 4 การวิเคราะห์อิทธิพลทางตรง ทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นระหว่างปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต มีความสัมพันธ์ดังแสดงในภาพประกอบที่ 6

ภาพประกอบที่ 6 แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรในปัจจัย และรูปแบบความสัมพันธ์สัมพัทธ์เส้นทางด้วยโปรแกรมลิสมเรล

ผลการตรวจสอบวัดระดับความสอดคล้องของโมเดล ทำให้ได้โมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือได้ ค่าไคสแควร์เท่ากับ 23.05 ($p=0.587$) มีดัชนีความสอดคล้อง (GFI) เท่ากับ 1.00 และมีดัชนีความสอดคล้องที่ปรับค่าตามการคำนวณของโปรแกรมลิสเรล (AGFI) เท่ากับ 0.96

2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตมีทั้งหมด 4 ตัว ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา

3. ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์(char) มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา(qua)ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ร่วมกับปัจจัยด้านการบริหาร(adm) ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act) และมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ส่งผ่านมาทางปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act)

4. ปัจจัยด้านการเรียนการสอน(lea) มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา(qua) ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต และมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาผ่านทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act)

5. ปัจจัยด้านการบริหาร(adm) มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุทางโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา(qua) ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต และมีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาผ่านทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act)

6. ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา(act) มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษา(qua) ของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

อภิปรายผล

ผลการวิจัยอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา มีอิทธิพลในรูปที่เป็นสาเหตุโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด (สมมติฐานที่ 1) หมายความว่า การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของอาจารย์ นับว่ามีความสำคัญที่ส่งผลต่อความร่วมมือในการปฏิบัติงานทั้งของอาจารย์และนักศึกษา กล่าวคือ อาจารย์เป็นผู้ที่มีความรู้และมีวุฒิภาวะ ซึ่งสามารถนำนักศึกษาหรือให้ความช่วยเหลือนักศึกษาในด้านต่าง ๆ ได้ เช่น อำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการ

จัดการระบบงาน รวมทั้งยังสามารถเป็นผู้ให้คำปรึกษา ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์กับนักศึกษา เป็นต้น ดังนั้นการที่อาจารย์เข้าร่วมในกิจกรรมนักศึกษาเป็นประจำ และต่อเนื่องอาจส่งผลให้เกิดบรรยากาศที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา รวมถึงอาจได้รับความพึงพอใจจากผู้บริหาร ซึ่งส่งผลดีต่อการจัดการศึกษา การเรียนการสอน ปัญหาส่วนตัวได้รับการแก้ไข ลดช่องว่างระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือ คุณภาพการศึกษาเกิดจากคุณภาพ และความพร้อมของนักศึกษา กล่าวคือ หากนักศึกษามีความพร้อมและ มีความสนใจใฝ่รู้ ศึกษาค้นคว้าเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสถานศึกษา กลุ่มเพื่อน และกิจกรรมต่าง ๆ ที่เข้าร่วมได้ ย่อมส่งผลโดยตรงต่อตัวนักศึกษา และเป็นผลสืบเนื่องต่อคุณภาพทางการศึกษาในอนาคต การร่วมทำกิจกรรมทั้ง กิจกรรมการเรียน และกิจกรรมนอกหลักสูตรต่าง ๆ ที่อาจารย์ผู้สอนหรือสถาบันการศึกษาจัดขึ้น จะช่วยตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้เป็นอย่างดี สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่ในการพัฒนาคนระดับสูง ในด้านวิชาการ สติปัญญา สังคม จิตใจ และร่างกาย ในการสร้างสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ และรวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกันระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ก็เพื่อให้นักศึกษาได้รับความรู้ความชำนาญ และมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ย่อมส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาได้ (Taylor, 1964 : 33-40)

2. ปัจจัยด้านการเรียนการสอนมีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนด(สมมติฐานที่ 2 และสมมติฐานที่ 2.1) หมายความว่า สภาพปัจจัยด้านการเรียนการสอนที่หมายถึง การจัดการเรียนการสอน และการสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ประกอบกับการจัดหลักสูตร การจัดกิจกรรมทางวิชาการ รวมถึงพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยทั่วไปจะประกอบไปด้วยอาจารย์กับนักศึกษาเป็นสำคัญ ซึ่งทั้งสองฝ่ายจะมีบทบาทหน้าที่ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนโดยมีวัตถุประสงค์ที่ตรงกันว่า นักศึกษาจะต้องได้รับความรู้ต่าง ๆ ที่อาจารย์จัดให้ตามหลักสูตรที่กำหนด และหลักสูตรที่ดีต้องตอบสนองความต้องการของบุคคลและสังคม สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถและทัศนคติที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมให้มากที่สุด (Saylor and William, 1974 : 17) แต่เนื่องจากปัจจุบันกิจกรรมการเรียนการสอนอาจเปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านหลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอน รวมไปถึงอุปกรณ์เครื่องมือ และเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมาก ดังนั้น คุณภาพการศึกษาในปัจจุบันอาจมีความแตกต่างกับคุณภาพการศึกษาในอดีต และจากการสัมภาษณ์รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในด้านการเรียนการสอน พบว่า คุณภาพการเรียนการสอนเกี่ยวข้องกับหลักสูตรที่เป็นที่นิยมของผู้เรียน การจูงใจผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ อาทิเช่น การให้ผู้เรียนได้เข้าเรียนก่อนที่จะเลือกเรียนสาขาวิชาโดยไม่เก็บค่าเล่าเรียน และการให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนทั้งในระบบเข้าห้องเรียนและไม่เข้าห้องเรียน หรือการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนใกล้บ้าน เป็นต้น เหล่านี้เป็นวิธีการหนึ่งในการให้ผู้เรียนมีความสนใจที่จะเข้ามาศึกษาเรียนรู้ ความสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันราชภัฏสวนดุสิตดำเนินการอยู่ คือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียน เช่น ห้องเรียนที่ประกอบไปด้วยสื่อที่ช่วย

การเรียนรู้ และการสอน กล่าวคือ ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยให้คณาจารย์ได้มีอุปกรณ์ที่ช่วยในการสอนอย่างครบครัน ซึ่งสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้สถาบันราชภัฏสวนดุสิตให้ความสนใจ และได้ดำเนินการเป็นระบบมาอย่างต่อเนื่องจนปัจจุบัน ด้วยสภาพแวดล้อมของสถาบัน และสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านี้ ส่งผลให้มีผู้สนใจเข้ามาศึกษาในสถาบันราชภัฏสวนดุสิตเป็นจำนวนมาก (พิทักษ์ จันทรเจริญ. 2548 : สัมภาษณ์)

ในด้านคุณภาพการสอนก็เป็นตัวแปรที่สำคัญมากที่สุดที่จะทำให้สถาบันอุดมศึกษามีมาตรฐานการศึกษาสูง กล่าวคือ ถ้าคณาจารย์มีความรู้ความสามารถสูงแล้วย่อมส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจได้เร็ว และง่ายยิ่งขึ้น หากสถาบันอุดมศึกษามีคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิที่พร้อมเพรียงทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ก็เป็นที่เชื่อถือว่ามาตรฐานการศึกษาจะดีตามไปด้วย นิสิตนักศึกษาที่ประสงค์จะศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาใด ก็มักจะให้ความนิยมกับสถาบันที่มีชื่อเสียง และพบว่าส่วนหนึ่งที่ทำให้สถาบันมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับนั้นเกี่ยวพันกับคุณภาพของอาจารย์ ดังที่ วิจิตร ศรีสอาน (2518 : 71) และสมพร บัวทอง (2519 : บทนำ) ได้กล่าวว่า คุณภาพของครูอาจารย์ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการสอนด้วยนั้น เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงคุณภาพของสถาบันการศึกษา ตลอดจนคุณภาพผู้เรียนในสถาบันนั้น ๆ เนื่องจากอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้กำหนดเงื่อนไขต่าง ๆ ในการเรียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร และวัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 : 51) กล่าวว่า ผู้ที่เป็อาจารย์นั้น มีความรู้ดีอย่างเดียวไม่พอ ต้องมีความเข้าใจวิธีสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมกับสาขาวิชาด้วย ซึ่งศาสตร์การสอนในปัจจุบันได้มีการพัฒนามากขึ้น จึงเป็นหน้าที่ของอาจารย์ที่ต้องศึกษาเรียนรู้และปฏิบัติให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงด้วยเพื่อนำไปสู่วิชาชีพทางการสอนที่มีคุณภาพ และเพื่อให้อาจารย์ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ นั้น ๆ ได้อย่างถูกต้องตามหลักของการศึกษา

ปัจจัยด้านการเรียนการสอนมีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต โดยผ่านทางปัจจัยการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา หมายความว่า ปัจจัยทั้งสองเชื่อมโยงร่วมกันส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตซึ่งเกี่ยวเนื่องกับสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมหรือการเข้าร่วมในกิจกรรมทั้งในชั้นเรียนที่อาจารย์จัดขึ้นร่วมกับนักศึกษาหรืออาจเป็นกิจกรรมของสถาบันที่มีอยู่ ที่ผู้สอนสามารถให้นักศึกษาเข้าร่วมโดยมีอาจารย์เป็นผู้ควบคุม และให้คำปรึกษา เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะปฏิบัตินอกชั้นเรียน และเป็นการได้รับประสบการณ์จากสภาพความเป็นจริง ซึ่งอาจารย์ผู้สอนอาจมีการพัฒนากิจกรรมหรือออกแบบกิจกรรมให้นักศึกษาได้ปฏิบัติที่เกิดความสอดคล้องกับการศึกษาเชิงวิชาการในชั้นเรียนก็ได้ อย่างไรก็ตาม ทั้งอาจารย์และนักศึกษาต่างมีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติกิจกรรมโดยรวมร่วมกันอยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมใดก็ตามที่มีอยู่ในสถาบัน แม้ว่ากิจกรรมเหล่านั้นจะเป็นกิจกรรมของนักศึกษาก็ตาม อาจารย์ควรมีส่วนเกี่ยวข้องและเข้าร่วมในการดูแล ให้คำปรึกษา เพื่อสร้างสัมพันธภาพอันดีต่อกันระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ ซึ่งการทำงานระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาในกระบวนการกิจกรรมต่าง ๆ จะทำให้นักศึกษาเกิดความอบอุ่น มั่นใจ และมีความเข้าใจต่ออาจารย์และสถาบันการศึกษาดียิ่งขึ้น (สำเนาวิ ขจรศิลป์. 2531 : 113;

นิพนธ์ วรรณเวช. 2548 : 105)

3. ปัจจัยด้านการบริหารมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด (สมมติฐานที่ 3, 3.1) ปัจจัยด้านการบริหารเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการที่ส่งผลต่อการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการวางแผนและการกำหนดนโยบายของสถาบันที่สามารถนำไปสู่ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนั้นสถาบันราชภัฏสวนดุสิตจำเป็นต้องบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบาย โดยเฉพาะการบริหารงานที่จะนำไปสู่คุณภาพด้านการเรียนการสอนให้เพิ่มขึ้น เนื่องจากเป็นปัจจัยอิทธิพลที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษามากที่สุด ส่วนการบริหารงานที่นำไปสู่คุณภาพการศึกษานั้น อาจต้องอาศัยความร่วมมือในด้านต่าง ๆ จากบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ การบริหารประกอบไปด้วยสภาวะแวดล้อมหลายอย่าง เช่น ระบบงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร การตัดสินใจสั่งการ ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่การงาน ประสิทธิภาพ รวมไปถึงการสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานให้กับผู้ร่วมงาน เป็นต้น มิลเลต (Millet. 1985) ได้กล่าวถึงหลักการบริหารในระดับอุดมศึกษาไว้ว่า การบริหารนั้นเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ (Authority) ที่จะตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบาย และการปฏิบัติที่เป็นหลักพื้นฐานสำคัญในด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยหรือวิทยาลัย ได้แก่ การกำหนดจำนวนมหาวิทยาลัยและที่ตั้ง เป้าหมายจำนวนนักศึกษาที่เข้าเรียน การเข้าเรียนในโปรแกรมต่าง ๆ ของนักศึกษา การรับบริการทางวิชาการของประชาชน การกำหนดมาตรฐานปริญญา การกำหนดโครงสร้างและองค์การ การจัดสรรทรัพยากรสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนด้านการเงิน ส่วนในด้านบรรยากาศขององค์การก็เป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากเป็นสภาพแวดล้อมของงานที่ผู้ทำงานจะได้รับรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อม จะเป็นแรงกดดันสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของพนักงาน รวมไปถึงความรู้สึกที่มีต่อองค์การซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ความเป็นตัวของตัวเอง โครงสร้างของงาน การให้ผลตอบแทน เป็นต้น บรรยากาศองค์การยังมีลักษณะที่เชื่อมโยงที่สามารถมองเห็นได้ รับรู้ได้ ส่วนอีกด้านหนึ่งของบรรยากาศ คือ ขวัญและกำลังใจในการทำงานซึ่งขึ้นอยู่กับแบบของผู้นำ และโครงสร้างขององค์การด้วย (สมยศ นาวิการ และสุสดี รุมาคม. 2540 : 297; Halpin. 1966 : 150-180)

ปัจจัยด้านการบริหารพบว่าไม่มีอิทธิพลโดยทางอ้อมผ่านทางปัจจัยด้านการเรียนการสอน หมายความว่า ปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผลทางตรงต่อคุณภาพการศึกษา และผลทางตรงต่อปัจจัยด้านการเรียนการสอนไปแล้วนั้นอาจมีอิทธิพลเพียงพอ และสามารถส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงไม่พบเส้นทางโดยทางอ้อมของปัจจัยด้านการบริหารที่ส่งผ่านทางปัจจัยด้านการเรียนการสอน แต่ปัจจัยด้านการบริหารมีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยส่งผ่านทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด (สมมติฐานที่ 3.2) ปัจจัยด้านการบริหารที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยส่งผ่านมาทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษานั้น แสดงว่า การบริหารจัดการของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตได้จัดวางระบบกิจการนักศึกษาที่สามารถให้อาจารย์ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ นั้นมีความสำคัญและส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา ในการบริหารงานในสถาบันอุดมศึกษาระบบบริหารเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความ

สำคัญ และสามารถทำให้สถาบันมีความเจริญรุ่งเรือง และบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้วางไว้ ซึ่งการบริหารในมหาวิทยาลัยที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้นั้น ควรจะให้มีการเกิดขึ้นในสถาบันอุดมศึกษา คือ นักศึกษามีพื้นฐานสติปัญญาที่ดีพอสมควร มีความชอบในสาขาวิชาที่เรียน และมีอาจารย์ประจำที่ดีมากพอ มีบรรยากาศที่เหมาะสมสำหรับนักศึกษา การค้นคว้าและการวิจัย รวมถึงบรรยากาศของการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาด้วย มีวิธีสอนที่ส่งเสริมความรู้ มีการประสานงานที่ส่งเสริมความรอบรู้ภายในและภายนอกสาขาวิชา ในส่วนของระบบบริหารมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพนั้นควรมีลักษณะสำคัญ อาทิเช่น ผู้บริหารในตำแหน่งสำคัญมีคุณวุฒิ และสามารถอุทิศเวลาในการปฏิบัติงานได้มากพอ มีระบบการควบคุมการบริหารงาน และการวางนโยบายเป็นไปโดยหลักประชาธิปไตย และระบบบริหารต้องสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาการ ระบบการเงินมีความคล่องตัว รวมถึงการบริหารบุคคลมีความเหมาะสมสำหรับอาจารย์มหาวิทยาลัย (ป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2517 : 53-55) ระบบบริหารดังที่กล่าวมานั้น มีความสำคัญและมีอิทธิพลเชิงระบบต่อกระบวนการต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย และมีอิทธิพลสำคัญต่อการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาของอาจารย์ ในอันที่จะนำมาซึ่งคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

4. ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด (สมมติฐานที่ 4) และปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีอิทธิพลทางตรงต่อปัจจัยด้านการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการบริหาร และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด (สมมติฐานที่ 4.1) จากการศึกษาความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับคุณภาพการศึกษาอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ มีเพียงตัวแปรปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่นในการทำงาน(X_3) ที่มีนัยสำคัญทางสถิติกับตัวแปรปัจจัยคุณภาพการศึกษาในด้านคุณภาพด้านการบริหาร(y_7) และเมื่อนำปัจจัยความมุ่งมั่นในการทำงานมาวิเคราะห์กับคุณภาพการศึกษาโดยรวมไม่พบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงขออภิปรายผลดังนี้

จากการทดสอบสมมติฐาน และการวิเคราะห์เส้นทางที่พบว่าปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีอิทธิพลโดยตรงต่อปัจจัยด้านการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา และมีอิทธิพลโดยทางตรงต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ซึ่งปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย ภาระของอาจารย์ ประสิทธิภาพการสอนและการวิจัย และความมุ่งมั่นในการทำงาน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้มีความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาทั้งสิ้นเพราะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวบุคคลที่จะปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ด้วยความมุ่งมั่นและจริงจัง แสวงหาความรู้ พัฒนาตนเองในด้านวิชาการ และด้านการสอน รวมไปถึงหน้าที่ในการบริการวิชาการแก่สังคมด้วย นับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานในทุกด้านของการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ทั้งสิ้น ดังที่ วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2543 : 53) กล่าวไว้ว่า การสอนของอาจารย์ในอดีตกำหนดให้อาจารย์ต้องมีการะงานสอนไม่น้อยกว่า สัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง แต่ในปัจจุบันการนับชั่วโมงสอนเปลี่ยนไป เพราะการสอนในระดับบัณฑิตศึกษาไม่สามารถนับเป็นชั่วโมงสอนที่ชัดเจนได้ ทำให้อาจารย์ในปัจจุบันสามารถเลือกปฏิบัติภาระงานได้ โดยอาจมีหัวหน้าภาควิชาเป็นผู้ดูแลและพิจารณาว่าอาจารย์จะต้องมีการะงานอะไรบ้าง และเท่าใด ในขณะเดียวกัน

อาจารย์บางคนก็มีปัญหาในการทำงาน เช่น มีความขัดแย้งกับนักศึกษา และอาจารย์ด้วยกัน ไม่สามารถทำงานร่วมกับอาจารย์และนักศึกษาได้ ซึ่งปัจจุบันยังคงเป็นปัญหาอยู่ และใครจะเป็นผู้บริหารภาระงานของอาจารย์ให้เกิดความยุติธรรม ในเรื่องของการวิจัยก็ถือเป็นภาระงานของอาจารย์อย่างหนึ่งที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ทางวิชาการ รวมถึงการดำเนินงานวิจัยให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพด้วย ซึ่งประเด็นนี้ยังเป็นปัญหาอยู่มากและมีปัจจัยแฝงที่ไม่อาจเข้าใจได้ กล่าวคือบางเรื่องอาจเป็นเรื่องส่วนตัวของอาจารย์เอง อาจารย์ไม่ทำวิจัยยังคงเป็นปัญหาที่อาจต้องหาคำตอบต่อไป เพราะมีความเกี่ยวเนื่องกับตัวบุคคลและภาระของอาจารย์เองด้วย ความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของอาจารย์อาจต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารมากกว่าปกติ เพราะภาระของอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นงานทางด้านวิชาการ และที่สำคัญเป็นงานทางด้านศาสตร์เฉพาะ ซึ่งผู้บริหารต้องเข้าใจและให้การสนับสนุน ส่งเสริมเพื่อให้เกิดการสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันให้เพิ่มขึ้น

ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์มีผลทางอ้อมต่อคุณภาพการศึกษา โดยส่งผ่านมาทางปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา หมายความว่า ในการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาเป็นสำคัญ และในความสัมพันธ์ที่ดีนี้ยังส่งผลให้ผลการเรียนของนักศึกษาดีขึ้น และยิ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวมีมากขึ้นเท่าใด ก็ยิ่งจะทำให้นักศึกษาสามารถที่จะพัฒนาความสามารถในการเรียนให้สูงตามขึ้นไปด้วย เพราะลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษามีอิทธิพลต่อความสนใจ ในวิชาที่เรียนและทัศนคติที่ดีต่ออาจารย์ผู้สอน ส่งผลต่อทั้งการเรียน ความผูกพันต่อสถาบัน การคงอยู่หรือการลาออกก่อนสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา (พรขูลี อาชวอำรุง. 2525 : 232; Cogan. 1975 : 135 – 139) ในสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังให้ความสำคัญกับอาจารย์ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับนักศึกษาน้อยมาก และยังไม่มีความสามารถดำเนินงานได้อย่างเป็นระบบเพราะเกี่ยวเนื่องกับปัจจัยในหลายประการ และของการดำเนินงานในแต่ละสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งในความเป็นจริงความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์กับนักศึกษาถือว่าการพัฒนานักศึกษาไปด้วย ศาสตร์ของการพัฒนาคนที่เป็นระบบเริ่มมีขึ้นในต่างประเทศเมื่อประมาณ 20 กว่าปีมานี้เอง มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยและมีทฤษฎีเพื่อการพัฒนาให้นักศึกษาเป็นคนที่สมบูรณ์ที่สุด ดังนั้นอาจารย์ในปัจจุบันทุกคนต้องถือเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในการดักเตือนอบรมนักศึกษาให้เป็นคนดีของสังคม เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษาเพื่อช่วยในการดูแลและควบคุมพฤติกรรมต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมกับวัย และกิจกรรมนั้นๆ ผู้บริหารจะต้องให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง จึงจะทำให้อาจารย์ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาได้มากขึ้น (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. 2543 : 54) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการวิจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ของ นิพนธ์ วรรณเวช (2538 : 86) มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาไว้ว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการในการจัดกิจกรรมของนักศึกษา เช่น อุปกรณ์ในการใช้จัดกิจกรรม และการบริการด้านอื่นๆ ที่จำเป็น เป็นต้น จัดหาสถานที่สำหรับรวมกลุ่มนักศึกษาเพื่อปรึกษาหารือเกี่ยวกับงานด้านกิจกรรมให้กับนักศึกษาในแต่ละกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสเลือกกิจกรรมที่ตนเองถนัด และมีความต้องการที่จะทำกิจกรรมนั้นๆ ส่งเสริมให้นักศึกษาและอาจารย์เข้า

ร่วมกิจกรรมนักศึกษาให้มากขึ้น โดยมีการจัดกิจกรรมนันทนาการ และส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักศึกษา จัดกิจกรรมที่สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ ส่งเสริมวัฒนธรรมรุ่นพี่รุ่นน้อง เพื่อสร้างลักษณะนิสัยในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่บุคลิกภาพที่เหมาะสมต่อการเข้าสู่สังคมในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต พบว่า ปัจจัยด้านการบริหารเป็นปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาสูงสุด และเมื่อพิจารณาจากความสัมพันธ์ของตัวแปรในปัจจัยแล้วจะเห็นได้ว่า ตัวแปรที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการสนับสนุนเป็นตัวแปรที่มีค่าความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือการบริหารงานวิชาการ พฤติกรรมการบริหารงาน และบรรยากาศองค์การตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตควรพิจารณาเรื่องการจัดสรรทรัพยากรและงบประมาณสนับสนุนในด้านต่างๆ ให้เพิ่มมากขึ้น ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับกิจกรรมการเรียนการสอน หรือการสร้างสรรบรรยากาศต่างๆ ภายในสถาบันให้มีความน่าอยู่ และสะดวกสบายมากขึ้น โดยอาจมีการจัดระบบส่งเสริมและพัฒนาอาจารย์ให้มีขวัญ และกำลังใจที่ดีในการทำงานพร้อมกันนั้นก็ควรพิจารณาถึงระบบการบริหารวิชาการให้มีประสิทธิภาพ เช่น การจัดการเรื่องการสอนของอาจารย์ หรือจัดระบบสารสนเทศที่สามารถเชื่อมโยงกับงานวิชาการในสถาบัน รวมทั้งปรับปรุงระบบ และกลไกการประเมินผลทางวิชาการให้มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นด้วย ในส่วนของพฤติกรรมการบริหารงานนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้อาจารย์ได้มีส่วนร่วมในการทำงานมากขึ้น โดยมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน ใช้ระบบการทำงานเป็นทีม มีความยุติธรรม และสร้างสัมพันธ์อันดีกับบุคลากรในสถาบันให้มากขึ้น

1.2 ปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษาที่มีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตเป็นอันดับที่สอง ซึ่งในปัจจัยด้านนี้ประกอบด้วยตัวแปรในปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กันสูงในทุกตัวแปร และมีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุด คือ กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม รองลงมาคือ กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมด้านวิชาการ และกิจกรรมด้านกีฬาตามลำดับ ดังนั้น สถาบันราชภัฏสวนดุสิตควรพิจารณาให้การสนับสนุนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น อาจมีการกำหนดแผนกิจกรรมในด้านนี้ไว้อย่างชัดเจนอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งสนับสนุนให้นักศึกษาและอาจารย์ได้เข้าร่วมหรือจัดกิจกรรมเหล่านี้ให้เพิ่มขึ้นโดยทางสถาบันราชภัฏสวนดุสิตจะสนับสนุนงบประมาณให้อย่างเหมาะสมเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาจิตสำนึกให้เกิดขึ้นกับบุคลากรในเรื่องการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้มีความน่าอยู่และรู้เท่าทันภาวะแวดล้อมที่เป็นพิษต่อชุมชนและสังคม รวมทั้งมีการประเมินผลกิจกรรมเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้นด้วย ในส่วนของกิจกรรม

ด้านศิลปวัฒนธรรมก็มีความสำคัญและเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ในระดับรองลงมา ซึ่งผู้บริหารควรพิจารณาให้ความสำคัญ เนื่องจากในด้านนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์และความเป็นชาติในหลายประการ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต และสถาบันราชภัฏอื่น ๆ ทุกแห่ง ควรให้ความสำคัญและดำเนินการอย่างจริงจังและให้ส่งผลเป็นรูปธรรมให้มากขึ้น ดังปณิธานของสถาบันราชภัฏที่เป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งอาจต้องมีการเชื่อมโยงวัฒนธรรมชุมชน และร่วมสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นให้จริงจังชัดเจนมากขึ้น เพื่อสร้างจิตสำนึกที่ดีให้กับนักศึกษา และบุคลากรของสถาบันราชภัฏให้ตระหนักและเห็นความสำคัญ ส่วนในด้านกิจกรรมทางวิชาการสถาบันก็ควรจัดระบบการวางแผนและดำเนินการให้เหมาะสม เช่น มีการวางแผน และจัดสรรงบประมาณสนับสนุน เป็นต้น

1.3 ปัจจัยด้านการเรียนการสอนมีอิทธิพลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในลำดับที่สาม และเมื่อพิจารณาตัวแปรในปัจจัย พบว่า ความเหมาะสมของหลักสูตรมีความสัมพันธ์สูงสุด รองลงมาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถาบัน และคุณภาพการสอนตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตจึงควรพิจารณาจัดระบบการบริหารวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสังคม เพิ่มความหลากหลายของหลักสูตรมากขึ้น โดยอาจมีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม มีการพัฒนา และปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องซึ่งอาจมีการกำหนดเวลาของการประเมินผลหลักสูตรไว้เป็นที่ชัดเจน ส่วนสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอนนั้นพบว่ามีความสัมพันธ์ในลำดับรอง ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าสถาบันราชภัฏสวนดุสิตควรจัดสรรทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่อาจมีความขาดแคลนในบางวิชาโดยที่ผู้บริหารของสถาบันอาจไม่ทราบ โดยมีการตรวจสอบในเรื่องดังกล่าวเพิ่มขึ้นเพื่อการสนับสนุนได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง กล่าวคือ ในปัจจุบัน เอกสารตำราหรือสื่อสารสนเทศต่าง ๆ มีจำนวนมากและมีหลากหลายสาขา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปลี่ยนแปลงในด้านการศึกษาในยุคปัจจุบันมีการปรับเปลี่ยนอย่างรวดเร็ว วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการศึกษาค้นคว้าอาจมีไม่ทั่วถึงในทุกสาขาวิชาซึ่งผู้บริหารของสถาบันควรดำเนินการให้ครอบคลุมในทุกสาขาให้มากขึ้นด้วย ในด้านกายภาพพบว่ายังคงมีความสำคัญอยู่มาก เช่น บริเวณของสถาบัน ห้องเรียน และบริเวณพักผ่อนของนักศึกษา อาจจะมีน้อยหรืออาจมีแต่ไม่สะดวกสบาย ฉะนั้นสถาบันราชภัฏสวนดุสิตควรดำเนินการให้ดูน่าอยู่ รวมทั้งมีความสะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อยด้วย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำตัวแปรในปัจจัยแต่ละด้านที่มีความสัมพันธ์ไปวิเคราะห์เส้นทางซ้ำ เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตอย่างละเอียด รวมทั้งนำไปวิจัยในสถาบันราชภัฏอื่น ๆ ด้วย

2.2 ควรวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยวิธีการวิจัยรูปแบบอื่นๆ เช่น การพยากรณ์ตัวแปรในปัจจัยแต่ละด้าน หรือเพิ่มปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการศึกษาในสถาบันราชภัฏ และราชภัฏสวนดุสิต เพื่อให้ครอบคลุมภารกิจของสถาบันราชภัฏ และคุณภาพการจัดการศึกษาที่ชัดเจนเพิ่มขึ้น

2.3 ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ โดยใช้เทคนิคการวิจัยรูปแบบต่าง ๆ กัน เช่น การวิเคราะห์พหุระดับระหว่างตัวแปรระดับนักศึกษา และตัวแปรระดับอาจารย์ เป็นต้น

2.4 ควรศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพในแต่ละ โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงลึกในแต่ละปัจจัย เพื่อให้ทราบรายละเอียดในแต่ละด้านให้ชัดเจนมากขึ้น และเพิ่มตัวแปรให้ครอบคลุมในหลายๆ ประเด็น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลวรรณ ชัยวานิชศิริ. (2536). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพของโรงเรียนเอกชน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (บริหารการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540. กรุงเทพฯ.
- กอบกุล รังสิยะโรจน์ (2527). ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านและโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). ปันสมองของชาติ : ยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชัยเศส มีเดีย.
- เกษม วัฒนชัย. (2544). การปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- เกสรฯ สุขสว่าง (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะพฤติกรรมการบริหารของคณบดีกับความผูกพันต่อองค์กรของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยเอกชน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการด้านการศึกษา องค์การสหประชาชาติ. (2541). เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง "Higher Education in the Twenty-First Century : Vision and Action". Paris.
- จำเริญรัตน์ เจือจันทร์. (2543). การพัฒนาดัชนีบ่งชี้คุณภาพด้านวิชาการของมหาวิทยาลัยเอกชน. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชนิดา รัชพลเมือง. (2532). การศึกษาเพื่อการพัฒนาประเทศ. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2545). วิธีปรับกลยุทธ์สร้างประสิทธิผลขององค์กร. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ทอง.
- ชุตินันท์ แสงหิรัญ และสุทธศรี วงษ์สมาน. (2537). รายงานผลการสัมมนาเรื่อง แนวทางการพัฒนาอุดมศึกษาในอนาคต : ข้อค้นพบจากการประเมินผล วันที่ 16-17 ธันวาคม 2536 ณ จุลดิศ เขาใหญ่รีสอร์ท อ.ปากช่อง จ.นครราชสีมา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2539). การประกันคุณภาพการศึกษา เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา : ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). การประกันคุณภาพภายในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงฯ.
- _____. (2541). แนวทางการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.

- ทวี บุตรสุนทร. (2539, ตุลาคม). "การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร," บริหารการศึกษา
สัมพันธ์. 23.
- ธรรมรักษ์ การพิศิษฐ์. (2528). รายงานการวิจัยเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นิพนธ์ วรรณเวช. (2548). ปัจจัยที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลของการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาใน
สถาบันราชภัฏ. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2538). สภาพแวดล้อมสถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึงในทัศนะของผู้บริหารอาจารย์ และ
นักศึกษา. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. ภาควิชาวิจัยการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2532). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาสารคาม.
- ประเสริฐ จريانกุล (2535, พฤษภาคม - สิงหาคม). " การพัฒนาคุณภาพผลิตผลของสถาบันอุดม
ศึกษา " วิชาการ – อุดมศึกษา. ปีที่ 1(3) : 39 – 47.
- ปรีดา วิบูลย์สวัสดิ์. (2537). แนวทางการพัฒนาอุดมศึกษาในแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดม
ศึกษา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.
- ป๋วย อึ๊งภากร. (2517). "การบริหารมหาวิทยาลัย". ในเสียชีพอย่าเสียสิ้น. กรุงเทพฯ : เดลิตไทย.
- พรชูลี อาชาวอำรุง. (2525). สู่การอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 7.
กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มัลลิกา ดันสอน. (2544). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.
- วรภัทร์ ภูเจริญ. (2542). ระบบคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- วันชัย ศิริชนะ. (2543). การประกันคุณภาพและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดม
ศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.

- วันชัย ศิริชนะ. (2537). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษาสำหรับสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย. วิทยานิพนธ์ ค.ด.(อุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2543). ความเป็นครูและจรรยาบรรณวิชาชีพอาจารย์ระดับอุดมศึกษา. ภาควิชาอุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2535). การประกันคุณภาพการศึกษา. บทความประกอบการประชุมคุณภาพการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ศูนย์ประชุมสิริกิติ์ วันที่ 10-12 กรกฎาคม 2545.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2537). หลักการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- วีระวัฒน์ ปันนิตามัย. (2538). การสร้างคุณภาพในองค์กร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ดอกหญ้าจำกัด.
- ศจี อนันต์นพคุณ. (2543, กรกฎาคม – กันยายน). “ขวัญในการทำงาน” การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้านสุขภาพ. ปีที่ 2 (3) : 211 - 220.
- สถาบันพัฒนาผู้บริหารการศึกษา. (2539). ประสิทธิภาพสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- สภาสถาบันราชภัฏ. (2545). แนวทางการติดตามผลการประกันคุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานการศึกษา.
- สมกุล ถาวรกิจ. (2543). รูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษา คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ. ปรินต์งานพิมพ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมยศ นาวิการ. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ผู้จัดการ.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). วิทยาการประเมิน : ศาสตร์แห่งคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ. (2543). การประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสภาราชภัฏ. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). การวิจัยและพัฒนาการประเมินผลภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : วี ที ซี คอมมิวนิเคชั่น.
- _____. (2533). การวิจัยสถาบัน. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2543). กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9. กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย. (2539). มาตรฐานการประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดมศึกษา เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา สถาบันอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2545). กรอบแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน.

- สำนักวางแผนและพัฒนา. (2546, มีนาคม). แผนยุทธศาสตร์ 5 ปี (พ.ศ.2545-2549). กรุงเทพฯ : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2527, มีนาคม). "กิจกรรมกีฬาเพื่อพัฒนานิสิตนักศึกษา". *คุรุปริทัศน์*. ฉบับที่ 9 : 58 – 63.
- ส่วนวิจัยและพัฒนา สำนักงานมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. (2544). *ดัชนีบ่งชี้คุณภาพการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : ทบวงฯ.
- _____. (2540). *สรุปรายงานการสัมมนาทางวิชาการเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษา ระดับอุดมศึกษา : จากนโยบายสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย.
- สุรศักดิ์ หลาบมาลา. (2539). *การประกันคุณภาพการศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือของสหรัฐอเมริกา*. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ.
- อดุลย์ วิริยเวชกุล. (2538). *การประกันคุณภาพทางวิชาการในมหาวิทยาลัยไทย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บริษัทพีแอลอีฟวิ่ง จำกัด.
- _____. (2541). "สาระคุณภาพ," *อุดมศึกษาปริทัศน์* 3. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อมรวิทย์ นาคกรทรรพ. (2543). *บนเส้นทางสู่คุณภาพ : รายงานการติดตามผลการประกันคุณภาพและรับรองมาตรฐานการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูป โครงการปฏิรูปอุดมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อรุณ รักธรรม. (2543). *ทฤษฎีและการจัดการองค์การ*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- อุไรพรรณ เจนวนิชยานนท์. (2537). *การพัฒนาดัชนีสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์สถาบันอุดมศึกษาเอกชน*. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- Ashcrof, Kate. (1995). *The Lecturer's Guide to Quality and Standards in Colleges and University*. London : Washington, D.C. : Falme Press.
- Ashworth, Allan and Harvey, Roger C. (1994). *Assessing Quality in Future and Higher Education*. London : Jessica Kingsley.
- Astin, Alexander W. (1991). *Assessment for Excellence*. New York : Macmillan Publishing.
- Blumin, M.F. (1988). *Assessing Quality of Community Colleges : Dimensions, Criteria And Indicator*. Dissertation Ph.D. Graduate School Cornell University. Photocopied.
- Bolton, Jennifer. (1995). *Baby Eagles*. Columbus, Ohio : SRA Macmillan / McGraw-Hill.
- Coates, J. Lovise. (1993, April). "Situational Leadership: A study of the Perceived Leadership Styles of Deans of Students at Selected Liberal Arts Colleges", *Dissertation Abstracts*. 53 (10): 3416.

- Cogan Morris L. (1975, January). "Student of Teacher Behavior," *The Journal of Experimental Education*. 26 : 135 – 139.
- Ellis. (1993). *Quality Assurance for University Teaching Great Britain*. SRHE and Open University Press.
- Gibson, James L. (1973). *Organizations : structure processes, behavior*. Dallas, Texas : Business.
- Green. (1992). *The Routledge Dictionary of Twentieth Century Political Thinkers/ edited By Robert Benewick and Philip Green*. London : Routledge.
- Halpin, Andrew W. (1966) *Theory and Research in Administration*. New York : Macmillan Company.
- Husen, Torston. (1997). *Quality in Higher Education : Conceptual Frameworks Operation Criteria*.
- Kerlinger, Fred N. and Pedhazure. (1973). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt Rinehart and Winston.
- Korean Council for University. (1998). *Research Study on Republic of Korea by Korean Council for University*.
- Margaret Preedy, Ron Glatter and Rosaling Levacie. (1997). *Education Management : Strategy, Quality and Resenrces*.
- Miller. (1993). *Strategic Management/Gregory G. Dess, Alex Miller*. New York : McGraw-Hill.
- Millet, J.D. (1985). *Governance in Higher Education*. In T. Husen(ed) *International Encyclopedia of Education*. Oxford : Pergamon Press.
- Mittag and Rinne H. (1993). *Statistical Methods of Quality Assurance*. London : New York : Chapmar Hall.
- Navaratnam, K.K. (1997). "Quality Management in Education Must be a Never Ending Journey," *Educational Dilemmas Debate and Diversity*. 4.
- Nithingale and others. (1994). *Achieving Quality Learning in Higher Education*. London : Kogan Page.
- Parsons, Carl. (1994) *Quality Improvement in Education Case Studies in Schools Colleges and Universities*. London : David Fulton.
- Pedhazur, Elaza J. (1997). *Multiple Regression in Behavioral Research*. New York : Holt, Rinehart And Winston.
- Preedy and Others. (1997). *Organizational Effectiveness and Improvement in Education*. Bucking ham: Open University Press

- Richard, Daft L. (1999). *Leadership : Theory and Practice*. Fort Worth Tex : Drydess Press.
- Rowley. (1996). *The Basics of Information Systems/Jennifer Rowley*. 2nd ed. London : Library Association.
- Sallis, Edward. (1993). *Total Quality Management in Education* Philadelphia : Kogan Page.
- Steer. Richard M. (1977). *Organizational Effectiveness; a behavioral View*. Santa Monica; Goodyear.
- Watson, D. (1995, May). "Quality Assurance in British Universities : Systems and Outcomes," *Higher Education Management*. 7(1) : 25-37.
- Yusuf Sayed. (1997). *The Concept of Quality in Education A View from South Africa*.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
2. แบบสอบถามแต่ละตอนต้องการสอบถามความคิดเห็นของท่านเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ขอให้ท่านพิจารณาข้อความต่าง ๆ ที่กำหนดให้แล้วตอบให้ตรงตามความคิดเห็นของท่าน
3. แบบสอบถามฉบับนี้ มี 6 ตอน ได้แก่
 - ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคลของอาจารย์
 - ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน
 - ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบริหาร
 - ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนการสอน
 - ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา
 - ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย

แบบสอบถาม

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์

คำชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () ตามที่เป็นจริง

	สำหรับผู้วิจัย
1. เพศ () ชาย () หญิง	☐ A1
2. อายุ () ต่ำกว่า 35 ปี () 35 - 45 ปี () มากกว่า 45 ปี	☐ A2
3. ระดับการศึกษา () ปริญญาตรี () ปริญญาโท () ปริญญาเอก () อื่น ๆ.....	☐ A3
4. จำนวนชั่วโมงสอนของอาจารย์ ชั่วโมง / สัปดาห์	☐ ☐ A4
5. ประสบการณ์การสอน () ต่ำกว่า 5 ปี () 5 - 10 ปี () มากกว่า 10 ปีขึ้นไป	☐ A5

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยความมุ่งมั่นในการทำงาน

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับปัจจัยด้านความมุ่งมั่นในการทำงานของอาจารย์
2. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียด และขีดเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับตัวเลขที่สอดคล้องกับการปฏิบัติของท่าน
3. เกณฑ์การพิจารณา มีดังนี้
 - 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ ทุกครั้ง
 - 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ เกือบทุกครั้ง
 - 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ บางครั้ง
 - 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ น้อยครั้ง
 - 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1.	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานตามเวลาราชการที่กำหนด						☐ B1
2.	ข้าพเจ้าตั้งใจที่ปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าหมาย						☐ B2
3.	ข้าพเจ้าปฏิบัติงานสำเร็จตามกำหนดเวลาที่ได้รับมอบหมาย						☐ B3
4.	ข้าพเจ้าพยายามทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้งานสำเร็จ						☐ B4
5.	ข้าพเจ้าศึกษางานที่ได้รับมอบหมายก่อนลงมือปฏิบัติงาน						☐ B5
6.	ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานนอกเหนือจากเวลาราชการกำหนด						☐ B6
7.	ข้าพเจ้าวางแผนการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเป็นระบบ						☐ B7
8.	ข้าพเจ้าประเมินผลการปฏิบัติงาน หลังจากปฏิบัติงานสำเร็จแล้ว						☐ B8
9.	ข้าพเจ้านำผลการประเมิน มาปรับปรุงการปฏิบัติก่อนลงมือปฏิบัติงานครั้งต่อไป						☐ B9
10.	ข้าพเจ้าตั้งเป้าหมายความสำเร็จสูงสุดในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย						☐ B10

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหาร

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหาร

2. โปรดอ่านข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดแล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ให้ตรงกับตัวเลขที่สอดคล้องระดับการปฏิบัติ

3. เกณฑ์การพิจารณา มีดังนี้

- 5 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ ทุกครั้ง
- 4 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ เกือบทุกครั้ง
- 3 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ บางครั้ง
- 2 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ น้อยครั้ง
- 1 หมายถึง ระดับการปฏิบัติ ไม่ปฏิบัติเลย

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	พฤติกรรมกรรมการบริหารงาน						
1.	ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจในการบริหารงาน						☐ C1
2.	ผู้บริหารมีการวางแผนในการดำเนินงาน						☐ C2
3.	ผู้บริหารสนับสนุนและพัฒนางานสิ่งใหม่ ๆ ในการทำงาน						☐ C3
4.	ผู้บริหารทำงานเป็นทีมร่วมกับบุคลากรอื่น ๆ						☐ C4
5.	ผู้บริหารมีสัมพันธภาพที่ดีกับบุคลากรในการปฏิบัติงาน						☐ C5
6.	ผู้บริหารมีภาวะผู้นำที่ส่งเสริมการปฏิบัติงาน						☐ C6
7.	ผู้บริหารประเมินและติดตามผลการปฏิบัติงาน						☐ C7
	บรรยากาศองค์การ						
8.	มีบรรยากาศในการร่วมมือกันทำงาน						☐ C8
9.	มีบรรยากาศการทำงานที่เป็นสุขและมีกำลังใจ						☐ C9
10.	มีบรรยากาศที่สร้างแรงจูงใจในการทำงาน						☐ C10
11.	มีบรรยากาศที่สร้างสรรค์						☐ C11
12.	มีบรรยากาศที่มีมิตรภาพของสภาพการทำงาน						☐ C12
	การบริหารวิชาการ						
13.	มีการใช้ฐานข้อมูลทางวิชาการในการวางแผนงานวิชาการของมหาวิทยาลัย/คณะ/โปรแกรม						☐ C13
14.	มีการวางแผนการปฏิบัติงานการบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ						☐ C14
15.	มีการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารงานวิชาการที่กำหนดไว้						☐ C15
16.	มีการประเมินคุณภาพการบริหารงานวิชาการ						☐ C16
17.	มีการนำผลการประเมินคุณภาพการบริหารงานวิชาการมาปรับปรุง						☐ C17

ข้อ	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
18.	การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน มีการจัดสรรงบประมาณให้หน่วยงานต่าง ๆ อย่างเหมาะสม						☐ C18
19.	มีการสรรหาแหล่งทุนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของบุคลากร						☐ C19
20.	มีการจัดการและบริหารด้านสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานได้อย่าง เหมาะสม						☐ C20
21.	มีการประเมินการใช้งบประมาณของหน่วยงาน						☐ C21
22.	มีการนำผลการประเมินการใช้งบประมาณมาปรับปรุง ให้มีประสิทธิภาพต่อไป						☐ C22
23.	มีการส่งเสริมให้บุคลากรจัดหาทรัพยากรภายนอกมาสนับสนุน						☐ C23

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนการสอน

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเรียนการสอน

2. โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดแล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น
ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

3. เกณฑ์การพิจารณา มีดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1.	ความเหมาะสมของหลักสูตร มีหลักสูตรหลากหลายที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคม						☐ D1
2.	มีหลักสูตรที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะสาขา						☐ D2
3.	มีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย						☐ D3
4.	มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรทุก 2 – 5 ปี						☐ D4
5.	มีการนำผลการประเมินหลักสูตรมาปรับปรุงหลักสูตร						☐ D5
6.	มีการเผยแพร่หลักสูตรที่ปรับปรุงแล้ว						☐ D6
7.	คุณภาพการสอน อาจารย์มีการเตรียม / การวางแผนการเรียนรู้						☐ D7
8.	อาจารย์ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย						☐ D8
9.	อาจารย์มีสื่อ / อุปกรณ์ในการสอนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทันสมัย						☐ D9
10.	อาจารย์สามารถใช้สื่อที่ทันสมัยในการสอน						☐ D10
11.	อาจารย์สามารถสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้						☐ D11
12.	สิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนการสอน มีเอกสารประกอบการสอนหรือตำราเรียนที่ทันสมัย						☐ D12
13.	มีสื่อ / อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัย						☐ D13
14.	มีตำราและเอกสารประกอบการเรียนเพียงพอแก่ผู้เรียน						☐ D14
15.	มีระบบการสืบค้นบนเครือข่ายได้รวดเร็วและสะดวก						☐ D15
16.	มีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนการสอนเพียงพอ						☐ D16
17.	สภาพแวดล้อมทางกายภาพของมหาวิทยาลัย บริเวณของมหาวิทยาลัยสะอาด ร่มรื่น						☐ D17
18.	จัดสรรบริเวณให้เป็นที่พักผ่อนแก่ผู้เรียน						☐ D18
19.	มีห้องเรียนเพียงพอ						☐ D19
20.	ห้องเรียนมีสภาพที่เหมาะสมแก่การเรียนการสอน						☐ D20
21.	มีการจัดสรรบริเวณสำหรับจัดกิจกรรมนักศึกษา						☐ D21

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

2. โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดแล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น

ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

3. เกณฑ์การพิจารณา มีดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	กิจกรรมด้านวิชาการ						
1.	มีการกำหนดแผนปฏิบัติด้านวิชาการให้นักศึกษา						☐ E1
2.	มีการจัดสรรงบประมาณด้านวิชาการอย่างเหมาะสม						☐ E2
3.	มีการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการอย่างเหมาะสม						☐ E3
4.	มีการดำเนินการตามแผนด้านกิจกรรมวิชาการที่กำหนดไว้						☐ E4
5.	มีการประเมินผลการดำเนินการตามแผนกิจกรรมด้านวิชาการ						☐ E5
6.	มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนกิจกรรมด้านวิชาการ						☐ E6
	กิจกรรมด้านกีฬา						
7.	มีการกำหนดแผนปฏิบัติด้านกีฬา						☐ E7
8.	มีการจัดสรรงบประมาณด้านกีฬาอย่างเหมาะสม						☐ E8
9.	มีการแต่งตั้งอาจารย์ที่ปรึกษาด้านกรรมการกีฬาอย่างเหมาะสม						☐ E9
10.	นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมกีฬาอย่างพร้อมเพรียง						☐ E10
11.	มหาวิทยาลัยมีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ ในการดำเนินการกิจกรรมด้านกีฬา						☐ E11
12.	มีการประเมินผลกิจกรรมด้านกีฬาและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินการกิจกรรมด้านกีฬา						☐ E12
13.	มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนกิจกรรมด้านกีฬา						☐ E13

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
14.	กิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม มีการกำหนดแผนปฏิบัติด้านศิลปวัฒนธรรม						☐ E14
15.	มีการจัดสรรงบประมาณด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม						☐ E15
16.	มีการปฏิบัติตามแผนด้านศิลปวัฒนธรรมที่กำหนดไว้						☐ E16
17.	นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมอย่างพร้อมเพรียง						☐ E17
18.	นักศึกษามีจิตสำนึกและตระหนักถึงความสำคัญของศิลป วัฒนธรรมของไทย						☐ E18
19.	มีการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม						☐ E19
20.	มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนกิจกรรมด้านศิลป วัฒนธรรม						☐ E20
21.	กิจกรรมด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม มีการกำหนดแผนการปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม						☐ E21
22.	มีการจัดสรรงบประมาณด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม อย่างเหมาะสม						☐ E22
23.	มีการดำเนินงานตามกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ที่ได้กำหนดไว้						☐ E23
24.	มีการรณรงค์ให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ ที่ได้กำหนดไว้						☐ E24
25.	มีการประเมินผลการเข้าร่วมกิจกรรมด้านการอนุรักษ์						☐ E25
26.	มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนกิจกรรมด้านการอนุรักษ์						☐ E26

ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

คำชี้แจง 1. แบบสอบถามนี้ต้องการทราบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

2. โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้ออย่างละเอียดแล้วขีดเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับความคิดเห็น

ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

3. เกณฑ์การพิจารณา มีดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
1.	ด้านคุณภาพบัณฑิต มีการกำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์						☐ F1
2.	มีการพัฒนาหลักสูตรเพื่อการพัฒนา กับคุณลักษณะบัณฑิต ที่พึงประสงค์						☐ F2
3.	มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม เพื่อพัฒนาบัณฑิต						☐ F3
4.	มีการติดตามคุณภาพบัณฑิตและประเมินความพึงพอใจของผู้ใช้ บัณฑิตและผู้เกี่ยวข้อง						☐ F4
5.	มีการนำผลการประเมินและติดตามบัณฑิตมาปรับปรุงหลักสูตร และการเรียนการสอน						☐ F5
6.	ด้านการเรียนรู้ มีหลักสูตรที่สอดคล้องกับปรัชญาและปณิธานของมหาวิทยาลัย						☐ F6
7.	มีการพัฒนาหลักสูตรและเนื้อหาสาระในรายวิชาให้เหมาะสม กับความต้องการของสังคม						☐ F7
8.	มีการเน้นการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่เป็นรูปธรรม						☐ F8
9.	มีการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่เป็นระบบ และมีประสิทธิภาพ						☐ F9
10.	อาจารย์ผู้สอนมีคุณวุฒิความรู้ประสบการณ์หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ตรงกับวิชาที่สอน						☐ F10

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
11.	มีการจัดประชุมอบรม สัมมนาวิชาการ เพื่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามภารกิจ						☐ F11
12.	มีการส่งเสริมให้อาจารย์ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น						☐ F12
13.	มีการส่งเสริมให้อาจารย์ผลิตผลงานเพื่อการเพิ่มตำแหน่งวิชาการ						☐ F13
14.	ด้านการสนับสนุนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้อาจารย์ได้ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมความรู้ความสามารถเฉพาะสาขาวิชาชีพ						☐ F14
15.	ได้รับจัดสรรงบประมาณในการสนับสนุนการเรียนการสอนสอดคล้องกับปรัชญาและปณิธาน						☐ F15
16.	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสืบค้นข้อมูลสำหรับนักศึกษา						☐ F16
17.	มีหนังสือและวารสารทางวิชาการสำหรับการสืบค้นข้อมูลได้อย่างเหมาะสม						☐ F17
18.	มีอุปกรณ์ / เครื่องมือและสื่อการสอนสำหรับอาจารย์อย่างเหมาะสม						☐ F18
19.	ด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ มีนโยบายและแผนงานการวิจัยของมหาวิทยาลัย						☐ F19
20.	มีแผนพัฒนาบุคลากรและแผนงานพัฒนางานด้านการวิจัย						☐ F20
21.	มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการวิจัยอย่างเหมาะสม						☐ F21
22.	สนับสนุนการวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาที่มีความหลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของมหาวิทยาลัยและสังคม						☐ F22
23.	มีการนำผลการวิจัยไปพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยและสังคม						☐ F23

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
	ด้านการบริการวิชาการ						
24.	มีนโยบายและแผนงานการบริการทางวิชาการแก่ท้องถิ่นและสังคม						☐ F24
25.	มีการดำเนินกิจกรรมและโครงการตามแผนงาน						☐ F25
26.	มีการประเมินผล ความพึงพอใจในด้านบริการวิชาการ						☐ F26
27.	มีการประชาสัมพันธ์ ผลการดำเนินงาน						☐ F27
28.	มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง						☐ F28
	ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						
29.	มีนโยบาย แผนงานเกี่ยวกับการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม						☐ F29
30.	มีการดำเนินกิจกรรมและโครงการตามแผนงาน						☐ F30
31.	มีการประสานงานกับท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม						☐ F31
32.	มีการติดตามและประเมินผลกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ						☐ F32
33.	มีการรายงานผลและนำผลการประเมินมาปรับปรุงการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง						☐ F33
	ด้านการบริหารจัดการ						
34.	มีนโยบาย แผนปฏิบัติการในการบริหารมหาวิทยาลัย						☐ F34
35.	บุคลากรทั้งภายในและภายนอกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการบริหาร						☐ F35
36.	มีการบริหารจัดการ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย						☐ F36
37.	มีระบบการคัดเลือกบุคลากรที่ชัดเจน โปร่งใสและเป็นธรรม						☐ F37
38.	มีการแจ้งผลการประเมินการปฏิบัติงานให้บุคลากรขององค์กรทราบ						☐ F38

ข้อ	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น					สำหรับ ผู้วิจัย
		5	4	3	2	1	
39.	ด้านระบบการประกันคุณภาพภายใน มีนโยบาย แผนปฏิบัติการในการประกันคุณภาพภายใน						☐ F39
40.	บุคลากรของหน่วยงานมีความรู้ ความเข้าใจในการประกัน คุณภาพภายใน						☐ F40
41.	บุคลากรในองค์กรมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการประกัน คุณภาพของหน่วยงาน						☐ F41
42.	มีหน่วยงานและคณะกรรมการรับผิดชอบการประกัน คุณภาพภายใน						☐ F42
43.	มีการนำผลการประเมินคุณภาพการศึกษามาปรับปรุงการบริหาร จัดการ						☐ F43

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ปัจจัย	ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
1. ด้านบุคคลของอาจารย์	
2. ด้านการเรียนการสอน	
3. ด้านบริหาร	
4. ด้านการเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา	
5. ด้านภาวะผู้นำและความสามารถในการบริหารงาน	
6. ด้านการจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา	
7. ด้านการประกันคุณภาพการศึกษา	

ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่กรุณาให้ข้อมูล

(นายสุริยงค์ ขวนขันธ์)

นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ข.

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนิท ชุนดี	ข้าราชการบำนาญ
อดีตอธิการบดีสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
อดีตผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ
2. รองศาสตราจารย์เทือน ทองแก้ว	ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
อดีตอธิการบดีสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอกศักดิ์ บุตรลับ	อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ จันทรเจริญ	รองอธิการบดีสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
5. อาจารย์ ดร.อรรณพ โพธิสุข	อาจารย์ประจำสาขาวิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาคผนวก ค.

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพล
ต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต
โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง	รองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
อดีตเลขาธิการสภาสถาบันราชภัฏ
กระทรวงศึกษาธิการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ ชุนติ	อดีตอธิการบดีสถาบันราชภัฏกาญจนบุรี
อดีตผู้อำนวยการสำนักมาตรฐานการศึกษา
สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ กระทรวงศึกษาธิการ
3. รองศาสตราจารย์เทือน ทองแก้ว	ที่ปรึกษาอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
อดีตอธิการบดีสถาบันราชภัฏรำไพพรรณี
อดีตอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ จันทรเจริญ	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมิต คุณานุวัฒน์	รองอธิการบดีฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายโครงการพิเศษ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
7. นางสาวสุติมา รัชสิยานนท์	ผู้อำนวยการกองกิจการนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ภาคผนวก ง.

การตรวจสอบผลวิจัยโดยวิธีสนทนากลุ่มจากผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต

ชื่อ ดร.ผดุง พรหมมูล

ตำแหน่งผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายโครงการพิเศษ

วันที่ 21 มีนาคม 2548

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ดร.ผดุง พรหมมูล ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในทุกปัจจัย และนอกจากนั้นยังมี ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

1. อาจารย์สถาบันราชภัฏสวนดุสิตโดยภาพรวมภาระงานยังเกี่ยวข้องกับการสอนอยู่ใน ระดับมาก ควรเพิ่มงานคิดค้นประดิษฐ์วิจัยเพิ่มขึ้น โดยสถาบันต้องกระตุ้นส่งเสริม สนับสนุน ให้ อาจารย์ทำวิจัยอย่างเป็นรูปธรรมมีทิศทาง การวิจัยที่ชัดเจนโดยเฉพาะผลการวิจัยนั้น ต้องสามารถนำ มาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่สังคมท้องถิ่น

2. จุดเด่นการบริหารของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต คือ การมีนโยบายและทิศทางการบริหาร จัดการองค์การอย่างชัดเจน การบริหารมีความต่อเนื่อง ทั้งนโยบายและคณะผู้บริหารมีการเน้น การทำงานเป็นทีม มีการสร้างทีมงานรุ่นเยาว์ เสริมให้ทุกๆ จุด อีกประการหนึ่งเน้นการบริหาร จัดการที่สอดคล้องกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงสถาบันราชภัฏสวนดุสิตจึงมียุทธศาสตร์การบริหาร ใหม่ๆ เสมอ

3. ควรมีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องให้ทันสมัยกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลง จุดเด่นด้านวิชาการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต คือ สร้างและพัฒนาหลักสูตรใหม่ๆ ที่เป็นความต้องการ ของสังคมในอนาคต แต่สิ่งที่ต้องปรับแก้ คือ กระบวนการเรียนรู้ต้องเสริมการศึกษาค้นคว้าแบบปฏิบัติ จริงให้มากขึ้น นักศึกษาควรได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมงานต่างๆ ของสังคมให้มากขึ้น ความโดดเด่น อีกประการของกระบวนการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต คือ มีงานธุรกิจวิชาการรองรับให้ นักศึกษาได้เรียนรู้ฝึกประสบการณ์แต่สัดส่วนการให้บริการยังน้อย

4. การเรียนรู้จะสมบูรณ์ต้องให้นักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ทั้งเสริมการเรียนรู้ กิจกรรมทางสังคม กิจกรรมพัฒนาดนให้มากมีความต่อเนื่อง และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อชีวิต และ สังคม โดยเฉพาะกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรมสถาบันต้องส่งเสริมอย่างหลากหลายต่อเนื่อง และมี เป้าหมายชัดเจน

แบบบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ
ที่มีต่อผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบัน
ราชภัฏสวนดุสิต

ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธ์ชัย จันทร์เจริญ ตำแหน่งรองอธิการบดี ฝ่ายโครงการพิเศษ
วันที่ 21 มีนาคม 2548 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พัทธ์ชัย จันทร์เจริญ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในทุก
ปัจจัย แต่มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ด้านภาระงานของอาจารย์ถ้าชั่วโมงการสอนไม่พอเพียง น่าจะให้อาจารย์ทำหน้าที่อื่น
ที่สนับสนุนการสอนมาเพิ่มเติมรวมทั้ง นำประสบการณ์การสอนและการวิจัยมาใช้ประโยชน์ในการ
เพิ่มศักยภาพของสถาบัน
2. การจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน น่าจะนำศักยภาพของทุกหน่วยงานมาใช้ให้เกิด
ประโยชน์สูงสุด
3. ความมีการปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับสถานการณ์ และมีการปรับปรุงตาม
ช่วงเวลาที่เหมาะสม
4. ควรมีการประเมินคุณภาพการสอนและสรุปผลอย่างชัดเจน
5. นักศึกษามีจำนวนมากกระจายอยู่ตามศูนย์ต่างๆ อีกจำนวนมากกว่า 20 ศูนย์ การดำเนิน
กิจกรรมอาจแตกต่างกันไป
6. ปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ที่กำหนด อาจแยกไม่ชัดเจนเพราะจัดกิจกรรมโดยรวมๆ

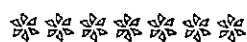
แบบบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต

*** **

ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมิต คุณานุวัฒน์ ตำแหน่งรองอธิการบดี ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์
วันที่ 21 มีนาคม 2548 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมิต คุณานุวัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับผลการ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในทุก ปัจจัย แต่มีความเห็นแตกต่าง คือ ประสิทธิภาพการสอนและการวิจัยของอาจารย์ส่วนใหญ่ยังน้อย ควรส่งเสริมงานวิจัยสำหรับคณาจารย์ ให้เป็นรูปธรรมมากขึ้น ทั้งกระบวนการวิจัยและการนำผลการ วิจัยมาใช้ให้เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง

แบบบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ชื่อ นางสาวสุสิมา รังสิยานนท์
วันที่ 21 มีนาคม 2548

ตำแหน่งผู้อำนวยการกองกิจการนักศึกษา
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

นางสาวสุสิมา รังสิยานนท์ ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในทุกปัจจัย และมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในเรื่อง การประกันคุณภาพภายในของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตและประสิทธิภาพของอาจารย์
2. การพัฒนาองค์กรในอนาคตควรบริหารจัดการความรู้และความสามารถของอาจารย์ ได้อย่างชัดเจน
3. ระบบการเรียนการสอนของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตสามารถเทียบเท่าระดับสากลและสภาพแวดล้อม สิ่งอำนวยความสะดวกย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอน
4. อาจารย์และนักศึกษาได้ทำกิจกรรมร่วมกันทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียน รวมทั้งมีส่วนร่วมในการคิดและแก้ไขปัญหาร่วมกัน

แบบบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบัน ราชภัฏสวนดุสิต

ชื่อ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนิท ชุนดี

ตำแหน่งข้าราชการบำนาญ

วันที่ 21 มีนาคม 2548

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สนิท ชุนดี ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นส่วนใหญ่สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต แต่มีบางประเด็นที่ความเห็นแตกต่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกของอาจารย์ในเรื่องภาระงานของอาจารย์ ควรเพิ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เช่น การให้รางวัล สวัสดิการ และความมั่นคงในการทำงาน ส่วนประสบการณ์การสอนและการวิจัย และความมุ่งมั่นในการทำงาน หากมีมากน่าจะส่งผลต่อคุณภาพมาก

นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ คือ

1. การกำหนดภาระงานของอาจารย์ไม่ว่าจะเป็นงานสอนหรืองานสนับสนุนการสอน ต้องไม่สูงเกินไป
2. ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม มีค่าความสัมพันธ์สูงมากทุกตัว ดังนั้น เพื่อให้การจัดการศึกษาเกิดคุณภาพต้องควบคุมปัจจัยเหล่านี้ให้สมบูรณ์และเหมาะสม
3. การจัดสภาพแวดล้อมทางด้านกายภาพของสถาบันเป็นเรื่องสำคัญและจะมีผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถาบัน
4. การเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมด้านวิชาการ ด้านกีฬา หรือด้านอื่นๆ ก็ตามย่อมมีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพการจัดการศึกษา ดังนั้น สถานศึกษาต้องให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมให้กับนักศึกษา
5. ควรเพิ่มเติมปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมกับท้องถิ่นหรือชุมชนด้วย เพราะสถาบันราชภัฏเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

แบบบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ชื่อ รองศาสตราจารย์ เทียน ทองแก้ว

ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

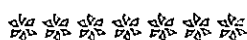
วันที่ 21 มีนาคม 2548

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

รองศาสตราจารย์ เทียน ทองแก้ว ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในทุกปัจจัย และมีความคิดเห็นเพิ่มเติมในด้านบุคคลของอาจารย์ ควรมีการฝึกอบรมระยะสั้น ควรเพิ่มการบริหารงานวิจัยและควรแยกงานสอนกับงานวิจัยออกจากกันในปัจจุบันนี้ ปัจจัยด้านการบริหารควรเพิ่ม Leadership เป็นอย่างยิ่ง มีงานวิจัยหลายๆ เรื่อง ระบุว่า Leadership มีความสำคัญในการบริหารงาน รวมทั้งวัฒนธรรมองค์กรก็มีส่วนวิจัยหลายเรื่องสนับสนุนและจากการปฏิบัติพบว่า วัฒนธรรมองค์กรเป็นปัจจัยที่สำคัญ ส่วนปัจจัยด้านการเรียนการสอนควรเพิ่มการประเมินผลการสอน และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมควรเพิ่มการบริการวิชาการต่อสังคม ให้สอดคล้องกับแนวคิดสังคมแห่งการเรียนรู้ นอกจากนั้นผู้ทรงคุณวุฒิยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีกหลายประเด็น ดังนี้

1. อาจารย์มีภาระงานสอนมาก สามารถนำไปเสนอแนะให้มีการลดชั่วโมงการสอนลงเพื่อจะได้มีเวลาไปทำงานวิจัยเพิ่มขึ้น
2. ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพิ่มขึ้นและเป็นการวิจัยเพื่อพัฒนาการสอนและสร้างองค์ความรู้
3. สามารถนำไปเป็นข้อเสนอแนะในการจัดหลักสูตรฝึกอบรมผู้บริหารและการเตรียมผู้บริหารรุ่นใหม่
4. สามารถนำไปเป็นข้อมูลเพื่อศึกษาวิจัยให้เจาะลึกลงไปเป็นงานวิจัยต่อเนื่องจากฉบับนี้
5. ผลการวิจัยสามารถใช้เพื่อกำหนดแนวนโยบายทางวิชาการของสถาบัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน
6. เป็นข้อมูลพัฒนาหลักสูตรสำหรับอบรมคณาจารย์ในด้านการเรียน การสอนต่อไป
7. นำเสนอเพื่อระดมความคิดในกลุ่มนักวิชาการและสำรวจซ้ำในรายละเอียดที่เจาะจงมากขึ้นและจะเป็นการทำวิจัยในแนวคุณภาพต่อไป

แบบบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) ของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีต่อผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ : กรณีศึกษาสถาบันราชภัฏสวนดุสิต

ชื่อ ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง

ตำแหน่งรองเลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการ
การอุดมศึกษา

วันที่ 21 มีนาคม 2548

ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในทุกปัจจัย ทั้งปัจจัยด้านบุคคลของอาจารย์ ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านการเรียนการสอน และปัจจัยด้านการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา

นอกจากนั้นยังได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลยังสนับสนุนระบบการบริหารจัดการของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ที่เน้นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ที่มุ่งประสิทธิภาพ เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิผล ในการบริหารจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษาและผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพอันพึงประสงค์ตามสาขาวิชา และตลาดแรงงาน ซึ่งจะเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อสถาบันราชภัฏอื่นๆ สามารถนำไปปรับปรุงเพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เกิดคุณภาพ ต่อไป

ภาคผนวก จ.
เอกสารประสานงานวิจัย

ที่ ศร 0519.12/๔๘๘

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๖๘ มกราคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุริยงค์ ชวนขยัน นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต” โดยมี รองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุกกุล รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ จันทร์เจริญ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายสุริยงค์ ชวนขยัน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเลขากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ห้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติกร โทรศัพท์ 034-523223 มีดัด ๐1-8584774

ที่ ศธ 0519.12/๔๐๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๕ มกราคม 2548

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุริยงค์ ชวนชัย นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต” โดยมี รองศาสตราจารย์กมลเพชร ฉัตรสุกกุล รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อ่อน้อย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เอกศักดิ์ บุตรล้น เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามให้ นายสุริยงค์ ชวนชัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์หญิงสิริ จิระเลขากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5751

หมายเหตุ : ค້องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 034-528234 มือถือ 01-8584774

ที่ ศธ 0519.12/๔๔๔

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๖ มกราคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน รองศาสตราจารย์เกื้อน ทองแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุริยงค์ ชวนขยัน นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" โดยมี รองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุกกุล รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายสุริยงค์ ชวนขยัน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

/๒๒.๕๖

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเลขากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติศาสตร์ โทรศัพท์ ๐๓๔-๕๒๓๒๓๔ มือถือ ๐๑-๘๕๘๔๗๗๔

ที่ ศธ 0519.12/ค 11

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ์ ชุนดี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุริยงศ์ ชวนขันธ์ นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต” โดยมี รองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุภกุล รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอทราบอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามให้ นายสุริยงศ์ ชวนขันธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เทียนศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรทัศน์ 034-528234 มือถือ 01-8584774

ที่ ศธ 0519.12/๗๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๘ มกราคม 2548

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุริยงค์ ชวนขັນ นิสิตระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต” โดยมี รองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุภากุล รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวิภา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ประจำ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2548

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุริยงค์ ชวนขັນ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพ็ญศิริ จิระเดชากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อเนติ โทรศัทพ์ 034-528234 มือถือ 01-8584774

ที่ ศธ 0519.12/๗๕๒

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๕ มกราคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสุริยงค์ ชวนขันธ์ นิติระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต” โดยมี รองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุกกุล รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิติมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอให้อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ตอบแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสุริยงค์ ชวนขันธ์ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เจริญศิริ จิระเลขากุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5731

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อนิติ โทรสาร ๐๓๔-๕๕๕๒๓๔ มือถือ ๐๑-๘๕๘๔๗๗๔

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานที่ปรึกษาอธิการบดี มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต โทร. ๕๕๔๐

ที่ ๗/๒๕๔๘

วันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อแจกแบบสอบถามในการทำวิจัย

เรียน คณบดี คณะ

ด้วยผมได้รับมอบหมายจากท่านอธิการบดี ให้ดูแลการเก็บข้อมูลเพื่อประกอบการทำ
ปริญญานิพนธ์ ระดับปริญญาเอก ของ นายสุริยงค์ ชวนขັນ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
เรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สวนดุสิต” ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิตของเรา จึงขอความกรุณาให้เจ้า
หน้าที่ช่วยแจกแบบสอบถามและช่วยเก็บรวบรวมไว้ที่คณะฯ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ไปรับแบบสอบถามคืน
ในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เพื่อนำมาวิเคราะห์และจัดทำ Focus group ในโอกาสต่อไป ทั้งนี้
ได้แนบแบบสอบถามจำนวน ชุด ตั้งแต่เลขที่ ถึง เลขที่

ขอขอบคุณ

(รองศาสตราจารย์เหื้อน ทองแก้ว)

หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาระบบบริหาร

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ดร.พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง

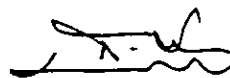
สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับงานการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้านายสุริยงค์ ชวนขยัน นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติ ให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" โดยมีรองศาสตราจารย์คมเพชร จิตรสุกุล, รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

บัดนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ ๑ เสร็จแล้ว และเพื่อให้การตรวจสอบปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาศาสนาสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในการวิจัยในระยะ ที่ ๒ เป็นไปตามวิธีการที่กำหนด จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยงค์ ชวนขยัน)

ผู้วิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์สนธิ ชุนติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับงานการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้านายสุริยงค์ ชวนขยัน นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติ ให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" โดยมีรองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุกกุล, รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

บัดนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ ๑ เสร็จแล้ว และเพื่อให้การตรวจสอบปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในการวิจัยในระยะ ที่ ๒ เป็นไปตามวิธีการที่กำหนด จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยงค์ ชวนขยัน)

ผู้วิจัย

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ ๐-๓๔๕๒-๘๒๓๔ หรือ ๐-๑๘๕๘-๔๗๗๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน รองศาสตราจารย์เตือน ทองแก้ว

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับงานการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้านายสุริยงค์ ชวนขยัน นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติ ให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษาของสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" โดยมีรองศาสตราจารย์คมเพชร จัตรสุภกุล, รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

บัดนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ ๑ เสร็จแล้ว และเพื่อให้การตรวจสอบปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ ภูมิศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในการวิจัยในระยะ ที่ ๒ เป็นไปตามวิธีการที่กำหนด จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยงค์ ชวนขยัน)

ผู้วิจัย

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ ๐-๓๔๕๒-๘๒๓๔ หรือ ๐-๑๔๕๘-๔๗๗๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิทักษ์ จันทร์เจริญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับงานการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้านายสุริยงค์ ชวนขันธ์ นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติ ให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" โดยมีรองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุภกุล, รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

บัดนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ ๑ เสร็จแล้ว และเพื่อให้การตรวจสอบปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในการวิจัยในระยะ ที่ ๒ เป็นไปตามวิธีการที่กำหนด จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยงค์ ชวนขันธ์)

ผู้วิจัย

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ ๐-๓๔๕๒-๔๒๓๔ หรือ ๐-๑๔๕๔-๔๗๗๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิรมิต คุณานุวัฒน์

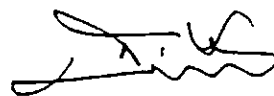
สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับงานการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้านายสุริยงค์ ชวนขยัน นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติ ให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" โดยมีรองศาสตราจารย์คมเพชร จัตรสุภกุล, รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

บัดนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ ๑ เสร็จแล้ว และเพื่อให้การตรวจสอบปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในการวิจัยในระยะ ที่ ๒ เป็นไปตามวิธีการที่กำหนด จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยงค์ ชวนขยัน)

ผู้วิจัย

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ ๐-๓๔๕๒-๘๒๓๔ หรือ ๐-๑๘๕๘-๔๖๖๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๔๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ผดุง พรหมมูล

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับงานการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้านายสุริยงค์ ชวนขันธ์ นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติ ให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพ การศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" โดยมีรองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรสุกกุล, รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อ่อนน้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

บัดนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ ๑ เสร็จแล้ว และเพื่อให้การตรวจสอบปัจจัย ที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในการวิจัยในระยะ ที่ ๒ เป็นไปตามวิธีการที่กำหนด จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๔๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยงค์ ชวนขันธ์)

ผู้วิจัย

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ ๐-๓๔๕๒-๘๒๓๔ หรือ ๐-๑๘๕๘-๔๗๖๔

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

อ.เมือง จ.กาญจนบุรี ๗๑๐๐๐

๑๕ มีนาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวสุติมา รังสิยานนท์

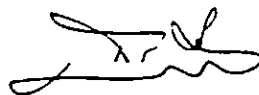
สิ่งที่ส่งมาด้วย รายละเอียดเกี่ยวกับงานการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย ข้าพเจ้านายสุริยงค์ ชวนขยัน นิสิตปริญญาเอก สาขาการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติ ให้ทำปริญญานิพนธ์ เรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาของสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต" โดยมีรองศาสตราจารย์คมเพชร ฉัตรศุภกุล, รองศาสตราจารย์สมสรร วงษ์อยู่น้อย และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา สุธรรมรักษ์ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์

บัดนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในระยะที่ ๑ เสร็จแล้ว และเพื่อให้การตรวจสอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาศาสนาสถาบันราชภัฏ กรณีศึกษา สถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในการวิจัยในระยะที่ ๒ เป็นไปตามวิธีการที่กำหนด จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการสนทนากลุ่ม ในวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๕๘ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ และขอขอบพระคุณอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยงค์ ชวนขยัน)

ผู้วิจัย

หมายเหตุ : ต้องการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ ๐-๓๔๕๒-๘๒๓๔ หรือ ๐-๑๕๕๘-๔๗๖๔

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล

นายสุริยงค์ ชวนขยัน

วันเดือนปีเกิด

วันที่ 1 กันยายน 2494

สถานที่เกิด

อำเภอเมือง จังหวัดกาญจนบุรี

สถานที่อยู่ปัจจุบัน

บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 3 ตำบลปากแพรก อำเภอเมือง
จังหวัดกาญจนบุรี 71000

ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน

อาจารย์ ระดับ 7 โปรแกรมวิชาบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2512

มัธยมศึกษาตอนปลาย ชั้นปีที่ 5

พ.ศ. 2517

โรงเรียนวิสุทธิรังษี จังหวัดกาญจนบุรี

พ.ศ. 2522

การศึกษาระดับบัณฑิต (กศ.บ)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพลศึกษา

พ.ศ. 2548

การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม) สาขาพลศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (กศ.ด) สาขาการอุดมศึกษา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ